

VOLUME 15

ISSN : 2774-0501 (Online)

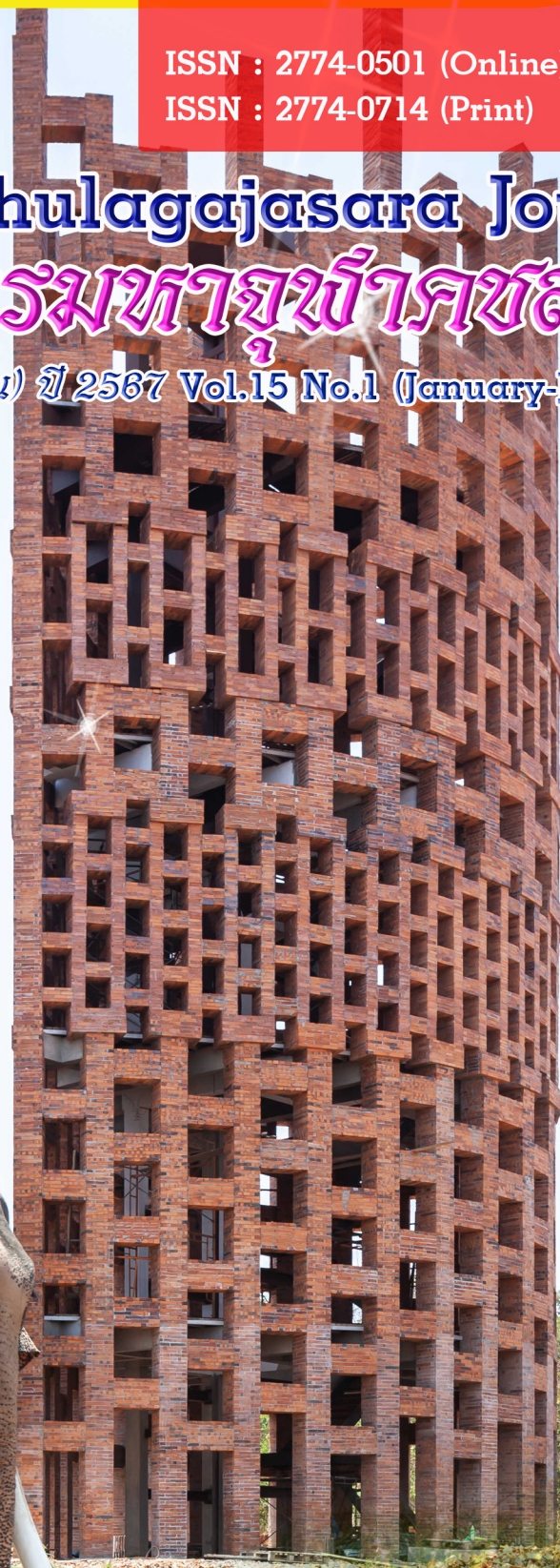
ISSN : 2774-0714 (Print)

Mahachulagajasara Journal

วารสารมหาจุฬาลงกรณ

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ปี 2567 Vol.15 No.1 (January-June) 2024

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Surin Campus

VOLUME 15

ISSN : 2774-0501 (Online)

ISSN : 2774-0714 (Print)

Mahachulagajasara Journal วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ปี 2567 Vol.15 No.1 (January-June) 2024

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/index>

E-mail : mcu.gajasa@gmail.com

บรรณาธิการ

พระมหาวิศิต ธีรวิโส, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาพุทธพิชาญ โยธสาสน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.จิรายุ ททรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
พระครูสาธุกิจโกศล, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.บริบูรณ์ ขอบทำดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.วรภริ มุลสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.บัญญัติ สาลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ.ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ยงยุทธ ชำคอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ขวัญชัย ช้วนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผศ.ดร.วีรารวรรณ ศรีตะลานุคค์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.สมชาย ดำเนินงาม	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
 305 หมู่ที่ 8 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya Journal โดย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ สำหรับฉบับนี้ ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

พระธรรมชุตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย โดย พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์), สมคิด เศษวงค์ บทความนี้มุ่งศึกษาหลักการ และแนวคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซียของพระธรรมชุต 6 ด้านสำคัญ คือ 1) ด้านนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากร 3) ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน 4) ด้านการจัดการบุคลากร 5) ด้านวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 6) ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติของพระธรรมชุต ทั้งนี้ เพื่อธำรงดำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาสูตรสถานศึกษา โดย อิศารัตน์ ฤาษบุตร บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ โดยมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) การจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสาระของหลักสูตร 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การกำหนดรูปแบบวิธีการ เกณฑ์การตัดสินการวัดและประเมินผล เอกสารหลักฐานการศึกษา 7) พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน 8) เรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการสังคายนา ครั้งที่ 1 โดย พระมหาพจน์ สุวโจ, พระมหาดนอม อานนโท3, ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ บทความนี้ต้องการหาคำตอบว่าสาเหตุของการสังคายนา ครั้งที่ 1 มาจากปัจจัยอะไร ผู้เขียนเลือกวิเคราะห์ 2 ประเด็น กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุ ดังเรื่องให้มีการสังคายนาเกิดจากเหตุการณ์การดับขันธของนิครนถ์นาฏบุตร แล้วสาวกทะเลาะวิวาทกันจนแตกความสามัคคี พระจุนทเถระ เกรงว่าจะเกิดกับศาสนาของพระพุทธเจ้า จึงเข้าเฝ้ากราบทูลรายงานเหตุการณ์ดังกล่าว พระพุทธองค์จึงทรงวางหลักการสังคายนาพร้อมแนะนำวิธีการรวบรวมหัวข้อธรรมที่เห็นสมควร

จิตวิทยาพุทธศาสนา โดย วิไลรัตน์ พกษาภิรมย์, สมคิด เศษวงค์ ผู้เขียนได้นำเสนอองค์ความรู้เรียงลำดับ จากความเป็นมาของวิชาจิตวิทยาศาสนา เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างศาสนศึกษา กับจิตวิทยา อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าวิทยาการทางสังคมศาสตร์ ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่ทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาทำการศึกษาศาสนา มีความตื่นตัวกันอย่างแพร่หลาย ความก้าวหน้าทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มการศึกษาศาสนา ไปสู่วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีการค้นคว้า วิจัย มีกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่ชัดเจนขึ้นและทันต่อวิวัฒนาการ

เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา โดย พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์), สมคิด เศษวงค์ หนังสือ "เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา อนัตตา" เน้นการอธิบายแนวคิดสำคัญในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับ อัตตาและอนัตตา ผู้เขียนได้วิเคราะห์และนำเสนอแนวคิดเหล่านี้ผ่านมุมมองทางปรัชญาและจิตวิทยา โดย พยายามที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หนังสือยังได้สำรวจวิธีการที่แนวคิด เรื่องอัตตาและอนัตตามีผลต่อการพัฒนาทางจิตวิญญาณและการปลดปล่อยจากทุกข์ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความ เข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับธรรมชาติของตนเอง และการปล่อยวางจากการยึดมั่นในตัวตน

สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดย โรจนพงศ์ นิลแก้ว, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทาง พัฒนาการการบริหารงานพัสดุโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียนและ ครูผู้สอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียนและแนวทางพัฒนาการบริหารงาน พักสุโรงเรียน

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียว ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 โดย กัญญารัตน์ เพชรรักษ์, สุนันท์ สีพาย, ชวนพิศ รักษาพวก บทความนี้มี วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การ เขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้น เดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ 3) ศึกษา พัฒนาการทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ็อนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย สถิตย์พร จงมี เสรีจ, สุนันท์ สีพาย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตาม แนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอป่าติ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดย กิรณา คนยีน, เมธาวิ โชติชัยพงศ์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคลและครู จำนวน 122 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดย ปัญญา ใจวิวัฒน์พงศ์, วิราสิริร์ วสิวิสิริร์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพสถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันโรค

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดย สุนิสา สุขชูศรี, วิราสิริร์ วสิวิสิริร์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกกับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี

A Survey of Strategies of English Vocabulary Learning : A Case Study by Sakolkarn Insai, Siriluck Wechsumangkalo, Janpha Thadphoothon Learning vocabulary is one of the best ways to master a target language. While language learners employ a variety of strategies, this article focuses on how Thai university students develop their English vocabulary skills. We investigated their vocabulary learning strategies through a voluntary survey conducted in October 2023. Of the 59 participants, 26 students willingly shared their approaches to learning English vocabulary in response to the prompt "How do you learn English vocabulary?" This research provided a deeper understanding of the diverse methods employed by Thai students, encompassing both traditional and modern approaches. Recommendations for future studies and classroom teaching are also provided.

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดย บุรณัฎฐิภพ นิมปรางค์, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระปลัดสุระ ญาณธโร บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิธีการพรรณนา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดย ศตพร ศิลปะการสกุล, วิราลลิตีร์ วลีวีรสิว บทความวิจัยนี้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เป็นปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญและผู้ป่วยจำเป็นต้องมีการจัดการตนเองที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง จึงจะสามารถลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นต่อร่างกายได้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดย นันทปภัทร์ ศรีทองทา, วิราลลิตีร์ วลีวีรสิว บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เสริมให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยประชาชนถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมหรือชุมชนให้ไปอย่างยั่งยืน

สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดย ธนยพร สะสมผลสวัสดิ์, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดย วิวัฒน์ ศรีทองทา, วิราสิริรี วสิริสิริ บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ที่เสริมให้ประสบความสำเร็จและการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดนมีความยั่งยืน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดย อาริยา แสงนิล, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, บุลภรณ์ เทวอนสิริกุล บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรมวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดย พระมหานาเกียรติ วิสุโท, พระครูวิริยปัญญาภิวัฒน์, พระครูศรีสุนทรสริกิจ การศึกษาวิจัยเรื่องงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็น คือ (1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และ (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จำนวน 28 คน ใช้คู่มือในการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าทางสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป โดย ศิริภา หลอมประโคน, พระครูวิริยปัญญาภิวัฒน์, พระครูสาธุกิจโกศล บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่

ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ E1/E2 และทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดย พระเอกชัย มหาปุณฺโณ, พระครูวิริยปัญญาภรณ์, พระครูสาธุกิจโกศล บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านสะแกง ตำบลสะแกง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย 2) การหาความเที่ยงตรง 3) การหาความเชื่อมั่น 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย พรรณธิดา แซ่สว่าง, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 4) การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดย ปวีริศ หงษ์เงิน, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 4. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

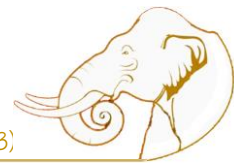
การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดย อภิญญา นวลวิจิตร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, ปกรณ์ ปรียากร บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตอง และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ ประเภททั่วไปชาย และประเภททั่วไปหญิงจำนวน 263 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่าง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดย เมธาสิทธิ์ จันทรสвет, รัชสรรค์ ประเสริฐศรี และ อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวและการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล รวมไปถึงการรังศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยพบว่า การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากร โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและตำแหน่งที่แตกต่างมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลไม่แตกต่างกัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เป็นไปในทิศทางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ตามลำดับ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาวารสารเข้าสู่การรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารไทย (TCI)

พระมหาวิศิต ธีรวโร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ญ
บทความวิชาการ	
พระธรรมทูตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย	1
Phradhammaduta and The Buddhist Propagation in Indonesia <i>พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์), สมคิด เศษวงค์</i>	
การพัฒนาสูตรสถานศึกษา	11
Educational institution curriculum development <i>ธิดารัตน์ ญาบุตร</i>	
ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการสังคายนา ครั้งที่ 1	23
An Analytical Study of the Cause of the First Buddhist Council <i>พระมหาพจน์ สุวโจ, พระมหาถนอม อานนโท, ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ</i>	
บทวิจารณ์หนังสือ	
จิตวิทยาพุทธศาสนา	33
Psychology Of Buddhism <i>วีไลรัตน์ พุกษาภิรมย์, สมคิด เศษวงค์</i>	
เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา	40
For understanding the problem of ego-anatta <i>พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์), สมคิด เศษวงค์</i>	
บทความวิจัย	
สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1	47
States, Problems and Guidelines for Developing the Supply and Procurement Administration in the Schools of Schools in Mueang Yasothon District under the Jurisdiction of Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 <i>โรจนพงศ์ นิลแก้ว, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์</i>	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1	62
Enhancing Learning Outcomes in Electrical House Plan Drawing for Single-Storey Houses Through Computer-Assisted Instruction: Integrating Simpson's Practical Skills and Skill Exercises for First-Year Higher Vocational Certificate Students <i>กัญญารัตน์ เพชรรักษ์, สุนันท์ สีพาย, ชวนพิศ รักษาพวก</i>	

- การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4** 75
Development of Learning Management for Practical Skills Based on Dewey's Concept and its Impact on Learning Outcomes and Practical Skills, Focusing on the 'Fon Chom Muang Chaiyaphum' Subject for Fourth-Grade Students
สถิตย์พร จงมีเสรีจ, สุนันท์ สีสาย
- การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าติ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2** 88
The Development of Personnel Management according to the Principles of Good Governance of Educational Administrators in Amphoe Pa Tiu under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2
กิริณา คนยืน, เมธาวี โชติชัยพงศ์
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี** 104
The Partipation of People in Prevention and Control of Dengue Hemorrhagic Fever Khok Khrum Subdistrict Bangplama District Suphanburi Province
ปัญญา ใจวิวัฒน์พงศ์, วิราสิริร์ วสีวีร์สิวี
- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี** 117
Factors Related to Women Access to Cervical Cancer Screening Service Age 30-60 Years Krisana Sub-District, Bangplama District Suphanburi Province
สุนิสา สุขชูศรี, วิราสิริร์ วสีวีร์สิวี
- A Survey of Strategies of English Vocabulary Learning: A Case Study** 138
Sakolkarn Insai, Siriluck Wechsumangkalo, Janpha Thadphoothon
- การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์** 148
บุรณพิภพ นิมปรางค์, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระปลัดสุระ ญาณธโร
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร** 166
Factors Influencing Self-Management in Preventing Complications of Patients With Hypertension in Khlonglan District Kampanget Province
ศตพร ศิลปะการสกุล, วิราสิริร์ วสีวีร์สิวี
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี** 184
The Participation of People in the Prevention and Control of Dengue Hemorrhagic Fever Bantai Subdistrict Mueang District Kanchanaburi Province
นันท์ปภัทร์ ศรีทองทา, วิราสิริร์ วสีวีร์สิวี

- สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร** 198
 Competency of Digital Technology Application for School Administrators under The Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon
ฉันทพร สะสมผลสวัสดิ์, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, สมหมาย สร้อยนาคพงษ์
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี** 212
 The Participation of People in The Prevention of Influenza Outbreak in the Border Area of Ban Kao Sub-District Mueang District Kanchanaburi Province
วิวัฒน์ ศรีทองทา, วิราสิริ วสิริสวัสดิ์
- ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร** 226
 Innovative Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon
อาริยา แสงนิล, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, บุลภรณ์ เทวอนสิริกุล
- การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปติธรรมวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด** 241
 The Learning Management Based on the Sappurisadhamma for Buddhism Subject at the Secondary 1, Suwannaphumwittayalai School Sakhu Sub-district, Suwannaphum District, Roi-Et Province
พระมหา นำเกียรติ วิสุทธิ, พระครูวิริยปัญญาภรณ์, พระครูศรีสุนทรสรกิจ
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป** 251
 The Development of Learning Achievement on Buddhist Principles for Prathomsuksa 5 Students at Ban Khoko School, Khoko Subdistrict Mueang District, Surin Province by Using a Learning Package
นางสาวศิริภา หลอมประโคน, พระครูวิริยปัญญาภรณ์, พระครูสาธุกิจโกศล
- การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2** 263
 Development of Creative Problem Solving Skills by Using Teaching Methods of the Four Noble Truths of Mathayomsuksa 2 Students
พระเอกชัย มหาบุญโณ, พระครูวิริยปัญญาภรณ์, พระครูสาธุกิจโกศล
- การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา** 275
 Receiving Social Welfare Affect to Quality of Life with Disabled Person in Huasamrong Sub-district Administrative Organization Plaeng Yao District, Chachoengsao Province
พรรณธิดา แสงสว่าง, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	292
Factors of Using Information Technology Affecting Performance Efficiency of the Personnel of the Bang Phli Yai Sub-district Administrative Organization, Bang Phli District, Samut Prakan Province	
<i>ปวีต หงษ์เงิน, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี</i>	
การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	307
The Developing Performance of Pétanque Athlete in The Pétanque Association of Thailand under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Srinagarindra Boromarajonani	
<i>อภิัญญา นวลวิจิตร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, ปกรณ์ ปรียาก</i>	
การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	323
Acceptance Technology for Adapting to a Digital Organization by Personnel of the Nong Prue Sub-district Administrative Organization, Samut Prakan Province	
<i>เมธาสิทธิ์ จันทร์เสวด, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ</i>	
ภาคผนวก	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	340
จริยธรรมการวิจัย	347

พระธรรมทูตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย Phradhammaduta and The Buddhist Propagation in Indonesia.

พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์)¹, สมคิด เศษวงค์²

¹Phra Manop Chotiko (Hongpan) And², Somkid Setwong

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E:mail: ¹manophonpan2526@gmail.com

Received : August7, 2023;

Revised : April1, 2024;

Accepted : May27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศอินโดนีเซีย เป็นนโยบายภาครัฐบาล ภายใต้ความร่วมมือของฝ่ายสงฆ์ทั้งสองนิกาย ได้จัดส่งพระธรรมทูตไปเพื่อส่งเสริม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้ชาวอินโดนีเซีย สามารถเข้าใจหลักธรรม และนำไป ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้จริง ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นพระธรรมทูตที่ปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอินโดนีเซียอยู่ จึง มีความสนใจที่ต้องการศึกษาในเรื่องนี้ ดังนั้น บทความนี้ จึงมุ่งศึกษาหลักการและแนวคิดในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซียของพระธรรมทูต 6 ด้านสำคัญ คือ 1) ด้านนโยบายการส่งเสริมการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากร 3) ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน 4) ด้านการจัดการบุคลากร 5) ด้านวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 6) ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ของพระธรรมทูต ทั้งนี้เพื่ออำนวยการรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; พระธรรมทูต; ประเทศอินโดนีเซีย

Abstract

This academic article aims to study the propagation of Buddhism in Indonesia. The propagation of Buddhism Buddhist monks in Indonesia It's a government policy. Under the cooperation of the two sects Sent missionaries to promote the propagation of Buddhism in Indonesia. For the people of Indonesia able to understand the principles and put them into practice for real benefits As the author is a Dhammaduta working in Indonesia. Therefore, there is a strong desire to study in this matter. Therefore, this article aims to study the principles and concepts of Buddhism propagation in Indonesia of 6 important aspects, namely 1) the policy to promote the propagation of Buddhism; 2) personnel education promotion, 3) Buddhist promotion, 4) personnel management, 5) Buddhism propagation methods, and 6) Dhammaduta's implementation of Dhamma principles. In

order to maintain and maintain Buddhism to continue to grow and be stable both in the present and in the future.

Keywords: Buddhism propagation, Buddha Dhammaduta, Indonesia

บทนำ

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในโลกประมาณ 2560 ปีกว่ามาแล้ว นับว่ามีอายุยืนยาวมาก ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยลำดับ จากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่ง และมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงส่ง พระอรหันตสาวกจำนวน 60 รูป ออกไปประกาศหลักธรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งพระองค์เองก็ได้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนโดยพระองค์เองเป็นระยะเวลาจนถึง 45 ปี ดังปรากฏในมหาปรินิพพานสูตรกล่าวว่า พระพุทธองค์ได้เสด็จจาริกไปตามเมืองต่าง ๆ มากกว่า (ที.ม. (ไทย) 10/163/109) แห่งในพรรษาสุดท้ายนั้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติภารกิจหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมอย่าง มิรู้จักเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย และเมื่อเสด็จปรินิพพานไปแล้ว บรรดาพุทธสาวก และศาสนทายาทก็ได้สืบสานต่อโดยยึดหลักธรรมเป็นสรณะจวบจนถึงปัจจุบัน โดยยึดถือเอาอุดมการณ์ของพระพุทธองค์ตั้งที่กล่าวว่า “เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ท้าวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ... จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้นคือศีล มีความงามในท่ามกลางคือสมาธิ มีความงามในที่สุด คือปัญญา จงประกาศพรหมจรรย์คือพระศาสนา พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะให้บริสุทธิ์บริบูรณ์จนหมดสิ้น” (วิ.ม. (ไทย) 4/32/40) โดยวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำได้หลายวิธี เช่นทางกายได้แก่การปฏิบัติให้ดู กล่าวคือ เวลาจะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีสติสำรวมอยู่เสมอระมัดระวังแสดงท่าทางของผู้สงบเยือกเย็น ย่อมสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดความสนใจ ยอมรับ นับถือ เชื่อฟัง และยินดีที่จะปฏิบัติตามได้

หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระสัทธรรมคำสอนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับพุทธศาสนิกชนทั้งหลายในฐานะผู้เป็นสาวกของพระพุทธองค์ เพราะว่าพระสัทธรรมคำสอนเป็นหลักหรือเป็นแนวทางแห่งการดำรงชีวิตองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงตรัสว่า “ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุขทั้งโลกนี้ และโลกหน้า” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/23/38) ตามสมควรแก่การปฏิบัติของแต่ละบุคคลและยังเป็นเหตุสร้างสันติสุขให้แก่โลกมนุษย์เป็นอันมาก ดังนั้น คณะสงฆ์ไทยและพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจึงต้องช่วยกันรักษาสืบต่อไป ซึ่งมีหลักการปฏิบัติหลายวิธีการที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักการไว้

หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงบรรลุโมกขธรรมแล้ว ได้ทรงเสวยวิมุตติสุขอยู่ 7 สัปดาห์ก็ทรงมีพุทธประสงค์ที่จะสั่งสอนให้ปวงเวไนยสัตว์ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในธรรมที่พระองค์ทรงค้นพบ พระพุทธองค์ก็เริ่มประกาศหลักพุทธธรรมครั้งแรกในวันเพ็ญ 15 ค่ำเดือน 8 โดยมีปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เป็นเป้าหมายในการเผยแผ่ โดยทรงประกาศธรรมจักรกับปวัตตนสูตร เป็นครั้งแรกในครั้งนั้นได้มีโกณฑัญญะ เป็นผู้สามารถรู้และเข้าใจในธรรมที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ พระพุทธองค์จึงประกาศว่า “อัญญาสิ วต โภ โกณฑลญโญ อัญญาสิ วต โภ โกณฑลญโญ” โกณฑัญญะ ได้รู้แล้วหนอ โกณฑัญญะ ได้รู้แล้วหนอ โกณฑัญญะ จึงได้ชื่อนำหน้าว่า อัญญาโกณฑัญญะ จากนั้น จึงได้ทูลขออุปสมบทเป็นภิกษुरुูปแรกในพระพุทธศาสนา (วิ.ม. (ไทย)

4/18/25) ต่อมาพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ยำเกรง ในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

หลักประโยชน์ 3

จุดหมายในการสอนของพระพุทธเจ้า มุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ของมหาชนเป็นที่ตั้ง การประกาศพระพุทธศาสนาจึงยึดหลักประโยชน์ของมหาชน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเป็นหลักและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่าสาวก ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ โดยหลักการก็คือ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) **ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์** ประโยชน์ชาตินี้
- 2) **สัมปรายิกัตถประโยชน์** ประโยชน์ชาติหน้า
- 3) **ปรมาตถประโยชน์** ประโยชน์อย่างยิ่ง (จุ.จ. (ไทย) 30/673/333)

พุทธพจน์นี้เป็นเครื่องชี้ชัดถึงบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะพระองค์ประสงค์ให้เกิดเป็นประโยชน์แก่มหาชน เพราะฉะนั้น ประโยชน์ 3 จึงเป็นความชัดเจนในคำสอนพุทธศาสนามุ่งหมายความสุขด้วยข้อปฏิบัติให้เกิดสุข มิใช่บรรลุด้วยความทุกข์ หรือทุกคนเป็นอิสระสมบูรณ์จากกิเลสทั้งปวง จึงจะถือว่าเป็นความสุขที่เป็นจุดหมายปลายทางตามจุดมุ่งหมายในพระพุทธศาสนา ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงมีพุทธประสงค์ในการสอนเพื่อให้มหาชนเกิดความรู้ ความเห็น 3 ประการ (อง.ตัก. (ไทย) 20/356/565) คือ

1. เพื่อให้ผู้ฟังรู้จริงเห็นแจ้งในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น (อภิญาญธรรมเทศนา)

หมายความว่า สิ่งใดที่พระองค์ทรงรู้แล้ว ทรงเห็นแล้ว แต่เมื่อทรงพิจารณาว่าไม่เป็นประโยชน์สำหรับมหาชน พระพุทธองค์ก็จะไม่ทรงสอนในสิ่งนั้น ทรงสอนให้รู้จริงเห็นแจ้งเฉพาะเท่าที่จำเป็นสำหรับสาวกนั้น ๆ อุปมาเหมือนครูที่มีความรู้มาก แต่ก็นำเอาเฉพาะความรู้เท่าที่จำเป็นแก่ศิษย์ในชั้นนั้น ๆ มาสอนเท่าที่จะฟังเป็นประโยชน์แก่ศิษย์ และเท่าที่วุฒิภาวะของศิษย์จะรับได้ ดังตัวอย่างเช่น

“..พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ สีสพวัน (ป่าประดู่ลาย) ใกล้เมืองโกสัมพี ครั้งนั้น ทรงถือใบประดู่ลายเพียงเล็กน้อยไว้ในพระหัตถ์แล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่าใบประดู่ลายในพระหัตถ์มีเพียงเล็กน้อยส่วนที่อยู่บนต้นมีมากนัก พระพุทธองค์ตรัสว่า เรื่องนี้ ฉันทใด เรื่องที่ทรงรู้นั้นมีมากเหมือนใบไม้บนต้นส่วนที่ทรงบอก และทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลายมีเพียงเล็กน้อยเหมือนใบไม้ในพระหัตถ์” (สี.ส. (ไทย) 19/548/1712)

ทั้งนี้ ก็เพราะพระพุทธองค์ทรงมีพุทธประสงค์ที่จะบอกว่า ส่วนไหนที่ไม่มีประโยชน์แก่พรหมจรรย์ ไม่เป็นเป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อความรู้ยิ่ง และนิพพาน ก็จะไม่บอกส่วนไหนที่ประกอบด้วยประโยชน์ เป็นไปเพื่อการตรัสรู้ และนิพพานเช่นเรื่องทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ พระองค์ก็จะตรัสบอกพระธรรมเทศนาของพระองค์ไม่ยากเกินไปจนถึงกับตรองตามแล้วก็ไม่เห็น

2. เพื่อให้ผู้ฟังตรองตามแล้วเห็นจริงได้ ทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผลที่ผู้ฟังพอตรองตามให้เห็นด้วยตนเอง (สนิทานธรรมเทศนา)

พระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าไม่ยากเกินไปจนถึงกับตรองตามแล้วไม่เห็น และไม่ยุ่งยากเกินไปจนไม่ต้องตรึกตรองขบคิดก็เห็นได้ พุทธวิธีในการสอนจึงอยู่ท่ามกลางระหว่างความยากเกินไปกับความง่ายเกินไป ส่วนใหญ่ทรงสอนให้ใช้ปัญญาพิจารณาด้วยตนเอง ดังตัวอย่างในสังคาถาสุตตโร เล่าไว้ว่า เช้าวันหนึ่ง

พระพุทธองค์ทรงเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในเมือง ราชคฤห์ทอดพระเนตรเห็นสิงคาลกมานพผู้มีผ้าเปียก ผมเปียก (แสดงถึงความทุกข์โศก) กำลังไหว้ทิศทั้งหลายอยู่ในระหว่างทางเสด็จพุทธดำเนิน จึงตรัสถามว่า ทำอย่างนั้นเพื่ออะไร มานพกราบทูลว่า ทำตามคำของบิดาซึ่งได้สั่งไว้เมื่อใกล้จะสิ้นชีพจะให้ไหว้ทิศทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่าในวินัยของพระอริยะเขาไม่นอบน้อมไหว้ทิศกันอย่างนี้ดอก มานพขอร้องให้ทรงแสดงการไหว้ทิศในอริยะวินัยพระพุทธองค์จึงทรงแสดงธรรมเรื่องให้เว้นความชั่วต่าง ๆ ให้รู้จักमितรแท้มีตรเทียมและทรงแสดงทิศ 6 ในความหมายใหม่ซึ่งเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ

1. ทิศเบื้องหน้า มารดา บิดา
2. ทิศเบื้องขวา ครูอาจารย์
3. ทิศเบื้องหลัง บุตร ภรรยา
4. ทิศเบื้องซ้าย มิตร
5. ทิศเบื้องต่ำ ทาสกรรมกร หรือคนที่อยู่ในฐานะต่ำกว่า
6. ทิศเบื้องบน สมณะพราหมณ์ผู้มีศีล (ที.ปา. 11/266-272/212-216)

ทรงแสดงว่า ให้ปฏิบัติชอบต่อบุคคลประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาชื่อว่าเป็นการไหว้ทิศที่ถูกต้องตามอริยวินัย นอกจากนี้ยังทรงแสดงหน้าที่ที่บุคคลประเภทนั้นพึงปฏิบัติต่อกันเพื่อความ สงบสุข ความราบรื่นของการครองชีวิตอยู่ด้วยกัน

เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมจบลงแล้ว สิงคาลกมานพก็ชื่นชมยินดีปฏิญาณตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะเขาตรองตามด้วยเหตุผลแล้วเห็นจริงตามที่พระพุทธองค์ทรงสอน

3. เพื่อให้ผู้ฟังได้รับผลแห่งการปฏิบัติตามสมควร ทรงแสดงธรรมมีคุณเป็นอัครรรย สามารถยังผู้ปฏิบัติตามได้รับผลตามสมควรแก่กำลังแห่งการปฏิบัติของตน ๆ (สัปปาฏิหาริยธรรมเทศนา)

ในข้อนี้มีเรื่องที่จะนำมาประกอบการพิจารณาหลายเรื่อง ขอนำมากล่าวเพียงเล็กน้อยดังนี้ บรรดาปาฏิหาริย์ทั้ง 3 นั้นพระพุทธองค์ทรงสรรเสริญอนุศาสนีปาฏิหาริย์ว่าดีที่สุด ประณีตที่สุด และเป็นประโยชน์ที่สุดข้อนี้เป็นความจริงอย่างยิ่ง พระพุทธศาสนาที่ดำรงเป็นประโยชน์แก่มหาชนมาจนกระทั่งบัดนี้ก็ด้วยอานุภาพของอนุศาสนีปาฏิหาริย์นั่นเอง

ในสังคารวสูตร พระพุทธองค์ทรงแสดงปาฏิหาริย์ 3 แก่สังคารวพราหมณ์ ให้พราหมณ์พิจารณาว่าอย่างไรหนีกว่า ประณีตกว่า พราหมณ์กราบทูลว่า อิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ไม่ประณีต ผู้ใดทำก็เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้นั้นและปรากฏแก่ตน (สังคารวพราหมณ์) เหมือนภาพลวง (มายาสัทมมรูปวิย ขายติ) ส่วนอนุศาสนีปาฏิหาริย์เป็นของประณีต พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว (อง.ติก. (ไทย) 20/214/500)

เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธองค์ทรงเน้นปาฏิหาริย์ทางคำสอน คือ พุทธสอนให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติแล้วได้ผลตามที่ทรงสอนก็เหมือนอัครรรย นั้นแหละคือยอดปาฏิหาริย์และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่เพียงเฉพาะตนเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเป็นอันมาก

ในมหาปริณิพพานสูตร เมื่อพระพุทธองค์จวนปรินิพพาน ทอดพระเนตรเห็นมหาชนนำเครื่องสักการะเป็นจำนวนมากมาบูชาพระองค์ จึงตรัสกับพระอานนท์ว่า การทำการบูชาอย่างนั้นไม่ใช่บูชาพระองค์ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง แต่ผู้ใดจะเป็นภิกษุหรือภิกษุณีอุบาสกหรืออุบาสิกาก็ตาม ปฏิบัติธรรมสมควร ปฏิบัติชอบ ผู้นั้นแหละชื่อว่าการบูชาพระองค์ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง (ที.มหา. (ไทย) 10/161/126)

สรุปได้ว่า สภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หากมองกันในภาพรวมก็กล่าวได้ว่าอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ เพราะพระพุทธศาสนานั้นได้รับการนับถือ และปฏิบัติอย่างดีจากคนทุกระดับชั้น ได้รับการอุปถัมภ์บำรุงเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านศาสนธรรม และศาสนวัตถุ แต่ถ้ามองลงไปในส่วนย่อยขององค์ประกอบทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรของคณะสงฆ์หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าคณะสงฆ์ บางส่วนก็อาจจะกล่าวได้ว่ายังมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขในอีกหลาย ๆ ด้าน เพราะอย่างยิ่งมีความบกพร่องในเรื่องความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัยตลอดถึงความประพฤติปฏิบัติอยู่อีกเป็นอันมาก ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากเหตุที่ว่าพื้นฐานของ คณะสงฆ์นั้น ก็เนื่องมาจากคณะสงฆ์เพิ่งจะได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาจากความเสื่อมสลายเมื่อครั้งเสียกรุงเก่าๆ การฟื้นฟูเพียงชั่วระยะเวลา 2-3 ทศวรรษเท่านั้น จึงยังไม่อาจจัดการให้เข้ารูปเข้ารอยเรียบร้อยได้ โดยเฉพาะการฟื้นฟูทางจิตใจอันเป็นรากฐานสำคัญของการปฏิบัติพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ซึ่งได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงจากภัยสงครามจากการจลาจลวุ่นวายต่อ ๆ มาของบ้านเมืองในครั้งนั้น จากนั้นพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปยังที่ต่าง ๆ ในชมพูทวีป และเข้ามาเผยแผ่ในประเทศอินโดนีเซีย จึงเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการนับถือพระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย

แนวคิดเกี่ยวกับเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการ แนวคิดและทฤษฎีทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และจากด้านการบริหารจัดการเข้ามารองรับในการศึกษา รวมทั้งเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ความหมายเกี่ยวกับการเผยแผ่ จากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ ปรากฏว่า มีนักวิชาการในประเทศไทยได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหลากหลายประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ วศิณ อินทสระ (วศิณ อินทสระ, 2536, หน้า 37) กล่าวว่า การเผยแผ่ หมายถึง “การพูดการสั่งสอนการแนะนำ การเขียนหนังสือ การเป็นตัวอย่าง การทำให้ดู การอยู่ให้เห็น” กรมการศาสนา (กรมการศาสนา, 2540, หน้า 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนา ให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียบ้างแล้ว ครั้งแรกจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2502 โดยมีพระสงฆ์จากประเทศไทย ศรีลังกา กัมพูชา พม่า และเจ้าภาพได้อุปสมบทชาวพุทธผู้หนึ่งที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีพระนามมหาเถรเป็นพระอุปชฌาย์ และครั้งที่สอง นำโดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ได้ไปบวชกุลบุตรที่บริเวณสถูปบรมพุทโธ ปี พ.ศ. 2513 (Phrasasanasobhana, R., 1970) และก็มีพระชาวอินโดนีเซียมาศึกษาเล่าเรียนที่วัดบวรนิเวศวิหาร แล้วกลับเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศของตน จึงทำให้ชาวพุทธที่อินโดนีเซียต้องอุทิศงานเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างมาก พระธรรมทูตถือเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าในการทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมเข้าสู่ทุกสังคม จึงต้องมีบทบาทและหน้าที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกเจริญด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย พระธรรมทูตต้องมีการปรับตัวทัศนคติความคิดและวิธีการต่าง ๆ จะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์กับทุกศาสนา ทุกสถานที่หรือทุกสังคม (พระมหาเรวัตร์ ผมหอม และคณะ, 2566, หน้า 456-457) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้สังเคราะห์ออกมาเป็น 6 หลักการสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประสบความสำเร็จในประเทศอินโดนีเซีย มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อฝึกให้การศึกษาพระพุทธศาสนา ขยายผลไปถึงชาวพุทธในประเทศอินโดนีเซีย สอดคล้องกับแนวคิดของบุญศรี พานะจิตต์ (บุญศรี พานะจิตต์, 2545, หน้า 21) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ เป็นหน่วยสงเคราะห์ที่วัด และประชาชนจัดให้มีขึ้นในวัด ในหมู่บ้านเพื่อฝึกอบรมด้านความรู้ความประพฤติ และจิตใจโดย มีพระสงฆ์ ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและบริหารงานทั่วไปของหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ เรียกพุทธมามกาจารย์ แบ่งเป็น 3 คณะ คือ คณะประถมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 7-10 ขวบ คณะมัธยมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 11-15 ขวบ คณะอุดมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 16-18 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุริยา วรเมธี ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ เกื้อกูล ความสุขแก่บุคคลทั้งที่เป็นชาวพุทธ และมีใช้ชาวพุทธ มุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองโดยใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทางในการชี้นำบุคคลให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเป็นศูนย์รวมจิตใจและกิจกรรมของชาวพุทธในต่างประเทศ

2. ด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากร โดยนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากรนั้น ควรจะมีกองทุนสำหรับผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาแต่พระธรรมทูตในประเทศอินโดนีเซีย ควรมีนโยบายในการส่งเสริมบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้รับการศึกษาและการอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับบทความวิชาการของพระครูสุธรรมธวัชชัย และพระครูสิริสุตานุยุต (2565, หน้า 245) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศนอร์เวย์ของ พระธรรมทูตไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่วัด และพระธรรมทูตไทยในต่างแดน มีกลยุทธ์ในการพัฒนาทั้งหมด 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานสากล 2) การพัฒนาวัด และพระธรรมทูตไทย เข้าสู่ระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) การเผยแผ่ประชาสัมพันธ์ และการตลาดเชิงรุกด้านพระพุทธานุสาวรีย์ต่างแดน และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนคนไทยในต่างแดน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของพระพุทธศาสนา วัด ชุมชน พระสงฆ์ และหน่วยงานภายในท้องถิ่นในต่างแดน

3. ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชนนั้น ให้มีกิจกรรมรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมรับบริจาคโลหิตเพื่อช่วยผู้ป่วย มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับรัฐบาล แต่ยังคงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ขาดการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมร่วมกับศาสนิกต่างศาสนา เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวพุทธอินโดนีเซียมีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นในกลุ่มชาวพุทธ แต่ยังคงขาดการยอมรับจากภาครัฐในการที่จะให้มีหน้าที่ในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในวงกว้าง สอดคล้องกับบทความวิชาการของพระสมชาย ส่วโร (สุขวินัย) ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และพระราชวิมลโมลี (2565, หน้า 75) ได้ศึกษาเรื่องผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าพระธรรมทูตทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่นำไปเผยแผ่มีหลายหลักธรรม เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น และมีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรมแก่นักเรียน ประชาชนทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น 2) ผลที่ได้รับ (1) เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนามากขึ้น (2) สร้าง

ความสามัคคีปรองดองระหว่างคณะสงฆ์ และประชาชน (3) เป็นผลดีต่อประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

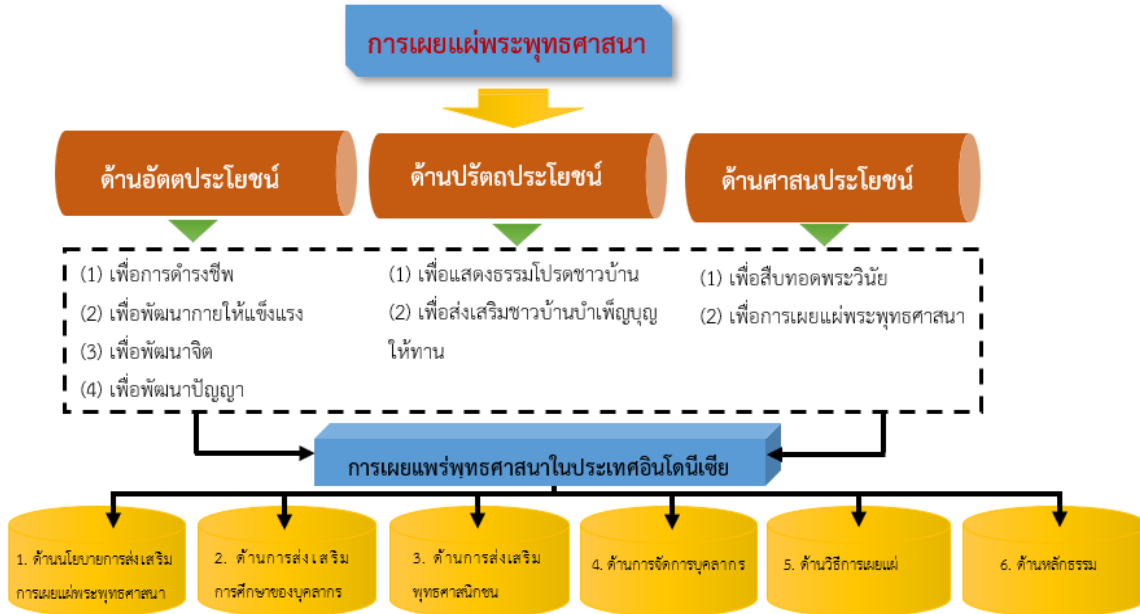
4. ด้านการจัดการบุคลากร ในการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย การจัดการบุคลากร บุคลากรในองค์กรให้มีระเบียบวินัย มีแรงจูงใจในการทำงาน ให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เนื่องจากบุคลากรในองค์กรชาวพุทธเป็นบุคลากรจิตอาสาไม่มีค่าตอบแทนเป็นเงินตรา จึงทำให้บุคลากรมีจำนวนน้อย ที่มีอยู่ในองค์กรก็มาจากหลายสาขาอาชีพ มีความรู้ในการทำงานแตกต่างกันเมื่อมาทำงานในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงขาดความเข้าใจในการทำงาน ขาดการพัฒนาตนเอง ขาดความสามารถในงานที่รับผิดชอบ จึงต้องมีการพัฒนา สอดคล้องกับบทความวิชาการของพระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงุโร) (2563, หน้า 65) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม คือ การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยบูรณาการหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ ทฤษฎีการบริหาร POCCC กับหลัก 4 ส. เพื่อให้เกิดการเผยแผ่ที่มีคุณภาพ อันได้แก่ การวางแผน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน ให้เกิดความร่วมมือ เกิดความกล้าหาญยินดี และเบิกบานในการเผยแผ่ จากนั้นจัดองค์การให้เป็นไปตามบริบททางสังคมของหน่วยงานเอื้อต่อการเผยแผ่ โดยกำหนดตัวบุคคล ตำแหน่ง และภาระงานให้ชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจ เชิญชวน ชักชวนให้ร่วมอุดมการณ์ในการเผยแผ่ ประการต่อมาสั่งการด้วยความชัดเจน ชวนให้ปฏิบัติตาม และเป็นคำสั่งชอบด้วยหลักการ ประการต่อมาประสานงานอย่างถูกต้องชัดเจน ทั้งกับบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก ให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยินดีให้ความร่วมมือในการเผยแผ่อย่างเต็มที่ จากนั้นการควบคุม กิจกรรม และกระบวนการเผยแผ่อย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับการเผยแผ่

6. ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติของพระธรรมทูต รูปแบบหนึ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซียคือการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ควรให้ชาวพุทธมีการสวดมนต์มีเมตตาเอื้อเพื่อผู้อื่น ประกอบอาชีพที่สุจริต มีความรักในครอบครัว ชอบพูดความจริงและงดเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดมีนเมาแต่ชาวพุทธยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันและเมื่อ ทั้งนี้ ฉวีวัฒน์ สุขไพบูลย์ (2553) ได้ศึกษาการประยุกต์แนวคิดการตลาดเพื่อสังคมในการเผยแผ่ธรรมะกรณีศึกษา : พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักการการตลาดเพื่อสังคมใน ขั้นตอนของการสำรวจปัญหาพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการรับการเผยแผ่ธรรมะ และการกำหนดส่วนผสมทางการตลาด อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ช่องทางและการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ได้แก่ ปัญหาจากการตีความบทบาทที่พึงประสงค์ของพระในสื่อปัญหาจากทัศนคติ และการรับรู้ของคน ปัญหาคุณสมบัติเรื่องวัยของผู้เผยแผ่ ปัญหาด้านบุคลากรปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาในเชิงข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ปัญหาด้านประเด็นในการนำเสนอ และปัญหาด้านการรู้เท่าทันผู้แสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “พระธรรมชุตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยอินโดนีเซีย” ผู้ศึกษาขอสรุปเป็นองค์ความรู้ดังปรากฏเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

จากแผนภาพที่ 1 แสดงพระธรรมชุตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่า จุดหมายในการสอนของพระพุทธเจ้า มุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ของมหาชนเป็นที่ตั้ง การประกาศพระพุทธศาสนาจึงยึดหลักประโยชน์ของมหาชน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเป็นหลักและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่าสาวก ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ โดยหลักการก็คือ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ 3 ประการ คือ

1) **ด้านอัตตประโยชน์** ได้แก่ ประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเองมี 4 ประการ คือ (1) เพื่อการดำรงชีพ (2) เพื่อพัฒนากายให้แข็งแรง และให้มีกายสงบสำรวมมีความสง่างาม (3) เพื่อพัฒนาจิต คือ เกื้อหนุนพัฒนาจิตให้มีสมาธิ มีสติสัมปชัญญะและมีความสันโดษ (4) เพื่อพัฒนาปัญญา คือ รู้คุณค่าอาหาร การสะสม และรู้จักปล่อยวาง

2) **ด้านปรารถประโยชน์** คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น มี 2 ประการ (1) เพื่อแสดงธรรมโปรดชาวบ้าน เป็นหน้าที่เป็นการอนุเคราะห์ชาวบ้านให้มีความรู้ในการดำเนินชีวิต (2) เพื่อส่งเสริมชาวบ้านบำเพ็ญบุญให้ทานลดความตระหนี่ เพื่อความสุขในปัจจุบัน และก่อบุญเพิ่มกุศลในภพหน้า

3) **ด้านศาสนประโยชน์** ได้แก่ ประโยชน์ในทางศาสนามี 2 ประการ คือ (1) เพื่อสืบทอดพระวินัย โดยการประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติเอาไว้ เพื่อความสำรวมและความผาสุกของหมู่สงฆ์ (2) เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะการบิณฑบาตเป็นการออกประกาศพระศาสนาทั้งทางตรงทางอ้อม มีโอกาสแสดงธรรมให้ประชาชน ละการทำชั่ว ตั้งอยู่ในความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส

พระพุทธเจ้าจึงทรงมีพุทธประสงค์ในการสอนเพื่อให้มหาชนเกิดความรู้ ความเห็น 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ฟังรู้จักเห็นแจ้งในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น 2. เพื่อให้ผู้ฟังตรองตามแล้วเห็นจริงได้ 3. เพื่อให้ผู้ฟังได้รับผลแห่งการปฏิบัติตามสมควร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยอินโดนีเซีย ปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียบ้างแล้ว ครั้งแรกจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2502 โดยมีพระสงฆ์จากประเทศไทย

ศรีลังกา กัมพูชา พม่า และเจ้าภาพ ได้อุปสมบทชาวพุทธผู้หนึ่งที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีพระนามมหาเถระเป็นพระอุปัชฌาย์ และครั้งที่สอง นำโดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ได้ไปบวชกุลบุตรที่บริเวณ สถูปบรมพุทโธ ปี พ.ศ. 2513 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์ออกมาเป็น 6 หลักการสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประสบความสำเร็จในประเทศไทยอินโดนีเซีย มีรายละเอียดดังนี้ 1. ด้านนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. ด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากร 3. ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน 4. ด้านการจัดการบุคลากร 5. ด้านวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยอินโดนีเซีย และ 6. ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติของพระธรรมทูต

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศไทยอินโดนีเซีย จะให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการ แนวคิดและทฤษฎีทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ด้านนโยบายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อฝึกให้การศึกษาพระพุทธศาสนาขยายผลไปถึงชาวพุทธในประเทศไทยอินโดนีเซีย ด้านการส่งเสริมการศึกษาของบุคลากร ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน ด้านการจัดการบุคลากร ด้านวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติของพระธรรมทูตเข้ามาประกอบด้วย

บทสรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศไทยอินโดนีเซีย ให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการแนวคิด และทฤษฎีทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ กระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตจะมีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ การบริหารงานคณะสงฆ์ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา หรือ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ถึงแม้จะมีกระบวนการด้านศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และด้านศาสนพิธี การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จำต้องอาศัยหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้ามาพัฒนา เพื่อให้มีแผนหรือยุทธศาสตร์สัมพันธ์เกี่ยวพันกันและกันได้ พระสงฆ์ไทยสามารถนำเอาหลักการวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าไปปรับ หรือพัฒนาเป็นรูปแบบการเผยแผ่ได้ ซึ่งหลักการวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในครั้งนั้น มีรูปแบบ และยุทธศาสตร์การเผยแผ่แตกต่างกันออกไป เช่น ครั้งแรก ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน คือ การส่งพระอรหันต์ 60 รูป ออกไปประกาศพระพุทธศาสนา (พรหมจรรย์) โดยรูปแบบคือ ทำงานแบบปัจเจก มีเป้าหมายที่ประโยชน์ ความสุข ความเกื้อกูลแก่ประชาชนหมู่มาก ซึ่งมีวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่แตกต่างกัน เช่น 1) การเผยแผ่แบบดั้งเดิมซึ่งมีการปฏิบัติที่เด่นชัดที่สุด คือ การเทศนาและปาฐกถาธรรม การอุปสมบท และการสนทนาธรรม 2) การเผยแผ่แบบสมัยใหม่ คือ การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์เป็นภาษาต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่นับถือได้ใช้สวดมนต์ และมีการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุค ไลน์ เพื่อสื่อสารธรรมะระหว่างพระสงฆ์และผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ 3) การเผยแผ่ตามวาระ คือ การจัดทำวัตถุมงคล เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และจัดงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ประเพณีไทย เป็นต้น เพื่อธำรงดำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไปทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

_____. *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือ:

กรมการศาสนา. (2540). *หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

ฉวีมนต์ สุขไพบูลย์. (2553). *การประยุกต์แนวคิดการตลาดเพื่อสังคมในการเผยแพร่ธรรมะกรณีศึกษา : พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยบริการ.

บุญศรี พานะจิตต์. (2545). *ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้ว อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาเรวัตร์ ผมหอม และคณะ. (2566). *สมรรถนะของพระธรรมทูตเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา*. วารสารพุทธจิตวิทยา. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566): 456-457.

พระครูสุธรรมธัชชัย และพระครูสิริสุตานุยุต. (2565). *กลยุทธ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศนอร์เวย์ของพระธรรมทูตไทย*. วารสารปรัชญาปริทรรศน์. ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565): 245.

พระสมชาย สัมโร (สุขวินัย), ธนรัฐ สะอาดเยี่ยม และพระราชวิมลโมลี. (2565). *ผลสำเร็จของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์*. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565): 75.

พระอุดมสิทธิธาดา (กำพล คุณงกโร). (2563). *การบริหารการเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม*. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการปริทรรศน์. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 65.

วศิน อินทสระ. (2536). *สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาคณะธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ..

สิริลักษณ์ ศรีจินดา. (2553). *การใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผ่านสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(2) ภาษาอังกฤษ

Phrasanasobhana. R. (1970). *Social Security in Japan*. Tokyo: National Institution of Population and Social Security Research.

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา Educational institution curriculum development

ธิดารัตน์ ธาบุดร
Thidarat Thaboot
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย
Udon Thani Rajabhat University, Thailand
E-mail: Thida_th@udru.ac.th

Received : January5, 2024;

Revised : April24, 2024;

Accepted : May30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) การจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสาระของหลักสูตร 4)การออกแบบการเรียนรู้ 5) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การตัดสินการวัด และประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา 7) พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน 8) เรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาทั้งนี้สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงได้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด

คำสำคัญ : หลักสูตร ; การพัฒนาหลักสูตร ; หลักสูตรสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this article was to present Presenting the process of developing school curriculum which is School curriculum is the key to providing quality education. The process for preparing the school curriculum is as follows: 1) Setting the vision,mission, goals and desired characteristics. 2) Organization of the structure of the educational institution curriculum 3) Organization of the content of the curriculum 4) Learning design 5) Designing student development activities 6) Determining the format, methods and criteria for judging measurement and evaluation and educational evidence documents. 7) Develop a promotion and support system 8)Compiled into a school curriculum. However, educational institutions may specify additional topics or change them as appropriate. To be consistent with the basic education curriculum As specified by the Ministry of Education

Keywords: Curriculum ; Curriculum development ; School Curriculum.

บทนำ

สถานศึกษาเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรของตนเองเรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) มาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อ การศึกษาต่อ ดังนั้นสถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้จึงต้องมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และต้องทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการระดมความคิด และประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2555) กล่าวว่าพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ แผนประสบการณ์หรือ แผนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรทั้งภายใน และภายนอกของ โรงเรียนเพื่อกำหนดการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนนำไปใช้ และประเมินผลร่วมกัน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า เอกสาร หรือ แผน ซึ่งเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้จึงต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเองคือหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งหมด และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเกิดจาก การมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาเป็น หลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน และครูร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนจากชีวิตจริง เรียนแล้วเกิด การเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การ เรียนการสอนจำต้องสอนตามความต้องการของผู้เรียน (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2563) โดยครูเป็นผู้แนะนำ ผู้เรียน เป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้ส่งเสริม สนับสนุน และผู้ใช้การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษา คือแผน แนวทาง ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนา ให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับ ขั้นตอนของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายและบทบาทของหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายและบทบาทของหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้คือ

1.1 หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจให้กำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

1.2 หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อบุคคล และสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรม และความอิสระของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล รวมทั้งเข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม

2. บทบาทของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้คือ

2.1 เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด พัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

2.2 เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีไว้ใช้ประโยชน์ในกรณีที่ต้องการศึกษาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวถึง แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัยในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ ในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจ หรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้

สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลัง
ผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติ
ในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่าง
เป็นเครือข่าย เช่น ระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สารระการการเรียนรู้ การเรียน การสอน สื่อการเรียนรู้ การวัด
ประเมินผล การติดตาม การรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีระบบสนับสนุนครู
อาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นสนองตอบความต้องการของชุมชน

ความหมาย และตัวชี้วัดของวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ มีดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์
เป็นการคิดไปข้างหน้า มีเอกลักษณ์ และสามารถสร้างศรัทธา จุดประกายความคิดในสภาพ การพัฒนา
สูงสุด ประกอบด้วย 1) แสดงภาพที่พึงพอใจในอนาคตอย่างชัดเจน 2) แสดงถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ของ
สถานศึกษา 3) สามารถสร้างศรัทธา จุดประกายความคิดของบุคลากร 4) มีเอกลักษณ์ชัดเจน 5) สอดคล้อง
กับสภาวะ / ข้อเท็จจริงในปัจจุบัน 6) บ่งบอกภารกิจของสถานศึกษา 7) สอดคล้องกับนโยบาย
ของสถานศึกษา 8) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและชุมชน 9) มีความเป็นไปได้
10) มีระยะเวลาที่แน่นอน

ตัวอย่าง วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี กำหนดไว้ดังนี้ (โรงเรียนมัธยม
เทศบาล 6 นครอุดรธานี, 2566)

“หลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี เป็นหลักสูตรโรงเรียนแห่งการ
เรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สู่โลกอนาคตอย่างมีความสุข”

1.2 หลักการ เป็นการแสดงวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และ
นำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป ประกอบด้วย 1) แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน 2)
สะท้อนถึงวิธีดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 3) มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงาน 4) ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

ตัวอย่าง หลักการของโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี กำหนดไว้ดังนี้ (โรงเรียนมัธยม
เทศบาล 6 นครอุดรธานี, 2566)

- 1) ส่งเสริมให้ชุมชนและผู้ปกครองวางแผนในการจัดการศึกษา
- 2) พัฒนาการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนา
- 4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดี
- 5) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทำงานอย่างมีความสุข

6) ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.3 จุดมุ่งหมาย เป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 2) สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน

ตัวอย่าง จุดมุ่งหมายของโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี กำหนดไว้ดังนี้ (โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี, 2566)

1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) มีความเป็นเลิศทางวิชาการและมีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

3) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิตสามารถผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์

4) มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

5) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร และ /หรือ ตามนโยบายของสังคมระดับประเทศ ประกอบด้วย 1) กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาด้านคุณภาพ จริยธรรม และค่านิยม 2) กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาไว้ชัดเจนทุกช่วงชั้น 3) กำหนดตัวบ่งชี้ในการพัฒนาที่นำไปปฏิบัติได้จริง 4) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินไว้ชัดเจน 5) มีการกำหนดวิธีการประเมิน

ตัวอย่าง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี กำหนดไว้ดังนี้ (โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี, 2566)

1) ใฝ่เรียนรู้

5) มีสุนทรียภาพ

2) สูสิ่งยาก สูสิ่งยาก

6) มีวินัย ขยัน อดทน ซื่อสัตย์

3) พึ่งตนเองและสร้างอาชีพ

7) เติบโตทางความคิด

4) ปรับตัวเองได้ดี

8) ทำงานเก่งและมีสมรรถนะสูง

2. การจัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน เพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด

โครงสร้างของหลักสูตรเป็นการแสดงให้เห็นถึงมวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรที่ผู้เรียนได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น ๆ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแต่ละระดับชั้น แสดงให้เห็นสาระการเรียนรู้ทั้งสาระพื้นฐาน สาระเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งกำหนดสัดส่วนเวลาหรือหน่วยกิตของแต่ละสาระการเรียนรู้เป็นรายปี / รายภาค หรือรายสัปดาห์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

1) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของหลักสูตรสถานศึกษา 2) สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 3) มีการกำหนดสัดส่วนเวลาระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม
- 4) มีการกำหนดสัดส่วนเวลาระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
- 5) มีหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 6) มีหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกับวิถีชีวิตของผู้เรียน
- 7) มีรายวิชาพื้นฐาน / หน่วยการเรียนรู้ครบตามกำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 8) มีรายวิชาเพิ่มเติม / หน่วยการเรียนรู้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสังคม
- 9) รายวิชาพื้นฐาน / หน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

3. การจัดทำสาระของหลักสูตร

3.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ตามระดับชั้นที่กำหนด ไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

3.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 3.1 ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และของชุมชน

3.3 กำหนดเวลาและ / หรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาค ทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มขึ้น ดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาค ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ ระหว่าง 40–60 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

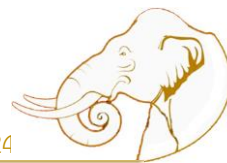
3.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลา และจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา หรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ สำหรับคำอธิบายรายวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อสถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

3.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคของทุกรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

3.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ แล้วกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) หัวแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ตัวชี้วัด 3) สาระ / มาตรฐานการเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) สาระการเรียนรู้ 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รายละเอียดอื่น ๆ ตามจุดมุ่งเน้นของโรงเรียน

4. การออกแบบการเรียนรู้

Agostinho, Bennet, Lockyer and Harper (2013) , (Beetham and Sharpe , 2019) ให้นิยามการออกแบบการเรียนรู้ ว่าเป็นทั้งกระบวนการของการสร้างและการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอน และเป็นเสมือนคำอธิบายอย่างเป็นทางการของลำดับขั้นตอนภาระงานมอบหมาย สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่งครูสร้างหรือพัฒนาขึ้นไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งหรือตลอดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง การออกแบบการเรียนรู้จึงช่วยให้นักการศึกษาสามารถเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับบริบททางการศึกษา ภาระงานมอบหมาย การประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูและนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ คำว่า "การออกแบบการเรียนรู้ (Learning design)" อาจใช้ว่า "การออกแบบเพื่อการเรียนรู้ (design for learning)" ได้เช่นกัน ซึ่งไม่ว่าจะใช้ในลักษณะใด ต่างก็หมายถึง กระบวนการที่ครู

และผู้ฝึกสอนเป็นผู้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

5.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ การพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

5.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

5.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์กรความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น 2) จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น 4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม 5) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

6. การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสาร

หลักฐานการศึกษา

6.1 เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่า จบการศึกษาภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้นตามเกณฑ์ดังนี้

6.1.1 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(จบการศึกษาภาคบังคับ)

1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.1.2 เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้หน่วยกิต ครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.2 เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียน เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เหมาะสม เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงผลการพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

ทั้งนี้ จะมีการกำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องใช้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และการส่งต่อกัน ได้แก่ เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

7. พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการส่งเสริม สนับสนุนต่าง ๆ ที่จะเอื้อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้

7.1 การพัฒนากระบวนการแนะแนว สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบแนะแนวที่มุ่ง การพัฒนาคนให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ประเมินการจัดการที่มีคุณภาพ โดยกำหนดพันธกิจระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือกัน

7.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด สถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนประสบการณ์ และความชำนาญ โดยเฉพาะห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญเพราะเป็นสถานที่รวบรวมองค์ความรู้สาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง

7.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสาน หรือบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

7.4 เครือข่ายวิชาการ สถานศึกษาต้องพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการจากครูในสถานศึกษาเดียวกัน และระหว่างสถานศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนชมรมวิชาการต่าง ๆ ในรูปแบบของเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งจากบุคคลต่าง ๆ และจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีความรู้ มีแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้

8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

จากกระบวนการดำเนินงานที่กล่าวมา สถานศึกษาจะได้รายละเอียดที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน ในขั้นนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ และเรียบเรียง เพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ ส่วนประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

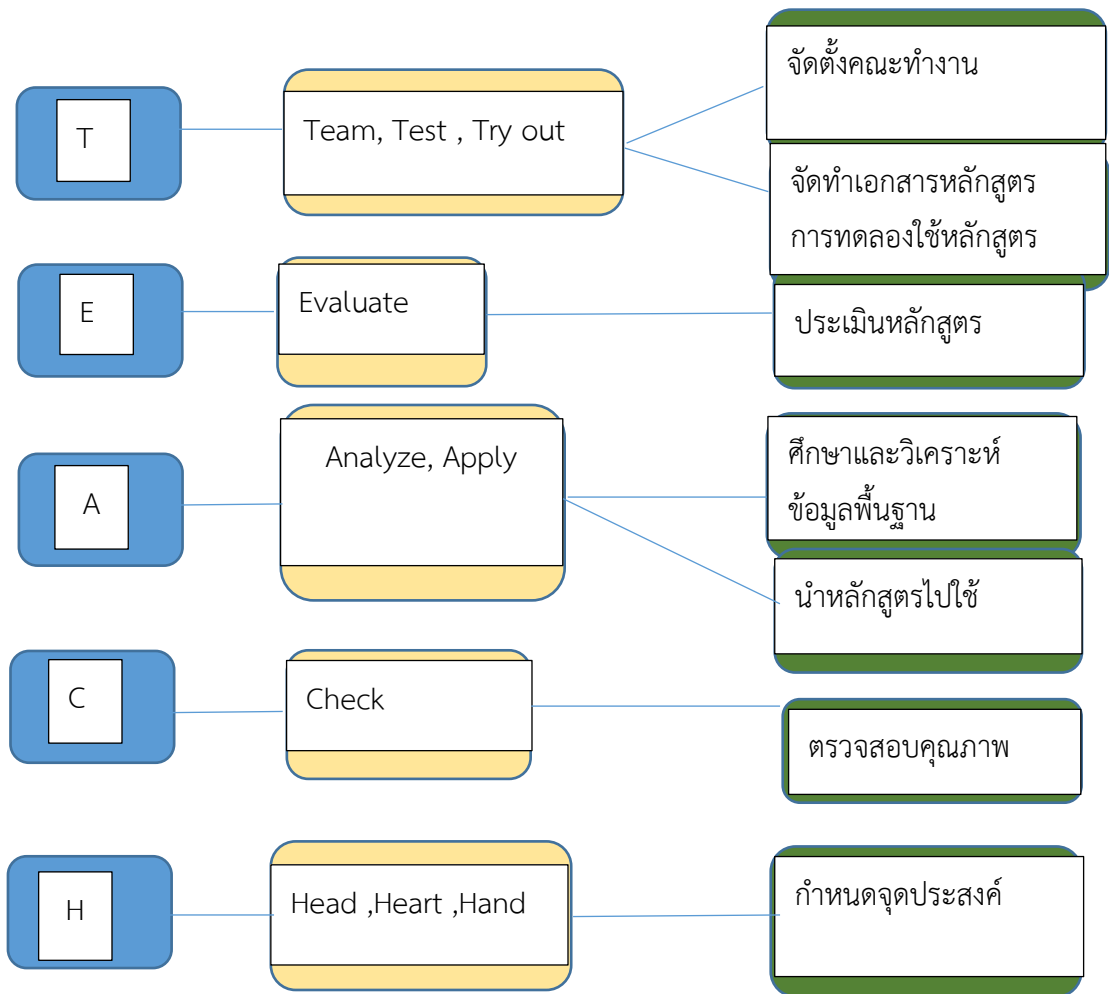
- 1) วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
- 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) โครงสร้างหลักสูตร
- 4) รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
- 7) การวัดและประเมินผล
- 8) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

9) อื่นๆ ทั้งนี้สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม ซึ่งกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ความรู้

จากการการนำเสนอขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร T-E-A-C-H Model ดังแผนภาพ

จากการนำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร คือ 1) จัดตั้งคณะทำงาน 2) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม เวลาเรียน เกณฑ์การวัด และประเมินผล 4) จัดทำเอกสารหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพและ การทดลองใช้หลักสูตร 5) เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร 6) นำหลักสูตรไปใช้ 7) ประเมินหลักสูตร

สรุป

หลักสูตรแกนกลางเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้เรียนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ จึงอาจไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่า “หลักสูตรสถานศึกษา” โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร คือ จัดตั้งคณะทำงาน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม เวลาเรียน เกณฑ์การวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพและ การทดลองใช้หลักสูตร เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตรนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ 2545*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธน์ เนิื่องเฉลิม. (2563). *การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร*. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี. (2566). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี*. : สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Agostinho, S., Bennett, S., Lockyer, L., & Harper, B (Eds.). (2013). *The future of Learning design*. Routledge.
- Beemtham, H., & Sharpe, R. (Eds.) (2019). *Rethinking pedagogy for adigital age : Principles of design*. Routledge.

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการสังคายนา ครั้งที่ 1 An Analytical Study of the Cause of the First Buddhist Council

¹พระมหาพจน์ สุวโจ², พระมหาถนอม อานนโท³, ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ
Phramaha Phocana Suvaco¹, Phramaha Thanorm Arnando², Chayanporn Sukprasert³

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

¹²Machulalongkornrajavidyalaya Buriram Buddhish College

³Machulalongkornrajavidyalaya Chaiyaphum Buddhish College

phocana14@gmail.com

Received : June6, 2023;

Revised : June5, 2024;

Accepted : June6, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการหาคำตอบว่าสาเหตุของการสังคายนา ครั้งที่ 1 มาจากปัจจัยอะไร ผู้เขียนเลือกวิเคราะห์ 2 ประเด็น กล่าวคือ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุ ให้มีการสังคายนาเกิดจากเหตุการณ์การดับขันธของนิครนถ์นาถบุตร แล้วสาวกทะเลาะวิวาทกันจนแตกความสามัคคี พระจุนทเถระ เกรงว่าจะเกิดกับศาสนาของพระพุทธเจ้า จึงเข้าเฝ้ากราบทูลรายงาน เพราะเหตุการณ์ดังกล่าว พระพุทธองค์ จึงทรงวางหลักการสังคายนา พร้อมแนะนำวิธีการรวบรวมหัวข้อธรรมที่เห็นสมควร ต่อมาภายหลังพระสาวกเถระได้กราบทูลขอพุทธานุญาตทำการสังคายนา กล่าวคือรวบรวม และจัดหลักธรรมเป็นหมวดหมู่ ส่วนปัจจัยภายในที่เป็นสาเหตุให้เกิดการสังคายนา คือ พระสุภัททะ กล่าวจาบจ้วงพระพุทธเจ้าต่อหน้าคณะสงฆ์ ซึ่งขณะนั้นพระพุทธองค์ทรงปรินิพพานไม่นาน เป็นเหตุให้พระมหากัสสปเถระชักชวนพระสงฆ์อรหันต์ทำการสังคายนา ณ เมืองราชคฤห์ แต่หากวิเคราะห์เชิงลึกจะเห็นว่าระยะเวลาระหว่างการดับขันธของนิครนถ์นาถบุตรกับการจาบจ้วงพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะเกิดขึ้นไม่ห่างกันมากนัก เชื่อได้ว่าเพราะปัจจัยทั้งสองอย่างดังกล่าวมาบรรจบกัน จึงเป็นเหตุให้พระมหากัสสปเถระและคณะสงฆ์รีบทำการสังคายนาพระธรรมวินัย ก่อนที่พระสงฆ์สาวกจะทะเลาะวิวาทเหมือนสาวกของนิครนถ์นาถบุตร

คำสำคัญ: สาเหตุ; การสังคายนา; ปัจจัยภายนอก; ปัจจัยภายใน

Abstract

This academic topic wants to find out where the cause of the First Buddhist Council came from. 2 issues were chosen to analyse, namely; the external factor and the internal factor. The result of the study shows that the external factor causing the First Buddhist Council came from the death of Niganta Nataputra or Mahavira. From then on his disciples quarreled with each other and the harmony was broken. Chunda Thera, one of the Buddha's disciple, fears that this situation will happen to the Buddha's religion, therefore,

he approaches and reports it to the Buddha. Because of the aforementioned events, the Buddha lays down the principle of rehearsal and recommends a collection of Dharma topics. Later, Sariputta Thera asked for permission to make a council, namely; to collect the Dhamma and organize it into categories. As for the internal factors causing of the First Buddhist Council comes from Subhadda who insults the Buddha in front of the Sangha. At that moment, the Buddha passed away not long ago. As a result, Maha Kassapa Thera persuades the Arahants to conduct a council at Rajagaha. Having analyzed in depth, it can be seen that the period between the death of Niganta Nataputra and insulting the Buddha of Subhadda occurred not far away. It is believed that the convergence of these two factors caused Maha Kassapa Thera and the Sangha rush to conduct the Buddhist council before the Buddhist disciples quarreled similar to the disciples of Niganta Nataputra.

Keywords: Cause; Buddhist Council; External Factor; Internal Factor

บทนำ

การสังคายนา หมายถึง การสวดพร้อมกัน การร้อยกรองพระธรรมวินัย การประชุมรวบรวม และจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยพร้อมเพรียงกัน ทบทวนสอบถามจนยอมรับ และวางลงเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน และหมายถึงการสวดพร้อมกันเป็นกิริยาแห่งการมาร่วมกันซักซ้อมสอบทานให้ลงกัน แล้วสวดพร้อมกันคือตกลงยอมรับไว้ด้วยกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (พระพรหมคุณาภรณ์, 2551) The Pali Text Society's Pali-English Dictionary ได้นิยามความหมายของการสังคายนาไว้ว่า “สังคีติ” หมายถึง การสวด การประกาศ การสาธยาย และการรวบรวมคัมภีร์ (Pali Text Society, 1925) ส่วน Rhys Davids ได้นิยามความหมายของการสังคายนาไว้ว่า “สังคีติ” หมายถึง การประกาศ การสังคายนา การประชุมใหญ่ของพระสงฆ์เพื่อระงับปัญหาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอน และพร้อมใจกันจัดทำคัมภีร์ (T.W. Rhys Davids and William Stede, 1921) จะเห็นได้ว่าความหมายของการสังคายนาเบื้องต้น หมายถึง การเรียบเรียงพระธรรมคำสอนเป็นหมวดหมู่ ตั้งแต่ทำรูปเดียวจนถึงหมู่คณะขนาดใหญ่ จุดประสงค์เพื่อต้องการระงับปัญหาเกี่ยวกับพระธรรมวินัย หรือต้องการรวบรวมพระธรรมวินัยให้เป็นระบบ โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อการดำรงมั่นของพระสัทธรรมคำสอน

หลักฐานเกี่ยวกับการสังคายนาพบเห็นครั้งแรกในปาสาติกาสูตฺร สังคีตียสุตฺร และทสุตฺตรสุตฺร แห่งทีฆนิกาย ปาสาติกวรรค ซึ่งกล่าวว่าพระจุนทเถระทราบข่าวสาวกของนิครนถ์นาฏบุตรแตกความสามัคคีกัน หลังจากพระศาสดามหาวิระเสียชีวิตแล้วไม่นาน พระเถระจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระพุทธองค์ เพราะปรารถนาเหตุดังกล่าว พระพุทธเจ้าจึงทรงวางหลักการสังคายนาเอาไว้ พร้อมทรงแนะนำหัวข้อธรรมสำหรับรวบรวม กล่าวคือ โภธิปักขิยธรรม 37 ประการ ต่อมา พระสารีบุตรเถระได้ทำการสังคายนาหรือรวบรวมหมวดแห่งธรรมตามแนวทางของพระพุทธเจ้า (ที.ปา. (ไทย) 11/164-170/125-130; 11/296-248/247-366) หลักฐานเกี่ยวกับการสังคายนาอีกแห่งหนึ่งพบเห็นในพระวินัยปิฎก จุฬวรรค และมหาปรินิพพานสูตร แห่งทีฆนิกาย มหาวรรค ความว่าสมัยพระพุทธเจ้าปรินิพพานไม่นาน พระแกลงหนึ่งนามว่าสุภัททะกล่าวจ้วงจาบพระพุทธเจ้าต่อหน้าคณะสงฆ์ เป็นเหตุให้พระมหากัสสปเถระในฐานะพระเถระผู้ใหญ่ ต้องชักชวน

พระสงฆ์อรหันต์จำนวน ๕๐๐ รูป ทำการสังคายนาพระธรรมวินัย ณ เมืองราชคฤห์ ภายใต้ราชูปถัมภ์ของพระเจ้าอชาตศัตรู (วิ.จ. (ไทย) 7/437/375-376; ที.ม. (ไทย) 10/232/174)

ประเด็นชวนวิเคราะห์ คือแท้จริงแล้ว สาเหตุการสังคายนาจากปัจจัยภายนอก กล่าวคือ การรับรู้ถึงการแตกความสามัคคีของศิษย์นิครนถ์นาฏบุตร หลังศาสตามหาวิระดับขันธแล้ว หรือว่าเป็นเพราะปัจจัยภายในกล่าว คือ การจับจ้วงพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะ เพราะหากศึกษาเหตุการณ์ในปาสาทิกสูตรและสังคีตสูตรแห่งปาสาทิกวรรค ทีฆนิกาย และสามคามสูตรแห่งมัชฌิมนิกาย อุปริปัญณาสก ย่อมเห็นร่องรอยของสาเหตุการสังคายนา อีกทั้ง การเชื่อมโยงด้วยบริบทของเวลาระหว่างปัจจัยภายนอกกล่าวคือ การดับขันธของนิครนถ์นาฏบุตร และปัจจัยภายในคือการจับจ้วงพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะสมัยพุทธปรินิพพาน ยิ่งทำให้เห็นว่าเหตุการณ์ทั้งสองน่าจะเชื่อมโยงกันอย่างมีนัยสำคัญ การวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวน่าจะสามารรถชี้ให้เห็นชัดเจนว่าแท้จริงแล้วการสังคายนาจากสาเหตุอะไร

ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

หลักฐานจากปาสาทิกสูตรแห่งทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ระบุว่าคราวหนึ่งพระจุนทเถระซึ่งจำพรรษาอยู่ ณ กรุงปาวา แคว้นมัลละ ได้ทราบข่าวว่านิครนถ์นาฏบุตรหรือศาสตามหาวิระเสียชีวิตไม่นาน พวกลูกศิษย์พากันทะเลาะวิวาทแตกความสามัคคี พระเถระเกรงว่าลักษณะเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นกับศาสนาของพระพุทธเจ้าในภายหน้า จึงเดินทางไปยังหมู่บ้านสามคามของชาวศากยะ เพื่อชักชวนพระอานนท์เถระเข้าเฝ้า และกราบทูลรายงานต่อพระพุทธเจ้า อาศัยเหตุนี้พระพุทธองค์จึงทรงอธิบายว่าพรหมจรรย์หรือศาสนาจะดำรงอยู่ได้นานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับศาสดาหลักธรรม และสาวกว่า มืองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักการของพุทธศาสนาหรือไม่ กล่าวคือ ศาสดาดี หลักธรรมดี สาวกปฏิบัติตามศาสดา และหลักธรรม รวมถึงเข้าใจอรรถแห่งหลักธรรมนั้นอย่างแจ่มแจ้ง จากนั้นเพื่อต้องการให้พระจุนทเถระเกิดความเบาใจ จึงทรงตรัสสรุปว่าพระองค์หลักธรรมและสาวกของพระองค์มืองค์ประกอบครบถ้วน พรหมจรรย์ของพระองค์จึงบริบูรณ์ครบถ้วนแพร่หลายกว้างขวาง ทั้งพระองค์ และสาวกของพระองค์ก็เป็นผู้เลิศด้วยลาภและยศ ยังไม่มีผู้ใดในโลกทัดเทียมได้ พรหมจรรย์ของพระองค์บริบูรณ์ครบถ้วนไม่ยิ่งไม่หย่อน ไม่สามารถจะตัดทอนหรือเพิ่มเติมอะไรได้อีก (ที.ปา. (ไทย) 11/164-170/125-130)

หลักฐานเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงอธิบายโดยละเอียดว่า ไม่ว่าศาสนาหรือคำสอนของศาสนาใด จะรุ่งเรืองมั่นคงหรือเสื่อมหายไป ย่อมขึ้นอยู่กับสามเสาหลัก กล่าวคือ พระศาสดา หลักธรรม และสาวกผู้ปฏิบัติตาม ประเด็นน่าสนใจคือพระพุทธเจ้ามิได้ให้ความสำคัญเฉพาะพระศาสดาแต่เพียงผู้เดียว แต่ทรงให้น้ำหนักกับหลักธรรมคำสอนและพระสาวกผู้ปฏิบัติด้วย สันนิษฐานว่าแม้พระศาสดาหรือหลักคำสอนจะสมบูรณ์ครบถ้วนเพียงใด แต่หากขาดพระสาวกผู้ปฏิบัติและรู้แจ้งเห็นจริงตาม ความมั่นคงของพระศาสนาย่อมไม่คงทนสืบต่อได้ หลักฐานตรงนี้สอดคล้องกับพุทธทานุญาติในการก่อตั้งคณะสงฆ์ เพราะพระพุทธองค์ทรงมีเจตนาให้สงฆ์สามารถบริหารและขับเคลื่อนด้วยตนเอง แม้พระพุทธองค์จะทรงนิพพานล่วงแล้ว (วิ.มหา (ไทย) 1/39/28-29) ซึ่งสอดคล้องกับพุทธพจน์ว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปแล้ว ก็จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” (ที.ม. (ไทย) 10/216/164)

ครั้นอธิบายความมั่นคงของศาสนาตามคุณสมบัติของเสาสามหลักดังกล่าวแล้ว พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักการสังคายนาด้วย กล่าวคือ 1) พร้อมเพรียงกันประชุม 2) สอบทานอรรถกับอรรถ 3) สอบทาน

พญูชณะกับพญูชณะ 4) อย่าทะเลาะวิวาทกัน 5) ถ้าภิกษุใดทรงจำอรรถและพญูชณะมาผิดหรือถูก อย่าเพิ่งขึ้นชมยอมรับหรือคัดค้าน แต่ควรร่วมกันพิจารณาตรวจสอบให้ดีกว่าก่อน จากนั้นทรงแนะนำธรรมที่ควรสังคายนา ได้แก่ โปธิปักขิยธรรม 37 ประการ ได้แก่ 1) สติปัฏฐาน 4 2) สัมมัปปธาน 4 3) อิทธิบาท 4 4) อินทรีย์ 5 5) พละ 5 6) โปชฌงค์ 7 และ 7) อริยมรรคมีองค์ 8 ตอนท้ายทรงตรัสสรุปว่า “ธรรมทั้งหลายนี้แล เราแสดงไว้แล้วเพื่อความรู้ยิ่ง บริษัททั้งหมดนั้นแหละพึงพร้อมเพรียงกันประชุม สอบทานอรรถกับอรรถ พญูชณะกับพญูชณะ พึงสังคายนา ไม่พึงวิวาทกัน เพื่อให้พรหมจรรย์นี้ตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ชื่อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” (ที.ปา. (ไทย) 11/177/138)

คำถามคือเหตุใดพระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้สังคายนาด้วยโปธิปักขิยธรรม 37 ประการ

หากตรวจสอบโปธิปักขิยธรรมอย่างละเอียดจะเห็นว่า พระพุทธเจ้าตรัสไว้หลายแห่งแต่ละแห่งต่างให้ความสำคัญและอธิบายรายละเอียดแตกต่างกัน ดังเช่น ในมหาปริณิพพานสูตร แห่งที่ขนิทาย มหาวรรค พระพุทธองค์ทรงแสดงว่าโปธิปักขิยธรรมเป็นอภิญญาเหลือธรรม หมายถึงธรรมที่ทรงแสดงด้วยปัญญาอันยิ่ง เป็นธรรมนำไปสู่ความมั่นคงหรือความไม่เสื่อมถอยของพรหมจรรย์ (ที.ม. (ไทย) 10/184/130-131) ในโกสลสูตร แห่งสังยุตตนิยาย มหาวรรค ทรงแสดงว่าโปธิปักขิยธรรมเป็นธรรมเพื่อตรัสรู้พระนิพพาน เป็นหนทางปฏิบัติสำคัญของผู้ดำเนินไปสู่อริยมรรค (ส.ม. (ไทย) 31/1023-1026/86) ในอรรถกถาพรหมชาลสูตร แห่งที่ขนิทาย สีลขันธวรรค พระอรรถกถาจารย์อธิบายเสริมว่าโปธิปักขิยธรรมเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์นับแต่อดีตกาลทรงเจริญและเพิ่มพูน เป็นหัวใจหลักที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จะต้องให้ความสำคัญก่อนหลักธรรมอื่นใด (ที.สี.อ. (ไทย) 1/95) ส่วนในนิทานคาถาวิณณนา แห่งอรรถกถาขุททกนิยาย เถรคาถา พระอรรถกถาจารย์ชี้ว่า แม้พระโพธิสัตว์ 3 ประเภท กล่าวคือ 1) พระมหาโพธิสัตว์ 2) พระปัจเจกโพธิสัตว์ และ 3) พระสาวกโพธิสัตว์ ผู้ปรารถนาตรัสรู้สัจธรรมย่อมเจริญโปธิปักขิยธรรม 37 ประการ เพราะเว้นจากโปธิปักขิยธรรมแล้วย่อมไม่สามารถเข้าถึงการตรัสรู้ได้ (ขุ.เถร.อ. (ไทย) 1/12) นอกจากนี้ ในอรรถกถาสัมปสาทนียสูตร แห่งที่ขนิทาย ปาฎิกวรรค พระอรรถกถาจารย์ก็ย้ำความสำคัญว่าพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงแสดงเฉพาะโปธิปักขิยธรรมเท่านั้น เพราะไม่มีธรรมข้อใดที่ทรงรู้ยิ่งไปกว่าโปธิปักขิยธรรมอีกแล้ว (ที.ป.อ. (ไทย) 145/107-108) อาจกล่าวได้ว่าโปธิปักขิยธรรมเป็นหัวใจหลักของพระสัทธรรมคำสอน และสามารถเชื่อมโยงกับหลักธรรมปลีกย่อยอื่นอีกเป็นจำนวนมาก ประการสำคัญคือเป้าหมายของโปธิปักขิยธรรมเป็นไปเพื่อการตรัสรู้และความมั่นคงของพระศาสนา ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำให้สังคายนาด้วยหลักธรรมข้อนี้

ประเด็นน่าสนใจเพิ่มเติมคือบทบาทของพระจุนทเถระต่อความมั่นคงของพระศาสนา

หากศึกษาพระไตรปิฎกเชิงลึกจะเห็นว่าธรรมคาของพระพระอรหันต์นั้นมีไขผู้ทอดทิ้งสังคัม ด้วยการหลีกหนีแยกอยู่คนเดียวโดดเดี่ยวตามวัดป่าอรัญวาสี โดยไม่สนใจหมู่คณะและความเป็นไปของการพระศาสนา แต่ตรงกันข้ามพระอรหันต์คือผู้รับผิดชอบสงฆ์และพระศาสนามาควบคู่กันไป การทอดธุระเมินเฉยโดยไม่สนใจหมู่คณะย่อมไม่ปรากฏมีในพระอรหันต์ (วิเทศทัย, 2556, 114-115) สอดคล้องกับหลักฐานในคัมภีร์วินัยปิฎก มหาวรรค ความว่า คราวหนึ่งพระมหากัสสปเถระ ผู้ชอบยินดีเสพเสนาสนะป่าห่างไกลจากหมู่บ้าน ครั้นถึงวันอุโบสถ ซึ่งเป็นสังฆกรรมสำหรับสอบทานความบริสุทธิ์แห่งหมู่คณะ พระเถระต้องเดินเท้าลุยข้ามแม่น้ำด้วยระยะทางยาวไกล เพื่อเข้าร่วมประชุมทำสังฆกรรม (วิ.ม. (ไทย) 4/162/214) ลักษณะของพระอรหันต์นั้นทำเพื่อประโยชน์สุขของพหุชน เพื่อเกื้อการุณย์แก่ชาวโลก เพื่อ

ประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ท้าวและมนุษย์ทั้งหลาย และเป็นทิวทัศน์คติหรือการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างแก่นุชนคนรุ่นหลัง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) 2555, 366) การที่พระจุทเถระในฐานะพระอรหันต์สาวกรูปหนึ่ง ครั้นเห็นความเปลี่ยนแปลงของลัทธิศาสนาอื่น ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องคำนึงถึงศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และการที่พระเถระเข้าเฝ้ากราบทูลพระพุทธรูป เป็นประโยชน์มากมายมหาศาลต่อพระพุทธศาสนาในเวลาต่อมา เนื่องจากพระพุทธรูปองค์ทรงได้วางหลักการสังคายนาเอาไว้เป็นแบบอย่าง ทำให้พระมหากัสสปเถระและพระสาวกอรหันต์ 500 รูป นำหลักการดังกล่าวมาเป็นแบบอย่าง จนการสังคายนาสำเร็จจุลวงกลายเป็นประโยชน์สืบมาจนถึงปัจจุบัน

ประเด็นวิเคราะห์เพิ่มเติมคือเส้นทางพระจุทเถระเดินทางไปเข้าเฝ้าพระพุทธรูป เพื่อกราบทูลรายงานเหตุการณ์ หลักฐานจากปาสาทิกสูตรแห่งทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค และสามคามสูตร แห่งมัชฌิมนิกาย อุปริปันณาสกั ระบุว่าขณะพระจุทเถระพักอยู่ที่เมืองปาวา แคว้นมัลละ ได้ทราบข่าวเหล่าสาวกของนิครนถ์นาฏบุตรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ทะเลาะวิวาทกันอย่างรุนแรง ภายหลังการดับขันธของพระศาสดามหาวีระไม่นาน พระเถระเกรงว่าจะเกิดผลต่อพระพุทธศาสนา จึงเดินทางไปเข้าเฝ้าพระพุทธรูปที่แคว้นสักกะ (ที.ปา. (ไทย) 11/177/138: ม.อ. (ไทย) 14/42/51) โดยเริ่มต้นจากผ่านกรุงกุสินารา ซึ่งเป็นเมืองหลวงแห่งหนึ่งของแคว้นมัลละ จากนั้นผ่านแคว้นโกศลซึ่งมีเมืองสาวัตถิเป็นเมืองหลวง แล้วจึงเข้าเขตแคว้นสักกะ ซึ่งสมัยนั้นพระพุทธรูปทรงประทับ ณ หมู่บ้านสามคามของชาวศากยะ สันนิษฐานว่าเหตุการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นเรื่องใหญ่และเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง จึงเป็นเหตุให้พระเถระต้องเดินทางไกลเช่นนี้ เพื่อกราบทูลพระพุทธรูปให้หาวิธีการแก้ไขกรณีเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับความกังวลของพระอานนท์เถระว่า “สมัยเมื่อพระผู้มีพระภาคเสด็จล่วงลับไป ความวิวาทอย่าได้เกิดขึ้นในสงฆ์เลย เพราะความวิวาทนั้น เป็นไปเพื่อมิใช่เกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อมิใช่ความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่อมิใช่ประโยชน์แก่คนหมู่มาก เพื่อมิใช่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่ท้าวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” (ม.อ. (ไทย) 14/42/51)

หลักฐานเกี่ยวกับการสังคายนาพบเห็นอีกแห่งหนึ่งในสังคีตสูตร ความว่าในพรรษาสุดท้ายก่อนพุทธปรินิพพานเล็กน้อย พระสารีบุตรเถระทราบข่าวการเสียชีวิตของนิครนถ์นาฏบุตร จนเป็นเหตุให้สาวกแตกสามัคคีกัน ด้วยเกรงว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับศาสนาของพระพุทธรูปในอนาคต พระสารีบุตรเถระจึงเดินทางไปเข้าเฝ้าและกราบทูลเรื่องราวแก่พระพุทธรูป ซึ่งขณะนั้นพระองค์ทรงประทับอยู่ที่สวนมะม่วงของนายจุทกัมมารบุตร สันนิษฐานว่าพระสารีบุตรน่าจะทราบว่าพระพุทธรูปทรงวางหลักการสังคายนาไว้แล้ว จึงเสนอวิธีการสังคายนาต่อหน้าพระพักตร์ของพระพุทธรูป โดยใช้วิธีประมวลหลักธรรมทั้งหลายที่มีจำนวนหัวข้อเท่ากันรวมไว้เป็นหมวดเดียวกัน เช่น ประมวลหลักธรรมจำนวน ๑ ประการ เข้าเป็นหมวดหนึ่ง เรียกว่า ธรรมหมวดละ ๑ ประการ ประมวลหลักธรรมจำนวน ๒ ประการ เข้าเป็นหมวดหนึ่ง เรียกว่า ธรรมหมวดละ ๒ ประการ โดยทำนองนี้จนถึงธรรมหมวดละ ๑๐ ประการ ครั้นเสร็จแล้วพระพุทธรูปทรงตรัสสรรณเสริญพระสารีบุตรว่า “ดีละ ดีละ ดีแท้ สารีบุตร ที่เอากล่าวสังคีตปริยาย (แนวทางแห่งการสังคายนา) แก่ภิกษุทั้งหลาย” (ที.ปา. (ไทย) 11/300-349/249-366) ถือได้ว่าพระสูตรนี้เป็นต้นแบบของการทำสังคายนาพระธรรมวินัยในสมัยต่อมา

หากตรวจสอบเนื้อหาในปาสาทิกสูตรและสังคีตสูตรจะเห็นได้ว่าระยะเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นช่วงตอนปลายพระชนม์ชีพของพระพุทธรูป และปัจจัยภายนอกนี้เองเป็นเหตุให้พระสารีบุตรทำสังคายนาหรือประมวลหลักธรรมเป็นหมวด ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าพระสารีบุตรทำสังคายนาครั้งนี้ เพื่อเป็นตัวช่วยในการสังคายนาสมัยต่อมาหรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะหากศึกษาจากหลักฐานในทสุตตร

สูตร ซึ่งเป็นอีกพระสูตรหนึ่งที่พระสารีบุตรเถระสังคายนาหรือรวบรวมหมวดธรรมเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าพระเถระก็ทำการประมวลหลักธรรมเช่นกัน แต่วิธีการจำแนกหมวดธรรมแตกต่างกัน กล่าวคือแยกหมวดธรรมเป็น 10 หมวด ได้แก่ หมวดธรรมที่มีองค์ธรรม 1 ประการ จนถึงหมวดธรรมที่มีองค์ธรรม 10 ประการ พร้อมกำหนดบทมาตีกาขึ้น 10 บท สำหรับจำแนกหลักธรรมแต่ละหมวด (ที.ปา. (ไทย) 11/350-360/367-438) สันนิษฐานว่าพระสารีบุตรเถระน่าจะต้องการสนองพุทธประสงค์ ด้วยการขยายหลักการสังคายนาของพระพุทธเจ้าให้เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ถือว่าเป็นการเสนอรูปแบบการสังคายนาพระธรรมวินัย สะท้อนให้เห็นอัจฉริยภาพของพระสารีบุตรเถระได้ดียิ่ง

หากมองว่าการรวบรวมพระสัทธรรมคำสอนของพระสารีบุตรเถระเป็นการสังคายนาอย่างหนึ่ง ก็ต้องยอมรับว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอก กล่าวคือการทะเลาะวิวาทกันของศิษย์นิครนถ์นาฏบุตร ภายหลังจากพระศาสดามหาวีระดับขันธแล้วไม่นาน หลักฐานจากศาสนาเซนระบุว่านิครนถ์นาฏบุตรหรือศาสดามหาวีระดับขันธเข้าสู่นิรวาณ ณ เมืองปาวา แคว้นมัลละ ก่อนการปรินิพพานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประมาณ ๒๐ ปี (Agustin Paniker, 2010, 155) หากเป็นเช่นนั้นแสดงว่าหลักฐานสอดคล้องและใกล้เคียงกับพระไตรปิฎกอย่างลงตัว สันนิษฐานว่าผลกระทบจากการดับขันธของนิครนถ์นาฏบุตร และการทะเลาะวิวาทกันของเหล่าสาวกจนแตกความสามัคคี น่าจะส่งผลต่อพระพุทธศาสนาซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลต่อสังคมอินเดียโบราณเช่นกัน เห็นได้จากพระจุนทเถระและพระอานนท์เถระรีบเข้าเฝ้ากราบทูลแม่ต้องเดินเท้าเป็นระยะทางยาวไกล เพื่อหาแนวทางป้องกันกรณีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา หรือการวางหลักการสังคายนาของพระพุทธเจ้า หรือว่าแม้แต่การรวบรวมหมวดธรรมของพระสารีบุตรเถระ

ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

คัมภีร์พระวินัยปิฎกพรรณนาสาเหตุการสังคายนา ครั้งที่ 1 ไว้ว่า คราวหนึ่งพระมหากัสสปเถระพร้อมภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป เดินทางจากกรุงปาวาไปยังกรุงกุสินารา ระหว่างทางได้ทราบข่าวว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์บางรูปผู้เป็นปุถุชนพากันร้องไห้คร่ำครวญเพระ นึกถึงพระพุทธเจ้า มีรูปหนึ่งเป็นภิกษুবวชตอนแก่ชื่อว่าสุภทัชอยู่ในกลุ่มพระสงฆ์เหล่านั้น ได้กล่าวขึ้นว่า “พอที่เกิด พวกท่านอย่าเศร้าโศก อย่าคร่ำครวญเลย พวกเราอดพ้นดีแล้วจากพระมหาสมณะรูปนั้นที่คอยจ้ำจี้จ้ำไชพวกเรายู่ว่า ‘สิ่งนี้ควรแก่พวกเธอ สิ่งนี้ไม่ควรแก่พวกเธอ’ บัดนี้พวกเราปรารถนาสิ่งใด ก็จักทำสิ่งนั้น ไม่ปรารถนาสิ่งใด ก็จักไม่ทำสิ่งนั้น” (วิ.จ. (ไทย) 7/437/375-376) ส่วนหลักฐานจากมหาปรินิพพานสูตรเสริมความว่าครานั้นพระมหากัสสปเถระได้แสดงธรรมปลอบใจสัทธินิพพานว่า “พอเกิด พวกท่านอย่าเศร้าโศก อย่าคร่ำครวญเลย พระผู้มีพระภาคตรัสสอนไว้ก่อนอย่างนี้ว่า ความพลัดพราก ความทอดทิ้ง ความแปรเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นจากของรักของชอบใจทุกอย่างจะต้องมี ฉะนั้น จะพึงหาได้อะไรจากที่ไหนในสังขารนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นถูกปัจจัยปรุงแต่งล้วนแตกสลายเป็นธรรมดา เป็นไปไม่ได้ที่จะปรารถนาว่า ขอสิ่งนั้นอย่าเสื่อมสลายไปเลย” (ที.ม. (ไทย) 10/232/174)

เห็นสมควรวิเคราะห์ประเด็นพระสุภทัชใช้สรรพนามเรียกพระพุทธเจ้าว่า “พระมหาสมณะ” ธรรมดาสาวกของพระพุทธเจ้าไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ล้วนใช้สรรพนามแทนพระพุทธเจ้าว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้า” สำหรับพระสงฆ์ผู้ใช้สรรพนามว่า “พระมหาสมณะ” แทนพระพุทธเจ้าพบเห็นสองแห่ง หนึ่งนั้นเป็นพระอัสสชิเถระผู้อธิบายแก่นคำสอนของพุทธศาสนาแก่อุปติสสปริพาชก (ขุ.อป. (ไทย) 32/285-286/45-46) อีกหนึ่งนั้นเป็นคำภาษิตของพระฉันทเถระผู้สรรเสริญพระพุทธคุณ (ขุ.เถร. (ไทย) 26/69/328) แต่ทั้งสองแห่งดังกล่าวต่างมีคำสรรพนามแทนพระพุทธเจ้าเคียงคู่กัน ซึ่งผิดแผกแตกต่างจาก

คำเรียกของพระสุภัททะที่ใช้คำเดียว นอกจากนั้น คำเรียก “พระมหาสมณะ” ยังปรากฏพบเห็นอีกหลายแห่ง ดังเช่น พวกชฎิลสามพี่น้องตระกูลกัสสปโคตรผู้บูชาไฟอยู่บริเวณตำบลอรุเวลาเรียกพระพุทธเจ้าว่า มหาสมณะ (วิ.มหา. (ไทย) 4/37-50/47-60) พระนางมัลลิกาเทวีใช้คำว่ามหาสมณะ เพื่อสรรเสริญพระพุทธเจ้าในฐานะผู้เทศนาบรรเทาความกระวนกระวายใจ (ช.ช. (ไทย) 27/210/506) หรือว่าชาวนครราชคฤห์เรียกรู้พระพุทธเจ้าว่าพระมหาสมณะ เพราะพระองค์บวชกุลบุตรผู้มีชื่อเสียงหลายคน (วิ.มหา. (ไทย) 4/75-76/78-79) จะเห็นได้ว่าพวกชฎิลสามพี่น้องก็ดี พระนางมัลลิกาเทวีก็ดี หรือชาวนครราชคฤห์ก็ดี ล้วนเป็นคนนอกมิได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา การใช้คำเรียกพระพุทธเจ้าว่า “พระมหาสมณะ” น่าจะเป็นเรื่องสามัญทั่วไป แต่พระสุภัททะเป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้า การเรียกพระพุทธรองค์ว่า “พระมหาสมณะ” ย่อมถือว่าเป็นการขาดความเคารพต่อพระศาสดา

ผู้เขียนเห็นว่ากรณีการจบบ้างของพระสุภัททะ ไม่น่าจะเป็นสาเหตุการสังคายนาพระธรรมวินัย และก็ไม่น่าจะเป็นเหตุเสื่อมของพระธรรมวินัย หากวิเคราะห์เชิงลึกจะเห็นว่าคำจบบ้างของพระสุภัททะชี้ให้เห็นถึงความเจ้าระเบียบของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเหตุให้ตนดำรงเพศพรหมจรรย์ยาก ในความคิดของพระสุภัททะนั้น คำสอนของพระพุทธองค์มีลักษณะไร้การผ่อนปรน ครั้นพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วคงไม่มีใครสามารถสั่งให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้อีกต่อไป ประเด็นนี้ น่าจะหมายถึงไม่มีตัวแทนของพระพุทธเจ้าเข้ามากำกับควบคุมพระสงฆ์เหมือนสมัยพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ ผู้เขียนเห็นว่าพฤติกรรมของพระสุภัททะดังกล่าว น่าจะมีการลงโทษตามวินัยสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

หากศึกษาหลักนิคหกรรมหรือการลงโทษพระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทไว้ โดยเฉพาะนิคหกรรมประเภทตชชนีกรรม ผู้เขียนเห็นว่ากรกล่าวจบบ้างพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะน่าจะเข้าข่ายการกล่าวติเตียนพระพุทธ การกล่าวติเตียนพระธรรม หรือว่าการกล่าวติเตียนพระสงฆ์ (วิ.จ. (ไทย) 6/6/14-16) คณะสงฆ์สามารถลงโทษด้วยการชูปาดโทษ หรือภาคทัณฑ์ก็ได้ กล่าวคือคณะสงฆ์สามารถดำเนินการด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประชุมสงฆ์โจทพระภิกษุผู้ประพฤติไม่สมควร 2) ให้พระภิกษุผู้ถูกโจทให้การ 3) ปรับอบัติตามธรรม และ 4) พระภิกษุสงฆ์ผู้ฉลาดให้สงฆ์รับทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจาหรือญัตติทุติยกรรมวาจาตามพุทธานุญาต (วิ.จ. (ไทย) 6/14) ผู้เขียนเห็นว่ากรลงโทษด้วยวิธีดังกล่าวน่าจะสมเหตุสมผล สอดคล้องกับกรณีของพระอริกฐะผู้เป็นพหูสูตและธรรมกถึก แต่กล่าวต่อพระพุทธเจ้าว่า “เรารู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว จนกระทั่งว่าธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นธรรมก่อนอันตรายก็หาสามารถก่อนอันตรายแก่ผู้ชองเสฟได้จริงไม่” แม้เพื่อนสหธรรมิกและพระพุทธเจ้าจะทรงห้ามปรามแต่ก็ยังถือทิฐิเช่นนั้นอยู่ พระพุทธเจ้าจึงโปรดให้ประชุมสงฆ์แล้วลงอุกเขปนียกรรมว่า “ภิกษุอริกฐะผู้มีบรรพบุรุษเป็นพรานฆ่าคนร้าย ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมเพราะไม่สละทิฐิรับบาป ห้ามสมโภคกับสงฆ์” (วิ.จ. (ไทย) 6/65-66/131-135) หากวิเคราะห์อย่างละเอียดจะเห็นว่าพฤติกรรมของพระสุภัททะและพระอริกฐะย่อมไม่แตกต่างกัน การลงนิคหกรรมก็ควรเป็นไปในลักษณะเดียวกัน

หากศึกษาวิเคราะห์หลักฐานในคัมภีร์อรรถกถา จะเห็นว่านอกจากกรกล่าวจบบ้างพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะแล้ว ยังพบเห็นร่องรอยความแตกต่างบางอย่าง ดังความว่า ครั้นถวายพระเพลิงพระผู้มีพระภาคเรียบร้อยแล้ว พระมหากัสสปเถระหวนระลึกถึงคำพูดของพระสุภัททะ จึงดำริว่า “การที่พวกภิกษุผู้มีใจบาปเข้าใจว่า ‘ปาพจน์มีพระศาสดาล่วงลับไปแล้ว’ ได้พวกแล้วพึงทำพระสัทธรรมให้อันตรธานไปในกาลไม่นาน นี่เป็นฐานะที่จะมีได้ ที่จริงทราบใดที่พระธรรมวินัยยังดำรงอยู่ ตรานั้นปาพจน์ก็ยังชื่อว่ามิพระศาสดายังไม่ล่วงลับไปเสียทีเดียว เพราะพระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า “อานนท์ ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว

บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปแล้ว ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” โฉนหนอ เราจะพึงสังคายนาพระธรรมและพระวินัยโดยประการที่พระศาสนานี้จะตั้งมั่นอยู่ได้นาน” (วิ.อ. (ไทย) 1/6-7) ส่วนคัมภีร์พระวินัยปิฎกอ้างคำพูดของพระมหากัสสปเถระว่า “ท่านทั้งหลาย เอาเถิด พวกเราจะสังคายนาพระธรรมและพระวินัยกัน ก่อนที่อธรรมจะรุ่งเรือง ธรรมจะถูกคัดค้าน สิ่งมิใช่วินัยจะรุ่งเรือง วินัยจะถูกคัดค้าน ก่อนที่พวกอธรรมวาทีจะมีกำลัง พวกธรรมวาทีจะอ่อนกำลัง พวกอวินยวาทีจะมีกำลัง พวกวินยวาทีจะอ่อนกำลัง” (วิ.จ. (ไทย) 7/437/376)

ประเด็นนี้พระอรรถกถาจารย์ได้เปลี่ยนคำจาบจ้วงพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะ จากเดิมขาดคารวตาต่อพระพุทธเจ้า กลายเป็นเกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อพระธรรมวินัย เห็นได้จากผู้แต่งคัมภีร์สมันตปาสาทิกายกเอาปัจฉิมโอวาทขึ้นมาอ้าง พร้อมกันนั้น ผู้แต่งคัมภีร์สมันตปาสาทิกายังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าหากพระสงฆ์เช่นพระสุภัททะมีจำนวนมากขึ้น ย่อมเป็นผลเสียหายแก่พระธรรมวินัยจนสามารถทำให้พระสัทธรรมอันตรธานได้ โดยยั่วว่า “นี่เป็นฐานะที่จะมีได้” (วิ.อ. (ไทย) 1/6) สอดคล้องกับคำพูดของพระมหากัสสปเถระว่า “หากอธรรมรุ่งเรือง ธรรมจะถูกคัดค้าน หากสิ่งมิใช่วินัยรุ่งเรือง วินัยจะถูกคัดค้าน หากพวกอธรรมวาทีมีกำลัง พวกธรรมวาทีจะอ่อนกำลัง หากพวกอวินยวาทีมีกำลัง พวกวินยวาทีจะอ่อนกำลัง” (วิ.จ. (ไทย) 7/437/376) ด้วยเหตุดังกล่าว พระอรรถกถาจารย์จึงสรุปว่า ผู้เหมาะสมต่อการเป็นหัวหน้าในการสังคายนา ครั้งที่ 1 คือพระมหากัสสปเถระเพราะท่านดำรงฐานะ “จักเป็นผู้ดำรงวงศ์แห่งพระสัทธรรมของเรา (พระพุทธเจ้า-ผู้เขียน)” (วิ.อ. (ไทย) 1/8) และยั่วว่าจุดประสงค์ของการสังคายนาคือ “โดยประการที่พระศาสนานี้จะตั้งมั่นอยู่ได้นาน” (วิ.อ. (ไทย) 1/7)

สันนิษฐานว่าพระอรรถกถาจารย์น่าจะเห็นความอ่อนเชิงหลักฐาน กรณีการขาดคารวตาของพระสุภัททะ จึงเปลี่ยนประเด็นให้กลายเป็นเหตุเสื่อมของพระธรรมวินัยแทน แล้วยกพระมหากัสสปเถระว่าเป็นผู้ถูกพระพุทธเจ้าเลือกแล้ว สอดคล้องกับหลักฐานในจิวรสสูตร แห่งสังยุตตนิกาย นิทานวรรค ซึ่งชี้ว่าพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับพระมหากัสสปเถระมากกว่ารูปอื่น เหตุเพราะพระพุทธองค์ทรงอนุเคราะห์ให้สอยจิวรร่วมกับพระมหากัสสปเถระ (ส.นิ. (ไทย) 16/154/259) นอกจากนี้ พระอรรถกถาจารย์ยังอธิบายเสริมคุณสมบัติของพระมหากัสสปเถระว่า เป็นผู้เสมอพระพุทธองค์ในอุตตริมนุสสรธรรมสามารถจำแนกอนุบุพพิหาร 9 และอภิญา 6 และพระเถระได้รับมอบหมายว่า “กัสสปะนี้จักเป็นผู้ดำรงวงศ์แห่งสัทธรรมของเรา (พระพุทธเจ้า-ผู้เขียน) เปรียบเหมือนพระราชาทรงทราบพระโอรสผู้จะทรงดำรงวงศ์ตระกูลของพระองค์ จึงทรงอนุเคราะห์ด้วยการมอบเกราะและพระอิสริยยศของพระองค์” (วิ.อ. (ไทย) 1/7-8) สันนิษฐานว่าการยกพระมหากัสสปเถระให้เป็นประธานในการสังคายนา น่าจะเป็นชี้ให้เห็นว่าคุณสมบัติเหมาะสมทุกประการ เพราะเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงเลือกแล้ว ส่วนการขาดคารวตาของพระสุภัททะน่าจะเป็นเพียงสาเหตุบางประการ จึงเป็นข้ออ้างให้มีการสังคายนาพระธรรมวินัย

ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีปัจจัยบางอย่างหนุนเสริม ซึ่งกระตุ้นให้พระมหากัสสปเถระและพระสังคีติกาจารย์ทำการสังคายนาพระธรรมวินัย ปัจจัยดังกล่าวน่าจะมาจากสถานภาพของพระศาสนาเป็นหลัก โดยเฉพาะการขาดผู้นำสืบทอดคณะสงฆ์ที่บริษัทสี่ยอมรับ การปรินิพพานของพระพุทธเจ้าก็ดี การนิพพานของพระอัครสาวกทั้งสองก็ดี หรือว่าการสวรรคตของพระเจ้าพิมพิสารและพระเจ้าปเสนทิโกศลก็ดี ล้วนเป็นปัจจัยชี้บอกถึงความถดถอยความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ต่อการยอมรับของสังคมภายนอก เห็นได้จากเหตุการณ์ตอนแจกพระบรมสารีริกธาตุภายหลังถวายพระเพลิงพุทธสรีระแล้ว ผู้ทำหน้าที่แจกพระบรมสารีริกธาตุนั้นสมควรเป็นพระเถระผู้ใหญ่หรือกษัตริย์ที่ชาวพุทธยอมรับ แต่กลายเป็นโศภนพราหมณ์ผู้ได้รับ

ฉันทานุมัติจากกษัตริย์น้อยใหญ่ในสมาคมนั้น (ที.มหา. (ไทย) 10/236-238/177-178) ผู้เขียนเชื่อว่าคำจาบจ้วงของพระสุภัททะนั้นเป็นเพียงต้นเหตุ ความต้องการสร้างพระธรรมวินัยให้เป็นตัวแทนพระพุทธศาสนา นั่นเอง เร่งพระมหากัสสปเถระและพระอรหันต์ห้าร้อยรูปให้สังคายนาพระธรรมวินัย เพื่อปรามพวกอธรรมวาทีและพวกอวินยวาที และเพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัทธรรม

บทสรุป

สาเหตุการสังคายนามาจากปัจจัย 2 ประการ กล่าวคือ 1) ปัจจัยภายนอก เนื่องจากพระจุนทเถระทราบข่าวว่าพระศาสดามหาวิระของศาสนาเซนได้ดับขันธลง เป็นเหตุให้พระสาวกทั้งบรรพชิตและฆราวาสวิวาทกันเรื่องหลักธรรมคำสอน พระเถระเกรงว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับพระพุทธศาสนา จึงเดินทางไกลไปเข้าเฝ้ากราบทูลพระพุทธเจ้า เป็นเหตุให้พระพุทธองค์ทรงวางหลักการสังคายนา และพระสารีบุตรเถระได้จัดหมวดหมู่พระธรรมคำสอนตามแนวทางของพระพุทธเจ้า และ 2) ปัจจัยภายใน เนื่องจากพระสุภัททะผู้ชราทราบข่าวพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ได้กล่าวจาบจ้วงพระพุทธเจ้าด้วยกริยาไม่เคารพ จึงเป็นเหตุให้พระมหากัสสปเถระในฐานะพระสาวกผู้ใหญ่ ชักชวนพระสาวกอรหันต์ทำการสังคายนาพระธรรมวินัยภายหลังพุทธปรินิพพานล่วงแล้ว 3 เดือน

หากศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดจะเห็นว่าสาเหตุการสังคายนาครั้งนั้น มิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเฉพาะ แต่เป็นเพราะเหตุการณ์เกิดขึ้นสืบเนื่องกันและมีระยะเวลาใกล้เคียงกัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องล้วนเห็นความสำคัญของความมั่นคงแห่งพระศาสนา เริ่มต้นจากพระจุนทเถระผู้ทราบข่าว ได้แจ้งแก่พระอานนท์เถระ ด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นพระเถระจึงเข้าเฝ้ากราบทูลพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงวางหลักการสังคายนาไว้เป็นแบบอย่าง และพระสารีบุตรเถระได้สังคายนาหรือรวบรวมหมวดแห่งธรรมไว้เป็นตัวอย่าง ส่วนกรณีการจาบจ้วงพระพุทธเจ้าของพระสุภัททะ แม้จะสามารถตัดสินด้วยวิธีนิติกรรมได้ แต่พระมหากัสสปเถระและพระสาวกอรหันต์ก็ยกเป็นเหตุ เพื่อทำการสังคายนาพระธรรมวินัย เพราะไม่ต้องการให้พระสงฆ์หรือฆราวาสกล่าวจาบจ้วงพระพุทธเจ้าเช่นนี้ อีกทั้งต้องการยึดตามปัจจัยมาจากกล่าวคือยกพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาหรือตัวแทนของพระสงฆ์สืบไป

เอกสารอ้างอิง

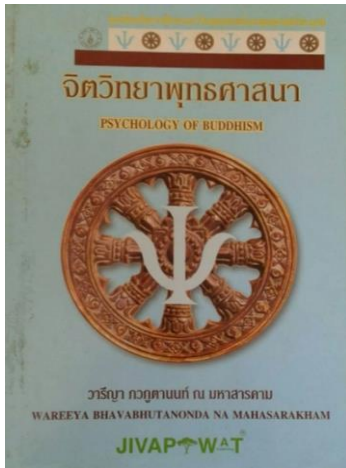
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- (2555). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.
- พระพุทธโฆสเถระ (2550). *อรรถกถาภาษาไทย พระวินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2552). *อรรถกถาภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ปัญจสุทนี*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2557). *อรรถกถาภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา ปรมัตถทีปนี ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2557). *อรรถกถาภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- (2557). *อรรถกถาภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีสั้นธรรค*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิเทศทัยย์. (2556). *พระอรหันต์: วิธีตรวจสอบคุณลักษณะตามนัยพระไตรปิฎก*. นครปฐม: สาระพิมพ์การ.
- Agustin Paniker. (2010). *Jainism: History, Society, Philosophy and Practice*. Delhi: Motilal Banarsidas Publishers.
- T.W. Rhys Davids and William Stede. (1921) *Pali-English Dictionary*. Text from: www.buddhistboards.com.
- Sangiti quoted from <https://dsal.uchicago.edu/dictionaries/pali/>

บทวิจารณ์หนังสือ BOOK REVIEW จิตวิทยาพุทธศาสนา (Psychology Of Buddhism) ผู้แต่ง วาริญา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม

ผู้แต่ง : รศ.ดร. วาริญา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม
สำนักพิมพ์ : ชีวาภิวัดน์
ปีที่พิมพ์ : 2543
จำนวนหน้า : 187 หน้า

วิไลรัตน์ พุกษาภิรมย์¹, สมคิด เศษวงค์²
Vilairut Plueksapirum¹, Somkid Setwong²
¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
¹E-mail: Vilairat.vil@gmail.com

Received : August7, 2023;

Revised : May3, 2024;

Accepted : May29, 2024

บทนำ

หนังสือเรื่อง จิตวิทยาพุทธศาสนา หนังสือเล่มนี้เขียนเรียบเรียงโดย วาริญา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 และ 2 ที่ภาควิชามานุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และจัดพิมพ์ ครั้งที่ 3 โดยสำนักพิมพ์ชีวาภิวัดน์ ประวัติผู้เขียนหนังสือ 1) ด้านการศึกษา จบระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนผดุงดรุณี ระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสตรีวิทยาโดยได้รับรางวัลการศึกษาดีเด่น 1 ใน 50 ของประเทศไทย ระดับปริญญาตรี ศิลปะศาสตร์ (เกียรตินิยมดี) วรรณคดี ภาษาต่างประเทศ และปรัชญาจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระดับปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล และเป็นนักวิจัยทุนรัฐบาลประเทศอิสราเอล ศึกษาเพิ่มเติมด้านศาสนาวัฒนธรรมยูดาห์ และภาษาฮีบรู ณ มหาวิทยาลัยฮีบรู แห่งเยรูซาเล็ม ประเทศอิสราเอล จบหลักสูตรปริญญาโท สาขาวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน รุ่นที่ 1 คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ด้านจิตวิทยาประยุกต์ PH.D (Applied Psychology) จากประเทศสหรัฐอเมริกา 2) ด้านประสบการณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษบรรยายหลักสูตรปริญญาตรี วิชาปรัชญาเบื้องต้น มนุษยศาสตร์บูรณาการ หลักสูตรปริญญาโท สาขาศาสนาเปรียบเทียบ วิชาประวัติศาสตร์ศาสนายูดาห์ วิชาจิตวิทยาศาสนา วิชาจิตวิทยา

พุทธศาสนา 3) งานด้านสังคม เป็นประธานคณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรมิตรภาพแห่งจริยธรรมสากล (The Global Ethics Organization Network) ประธานศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยพุทธศาสตร์ และพุทธศาสตร์ประยุกต์และประธานบริหารสถาบันประยุกต์วิทยาสาคร หลักสูตรปริญญาโท สาขา จริยศาสตร์ศึกษา วิชาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ วิชาจริยธรรมธุรกิจ ภาควิชา มนุษย์ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และผลงานหนังสือ วรรณกรรม หลากหลาย เช่น จริยธรรมธุรกิจ จิตวิทยาพุทธศาสนา เจริญสุขาเล่มที่รัก เป็นต้น

ผู้เขียนได้วางโครงสร้างเนื้อหาทั้งหมด มี 11 หัวข้อข้างต้น ผู้วิจารณ์ก็จะนำประเด็นมาสรุปสาระสำคัญไว้เป็นหัวข้อที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกัน โดยหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้เรียบเรียงแบ่งเนื้อหาตามสารบัญดังนี้

(1) บทนำ ความเป็นมาของวิชาจิตวิทยาศาสนา การอธิบายความหมายของศาสนา วิธีการศึกษาศาสนา แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาพุทธศาสนา รากฐานทางจิตวิทยาสำหรับศึกษาศาสนา ระเบียบวิธีการทางจิตวิทยาศาสนา จิตวิทยาตะวันออก วัตถุประสงค์และแนวทางการศึกษาจิตวิทยาพุทธศาสนา

(2) รากฐานทางจิตวิทยาพุทธศาสนา อัมมนิยามหลักแห่งความจริงของชีวิต ปรมัตถธรรม 4 หลัก บัญญัติธรรม ปฏิจจสมุปบาท

(3) นามรูป โครงสร้างของชีวิต ลักษณะทางกาย ลักษณะทางจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และใจ อาหารหล่อเลี้ยงชีวิต

(4) จิต กระแสการทำงานของจิต เจตสิก ขั้นตอนการทำงานของจิตแต่ละขณะ การแตกดับของชีวิตและจิต การจำแนกประเภทของจิต

(5) อารมณ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ อารมณ์คืออะไร ภาวะทางสรีรวิทยาเมื่อเกิดอารมณ์ หน้าที่ และลักษณะของอารมณ์ การฝึกและควบคุมอารมณ์ เปรียบเทียบแนวคิด

(6) บุคคลบัญญัติกับลักษณะของมนุษย์ บุคคลบัญญัติและการจำแนกบุคคล 10 จำพวก

(7) การรับรู้และการเรียนรู้ การรับรู้ในทัศนะของจิตวิทยาแผนใหม่กับพุทธศาสนา การสัมผัส และการรับรู้ การจัดหมวดหมู่ในการรับรู้ ปัจจัยที่ทำให้การรับรู้ผิดพลาดคลาดเคลื่อน การรับรู้ญาณสัมผัส พิเศษ วิธีการเรียนรู้แบบพุทธ การเรียนรู้โดยการกระทำ หนทางปฏิบัติที่นำไปสู่การรับรู้และการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ข้อเปรียบเทียบในระหว่าง 2 ทัศนะ

(8) การคิด การตัดสินใจ รูปแบบของการคิด กลไกในการคิด เครื่องมือในการคิด วิธีการคิด แก้ไขปัญหา การวินิจฉัยตนเอง และผู้อื่น

(9) ความฝันคืออะไร สาเหตุของความฝัน พระสุบินนิมิตของพระพุทธเจ้า พุทธทำนาย พระสุบินนิมิตของพระเจ้า ปเสนทิโกศล สุบินปัญหาในมิลินทปัญหา ความฝันตามแนวจิตวิทยาฝ่ายจิต วิเคราะห์ เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องความฝันระหว่างพุทธ และจิตวิเคราะห์

(10) ประสบการณ์ทางศาสนา ประสบการณ์ศาสนา คืออะไร ประสบการณ์ทางพุทธศาสนา ปรากฎการณ์พิเศษทางจิต ประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกจิต การฝึกจิตกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายละ จิตใจ

(11) พุทธสุขวิทยาจิต สุขภาพจิต ความทุกข์และการคลายทุกข์ การมองโลก และชีวิต การรักษาสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ พร้อมบรรณานุกรม ดรรชนีคำ รวมจำนวน 187 หน้า

สาระสำคัญของหนังสือ

ผู้เขียนได้นำเสนอองค์ความรู้เรียงลำดับ จากความเป็นมาของจิตวิทยาจิตวิทยา (Psychology of Religion) เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างศาสนศึกษา (Religious Studies) กับจิตวิทยา (Psychology) อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าวิทยาการทางสังคมศาสตร์ (Social Sciences) ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่ทางสังคมวิทยา และจิตวิทยาทำการศึกษาศาสนา มีความตื่นตัวกันอย่างแพร่หลาย ความก้าวหน้าทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มการศึกษาศาสนา ไปสู่วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีการค้นคว้า วิจัย มีกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่ชัดเจนขึ้นและทันต่อวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความศรัทธาในศาสนา ทำให้การศึกษาศาสนาเป็นที่น่าสนใจของเยาวชน เป็นที่ยอมรับว่าในปัจจุบันศาสนามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์มาก การศึกษาทางจิตวิทยาพุทธศาสนา จึงมีเป้าหมายที่จะศึกษาถึงสภาวะต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิต จิตใจของมนุษย์ โดยเจาะลึกเข้าไปในโครงสร้าง และองค์ประกอบภายใน บุคลิกภาพ พฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ รูปลักษณ์ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สติปัญญา จิตสำนึก ประสบการณ์ ตลอดจนจนถึงลักษณะการแสดงออกเชิงปฏิบัติกิจของมนุษย์ที่สนองตอบต่อธรรมชาติต่อสิ่งแวดล้อมรอบด้าน รวมทั้งสภาวะชีวิตที่มนุษย์ต้องเผชิญอยู่เสมอ นั่นคือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความไม่แน่นอนของชีวิต ซึ่งปรากฏออกมาในรูปแบบของความเชื่อตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ในคัมภีร์ฝ่ายอภิธรรม ได้ให้คำจำกัดความธรรมชาติของจิตไว้ เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว มี 3 อย่าง คือ

1. มีการคิด คือ รับรู้อารมณ์ ธรรมชาติที่ชื่อว่า จิต เพราะอรธว่า คิด คือ รู้อารมณ์
2. เป็นเหตุให้เจตสิกทั้งหลายรู้อารมณ์ ธรรมชาติที่ชื่อว่า จิต เพราะเป็นเหตุให้สัมปยุตตธรรม คือ เจตสิกทั้งหลายรู้อารมณ์
3. ทำให้สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตวิจิตรพิสดาร ธรรมชาติที่ชื่อว่า จิต เพราะทำสัตว์และสิ่งของทั้งหลายให้วิจิตร (พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, 2543, หน้า 5)

ความหมายของคำแห่งจิต อารมณณ์ จินเตตตี จิตต์ (ธรรมที่ชื่อว่า จิต เพราะอรธว่า คิดซึ่งอารมณ์) เมื่อว่าโดยลักษณะ จิตมีการรู้แจ้งอารมณ์เป็นลักษณะ (วิชานนลกฺขณ) มีการเป็นหัวหน้าเป็นกิจ (ปุพฺพกมฺรส) มีการเกี่ยวข้องกันเป็น ปัจจุบันฐาน (สนธานปจฺจุปฺปฐาน) มีนามรูปเป็นปทัฏฐาน (นามรูปปทัฏฐาน) (อภิ.ส. (ไทย) 1/1/315)

“จิตนี้ เมื่อก้าวตามสภาวะลักษณะแล้วก็มีเพียง 1 เท่านั้น คือ เป็นธรรมชาติที่รู้อารมณ์ แต่เมื่อจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของตนแล้ว จิตอย่างย่อมี 89 ดวง อย่างพิสดารมี 121 ดวง” (พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), 2549, หน้า 29) ในทางพระพุทธศาสนานั้น จิต มโน หรือ วิญญาณ มีลักษณะทั่วไปดังต่อไปนี้ 1) ไปได้ไกล (ทฺรุงคม) หมายความว่า รับอารมณ์ที่อยู่ไกลได้ (ขุ.ธ. (ไทย)

25/13/19) 2) เทียบไปแล้วผู้เดียว (เอกจรี) หมายความว่า จิตมีการเกิดดับที่ละขณะ 3) ไม่มีรูปร่าง (อสรีริ) หมายความว่า จิตเป็นพลังงานนามธรรม และ 4) มีถ้าเป็นที่อาศัย (คุหาสย) หมายความว่า จิตนั้นแม้จะเป็นนามธรรม แต่ก็ต้องมีที่อยู่อาศัยเหมือนกัน (บรรจบ บรรณรุจิ, 2536, หน้า 37)

คำว่า จิต หมายถึง ธรรมชาติในส่วนนามธรรมของมนุษย์ ที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ เนื่องจากพระพุทธศาสนานั้นถือว่าเป็นศาสนาแห่งความจริงในเรื่องต่าง ๆ โดยความจริงนั้นอาจจะเรียกว่า ธรรมบ้าง กฎสากลหรือกฎธรรมชาติบ้าง โดยกฎธรรมชาติที่พระพุทธศาสนาสอนนั้นเราจะพบว่า ประเด็นเรื่องจิตถือว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่จัดว่าเป็นกฎธรรมชาติหรือความจริงที่มีอยู่ในโลก โดยจิตนั้นเป็นกฎข้อหนึ่งในนิยาม 5 คือ จิตนิยาม หมายความว่า จิตเป็นกฎธรรมชาติของสรรพสิ่งในโลกอย่างหนึ่งที่ว่าด้วยความคิดหรือกระบวนการคิดของมนุษย์หรือสัตว์ และความจริงเรื่องจิตนั้นก็ถือว่าเป็นความจริงที่พระพุทธศาสนาเน้นย้ำ หรือสอนกันอยู่เสมอว่าจิตมีพลัง และควรทำจิตให้สะอาดหมดจดผ่องแผ้ว เป็นต้น (สุทัศน์ ประทุมแก้ว, 2564, หน้า 9)

คำว่า “จิตวิทยา (Psychology)” หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และกระบวนการของจิต เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปช่วยในการพยากรณ์การควบคุมพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าพิจารณาย้อนกลับไปในยุคแรกเริ่ม การศึกษาในอดีตตั้งแต่ยุคกรีกกลับพบว่า จิตวิทยาเริ่มต้นการศึกษาจากวิญญาณอมตะ (soul) หรือ จิตใจ (mind) รากศัพท์ของ Psychology มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ psyche+logos คำว่า psyche มักแปลว่า soul แต่ลีเฮ (Leahey) คิดว่าคำนี้มาจากคำที่ใกล้เคียงที่สุด คือ “psuche” ซึ่งแปลว่า ลมหายใจของชีวิต (breath of life) (Thomas H. Leahey, 2000, p. 57) อธิบายเพิ่มเติมว่า แม้ว่าบางครั้ง คำว่า “psuche” เป็นมากกว่าลมหายใจ แต่ไม่อาจเทียบเท่าจิตหรือวิญญาณอมตะ (mind, soul) ทั้งหมด เพราะวิญญาณอมตะในความหมายของกรีกนั้น มีความใกล้เคียงภาวะหนึ่งที่อาศัยอยู่ในร่างกาย และทำให้เกิดชีวิต อีกทั้งเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทำให้บอกได้ว่ายังมีชีวิตอยู่ ทั้งยังสามารถล่องลอยออกจากร่างกายได้ในช่วงหลับหรือเมื่อสิ้นลมหายใจ การดับสูญหรือความตาย คือ การปราศจากวิญญาณอมตะที่ทำให้ชีวิตไม่สามารถดำเนินต่อไป

จิตวิทยารักษาได้เฉพาะทุกซ์ระดับจิตวิทยา แต่ไม่ได้รักษาทุกซ์ระดับจิตวิญญาณ (สมภาร พรหมทา, ศ. ดร., 2554, หน้า 7) ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาของศาสตร์ คือ จิตวิทยามีการแสวงหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ แต่ของพระพุทธศาสนามุ่งไปที่ความจริงตัวจิตโดยตรง ในการปฏิบัติให้ทุกซ์ในใจหายในตัวของผู้มันเอง ทุกซ์ที่เกิดระดับจิตวิญญาณ นี้คือ “ทุกซ์ในความจริงขั้นปรมาตม์” ส่วน “ทุกซ์ในเชิงจิตวิทยา” เป็นทุกซ์ของขั้นบัญญัติ ซึ่งต้องใช้การเยียวยาคนละแบบ อย่างไรก็ตาม ข้อบกพร่องของแนวคิดของจิตวิทยาตะวันตกนั้น ไม่น่าจะถือเป็นข้อเสียจนไม่เห็นประโยชน์ของศาสตร์นี้ เพราะข้อมูลเชิงประจักษ์หลายประการของแนวคิดจากจิตวิทยาตะวันตก ที่เสนอความคิดเชิงนามธรรมเป็นรูปธรรมตั้งแต่เริ่มต้นของการพัฒนาศาสตร์ ในการทำความเข้าใจในชีวิต พฤติกรรมทางจิต พฤติกรรมทางกายเป็นร่องรอยความคิดในสาเหตุของความยึดมั่นในความคิดเห็นตนเอง ซึ่งไม่ตอบสนองที่ตรงตามสภาพจริงนั้น และเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ หรือผู้ต้องการศึกษาเรื่องของจิตในการพัฒนาชีวิตในขั้นสูงต่อไป ซึ่งจิตวิทยาตะวันตกได้อธิบายด้านจิตใจในเรื่องของกระบวนการความรู้สึก การรับรู้ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของจิต ไว้อย่างลึกซึ้ง แม้ว่าจะยังเป็นข้อถกเถียงและอยู่ระหว่างการค้นคว้าวิจัยเชิงรูปธรรมสำหรับนักจิตวิทยาบางสาขา เพื่อหาต้นตอสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ต่อไป

บทวิจารณ์ : คุณค่าของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้นำเสนอประเด็นในด้านจิตวิทยาพุทธศาสนาโดยให้ความเกี่ยวข้องกันระหว่างการพัฒนาชีวิตโดยพระพุทธศาสนา และเมื่อศึกษาในรายละเอียดจะพบคุณค่าหนังสือเล่มนี้ คือ

1. ข้อดี

1) รูปแบบการเขียน เป็นแบบหนังสือวิชาการที่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล ภาษาอ่านเข้าใจง่าย เนื้อหากระชับสั้น เหมาะสำหรับเยาวชน คนรุ่นใหม่ ซึ่งในกรอบของเนื้อหา ที่เขียนมีความชัดเจน และนำเสนอในแต่ละบทได้อ่าน แม้หนังสือจะมุ่งเน้นไปที่พระพุทธศาสนาเป็นหลัก แต่ก็เชื่อมโยงกับหลักจิตวิทยาได้อย่างน่าสนใจ และหนังสือเล่มนี้มีความพิเศษ คือ มีตรรกะคำ เรียงตามตัวอักษร ซึ่งเป็นศัพท์ทางพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถสืบค้นความหมายได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น

2) รูปแบบเนื้อหา เป็นการนำเสนอเนื้อหาองค์ความรู้ แบบบูรณาการเนื้อหาจิตวิทยากับพระพุทธศาสนา อย่างเหมาะสมเหตุผลผล

ก. แง่คิดด้านจิตวิทยา ความเป็นมาของวิชาจิตวิทยา ศาสนา การอธิบายความหมายของ ศาสนา วิธีการศึกษา ศาสนา แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาพุทธศาสนา รากฐานทางจิตวิทยาสำหรับศึกษา ศาสนา ระเบียบวิธีการทางจิตวิทยา ศาสนา จิตวิทยาตะวันออก วัตถุประสงค์และแนวทางการศึกษา จิตวิทยาพุทธศาสนา

ข. แง่คิดด้านพระพุทธศาสนา อัมมเนียมหลักแห่งความจริงของชีวิต ปรมัตถธรรม 4 หลักบัญญัติธรรม ปฏิจจสมุปบาท 1) นามรูป โครงสร้างของชีวิต ลักษณะทางกาย ลักษณะทางจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และใจอาหารหล่อเลี้ยงชีวิต 2) จิต กระแสการทำงานของจิต เจตสิก ขั้นตอนการทำงานของจิตแต่ละขณะ การแตกดับของชีวิต และจิต การจำแนกประเภทของจิต 3) อารมณ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ อารมณ์คืออะไร ภาวะทางสรีรวิทยาเมื่อเกิดอารมณ์ หน้าที่ และลักษณะของอารมณ์ การฝึกควบคุมอารมณ์ เปรียบเทียบแนวคิด 4) บุคคลบัญญัติกับลักษณะของมนุษย์บุคคลบัญญัติ และการจำแนกบุคคล 10 จำพวก 5) การรับรู้ การเรียนรู้ การรับรู้ในทัศนะของจิตวิทยาแผนใหม่กับพุทธศาสนา การสัมผัส และการรับรู้ การจัดหมวดหมู่ในการรับรู้ ปัจจัยที่ทำให้การรับรู้ผิดพลาดคลาดเคลื่อน การรับรู้ญาณสัมผัสพิเศษ การเรียนรู้กับการรับรู้ วิธีการเรียนรู้แบบพุทธ การเรียนรู้โดยการกระทำ หนทางปฏิบัติที่นำไปสู่การรับรู้ และการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ข้อเปรียบเทียบในระหว่าง 2 ทัศนะการคิดและการตัดสินใจ รูปแบบของการคิด กลไกในการคิด เครื่องมือในการคิด วิธีการคิดแก้ปมปัญหา การวินิจฉัยตนเองและผู้อื่น ความฝันคืออะไร สาเหตุของความฝัน พระสุบินนิมิตของพระพุทธเจ้าพุทธทำนายพระสุบินนิมิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล สุบินปัญหาในมิลินทปัญหา ความฝันตามแนวจิตวิทยาฝ่ายจิตวิเคราะห์ เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องความฝันระหว่างพุทธและจิตวิเคราะห์ ประสบการณ์ทางศาสนา ประสบการณ์ศาสนา คืออะไร ประสบการณ์ทางพุทธศาสนา ปราบฏกการณ์พิเศษทางจิต ประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกจิต การฝึกจิตกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และจิตใจ

3) เป้าหมาย หนังสือเล่มนี้เน้นกับนักศึกษา เยาวชน คนหนุ่มสาว ได้ศึกษาจิตวิทยาร่วมกับ พระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต และสาขาวิชาชีพการแพทย์ที่สามารถเรียนรู้ได้ไม่ยิ่ง หย่อนไปกว่าบุคคลวัยอื่น ๆ ด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้งานการศาสนา มีชีวิตชีวาขึ้นทั้งในด้านเนื้อหา และ เทคโนโลยีให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่ผู้ศึกษาจะได้รับ แรงจูงใจในการศึกษาพัฒนาคุณภาพของชีวิตไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้โดยไม่จำกัดด้วยเรื่องเพศ วัย อาชีพหรือแม่แต่ลัทธิ ความเชื่อทางศาสนาอื่นของผู้ศึกษาได้

2. ข้อที่ไม่เห็นด้วย/ข้อสังเกต

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับจิตวิทยา ในแง่ของจิตวิทยา นั้นไม่มีใครกังขาในความเป็นผู้เชี่ยวชาญของผู้เขียนแต่อย่างใด แต่ในแง่ของความรู้ทางพุทธศาสตร์ทำให้เกิด คำถามว่า ผู้เขียนท่านได้ศึกษาพระพุทธศาสนาจากสถาบันใดบ้าง ถึงได้นำเสนอได้อย่างลึกซึ้ง แต่การอ้างอิง หลักฐานในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญ เพราะเป้าหมาย คือ การหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา ฉะนั้น การอ้างอิงข้อมูลปฐมภูมิให้ครบถ้วนและครอบคลุมหัวข้อหลักพุทธธรรมจะทำให้ผู้อ่านมีความสนใจ อ้างอิง วิเคราะห์ และใช้เหตุผลที่น่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าการอ้างประสบการณ์ส่วนตัว นอกจากนี้ผู้เขียนถ้ามี การอ้างอิงหลักฐานทุติยภูมิจากคัมภีร์อรรถกถา มาสนับสนุนการเขียนหนังสือเล่มนี้ด้วย ก็จะมี ความชัดเจน สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และจะทำให้นักศึกษาหรือผู้สนใจสามารถสืบค้นได้ง่ายรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ

3. ประโยชน์

ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือเรื่องจิตวิทยาพุทธศาสนาเล่มนี้ เพื่อใช้สอนวิชา จิตวิทยาพุทธศาสนา ปรัชญา และจริยศาสตร์การแพทย์ให้กับคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งส่วน ใหญ่มีความนึกคิดเป็นวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ แต่พบว่า นักศึกษา เยาวชนคนหนุ่มสาว มีความสนใจในการศึกษาพุทธธรรม ผู้เขียนพยายามพิสูจน์ให้คนรุ่นใหม่เกิดความรู้สึกประทับใจว่า พระพุทธศาสนามีคุณสมบัติคำสอนที่เป็นศาสตร์ที่มีความพร้อม มีมูลค่าอันควรแก่การศึกษา ได้ชี้ประเด็นให้ เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาชีวิตด้วยปัญญา โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์องค์ ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาเป็นสาระของหนังสือที่ชักชวนให้นักศึกษา เยาวชนคนหนุ่มสาว ให้เข้าใจกับ พระพุทธศาสนาผ่านงานเขียนนี้ ที่ได้บูรณาการคำสอนทางพระศาสนาเป็นแนวทาง สำหรับความรู้ที่ได้รับ สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้มีสถานภาพในการปรับตัว และการแก้ปัญหาชีวิต รู้จักการ อยู่กับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น มีความเข้าใจในตนเอง และประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพทุกด้าน ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายนักในสังคมปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อน ทำให้คำสอนศาสนาและศาสตร์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมา เพื่อใช้ปรับปรุงสภาพชีวิตของมนุษย์ การปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาประเทศ ให้ดียิ่งขึ้น เพราะจิตวิทยา พุทธศาสนาเป็นหลักสากล

บทสรุป

หนังสือจิตวิทยาพุทธศาสนาทำได้อย่างสมบูรณ์แบบ เหมาะสำหรับเยาวชนคนหนุ่มสาว ที่ต้องการสนใจศึกษาเพื่อนำมาใช้ประยุกต์กับอาชีพของตนเอง เมื่อพิจารณาจากแง่มุมของนำเสนอความคิด

หนังสือเล่มนี้มิได้เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้ศึกษาได้ความรู้ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว แต่จะชี้ให้ผู้อ่านได้พัฒนาตนเองทั้งสองด้าน เพราะชีวิตไม่ได้สร้างความสมบูรณ์แบบด้วยแถมเดียวกับให้ความรู้ทางจิตวิทยาแต่เพิ่มเป้าหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจพุทธศาสตร์ได้พิจารณาเท่านั้น เพราะในแง่กระบวนการค้นหาความจริง พระพุทธศาสนากับจิตวิทยาเหมือนกัน เพียงแต่ความจริงนั้นจะนำมาพัฒนาในด้านใดได้บ้าง สร้างสุขด้วยการดับทุกข์ หรือสร้างสุขโดยไม่สนใจความทุกข์ที่จะตามมา จึงเป็นเรื่องที่ผู้อ่านจะต้องใช้เหตุผล พิจารณาร่วมกันด้วยปัญญา และสร้างความสัมพันธ์ในแง่ความคิดให้หลากหลายและเข้าใจกันมากขึ้น แนวทางการประยุกต์ และการบูรณาการการใช้จิตวิทยาเสริม ความมีเหตุผลในพระพุทธศาสนา และการประยุกต์ใช้ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเป้าหมายให้การปฏิบัติหน้าที่การงาน ครอบครัวยุคสมัย แต่ความสงบสุข

เอกสารอ้างอิง

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือ:

บรรจบ บรรณรุจิ. (2536). *จิต มโน ญาณ ความคิดและแนวทางการศึกษาเรื่องญาณ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). (2549). *จิตวิทยาในพระอภิธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ. (2543). *ปรมาตถโชติกะ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพยวิสุทธิ.

สมภาร พรหมทา, ศ.. (2554). *พุทธปรัชญา: มนุษย์ สังคม และปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทัศน์ ประทุมแก้ว, ผศ. ดร.. (2564). *จิตวิทยาในพระไตรปิฎก (Psychology in Tipitaka)*. ศรีสะเกษ : บริษัท สำนักพิมพ์พานทอง จำกัด.

วาริญา ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. รศ.ดร. (2543). *จิตวิทยาพุทธศาสนา (Psychology Of Buddhism)*. กรุงเทพมหานคร : ซีวาทิวัฒน์.

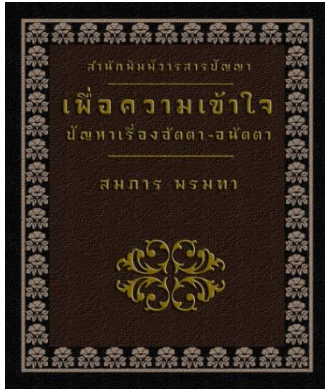
(2) ภาษาอังกฤษ:

Thomas H. Leahey. (2000). *A History of Psychology : Main Currents in Psychological Thought*, 5thed. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

บทวิจารณ์หนังสือ BOOK REVIEW
 เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา
 For understanding the problem of ego-anatta

ผู้เขียน ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา

ผู้แต่ง : ศ. ดร.สมภาร พรมทา
 สำนักพิมพ์ : วารสารปัญญา โครงการ “หนังสือไฟฟ้า”
 ปีที่พิมพ์ : 2553
 จำนวนหน้า : 157 หน้า

พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์)¹, สมคิด เศษวงศ์²

Phra Manop Chotiko (Hongpan)¹, Somkid Setwong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E:mail: ¹manophonpan2526@gmail.com

Received : August 7, 2023;

Revised : May 3, 2024;

Accepted : May 29, 2024

บทนำ

ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรมทา เป็นอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นอาจารย์พิเศษประจำวิชาพระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผลของนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรมทา เป็นนักวิชาการผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญทั้งทางด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา มีผลงานทางวิชาการจำนวนมาก ผู้วิจารณ์ได้มีโอกาสศึกษาหนังสือเรื่อง “เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา” เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตีพิมพ์ลงวารสารปัญญา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน พฤศจิกายน 2553 จากการศึกษาข้อมูลใน “วารสารปัญญา” ของ ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรมทา ในหัวข้อ “เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา” พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538 : 461) ได้กล่าวคำว่า อัตตา และ อนัตตา ว่าเป็นคำบัญญัติสมมุติในหลักทวินิยม กล่าวคือ อัตตา แปลว่า ตัวตน ส่วน อนัตตา แปลว่า ไม่ใช่ตัวตน แต่ในปัจจุบัน มักแปลอนัตตาว่า ไม่มีตัวตน ซึ่งมีความหมายผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงอย่างมาก เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้รู้ทั้งสองท่านกล่าวมา ผู้วิจารณ์เองก็สับสนในความหมายดังได้กล่าวไว้ข้างต้น คำบัญญัติสมมุติตั้งขึ้นเพื่อเรียกขานสิ่งที่มีอยู่ในโลกตามปกติ ถ้าไม่มีสิ่งนั้น ๆ ในโลก ก็ย่อมจะไม่มีการบัญญัติสมมุติขึ้นมา ถ้าไม่มีตัวตนจริง ๆ แล้ว ก็ย่อมจะบัญญัติสมมุติคำว่า “อัตตา (ตัวตน)” ขึ้นมาเพื่อประโยชน์อันใดมิได้ การเข้าใจ

ความหมายของ “อนัตตา” ผิดเพี้ยนไปว่า “ไม่มีตัวตน” ย่อมทำให้ผู้ศึกษาไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง จากพระพุทธศาสนา

สรุปสาระสำคัญของหนังสือ

จากตัวอย่างเรื่องอัตตา-อนัตตาที่สอนกันอย่างผิด ๆ ในปัจจุบัน ตามทัศนะ หรือความเข้าใจของผู้วิจารณ์ ธรรมะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศสั่งสอนพุทธบริษัท 4 แล้วนั้น ย่อมเป็นสังฆธรรมที่มีเหตุมีผลสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งหลาย ไม่มีขัดแย้งซึ่งกันและกันเลย แต่ในวารสารปัญญา ที่นักวิชาการกล่าวว่า อัตตาและอนัตตา นั้นมีความขัดแย้งโดยสิ้นเชิง ตามความรู้สึกของผู้วิจารณ์กล่าวตามข้อเท็จจริง พระพุทธองค์มิได้ทรงสอนให้ถอนคำบัญญัติทิ้งเสีย หรือทรงสอนให้ทำลายสิ่งที่รองรับคำบัญญัติ ให้ละลายหายสูญไปด้วยแต่ประการใดเลย เนื่องจากทุกข้อโทษทั้งหลาย มิได้เกิดจากการใช้คำบัญญัติ แต่เกิดจากการเข้าไปยึดถือสิ่งรองรับคำบัญญัติ ด้วยความเข้าใจผิดว่ามีแก่นสารสาระเป็นอัตตา (ตัวตน) ต่างหาก

ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา กล่าวว่าถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราจะรู้ความเป็นอัตตา อนัตตาได้ โดยอัตโนมัติ ไม่ทราบว่าคุณวิจารณ์สรุปความถูก หรือไม่ถ้าเราต้องการพิสูจน์ธรรมะว่า สิ่งที่เป็นอันดับแรกคือศรัทธา เพราะถ้าไม่มีศรัทธาแล้วคงจะไม่มีใครอยากพิสูจน์ เพราะอาจจะต้องใช้เวลาตลอดชีวิต และอาจทำไม่สำเร็จ ข้อนี้ผู้วิจารณ์ขอเสนอว่า ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ก่อนที่จะเริ่มพิสูจน์ (ปฏิบัติ) คำตอบที่ละเอียดอ่อนนี้ ไม่ใช่เป็นการ “ประเมินค่า” ที่มีระบบคิดที่มีฐานมาจากความอยากในผลที่จะได้รับในการปฏิบัติ แต่เป็นการใช้ระบบคิดแบบเหตุผล จิตที่สงบนิ่ง เผ่าดูโลกเคลื่อนไหวไป อาจประเมินค่าตัวเองว่าเป็นอัตตา หรืออนัตตาก็ได้หากเราอ้างการรู้เห็นโดยการปฏิบัติ ลัทธิที่เห็นว่าม้อัตตาก็อาจอ้างเหตุผลในการปฏิบัติได้เช่นกัน ผู้วิจารณ์อยากจะเสนอว่านอกจากเราจะอ้างผลการปฏิบัติแล้ว เราอาจอ้างระบบการคิดแบบเหตุและผลได้เช่นกัน ซึ่งก็ไม่ใช่วิธีการที่แห้งแล้ง ไร้ประโยชน์ หรือเสียเวลาเปล่าเลย

พระองค์ทรงสอนให้ถอนความยึดถือ สิ่งรองรับคำบัญญัติ ด้วยความเข้าใจผิดนั้นเสีย เมื่อถอนความยึดถือสิ่งที่รองรับคำบัญญัติเสียแล้ว ก็ย่อมหลุดพ้นจากวิัตถุหรืออารมณ์ที่รองรับคำบัญญัติทั้งหลายได้อย่างสิ้นเชิง จิตก็ย่อมผ่องแผ้วบริสุทธิ์ ไม่หลงไปพลอยเกิดพลอยตายกับสิ่งที่รองรับคำบัญญัติด้วย ผลของการกล่าวที่ผิด ๆ ว่าไม่มีตัวตน ผู้วิจารณ์เองก็พลอยเชื่อตามผู้ที่สอนผิด ๆ ว่า อนัตตา แปลว่าไม่มีตัวตน ด้วยคิดว่าเป็นคำสอนที่ถูกต้อง เพราะยังมีความรู้ไม่กว้างขวางพอและขาดประสบการณ์อยู่ จึงพากันกลัวกันกลัวหนว่าว่าจะมีตัวตน ถ้าใครพูดเรื่องตัวตนขึ้นมา ก็ตั้งข้อสงสัยว่าเป็นมิจฉาทิฐิให้ทันที จึงท่องจำคำ อนัตตา (ไม่มีตัวตน) ไว้จนขึ้นใจ พอพูดถึงเรื่องอะไร หรือแลเห็นอะไรสักหน่อย ก็ชิงบอกด้วยอำนาจสัญญาที่ได้ท่องจำไว้ว่า “ไม่มีตัวตน” ทันที เช่น บอกว่า ไม่มีสัตว์-บุคคล-ตัวตน-เรา-เขา มรรค 8 นั้นก็สักแต่ว่าเป็นทางเดิน แต่ไม่มีผู้เดิน

ความเชื่อทางศาสนาในเรื่องของอัตตามีผลต่อมนุษย์มากทั้งในอดีต และในปัจจุบัน ทัศนคติต่าง ๆ ที่ส่งผลมาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่ล้วนมีพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องอัตตาเป็นแรงบันดาลใจทั้งนั้น เช่น ความเชื่อเรื่องโลกหน้า ความเชื่อเรื่องผลของกรรมดีกรรมชั่วที่มนุษย์ทำไว้ ความเชื่อเรื่องสวรรค์ นรก เทวดา เปเรต อสุรกาย ความเชื่อเรื่องพระเป็นเจ้าสร้างโลกและจักรวาล ในบรรดาความเชื่อเหล่านั้น ความเชื่อเรื่องอัตตานั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่ถูกนำมาพิสูจน์ และนำมาอภิปรายกันเป็นหัวข้อหลัก เมื่อพระพุทธศาสนาเริ่มก่อตัวเผยแผ่คำสอนใหม่ ๆ ในยุคเริ่มแรกขณะที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ ได้มีเจ้าผู้ครองนครแห่งหนึ่งพระนามว่า เจ้าปายาสี ปกครองเสตัพยนครทรงได้พยายามพิสูจน์หาอัตตาหรืออาตมันที่ซ่อนอยู่ภายในตัวของมนุษย์หลายวิธีการด้วยกัน แต่เมื่อทรงค้นหาสิ่งๆ ที่เรียกว่าอัตตาหรืออาตมันไม่

พบ ในที่สุดเจ้าปายาสีได้มีความเห็นว่าเพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำได้ และทำชั่วไม่มี (ที.ม. (ไทย) 10/407/341) ในที่ขณะของเจ้าปายาสีนี้สามารถสรุปเป็นความเห็น (ทสิฐิ) ของพระองค์ออกมาเป็น 3 ประเด็น คือ (1) โลกหน้าไม่มี (2) เทวดาหรือสัตว์นรกไม่มี (3) ผลของกรรมดีกรรมชั่วไม่มี กระบวนการแสวงหาความรู้ที่แท้จริง ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจและสงสัยเกี่ยวกับตนเอง จากนั้นจึงนำความสงสัยมาพิสูจน์ความจริงให้ปรากฏ นั่นคือความเชื่อใด ๆ ก็ตามที่เรามีจะยังไม่ใช้ความรู้หรือเป็นความจริงได้ หากความเชื่อนั้น ๆ ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ให้เห็นว่าจริง เพราะฉะนั้น ผู้ที่มีความเชื่อจะต้องเชื่อในสิ่งที่เป็นความจริงด้วย (True Believe) จึงจะสามารถพัฒนาไปสู่การมีความรู้ที่แท้จริงได้ (มจลินท์ เสถียรมาศ, 2562, หน้า 116)

จากการกล่าวรายละเอียดข้างต้น มีเงื่อนไขในการบัญญัติคำว่า อัตตา และ อนัตตา ในพระพุทธศาสนาว่า มีพุทธพจน์ตรัสไว้ในอนัตตลักขณสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้เป็นอัตตาแล้ว รูปนี้ก็ไม่เป็นไปเพื่อความเจ็บไข้ได้ป่วย” (วิ.มหา. (ไทย) 4/20/20-21) พุทธพจน์ข้อนี้ได้แสดงไว้อย่างชัดเจนรวม 2 นัย คือ สิ่งใดที่เป็นไปเพื่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ทรงจัดว่าเป็น อนัตตา อันได้แก่ รูป (ทั้งนี้ทรงสอนรวมทั้ง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ด้วย) นัยหนึ่ง และสิ่งใดที่ไม่เป็นไปเพื่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ทรงจัดว่าเป็น อัตตา อันได้แก่ จิตผู้รู้ชั้นพุทโธ ซึ่งไม่พลอยหวั่นไหวไปตามอารมณ์ที่เข้ามากระทบ อีกนัยหนึ่ง ผู้วิจารณ์เองยังไม่เข้าใจสภาพของความเป็นอัตตา และอนัตตา หรือจิตผู้รู้ชั้นพุทโธ ซึ่งตั้งมั่นไม่หวั่นไหวนี้ จึงเหมาเอาเองว่าพระพุทธองค์ไม่ได้ทรงสอนเรื่องอัตตา อัตตาตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์ หมายถึงตัวตน ปุณฺณชย่อมยึดมั่นมองเห็นชั้น 5 อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดเป็นอัตตา หรือยึดถือว่ามีอัตตาเนื่องด้วยชั้น 5 โดยอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนคำว่า อนัตตา หมายถึง ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน

ในส่วนของคำสอนเรื่องอนัตตาของพระพุทธเจ้านั้น เป็นเรื่องที่จะยอมรับได้ยากสำหรับผู้ที่ยึดมั่นในอัตตามาแต่เดิม เพราะเป็นคำสอนที่ลึกซึ้ง ดังความตอนหนึ่งว่า “อนัตตลักษณะไม่ปรากฏ มีดมนไม่แจ่มแจ้งแทงตลอดได้โดยยาก ทำให้เข้าใจได้ยาก แต่อนิจจลักษณะ และทุกขลักษณะพระตถาคตทั้งหลาย จะทรงอุบัติหรือไม่อุบัติก็ตาม ย่อมปรากฏให้เห็นได้ ส่วนอนัตตลักษณะย่อมไม่ปรากฏให้เห็น นอกกาลอุบัติขึ้นของพระตถาคต จะปรากฏก็แต่ในกาลอุบัติของพระตถาคตเท่านั้น (พระมหาโกเมนทร์ ชินวงศ์, 2539 : 5) พระพุทธองค์ทรงปฏิเสธ รูปนาม (อารมณ์และอาการของจิตที่เนื่องด้วยอารมณ์) ว่าไม่ใช่ตัวตน ไม่ควรยึดถือสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นอัตตาตัวตนที่เที่ยงแท้ถาวร ถ้าหากปล่อยวางเสียได้ จิตก็จะบรรลุเข้าสู่สภาพธรรมที่ปลอดโปร่ง เป็นอิสระ เป็นที่พึ่งอันเที่ยงแท้ถาวรอย่างแท้จริง มีพระบาลีในปณฺฑิตวัคคแห่งพระธรรมบทกล่าวไว้ว่า “ปณฺฑิตพึงชำระตนคือจิต ให้บริสุทธิ์ปราศจากกิเลส” แสดงว่า จิตที่บริสุทธิ์นี้ คือ ตน ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยกมาสอนพระอานนที่ดังกล่าวแล้วข้างต้นนี้ ดังนั้นคำสอนที่ว่า ไม่มีตัวตน จึงย่อมขัดแย้งกับพุทธพจน์ข้อนี้โดยไม่มีปัญหา ความจริงนั้นคำสอนเรื่องไม่มีตัวตน เป็นคำสอนของปริพาชกจำพวกนตถิกทสิฐิ ซึ่งอยู่นอกศาสนาพุทธนี้ ที่ทำให้ผู้ฟังธรรมะเข้าใจผิดว่าตายแล้วก็พินาศดับสูญหมด ไม่มีตัวตนที่จะรับผลของกรรมดีกรรมชั่ว ดังนั้น ผู้ที่เข้าใจว่าไม่มีตัวตน จึงปฏิเสธความเวียนว่ายตายเกิด และไม่เชื่อว่ามีชีวิตในปรโลก คือ มีทสิฐิวาทายแล้วสูญ เมื่อมีทสิฐิเกิดขึ้นเช่นนี้แก่ผู้ใด ผู้นั้นก็ย่อมไม่ละอาย และไม่เกรงกลัวต่อผลบาปกรรม จึงมักพากันทำงานใช้ชีวิตโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม คิดแต่จะกอบโกยผลประโยชน์แบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา ใครจะประสบความเดือดร้อนยุ่งยากก็ช่าง สังคมทั้งหลายก็ย่อมประสบปัญหายุ่งยากร่วมกัน ถ้าปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ไม่ช่วยกันคิดแก้ไขปัญหายุ่งยากดังกล่าวนี้ เพราะถือว่าธุระไม่ใช่ของตัว สังคมก็ยิ่งยุ่งยากจมลึกกลงไปอีก ดังนั้น คำสอนที่แปลคำ “อนัตตา” ผิดว่า “ไม่มีตัวตน” จึงมีพิษมีภัยแก่ความสงบสุขของสังคมนี้ฝ่ายเดียว ถ้าไม่ศึกษาให้ดีก็จะไม่เห็นว่ามีพิษมีภัยอะไร

หลักการตัดสินว่าสิ่งใดเป็นอัตตาและสิ่งใดเป็นอนัตตา กล่าวตามข้อเท็จจริงแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงแต่ทรงปฏิเสธรูปนาม หรือ ชันธ์ 5 ว่า “ชันธ์ 5 ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันธ์ 5 และ ชันธ์ 5 ไม่ใช่ตัวตนของเรา” ดังปรากฏชัดอยู่ในอนัตตลักขณสูตรนั้น ดังนั้น ถ้าไม่หลงผิดยึดเอารูปนามหรือ ชันธ์ 5 ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องด้วยมีอารมณ์มากระทบจิตว่าเป็นอัตตาตัวตนแล้ว ก็จัดว่าเป็นสัมมาทิฐิใน พระพุทธศาสนา เพราะ รูปนาม หรือ ชันธ์ 5 นั้น เป็นอนัตตา (ไม่ใช่ตัวตน) ด้วยเหตุนี้การเชื่อว่า จิต เป็นสัตว์, บุคคล, ตัวตน, เรา, เขา และไม่เอารูปนามหรือชันธ์ 5 เป็นจิต หรือเป็นอัตตา จึงเป็นสัมมาทิฐิ ใน ตอนท้ายพระสูตรดังกล่าว ได้สรุปความลงว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสเรื่องราวนี้จบลง “จิตของ พระปัจจุวัตคีย์ ก็หลุดพ้นจากอุปาทานที่ทำให้เข้าไปยึดถือชันธ์ 5” ทั้งนี้แสดงว่า บุคคลที่เข้าไปยึดถือชันธ์ 5 และปล่อยวางชันธ์ 5 เสียได้ในที่สุดนั้น ก็คือ “จิต” นั่นเอง ซึ่งย่อมเห็นได้ชัดเจนที่สุดว่า จิต กับ ชันธ์ 5 นั้นเป็นคนละอย่างกัน ไม่ใช่อย่างเดียวกัน อุปมาดัง “คน” ที่เข้าไปยึดถืออาศัย “บ้าน” อยู่ คนย่อมไม่ใช่ บ้าน และบ้านย่อมไม่ใช่คน ข้อนี้ฉันทิ “จิต” กับ “ชันธ์ 5” ก็ฉันทิ นั้น ดังนั้น จึงแยกกล่าวให้ละเอียดได้ว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่จิต แต่จิตเป็นผู้รู้ว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มาเกิดขึ้นที่จิต แล้วก็ดับไปจากจิต เมื่อจิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เช่นนี้จึงไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะถือว่าจิตหรือวิญญาณเป็น อัตตาตัวตนมีความคงที่ ยั่งยืน เป็นอมตะ และตรัสในลักษณะเช่นเดียวกันนี้อีกว่า ปุุชชนผู้มีได้สติบ ไม่อาจ เบื่อหน่าย ไม่อาจคลาย กำหนดไม่อาจหลุดพ้นในจิตเป็นต้นนี้ได้เลย ข้อนี้เพราะเหตุไร เพราะว่าจิตเป็นต้น นี้ อันปุุชชนผู้มีได้สติบ ราวรัตถิอไว้ด้วยตมทา ยึดถือด้วยทฎฐิว่า นั้นของเรา เราเป็นนั้น นั้นเป็นอัตตาของเรา ดังนั้นตลอดกาลช้านาน ฉะนั้น ปุุชชนผู้ไม่ได้สติบ จึงไม่อาจเบื่อหน่าย คลายกำหนด หลุดพ้นไปจากจิต เป็นต้นนั้นได้ (ส.นิ. (ไทย) 16/61/115)

ในบรรดาพระสูตรสำคัญ ๆ ทั้งหลาย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสปฏิเสธ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่าเป็นอนัตตา ดังปรากฏในพระบาลีว่า “สพฺพธมฺมา อนตฺตา” แปลว่า “ธรรมทั้งปวงเป็น อนัตตา” แต่ยังไม่ปรากฏชัด ๆ สักแห่งว่าได้ทรงปฏิเสธว่า จิตเป็นอนัตตาด้วย ในส่วนนี้จึงทำให้เกิดความ สับสนแก่ผู้วิจารณ์เป็นอย่างมาก ในพระพุทธศาสนามีแต่สิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนทั้งนั้น ที่ไม่ใช่ไม่มีเลยหรือ เมื่อเป็น เช่นนี้แล้ว ก็จำเป็นต้องใช้พุทธพจน์สำหรับพิจารณาตัดสินปัญหา เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดที่เอาความ คิดเห็นของตัวเองเข้าไปใส่ ดังต่อไปนี้ คือ พระพุทธองค์ได้ตรัสถามพระปัจจุวัตคีย์ว่า “สิ่งใดไม่เที่ยง เป็น ทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ควรหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นเป็นเรา เราเป็นสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็น ตัวตนของเรา”

พระปัจจุวัตคีย์กราบทูลตอบว่า “ไม่ควรเห็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า” ทั้งนี้หมายความว่า สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนแปรไปเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมเป็นอนัตตา และโดยกลับกัน สิ่งใดเที่ยง ไม่มีทุกข์ ไม่แปรปรวนเป็นอย่างอื่น สิ่งนั้นก็ย่อมเป็นอัตตาในพระศาสนา หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สิ่งใดสามารถบังคับบัญชาให้เป็นอย่างใจหวังได้ สิ่งนั้นย่อมเป็นอัตตา และสิ่งใดไม่สามารถบังคับบัญชาให้ เป็นไปอย่างใจหวังได้ สิ่งนั้นก็ย่อมเป็นอนัตตา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระนิพพาน ได้แก่ จิตที่ได้ ผีกฝน บังคับ ชำระให้สะอาดบริสุทธิ์ เป็นวิราคะจิตเป็นอมตธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ทีเดียว และ แยกจากกันไม่ได้ เพียงแต่สมมุติเรียกชื่อแตกต่างกันโดยคำพูด เท่านั้น มีพุทธพจน์ยืนยันไว้ชัดเจนดังนี้คือ “จิตนี้แหละได้ชื่อว่าเป็นอัตตา แต่ว่าได้ยึดเอาสกลกายนี้เป็นอัตตาไปด้วย” ตามธรรมดา อัตตาพรางกาย ซึ่งรวมอยู่กับจิตใจนี้เป็นสังขารธรรม จึงจัดเป็นอนัตตา คือไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างใจหวังได้ ต้องแปรปรวนเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา

จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ได้ทรงใช้หลักเกณฑ์อย่างมั่นคง ในการปฏิเสธ รูป อรูป (นาม) สุข และทุกข์ ที่เนื่องจากนั้นว่าเป็น อนัตตา จนพระองค์หลุดพ้นออกมาเสียได้ ซึ่งหมายถึง จิตหลุดพ้น โดยเฉพาะ เป็นที่น่าสังเกตว่า พระพุทธองค์ทรงใช้คำว่า อนัตตา สำหรับปฏิเสธรูป นาม สุข และทุกข์ อันเนื่องจากนั้น ซึ่งเป็นสังขารธรรมในภาคพื้นโลกิยะนี้เท่านั้น เพราะได้ทรงพบ จิตบริสุทธิ์ว่าเป็น อตตาทา (ที่พึ่ง) คือ สภาธรรมที่ไม่ตาย (อมตธรรม) ที่ทรงความรู้ไว้ตลอดทุกกาลสมัยมาแล้ว พระองค์มิได้ทรงปฏิเสธสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากเหตุผลเลย ถ้าหากทรงปฏิเสธอมตธรรม ซึ่งได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระนิพพาน ทั้งเสีย ด้วยคำว่า อนัตตา แล้ว ก็ย่อมไม่มีธรรมะข้ออื่น หรือสิ่งอื่นในพระศาสนา นี้ที่จะนับว่ามีแก่นสารเป็นที่พึ่งได้อีกเลย คำว่า อมตธรรมอันเที่ยงแท้ถาวรก็ย่อมไม่มีจริง และพระองค์ย่อมตรัสว่าได้พบอมตธรรมในวันตรัสรู้ไม่ได้อีกด้วย จากข้อมูลทีกล่าวมาทั้งหมดนี้ใน “วารสารปัญญา” นี้ให้อะไรดี ๆ มากมายแก่ผู้ศึกษา จากการวิเคราะห์ให้ผู้วิจารณ์มีความเห็นที่ตรงและขัดแย้งกับผู้รู้ทั้งสองท่านที่กล่าวมาเป็นบางประเด็น เพราะบางประเด็นซุกให้ผู้วิจารณ์ได้คิดและทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวถึง อตตาทา และอนัตตาทา พอศึกษาไปศึกษามาที่สุดแล้วทั้งสองอย่างก็อิงอาศัยกันและกัน เป็นต้น

บทวิจารณ์หนังสือ

จากที่ผู้วิจารณ์ได้กล่าวมาทั้งหมดในเบื้องต้น และมีความเห็นต่างกับความคิดของ ศ. ดร.สมภาร พรมทา นั้น ผู้วิจารณ์จึงมีข้อเสนอแนะที่จะขออนุญาตอธิบายเปรียบเทียบเพิ่มเติมเกี่ยวกับ อตตาทา-อนัตตาทา ในมุมมองที่มีผู้รู้ทั้งหลายได้กล่าวไว้ว่า “นิพพานเป็นอตตาทาหรืออนัตตาทา” ซึ่งเป็นความหมายที่ต้องทำความเข้าใจ เพราะสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ผู้วิจารณ์ได้ทำการวิจารณ์ ปัญหาที่ว่าในขั้นสุดท้าย พระพุทธศาสนายอมรับว่ามีอตตาทาหรือไม่มี การที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า “ชั้น 5 ไม่ใช่อตตาทา จะเป็นการชี้แนะให้เราหันไปรู้จักอันนอกเหนือจากชั้น 5 ออกไป ซึ่งเป็นอตตาทาแท้ ตลอดถึงว่านิพพานเป็นอตตาทาใช่หรือไม่ ผู้วิจารณ์มีความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอยู่บางประเด็น กล่าวคือ

1. ความเชื่อถือและทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับอตตาทา มีมูลรากฐานเกิดมาจากภวตัณหา คือ ความปรารถนาที่จะมีอยู่ตลอดไป จากภวตัณหานี้ทำให้ไขว่คว้าหาอะไรสักอย่างมาเป็นเนื้อแท้ที่ยั่งยืนของชีวิต โดยยึดเอาส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตว่าเป็นอตตาทา จุดเด่นผู้วิจารณ์เห็นด้วย คือ อตตาทาเกิดจากตัณหาทั้งหลาย ก็เนื่องด้วยการไปยึดมั่นต้องการสิ่งต่าง ๆ เพื่อความสุขสบาย และแสวงหาบ่วงหรือพันธนาการผูกติดให้หลงใหลกับภาพหรือมายาที่ตนเห็น โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งหลาย

2. จุดผิดพลาดในเรื่องนี้ ไม่ได้อยู่ที่สิ่งยึดถือเป็นอตตาทา สิ่งเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นสภาวะจริงแท้หรือไม่จริงแท้ก็ตาม ย่อมเป็นไปตามสภาพของมัน เช่น ถ้าเป็นสังขตธรรม ก็เป็นไปตามเหตุปัจจัย เป็นต้น จุดเด่นผู้วิจารณ์เห็นด้วย คือ สังขตธรรมเป็นสภาวะจริงแท้ที่เกิดขึ้นโดยการสร้างขึ้นของธรรมชาติ มนุษย์ที่เกิดมาย่อมคิดว่าตนเองสำคัญ แต่ไม่คิดว่าสิ่งที่ทำนั้นจะส่งผลอย่างไรในสิ่งที่ตนกระทำ ดังนั้น ความจริงตามธรรมชาติย่อมรังสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปของสัตว์โลก ตามกฎของธรรมชาตินั่นเอง

3. การตีความที่นอกเหนือจากความเป็นจริง จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดไปต่าง ๆ นานา ว่า พระพุทธศาสนาไม่ถือว่ามีชั้น 5 เป็นอตตาทา แล้วอะไรจะเป็นอตตาทาที่แท้จริง นิพพาน คือ อตตาทาใช่หรือไม่ จุดเด่นผู้วิจารณ์เห็นด้วย คือ ข้อนี้ก็เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการจับผิด คือ ไปมองว่าสิ่งใดที่พระพุทธเจ้าปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธ ซึ่งพระพุทธเจ้าปฏิเสธตัวการยึดถือ หรือตัวทิวฏฐิที่ทำให้สิ่งนั้น ๆ กลายเป็นอตตาทาขึ้นมา ชั้น 5 หากผู้ใดก็ตามไปยึดติดมักทำให้ห่างไกลคำว่า นิพพาน เนื่องจากไปหลงอยู่กับความสุขกาย สุขใจ ว่าตัวตนนั้นดี ประเสริฐ เป็นต้น

4. หลักฐานโดยทั่วไปในคัมภีร์ กล่าวถึง หลักอนัตตารวมอยู่ในไตรลักษณ์ว่า “สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา” จุดที่ผู้วิจารณ์ไม่เห็นด้วย ซึ่งคำกล่าวที่ว่ามีแสดงให้เห็นความแตกต่างว่า ขอบเขตของอนัตตาว้างขวางกว่าอนิจจัง และทุกข์ กล่าวคือใน 2 อย่างแรก สังขารคือ สังขตธรรมทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ แต่ในข้อสุดท้ายกล่าวว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา สิ่งที่ปรากฏนี้ ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจารณ์เองพยายามทำความเข้าใจว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา เพราะเหตุใด

จากประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดในเบื้องต้นสามารถสรุปได้ว่า (1) อัตตามีเพราะค้นหา-อุปาทาน (2) อนัตตาเป็นสามัญลักษณะ เพราะไม่เที่ยง เพราะแปรเปลี่ยนเป็นทุกข์ จึงเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ (3) โลกุตระอัตรานั้นไม่มีจริง เป็นการตีความพระไตรปิฎกให้คลาดเคลื่อน คำว่า ไม่ใช่ตัวตน หมายความว่า ตัวตนที่แท้จริงมีอยู่ แต่กลับหลงไปยึดเอาชั้น 5 ซึ่งไม่ใช่ตัวตน เข้ามาเป็นตัวตนด้วยความเข้าใจผิด เพราะไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริง ส่วนคำว่า ไม่มีตัวตน นั้น หมายความว่า “ไม่มีสิ่งใดเลย” ที่มีชีวิตจิตใจ นอกจากก้อนดิน ก้อนอิฐ ก้อนกรวด ต้นไม้ ภูเขา ฯลฯ ซึ่งเป็นวัตถุตามธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งตัวตนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนำมาสอน ก็คือ จิตที่ได้ชำระให้บริสุทธิ์ปราศจากกิเลสแล้ว ถ้ายังไม่ได้ชำระจิตให้บริสุทธิ์ เนื่องจากถูกอารมณ์ปรุงแต่งอยู่ จิตนั้นก็ยังไม่ใช้สภาพเดิมของตัวตน และเป็นทุกข์ตลอดไป หมายความว่า จิตสังขารไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ตัวอย่างการสอนเรื่อง อนัตตา ผิดอีกแบบหนึ่ง เท่าที่เป็นอยู่ ยังมีผู้รู้อีกหลายท่านเหมือนกัน ที่สอนว่า “อนัตตา” นี้แปลว่า “ไม่ใช่ตัวตน” โดยอ้างพระบาลีว่า สัพเพ ธมมา อนัตตา ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตนทั้งนั้น เพราะฉะนั้น ที่ใช้ตัวตนจึงไม่มี เพราะไม่เห็นมีอะไรอย่างอื่นที่อยู่ นอกเหนือไปจากชั้น 5 ซึ่งล้วนแต่บังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างไร้หวังไม่ได้เลย ชีวิตซึ่งประกอบด้วยร่างกาย และจิตใจนี้ ก็ต้องแตกทำลายหายสูญไปหมดสิ้น ไม่มีอะไรเป็นแก่นสารสักชิ้น ดังนั้น จึงต้องถูกปฏิเสธด้วยคำว่า อนัตตา (ไม่ใช่ตัวตน) เพราะบังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างไร้หวังไม่ได้ทั้งสองอย่างไปด้วย โดยไม่เข้าใจ และขาดการปฏิบัติธรรมเพื่อทดสอบ ให้รู้เรื่องราวของจิตใจตามความเป็นจริงมาก่อน จึงปฏิเสธทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นอนัตตา เพราะไปท่องจำพระบาลี สัพเพ ธมมา อนัตตา ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ไว้อย่างเหนียวแน่น และอ้างคัมภีร์อรรถกถาประกอบด้วยเสมอ

บทสรุป

จากการวิจารณ์หนังสือ “วารสารปัญญา” เรื่อง “เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา” ของ ศ. ดร. สมภาร พรหมทา ทำให้ทราบว่า คำว่า “อัตตา” ที่ปรากฏในพระพุทธศาสนามีความหมายในอรรถวิสัย กล่าวคือ การมีอยู่ของอัตตา ที่ขึ้นอยู่กับความรู้หรือพิจารณาของตัวผู้รับ ซึ่งเป็นภาวะทางจิตวิทยา พระพุทธศาสนาใช้คำว่า “อัตตา” ในระดับสมมติสัจจะ คือ ความจริงระดับสมมติ ซึ่งบัญญัติขึ้นไว้เพื่อใช้ในการสื่อสารกันในโลก แต่ถ้ากล่าวโดยปรมาตสัจจะ คือ ความจริงอันสุดท้าย ทุกสิ่งไม่ใช่อัตตา (อนัตตา) ทุกสิ่งเป็นภาวะที่ว่าง (สูญญตา) จากตัวตน ดังนั้น หากยังไม่เข้าใจเรื่อง อัตตา-อนัตตา ดีแล้ว ผู้ศึกษาควรศึกษาเรื่องเหล่านี้ให้ชัดเจนเพิ่มเติม กล่าวคือ (1) อนัตตา กับ ปฏิจสมุปบาท สิ่งไหนเป็นพื้นฐานในการเข้าถึงโลกุตระ-ธรรมมากกว่ากัน (2) อัตตา สามารถละตัวตนหรือสิ่งที่เป็นต้นเหตุได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้เข้าถึงความเป็นอนัตตา เป็นต้น และพยายามนิยามศัพท์ของความหมายแต่ละอย่างให้ถูกต้องเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของความหมายนั้น ๆ พระพุทธองค์ได้ทรงใช้หลักเกณฑ์อย่างมั่นคง ในการปฏิเสธรูป อรูป (นาม) สุขและทุกข์ ที่เนื่องจากนั้นว่าเป็น อนัตตา จนพระองค์หลุดพ้นออกมาเสียได้ ซึ่งหมายถึงจิตหลุดพ้นโดยเฉพา เป็นที่น่าสังเกตว่า พระพุทธองค์ทรงใช้คำว่า อนัตตา สำหรับปฏิเสธ รูป นาม สุข

และทุกข์ อันเนื่องจากนั้น ซึ่งเป็นสังขารธรรมในภาคพื้นโลกียะนี้เท่านั้น เพราะได้ทรงพบ จิตบริสุทธิ์ว่าเป็น อตฺตา (ที่พึ่ง) คือ สภาพธรรมที่ไม่ตาย (อมตธรรม) ที่ทรงความรู้ไว้ตลอดทุกกาลสมัย,มาแล้ว พระองค์มิได้ ทรงปฏิเสธสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากเหตุผลเลย ถ้าหากทรงปฏิเสธอมตธรรม ซึ่งได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระนิพพาน ทั้งเสีย ด้วยคำว่า อนัตตา แล้ว ก็ย่อมไม่มีธรรมะข้ออื่น หรือสิ่งอื่นในพระศาสนา นี้ ที่จะนับว่ามีแก่นสารเป็นที่พึ่งได้อีกเลย คำว่า อมตธรรมอันเที่ยงแท้ถาวรก็ย่อมไม่มีจริง และพระองค์ย่อมตรัส ว่าได้พบอมตธรรมในวันตรัสรู้ไม่ได้อีกด้วย จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาทั้งหมดนี้ ใน “วารสารปัญญา” นี้ได้ให้อะไร ดี ๆ มากมายแก่ผู้ศึกษา จากการวิเคราะห์ให้ผู้วิจารณ์มีความเห็นที่ตรงและขัดแย้งกับผู้รู้ทั้งสองท่านที่กำลังกล่าวมา เป็นบางประเด็น เพราะบางประเด็นซุกให้ผู้วิจารณ์ได้คิดและทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กำลังกล่าวถึง อตฺตา และอนัตตา พอศึกษาไปศึกษามาที่สุดแล้วทั้งสองอย่างก็อิงอาศัยกันและกัน

เอกสารอ้างอิง

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2539). *พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาโกเมนทร์ ชินวงศ์. (2539). “การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องอนัตตาและสุญญตาในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาของนาคาร์ชุน”. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุจลินท์ เสถียรมาศ. (2562). ทศนะเรื่อง “ตัวตน” ผ่านมุมมองวิชาการทางพุทธศาสนา, *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).
- ศ. ดร.สมภาร พรหมทา. (2553). *เพื่อความเข้าใจปัญหาเรื่องอัตตา-อนัตตา*. กรุงเทพมหานคร : วารสารปัญญา โครงการ “หนังสือไฟฟ้า”.

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่
อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
States, Problems and Guidelines for Developing the Supply and
Procurement Administration in the Schools of Schools in Mueang Yasothon
District under the Jurisdiction of Yasothon Primary Educational Service Area
Office 1

โรจนพงศ์ นิลแก้ว¹, เจริญวิญญ์ สมพงษ์ธรรม², กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์³
Rotejanapong Ninkaew¹, Charoenwit Sompongtham², Kanokkarn Srisurin³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย
¹⁻³Ratchathani University, Thailand.
E-Mail: Rotejanapong@hotmail.com

Received : December18, 2023;

Revised : April26, 2024;

Accepted : May29, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน รวมจำนวน 239 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 96.65 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .45-.78 และ .48-.78 และค่าความเชื่อมั่น .97 และ .96 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
- 2) แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ที่สำคัญ มีดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดทำคู่มือแบบฟอร์มการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้โรงเรียนปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ 2) ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุควรลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุโดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชีให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เมื่อมีการยืมพัสดุ ให้ผู้ยืมทำหลักฐานยืมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สะดวกต่อการติดตาม 3) คณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ถูกต้อง รัดกุม และโปร่งใส และ 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและเน้นย้ำให้ผู้ที่มีหน้าที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสมและรัดกุม เพื่อป้องกันข้อครหาต่าง ๆ เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุเป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความเสียหายและข้อบกพร่องได้ง่าย

คำสำคัญ: การบริหารงานพัสดุโรงเรียน; แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน; งานพัสดุโรงเรียน

Abstract

This research aimed to study states, problems, and guidelines for developing school supply and procurement administration of schools. The sample consisted of 239 subjects. Two hundred and thirty-one copies of the questionnaire, or 96.65 per cent, were returned. There were also 15 informants selected from school administrators, heads of school supply and procurement work, and teachers. The research tools were a five-level rating questionnaire on states and problems of school supply and procurement, with the discrimination values between .45 - .78 and .48-.78 and with reliability of .97 and .96, respectively, and a semi-structured interview form. The statistics were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The states of school supply and procurement administration as a whole and in individual aspects were at high levels, and The problems of school supply and procurement administration as a whole and in individual aspects were at low levels.

2. Important guidelines for the development of school supply and procurement administration were 1) Schools should have a handbook and form for record-keeping, requisition, and reserved for use so that everyone in any position would be able to act correctly according to laws and regulations, 2) Supply officials should note down the list to secure written evidence of asking reserved supplies for use for the future inspection, 3) Inspection committees should perform their jobs rigorously, accurately, strictly, and transparently, and 4) School administrators should encourage moral and ethical conducts and emphasize all actors to be honest and have suitable and rigorous standards, to protect themselves from blames because material discard duties were risky processes that quickly led to be accused of being derogatory and fraudulent.

Keywords: School Supply and Procurement administration; Guidelines for the Development of School Supply and Procurement Administration; School supplies work

บทนำ

การบริหารงานพัสดุโรงเรียน เป็นงานสำคัญในด้านงบประมาณของสถานศึกษาเช่นเดียวกัน กับงานด้านอื่น ๆ ของการบริหารงานสถานศึกษาเช่นกัน การบริหารงานพัสดุนั้นต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (กรมบัญชีกลาง, 2560: 65-69) โดยผู้บริหารต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บการบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ซึ่งพัสดุเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารงานทุกฝ่าย มีประสิทธิภาพ การบริหารพัสดุจึงเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติราชการ เนื่องจากเป็นงานที่ผู้ปฏิบัติต้องใช้ความระมัดระวัง ครอบคลุม และทำงานด้วยความรัดกุม แต่ยังมีพบว่ากระบวนการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา

ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่ เดชา สมคะณย์ และ สุรางคนา มัณยานนท์ (2565) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจุบันโรงเรียนขาดบุคลากรตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุไว้ปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะโรงเรียนหลายแห่งต้องแต่งตั้งครูผู้สอนมาทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ ทำให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานพัสดุ ครูที่ได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่เกี่ยวกับพัสดุยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบงานพัสดุ จึงต้องเริ่มศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นภาระค่อนข้างหนักสำหรับครูที่ต้องสอนไปพร้อมกันด้วย เช่นเดียวกับ ทัดชัย วงศ์คำจันทร์ (2566) พบปัญหาการบริหารพัสดุโรงเรียนที่ล้มเหลวมาจากสาเหตุหลัก 3 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1 ปัญหาด้านผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องการดำเนินการค้ำประกันถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ประการที่ 2 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติงานในระบบ การปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา มากกว่าจะทำให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ประการที่ 3 ปัญหาด้านเทคโนโลยี ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและระบบการเงินการคลังภาครัฐเป็นระบบที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงาน ส่งผลให้ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยที่เหนื่อการควบคุมของเจ้าหน้าที่ในช่วงการเบิกจ่ายปลายปีงบประมาณ จะมีผลกระทบต่อการจัดซื้อจัดจ้างในระบบที่ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ จากข้อมูลชี้ให้เห็นว่า หากองค์กรใดขาดผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถด้านพัสดุ และขาดหลักการบริหารงานพัสดุที่ดีแล้ว การทำงานย่อมจะเกิดความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองและจะทำให้องค์กรนั้นด้อยประสิทธิภาพ ประกอบกับการบริหารงานพัสดุเป็นงานที่สนับสนุนแผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งได้วางแผนไว้โดยให้มีพัสดุพอใช้ตลอดเวลาทำให้งาน และโครงการดำเนินไปได้ส่วนงานด้านอื่น ๆ นั้นจะประสบความสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายพัสดุ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีคุณสมบัติและมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุโดยตรง จึงจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธ เขต 1 ภาพรวมสภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน พบอุปสรรค ได้แก่ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านงานพัสดุโรงเรียน เพราะส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านงบประมาณรับผิดชอบเป็นหัวหน้างานพัสดุโรงเรียน การวางแผนการจัดหาพัสดุของโรงเรียนในเรื่องระยะเวลาไม่เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่สำรวจความต้องการใช้พัสดุก่อนจัดหาพัสดุทำให้มีพัสดุเกินความจำเป็นใช้งาน การได้รับอนุมัติงบประมาณประจำปีล่าช้าทำให้งบประมาณที่ตั้งจ่ายไม่เพียงพอ ผู้ปฏิบัติงานพัสดุขาดความรู้ ในกรณีที่เป็นการจัดหาพัสดุเฉพาะทาง ขาดความรู้เรื่องเอกสารสำหรับการจัดซื้อจัดจ้าง ขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินงานการจัดหาพัสดุ ส่งผลให้การดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างต้องดำเนินการอยู่ในช่วงปลายปีงบประมาณอยู่เสมอ การโยกย้ายของผู้ปฏิบัติงานพัสดุน้อย ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง การยืม - คืน พัสดุ ไม่ทำรายการยืม - คืน ในวันเวลาที่กำหนด โรงเรียนขาดช่างผู้เชี่ยวชาญในการบำรุงรักษาพัสดุ และมีสถานที่จัดเก็บวัสดุไม่เพียงพอ ผู้ใช้พัสดุขาดความรู้ในเรื่องกฎ ระเบียบในการเบิก - จ่ายพัสดุและผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุไม่มีการตรวจสอบพัสดุอย่างจริงจัง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธ เขต 1, 2565: 61-63) หากสถานศึกษาละเลยการบริหารงานด้านงบประมาณ จะส่งผลเสียหายประการในด้านกรวางแผน การใช้งบประมาณ การบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ การควบคุมการใช้งบประมาณ และสรุปรายงานผลได้

ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการปฏิบัติงานด้านพัสดุโรงเรียน ได้ตระหนักในความสำคัญว่าการบริหารงานพัสดุนั้น มีส่วนสำคัญต่อการบริหารงานที่เป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 และศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน (คัดเลือกครูที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับรางวัล เช่น รางวัลครูผู้สอนดีเด่น รางวัลครูสุคดี รางวัลครูสุภา รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เป็นต้น) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ อันจะส่งผลกระทบต่องานวิจัยนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 คาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านพัสดุโรงเรียน ให้เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนหัวหน้างานพัสดุ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพัสดุโรงเรียน สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ 2560 ได้ให้ความหมายของการบริหารพัสดุ ดังต่อไปนี้ (กรมบัญชีกลาง, 2560: 65-69)

“การบริหารพัสดุ” หมายความว่า การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบการบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ ตามหมวด 13 การบริหารพัสดุ มาตรา 112 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการควบคุมและดูแลพัสดุที่อยู่ในความครอบครองให้มีการใช้และการบริหารพัสดุที่เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐมากที่สุด มาตรา 113 การดำเนินการตามมาตรา 113 การดำเนินการตามมาตรา 112 ซึ่งรวมถึงการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืมการตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด เป็นไปตามมาตรา 8 การจัดซื้อจัดจ้างการบริหารพัสดุของหน่วยงานภาครัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้

1. คຸ້ມคຳ โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมชัดเจน
2. โปร่งใส โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสมเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน
3. มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารพัสดุล่วงหน้า เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีกำหนดเวลาที่เหมาะสม โดยมีการประเมินที่เปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ
4. ตรวจสอบได้ โดยมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการตามวรรคหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างการบริหารพัสดุ หากการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าว แต่ไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ หรือเกิดจากกรณีเร่งด่วน มีเหตุผลหรือความจำเป็นอื่น การจัดซื้อจัดจ้างนั้นย่อมไม่เสียไป

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดการบริหารพัสดุ ไว้ 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย
- ส่วนที่ 2 การยืม
- ส่วนที่ 3 การบำรุง การตรวจสอบ
- ส่วนที่ 4 การจำหน่ายพัสดุ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ เป็นการจัดการให้พัสดุ ซึ่งประกอบด้วย ครุภัณฑ์ และวัสดุถึงมือผู้ใช้ได้ตามเวลาที่กำหนด ตามปริมาณคุณภาพที่ถูกต้อง และสถานที่ที่ต้องการการบริหารพัสดุมีขอบเขตกว้างขวาง เพราะต้องเกี่ยวพันกับการบริหารงานสาขาอื่น ๆ ขององค์การตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการผลิตพัสดุ การใช้ประโยชน์พัสดุนจนกระทั่งการจำหน่ายพัสดุดอกจากบัญชี

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุโรงเรียน

การบริหารงานพัสดุโรงเรียน เป็นงานสำคัญในด้านงบประมาณของสถานศึกษาเช่นเดียวกับงานด้านอื่น ๆ โดยผู้บริหารต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (กรมบัญชีกลาง, 2560: 65-69) เป็นระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 การบริหารพัสดุ หมายความว่า การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงานพัสดุโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานพัสดุของโรงเรียนให้ดำเนินการไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และรวดเร็ว ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

ภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ประกอบด้วย

1. การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย หมายถึง การลงบัญชี และทะเบียนคุมทรัพย์สินให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน การกำหนดวิธีการ ขั้นตอน ช่วงเวลาในการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย พัสต การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสตให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การกำหนดรูปแบบและวงมาตรการ การกำหนดขั้นตอนการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย หรือการควบคุมพัสตให้สถานศึกษาปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน การเก็บรักษาพัสตให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัยและให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามบัญชี การมีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนไว้ประกอบรายการพัสต การที่หัวหน้างานพัสตโรงเรียนเป็นผู้ส่งจ่ายพัสตทุกครั้งที่มีการเบิกพัสต ผู้จ่ายพัสตมีการตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิก มีการลงทะเบียนทุกครั้งที่ย้าย การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่ายแต่ละครั้ง มีการปฏิบัติตามระเบียบพัสตอย่างเคร่งครัด เป็นระบบและรัดกุม และการรายงานผลการตรวจสอบพัสตประจำปีต่อผู้บริหารโรงเรียนตามลำดับชั้นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การยืม หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจำหน่ายพัสตครุภัณฑ์ประจำปีของโรงเรียน การจำหน่ายพัสตประจำปี ได้ดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบอย่างถูกต้อง การมีหลักฐานในการยืมพัสตเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงเหตุผล กำหนดวันส่งคืนตามหลักเกณฑ์การยืมระหว่างหน่วยงานราชการ จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารโรงเรียนผู้ที่ยืม การยืมระหว่างหน่วยงานราชการเดียวกัน จะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสต เมื่อเกิดสูญหายไป ผู้ยืมเสียค่าใช้จ่ายชดใช้เป็นพัสตประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะ และคุณภาพอย่างเดียวกัน เมื่อยืมพัสตไปแล้วเกิดชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้ ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม ความรวดเร็วในการหาพัสตทดแทนพัสตที่ชำรุดเสียหาย หรือมีการแก้ไขซ่อมแซมพัสตที่ยืมให้คงสภาพเดิมก่อนส่งคืน การส่งคืนพัสตได้ครบตรงตามวัน เวลา ที่กำหนดส่งคืน และการติดตามติดตามทางพัสตที่ยืมไปคืนตามครบกำหนด

3. การบำรุงรักษา การตรวจสอบ หมายถึง การจัดทำคู่มือการใช้งาน และวิธีการบำรุงรักษาครุภัณฑ์ การแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบการบำรุงเก็บรักษา การตรวจสอบคณะกรรมการตรวจสอบพัสตประจำปีปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และถูกต้อง การวางแผนการบำรุงรักษา โดยจัดทำเป็นตารางกำหนดช่วงเวลาของการบำรุงรักษาเป็นระยะ การดูแลพัสตให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษาพัสตครุภัณฑ์กับบุคลากรในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการซ่อมบำรุงรักษา การจัดทำบันทึก ประวัติครุภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการใช้และการซ่อมบำรุง การตรวจสอบ พัสตคงเหลือ มีตัวอยู่ตรงตามบัญชีหรือทะเบียน และการรายงานการตรวจสอบพัสตต่อผู้บริหารโรงเรียน

4. การจำหน่ายพัสต หมายถึง การศึกษาระเบียบการจำหน่ายให้ละเอียดรอบคอบก่อนการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสตประจำปี การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสต การจำหน่ายพัสตตรงกับสภาพความเป็นจริงของพัสตที่ชำรุด / เสื่อมสภาพ / สูญหาย จัดอบรมเจ้าหน้าที่พัสตที่ปฏิบัติงานการจำหน่ายพัสตให้มีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นประจำทุกปี สํารวจสภาพครุภัณฑ์อย่างจริงจัง เพื่อดำเนินการจำหน่ายออกจากบัญชี การจำหน่ายพัสตประจำปีมีการดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบอย่างถูกต้อง การมีมาตรการเข้มงวดในการป้องกันการสูญหายของพัสตเพื่อหาผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารมีการกำกับดูแลการจำหน่ายพัสตอย่างเคร่งครัดและการรายงานผลการตรวจสอบพัสตประจำปีตามกำหนดเวลา

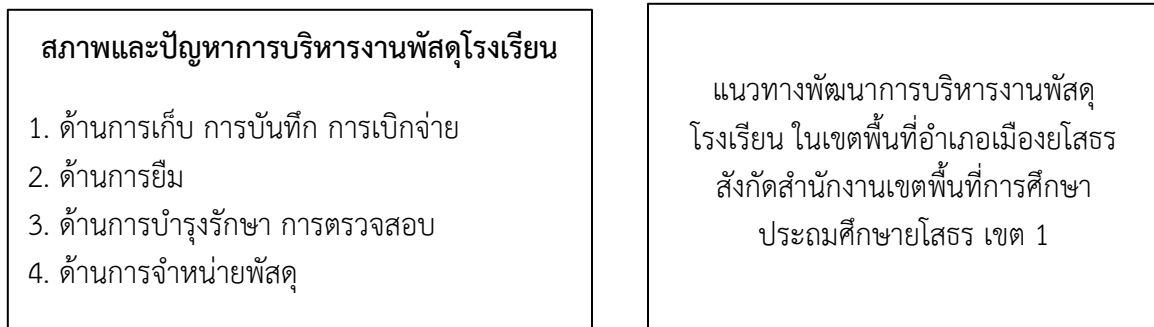

สรุปได้ว่า การบริหารงานพัสดุ หมายถึง การนำทักษะในการบริหารมาใช้ในการจัดการพัสดุให้ดำเนินการไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และรวดเร็ว ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ และการบริหารงานพัสดุมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่สถานศึกษาจะต้องให้ความสนใจปรับปรุงแนวทางการบริหารงานอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากวัสดุที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (กรมบัญชีกลาง, 2560: 65-69) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ มาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (กรมบัญชีกลาง, 2560: 65-69) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน เขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 มีโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จำนวน 71 โรงเรียน รวมประชากร จำนวน 625 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน เขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามขนาดโรงเรียน

1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน (คัดเลือกครูที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับรางวัล เช่น รางวัลครูผู้สอนดีเด่น รางวัลครูสุคติ รางวัลครูสุสภา รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เป็นต้น) รวมจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ **1) แบบสอบถาม** เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .45 - .78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .48 - .78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และ **2) แบบสัมภาษณ์** เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) พบว่า แบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ **1) แบบสอบถาม** ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยราชธานี โดยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 รวมแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 239 ฉบับ แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 231 ฉบับ มีความสมบูรณ์ ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.65 ของแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 239 ฉบับ ทำการบันทึกคะแนน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติ และ **2) แบบสัมภาษณ์** ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ติดต่อบุคคลเป้าหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล นัดวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ใช้วิธี การสัมภาษณ์ผ่านทางแอปพลิเคชัน Zoom Meeting ระหว่างวันที่ 24-31 ตุลาคม 2566 ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามประเด็นที่กำหนดไว้ และขณะสัมภาษณ์ขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ทำการบันทึกเสียง และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และค่าความถี่

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และอันดับที่ของสภาพการบริหารงานพัสดุ โรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ ที่
1.	ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย	4.31	.32	มาก	2
2.	ด้านการยืม	4.24	.30	มาก	3
3.	ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ	4.14	.39	มาก	4
4.	ด้านการจำหน่ายพัสดุ	4.37	.32	มาก	1
รวม		4.27	.19	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .32) 2) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .32) 3) ด้านการยืม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .39)

2. ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และอันดับที่ของปัญหาการบริหารงานพัสดุ โรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ ที่
1.	ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย	2.12	.22	น้อย	3
2.	ด้านการยืม	2.19	.20	น้อย	2
3.	ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ	2.27	.29	น้อย	1
4.	ด้านการจำหน่ายพัสดุ	2.04	.23	น้อย	4
รวม		2.15	.14	น้อย	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = .14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = .29) 2) ด้านการยืม ($\bar{X} = 2.19$,

S.D. = .20) 3) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย (\bar{X} = 2.12, S.D. = .22) และด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ (\bar{X} = 2.04, S.D. = .23)

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โรงเรียนควรจัดทำคู่มือแบบฟอร์มการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้โรงเรียนปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ และครูผู้สอน จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎ ระเบียบ 2) ด้านการยืม ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุ ควรลงบัญชี หรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุโดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนไว้ประกอบรายการให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เมื่อมีการยืมพัสดุ ให้ผู้ยืมทำหลักฐานยืมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สะดวกต่อการติดตาม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ถูกต้อง รัดกุม และโปร่งใส และ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ผู้บริหารควรส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและเน้นย้ำให้ผู้ที่มีหน้าที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสม และรัดกุม เพื่อป้องกันข้อครหาต่าง ๆ เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุเป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความเสียหายและข้อบกพร่องได้ง่าย

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจำหน่ายพัสดุ 2) ด้านการเก็บการบันทึก การเบิกจ่าย 3) ด้านการยืม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ จากผลการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมีการดำเนินการไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และรวดเร็ว ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ จากผลการศึกษาด้านการจำหน่ายพัสดุ เป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็น เป็นลำดับที่สูงที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญเน้นย้ำให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญ ในการปฏิบัติงานการจำหน่ายพัสดุด้วยความถูกต้อง และโปร่งใส โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาระเบียบการจำหน่ายให้ละเอียดรอบคอบก่อนการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสดุ การจำหน่ายพัสดุตรงกับสภาพความเป็นจริงของพัสดุที่ชำรุด / เสื่อมสภาพ / สูญหาย จัดอบรมเจ้าหน้าที่พัสดุที่ปฏิบัติงานการจำหน่ายพัสดุให้มีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นประจำทุกปี สสำรวจสภาพครุภัณฑ์อย่างจริงจังเพื่อดำเนินการจำหน่ายออกจากบัญชี การจำหน่ายพัสดุประจำปีมีการดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบอย่างถูกต้อง การมีมาตรการเข้มงวดในการป้องกันการสูญหายของพัสดุเพื่อหาผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารมีการกำกับดูแลการจำหน่ายพัสดุอย่างเคร่งครัด และการรายงานผลการตรวจสอบพัสดุประจำปีตามกำหนดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ ชุดิมา สรรพโส (2562: 15, 18) ที่กล่าวไว้ว่า งานพัสดุถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานขององค์การ จำเป็นต้องมีระบบในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผู้รับผิดชอบต้องนำวิททยาการหรือความรู้ในการบริหารมาใช้ดำเนินงานเกี่ยวกับงานพัสดุ ตั้งแต่การจัดหา การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การบำรุงรักษา การตรวจสอบ และการจำหน่ายพัสดุ เพื่อสนับสนุนในการปฏิบัติงานของ

หน่วยงาน โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ อีกทั้งงานพัสดุ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการงานพัสดุจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ประหยัด ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพชรรัตน์ เอียดสุข (2565: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ 2) ด้านการยืม 3) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และเจ้าหน้าที่พัสดุ มีการวางแผนงานในการดำเนินงานพัสดุด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ด้านการยืม ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการจำหน่ายพัสดุ เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนำมาใช้ และยังมิระเบียบ หนังสือสั่งการต่าง ๆ ของกระทรวงการคลัง สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้มีการตรวจสอบภายในประจำปี มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และเจ้าหน้าที่พัสดุ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ แม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อย แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และเจ้าหน้าที่พัสดุ ควรดำเนินการเก็บและการบันทึกโดยการลงบัญชี หรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุแยกเป็นชนิด และแสดงรายการ มีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนประกอบรายการเก็บรักษาพัสดุเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ครบถ้วนถูกต้องตรงตามบัญชีหรือทะเบียน นำพัสดุออกจากคลังโดยหัวหน้างานที่ต้องใช้พัสดุเป็นผู้เบิก การเบิกพัสดุหัวหน้าหน่วยพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ส่งจ่ายพัสดุมีการตรวจความถูกต้องของใบเบิกพัสดุและเอกสารประกอบ การลงบัญชีหรือทะเบียนทุกครั้งที่มีการเบิกจ่ายพัสดุ มีหลักฐานใบตรวจรับพัสดุ เก็บใบเบิกพัสดุไว้เป็นหลักฐาน พาสุดเบิกจ่ายรวดเร็วและทันต่อความต้องการใช้ในการปฏิบัติงานตามวันที่ระบุไว้ โดยการปฏิบัติตามนโยบายข้อบังคับ กฎระเบียบ การบริหารจัดการโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติศักดิ์ ศรีนา และคณะ (2562: 28) ได้วิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โรงเรียนควรจัดทำคู่มือแบบฟอร์มการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้โรงเรียน ปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ และครูผู้สอน จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สันติ แสงทรัพย์

(2559: 77) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดทำคู่มือการควบคุมพัสดุให้โรงเรียนปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานพัสดุปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน สะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติตามขั้นตอนการควบคุมพัสดุได้อย่างถูกต้อง ควรกำหนดรูปแบบและวางมาตรการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานควบคุมพัสดุให้สถานศึกษาปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน ควรลงบัญชีวัสดุและทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันเสมอ เพราะการลงบัญชีวัสดุ และทะเบียนครุภัณฑ์ จะทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของพัสดุว่ามีพัสดุใดบ้างที่มีการเบิกจ่ายไปบ้าง มีจำนวนคงเหลือหรือต้องจัดซื้อเพิ่มหรือไม่ ในกรณีที่เป็นครุภัณฑ์จะทำให้ทราบว่าอยู่ที่ใดมีใครรับผิดชอบ **ด้านการยืม** ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุควรลงบัญชี หรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุโดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนไว้ประกอบรายการให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เมื่อมีการยืมพัสดุ ให้ผู้ยืมทำหลักฐานยืมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สะดวกต่อการติดตาม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นราภรณ์ อินทพงษ์ (2560: 75) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดให้มีการลงบัญชี หรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุ โดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนไว้ประกอบรายการให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ทำหลักฐานยืมเป็นลายลักษณ์อักษร **ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ** คณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ถูกต้อง รัดกุม และโปร่งใส สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบลรัตน์ สิงสา (2561: 64) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ควรมีแต่งตั้งกรรมการมีการแบ่งการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็นระดับตามความสำคัญ วิธีการในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายสะดวกในการดำเนินงาน ควรมีห้องจัดเก็บพัสดุที่เป็นสัดส่วนเป็นการเฉพาะ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณ ค่าซ่อมบำรุงรักษาพัสดุให้เพียงพอ เพื่อให้พัสดุสามารถใช้งานได้ตลอดอายุการใช้งาน และมีการวางแผนการบำรุงรักษา โดยจัดทำตาราง (Gantt chart) กำหนดเวลา เช่น บำรุงรักษาประจำวัน และ **ด้านการจำหน่ายพัสดุ** ผู้บริหารควรส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและเน้นย้ำให้ผู้ที่ทำหน้าที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสม และรัดกุม เพื่อป้องกันข้อควรหาต่าง ๆ เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุเป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย และข้อบกพร่องได้ง่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญจิตร จำปาวัน (2556: 69) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ควรสำรวจสภาพพัสดุที่มีอยู่อย่างจริงจัง มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการจำหน่ายออกจากทะเบียน ควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการสูญหายของพัสดุ เพื่อหาผู้รับผิดชอบการจัดอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่พัสดุที่ปฏิบัติงานการจำหน่ายพัสดุให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นประจำทุกปี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การบริหารงานพัสดุโรงเรียน

จากภาพที่ 2 ดังกล่าว เป็นกระบวนการบริหารงานพัสดุ อันได้แก่ การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การเยี่ยม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ ในการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน มีควรละเลยในประเด็นใด ๆ ต้องมีการปรับปรุงแนวทางการบริหารงานอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากวัสดุที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และประหยัด มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด จากการวิจัยมีข้อค้นพบที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำองค์กร สามารถนำไปแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ควรพัฒนาระบบการบริหารงานพัสดุเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงาน จะสามารถช่วยลดปัญหาในการใช้งานวัสดุสิ้นเปลืองในระยะยาว
2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรสนับสนุนให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน และเจ้าหน้าที่พัสดุเข้ารับการอบรมหลักสูตรการบริหารงานพัสดุโดยใช้ระบบสารสนเทศในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จจริงมาใช้ในการปฏิบัติงานพัสดุของโรงเรียน เพื่อประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

สรุป

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานพัสดุโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีแนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียน ที่สำคัญ คือ 1) โรงเรียนควรจัดทำคู่มือแบบฟอร์มการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้โรงเรียน ปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ 2) ผู้ปฏิบัติหน้าที่งาน

พัสดุควรลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุโดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชีให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด 3) คณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ถูกต้อง รัดกุม และโปร่งใส และ 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและเน้นย้ำให้ผู้ที่มีหน้าที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสมและรัดกุม เพื่อป้องกันข้อครหาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ผู้บริหารโรงเรียนควรกำกับให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเก็บ บันทึก การเบิกจ่ายแต่ละครั้งมีการปฏิบัติตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด เป็นระบบและรัดกุม และผู้จ่ายพัสดุควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิก และมีการลงทะเบียนทุกครั้งที่ย้าย

1.2 ด้านการยืม ผู้บริหารโรงเรียนควรกำกับให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการจำหน่ายพัสดุประจำปี รวมทั้งมีการตรวจสอบตามระเบียบอย่างถูกต้อง และกรณีเมื่อเกิดสูญหายไป ควรให้ผู้ยืมเสียค่าใช้จ่ายชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะ และคุณภาพอย่างเดียวกัน

1.3 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ผู้บริหารโรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการ และผู้รับผิดชอบการบำรุงเก็บรักษา การตรวจสอบให้ชัดเจน ควรเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานพัสดุ และควรเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดูแลพัสดุให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

1.4 ด้านการจำหน่ายพัสดุ บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องศึกษาระเบียบการจำหน่ายให้ละเอียดรอบคอบก่อนการปฏิบัติงาน และควรให้หัวหน้างานพัสดุโรงเรียนรายงานผลการตรวจสอบพัสดุประจำปีตามกำหนดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานพัสดุโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัสดุของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2560). *ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. กระทรวงการคลัง.

ขวัญจิตร จำปาวัน. (2556). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชุตินา สรรพโส. (2562). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานพัสดุผ่านระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เดชา สมคะณย์, และ สุรางคนา มัณยานนท์. (2565). แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), 83-94. สืบค้นจาก <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU/article/view/156/1217>
- นราภรณ์ อินทพงษ์. (2560). แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทัตชัย วงศ์คำจันทร์. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เพชรรัตน์ เอียดสุข. (2565). การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สันติ แสงทรัพย์. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2564. กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1.
- อดิศักดิ์ ศรีนา, สายันต์ บุญใบ, ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2562). สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(19), 28-37.
- อุบลรัตน์ สิงสา. (2561). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียว
ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึก
ทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1

Enhancing Learning Outcomes in Electrical House Plan Drawing for Single-Storey
Houses Through Computer-Assisted Instruction: Integrating Simpson's Practical
Skills and Skill Exercises for First-Year Higher Vocational Certificate Students

กัญญารัตน์ เพชรรักษ์¹, สุนันท์ สีพาย², ชวนพิศ รักษาพุก³
Gunyarat Pechrak¹, Sunan Siphai², Chuanpit Raksaphuak³.
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย
¹⁻³Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.
¹g.fromchaiyaphum@gmail.com, ³raksaphuak@gmail.com

Received : January12, 2024;

Revised : April26, 2024;

Accepted : May30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาพัฒนาการทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยการอาชีพแม่น้ำแคว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ (t-test Dependent)

ผลการวิจัย พบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 85.52/83.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีพัฒนาการทักษะปฏิบัติสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 32.54 คิดเป็นร้อยละ 81.37

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซัน; แบบฝึกทักษะ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) Develop a learning plan for Simpson's practical skills together with skill training on electrical drawing of a Single-Storey house using a computer. For students in the 1st year of the Higher Vocational Diploma level, have efficiency according to the criterion 80/80 2) Compare academic achievement Before studying and after studying. 3) Study skill development by organizing the learning of Simpson's practical skills together with skill exercises. The sample group consisted of 21 first year Higher Vocational Certificate students at River Kwai Vocational College, Semester 1 academic year 2023, obtained by random sampling. The tools used in the research were 1) Simpson's practical skills learning plan combined with skill training, 2) An academic achievement test on electrical drawing of a one-story house using a computer, 3) A practical skills test. Statistics used in data analysis: mean, standard deviation. and t-test Dependent Sample.

The research results found that 1) Simpson's practical skills learning plan together with skill training on drawing electrical plans for a single-storey house using a computer. Efficiency was 85.52/83.81, which was higher than the specified criteria. 2) Students who study with Simpson's practical skills learning plan together with skill practice on drawing electrical plans for single-storey houses using a computer. Achievement scores after studying were higher than before studying at a statistical significance of .01. 3) Students who study using Simpson's practical skills learning program together with skill training on drawing electrical plans for a single-storey house using a computer. There is continuous development of practical skills. The total average was 32.54 or 81.37 percent.

Keywords: Simpson's Practical Skills Learning Management; Skill training; Academic chievement.

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 2563 ในประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง รายวิชา การเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา 30104-2004 (Electrical drawing with computer) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ในการจัดการเรียนการสอน ก็กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองพร้อมทั้งกระบวนการในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักจริยธรรม และคุณธรรม เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการและสิ่งต่าง ที่มนุษย์นำมาใช้ การสอนวิชา การเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ การเรียนในสาขานี้ นักศึกษาทุกคน สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อได้ในอนาคต เนื่องจากเป็นวิชาที่ศึกษาและเขียนแบบแปลนพื้นงานทางด้านโยธา เขียนแบบงานทางไฟฟ้าและสื่อสาร การอ่านแบบต่าง ๆ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการเขียนแบบไฟฟ้าและสื่อสาร ที่สอดคล้องกับงานทางด้านโยธา องค์ประกอบของแบบระบบไฟฟ้า การใช้งาน External Reference การ Plot โดยใช้ Layout การใช้ Visual LISP ในงานเขียนแบบ

การสอนรายวิชา การเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ จึงต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพทางความสามารถของคนที่เขาทำได้ และเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้ได้ผลดีก็คือ แบบฝึกทักษะ ที่สอดคล้องกับ อนงพนธ์ ไบสุพันธ์ (2551, น. 33) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกทักษะผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดทักษะสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และเพตตี้ (Petty 1963, p. 269) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะไว้อย่างชัดเจนว่าแบบฝึกเสริมทักษะเป็นส่วนเพิ่มเติม หรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก ช่วยส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการให้นักเรียนทำแบบฝึกเสริมทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ โดยมีกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมด 7 ขั้น ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่เขาจะทำ โดยการให้ผู้เรียน สังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อม เพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำ หรือแสดงทักษะนั้น ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะ หรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ (Simpson, 1972, p. 30) และสอดคล้องกับอภิชาติ อนุกุลเวช (2551, น. 64) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ คือ ความสามารถความชำนาญของกล้ามเนื้อ ที่กระทำออกมาอย่างถูกต้องคล่องแคล่ว และรวดเร็ว ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน โดยกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัด และกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว นอกจากนี้แล้วแบบฝึกทักษะปฏิบัติยังช่วยให้เกิดความคล่องแคล่วความชำนาญแก่นักศึกษา ได้ฝึกกิจกรรมเสริมด้วยตนเองก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะปฏิบัติตลอดจนนำไปใช้ประโยชน์ได้ นักศึกษาจะกระทำได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการฝึกฝนในแต่ละคน การใช้แบบฝึกทักษะปฏิบัติจึงเป็นสื่อในการช่วยแก้ปัญหาวิธีหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (พูลสวัสดิ์ มาลา, สมชาย วรวิเศษมงคล และชาติชาย ม่วงปฐม, 2561, น. 87-100) ซึ่งมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการเปลี่ยนแปลงได้ จากการฝึกฝน และการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ สอดคล้องปราณี กองจินดา (2549, น. 42) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัย ทักษะพิสัย

และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ต่างกักัน

จากปัญหาข้างต้น และความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยี่งที่ต้องปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อการฝึกฝน และพัฒนาทักษะการเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ ในรายวิชา การเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ ให้กับนักศึกษา จึงได้จัดทำวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 เพื่อทักษะปฏิบัติของผู้เรียน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการทำงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ศึกษาพัฒนาการทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1

การทบทวนวรรณกรรม

ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนฝึกการทำงานที่มีความซับซ้อนกับการสั่งงานของสมอง จนเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็ว โดยมีลำดับขั้นการสอน

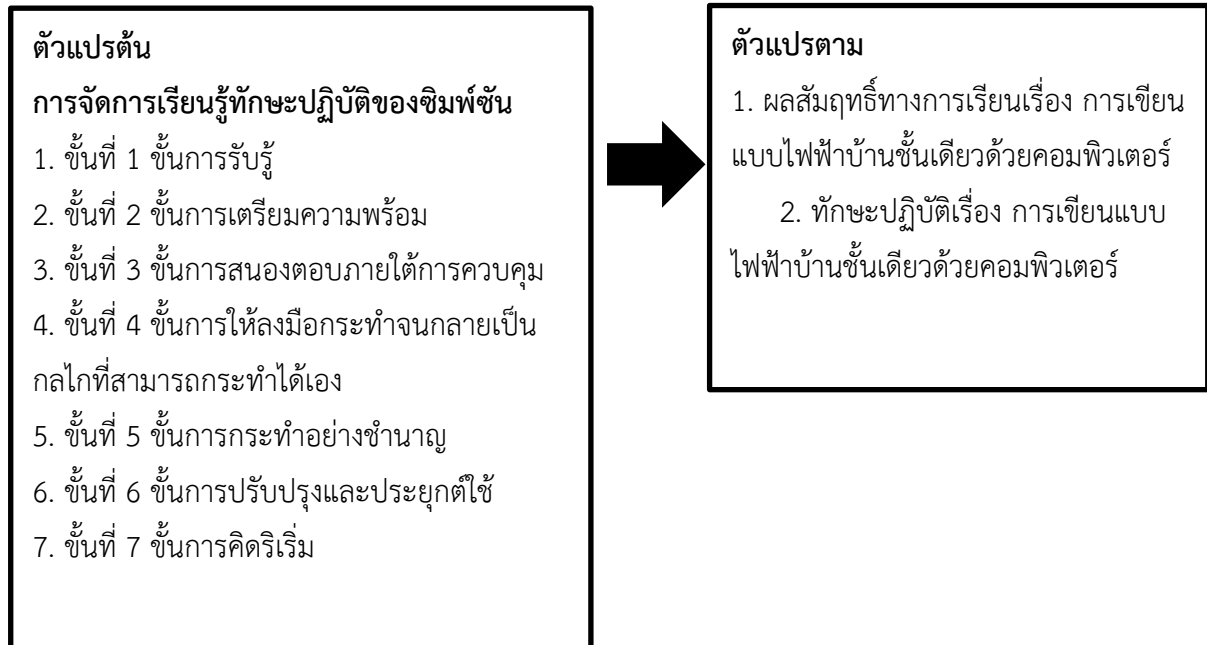
แบบฝึกทักษะ คือ สื่อในการเรียนการสอนและเป็นเครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะและช่วยพัฒนาทักษะในเรื่องการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยอาศัยการฝึกฝนหรือปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติและทบทวนความรู้และเนื้อหาที่เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้เป็นอย่างดี และช่วยให้การสอนของครูบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างถูกต้อง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ทักษะ และความสามารถต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังที่นักเรียนได้รับการฝึกฝนและอบรมสั่งสอนในเรื่องที่เรียนมาแล้วอันมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น ซึ่งดำเนินการทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้เรียนทำการทดสอบก่อนเรียนโดยการใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 4 แผน และ 5 ชั่วโมง รวมเวลา 20 ชั่วโมง ระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจะร่วมกับการทำแบบฝึกทักษะและแบบวัดทักษะ หลังจากการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้วผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนฉบับเดิม ซึ่งแบบแผนการทดลอง มีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ก่อนการทดลอง	ระหว่างการทดลอง	หลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ
T ₂	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ

2.1 การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผ่านการประเมินคุณภาพในเรื่องความถูกต้องความสอดคล้องของเนื้อหา จุดประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.43 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2) จำนวน 22 คน วิทยาลัยการอาชีพแม่น้ำแคว พบว่า ในขั้นที่ 4 ขั้นการลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง ซึ่งเป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเองตามตัวอย่าง ผู้เรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ลงมือทำตามตัวอย่างในแบบฝึกหัด ครูผู้สอนจึงได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมโดยมีการตรวจงานในขั้นที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนมีการกระทำที่สามารถกระทำตัวเอง จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นที่ 5 ในขั้นการกระทำอย่างชำนาญต่อไป ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 จำนวน 21 คน วิทยาลัยการอาชีพแม่น้ำแคว

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งมีข้อสอบผ่านเกณฑ์จำนวน 35 ข้อ ตรวจสอบค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ พบว่าข้อสอบ 20 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) มีค่าตั้งแต่ 0.53-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-0.93 นำข้อสอบที่เข้าเกณฑ์จำนวน 31 ข้อ ผู้วิจัยได้เลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไปใช้ในงานวิจัย จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยสูตร Kr-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ จากนั้นจัดทำฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบวัดทักษะแบบวัดทักษะ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 จำนวน 5 ประเด็น โดยใช้เกณฑ์การวัดแบบ Scoring Rubrics จำนวน 5 ประเด็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 เกณฑ์ ให้คะแนน 1-4 คะแนนรวม 20 คะแนน ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งมีค่าความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จัดทำฉบับสมบูรณ์ แล้วนำแบบวัดทักษะไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ตรวจสอบความเรียบร้อยของการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1

3.2 เตรียมความพร้อมและแจ้งให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะก่อนที่จะเริ่มทำการทดลอง

3.3. ทำการทดสอบก่อนเรียน ก่อนดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการหาคุณภาพแล้ว และบันทึกคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 จำนวน 4 แผน แผนละ 5 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

3.5. เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จ จากนั้นผู้เรียนทำทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่เพื่อนำคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปตรวจสอบสมมติฐานที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะเรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1

ผลการเรียน	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม
ประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1	30	200	83.12	3.56	85.52
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2	30	30	25.14	1.74	83.81
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) = 85.52/83.81					

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 เท่ากับ 85.52/83.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	df	t	Sig.
ทดสอบก่อนเรียน	21	30	9.14	1.98	20	2.54	.000
ทดสอบหลังเรียน	21	30	25.14	1.74			

จากตารางที่ 3 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 9.14$, S.D. = 1.98) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 25.14$, S.D. = 1.74) จากผลการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาทักษะปฏิบัติ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาทักษะปฏิบัติ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1

แบบฝึกทักษะปฏิบัติ	n	คะแนน เต็ม	รวม	\bar{X}	S.D.	คิดเป็นร้อยละ ของคะแนนเต็ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	21	160	704	31.6	3.42	79.05
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	21	160	723	32.52	2.62	81.31
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	21	160	735	33.10	2.19	82.74
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	21	160	737	33.19	2.20	82.98
รวม	21	640	2894	32.54	2.70	81.31

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะการปฏิบัติตนตรีสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องดังนี้สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.6 คิดเป็นร้อยละ 79.05 สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.52 คิดเป็นร้อยละ 81.31 สัปดาห์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.10 คิดเป็นร้อยละ 82.74 สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.98 พัฒนาการทักษะการปฏิบัติของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาตรฐาน ($\bar{X}=32.54$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์เท่ากับ 85.52/83.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์นั้น ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในด้านด้านสาระสำคัญ / สาระการเรียนรู้ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลเรียนรู้ และผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก จุดเด่นของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ คือ เน้นผู้เรียนฝึกฝนให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางความสามารถของตนที่จะทำได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกกรินทร์ สีมหาศาล (2545, น. 409) กล่าวว่า แผนการจัดการ

เรียนรู้ (Lesson Plan) เป็นวัสดุหลักสูตรที่ควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ (UNIT PLAN) ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การจัดการสอบบรรลุเป้าประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือนโครงร่าง หรือพิมพ์เขียวที่กล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ตามหัวข้อการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดผล ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ส่วนแผนการเรียนรู้จะแสดงการจัดการเรียนรู้ตามบทเรียน (Lesson) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นเครื่องมือ หรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ซิมป์สัน (Simpson, D., 1972, p. 56 - 60) ที่ระบุว่ากระบวนการเรียนการสอนรูปแบบทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ โดยมีกระบวนการเรียนการสอน ทั้งหมด 7 ชั้น ชั้นที่ 1 ชั้นการรับรู้ เป็นชั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียน สังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ ชั้นที่ 2 ชั้นการเตรียมความพร้อม เป็นชั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ ชั้นที่ 3 ชั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม เป็นชั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ชั้นที่ 4 ชั้นการให้ลงมือกระทำ จนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นชั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ ชั้นที่ 5 ชั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นชั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ชั้นที่ 6 ชั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นชั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ชั้นที่ 7 ชั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ จึงส่งผลให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สันร่วมกับแบบฝึกทักษะเรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นปวส.ปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร พจนานนท์ (2562, บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติทำร่าได้ และเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการเสริมแรงทางบวก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัย พบว่า 1. สาเหตุที่ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติทำร่าได้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทย เน้นวิชาทฤษฎีมากกว่า เน้นการปฏิบัติ ผู้เรียนจึงขาดความสนใจฝึกฝน อีกทั้งหลักสูตรเน้น

การเรียนการสอนรายวิชาด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีความสามารถในทักษะการปฏิบัติได้มากพอสำหรับวิชานาฏศิลป์ไทย 2. ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะการปฏิบัติท่ารำของผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการเสริมแรงทางบวก พบว่า ผู้เรียนมีทักษะที่ดีขึ้น

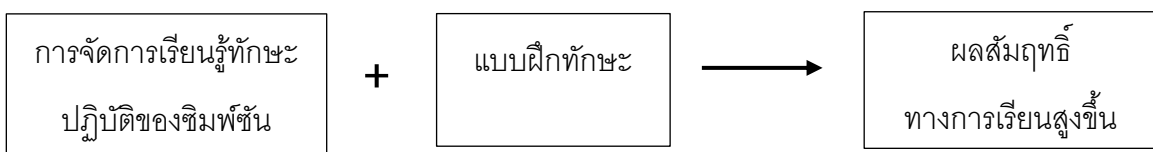
2. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.14 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.14 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์นั้น ทำให้ผู้เรียนที่เรียนเกิดการฝึกฝน ความคล่องแคล่ว ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการกระทำอย่างชำนาญ เกิดการฝึกฝนจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวาริ รัชบุตร (2552, น. 53) ได้สรุปความหมายของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดจากความรู้ทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ เป็นไปตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 77) ได้นำเสนอแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. การวัดต้องสอดคล้องกับตัวชี้ & วัด หรือผลการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข นักเรียนที่ไม่ผ่านตัวชี้วัด 2. มีขั้นตอนการวัดอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่เลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสม ดำเนินการสร้างเครื่องมือดำเนินการวัดผล และนำผลที่ได้ไปใช้ตัดสินผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ผุดเป็น (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับสื่อการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่องการร้อยมาลัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการร้อยมาลัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับสื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ทักษะปฏิบัติเรื่องการร้อยมาลัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับสื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น อยู่ในระดับดี 3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับสื่อการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการร้อยมาลัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 1.40)

3. พัฒนาการทักษะปฏิบัติโดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 มีพัฒนาการทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ได้ฝึกให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการทางความสามารถของตนที่จะทำได้ มีการฝึกหัดและกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว ซึ่งสอดคล้องกับกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524, น. 270) ระบุว่า ทักษะ คือ ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการแสดงออกได้ต่อเนื่องกันหรือประสานสัมพันธ์กับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายหรือความคิดที่โต้ตอบต่อปัญหาอย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องจนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบอัตโนมัติ เช่น คนพูดภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่วแสดงถึงการมีทักษะในการ ใช้ภาษาอังกฤษ เสมือนที่พิมพ์ติดได้ถูกต้องและรวดเร็ว แสดงถึงการมีทักษะในการใช้มือ เป็นต้นและสอดคล้องกับแนวคิดของ มาลินี จุฑาลพ (2527, น. 128) กำหนด

กระบวนการเกิดทักษะไว้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive phase) ทักษะในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนทักษะจะทำความเข้าใจ หรือเรียนรู้ธรรมชาติของทักษะ ปกติทักษะขั้นนี้จะเกิดขึ้นโดยไม่ต้องใช้เวลาฝึกฝนมากความรู้ความเข้าใจนั้นอาจเกิดจากการสังเกต จากการสอนหรือการอธิบายจากผู้อื่นการเรียนทักษะในขั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องสนใจเป็นพิเศษ แต่จะมีความผิดพลาดได้ อาจจะทำให้ช้า ถ้าการประสานสัมพันธ์ทางกลไกยังไม่ดี หรือถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม 2) ขั้นของการจัดระเบียบกลไกกล้ามเนื้อ (Organizing phase) เป็นขั้นที่มีทักษะระดับกลางในขั้นนี้ผู้เรียนจะรับสัมผัส อวัยวะแสดงออก และการตรวจสอบความถูกต้องจากการกระทำนั้น ๆ มีการประสานกันอย่างมีระเบียบ ซึ่งสามารถประกอบกิจกรรมได้ดีขึ้นเกือบจะเป็นอัตโนมัติ เป็นขั้นใช้กลไกกล้ามเนื้อมากกว่าการใช้ความรู้ความเข้าใจ การเกิดทักษะในขั้นนี้จะทำได้ดีแม้จะมีความตั้งใจน้อย สามารถตรวจสอบความถูกต้องหรือรู้ผลในสิ่งที่ทำได้รวดเร็ว และการตอบสนองที่สม่ำเสมอ 3) ขั้นที่มีทักษะอย่างสมบูรณ์ (Perfected phase) ขั้นนี้ต้องใช้การเรียนรู้นาน ซึ่งจะต้องผ่านมาจากการเรียนขั้นที่ 1 และ 2 มาก่อน เป็นทักษะระดับที่สามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นไปโดยอัตโนมัติโอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา ชุมประเสริฐ (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ แอร์โรว์ร่วมกับ การใช้สื่อประสมที่มีต่อทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในรายวิชานาฏศิลป์ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติแอร์โรว์ ร่วมกับการใช้สื่อประสม 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติแอร์โรว์ ร่วมกับการใช้สื่อประสมกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติแอร์โรว์ร่วมกับการใช้สื่อประสม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 35 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ร่วมกับการใช้สื่อประสมมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.26) และทุกแผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้จริง 2) ทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ร่วมกับการใช้สื่อประสม คิดเป็นร้อยละ 94.12 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ร่วมกับการใช้สื่อประสมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 2.84, S.D. = 0.24)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากการฝึกฝน จนเกิดความคล่องแคล่ว และการชำนาญขึ้น จากการปฏิบัติซ้ำ ๆ หลาย ๆ รอบในการทำแบบฝึกทักษะ และการจัดการเรียนรู้แบบเป็นขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความน่าสนใจ และหลากหลาย เช่น ใช้เกม เพลง คำถามที่สร้างความสนใจ ฯลฯ และในการยกตัวอย่างให้นักเรียนในขณะที่เรียนรู้ ครูจะต้องเตรียมตัวอย่างให้มากพอ ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และครอบคลุมลักษณะของความคิดรวบยอดในหัวข้อที่สอน พร้อมทั้งมีการส่งเสริมแรงกระตุ้นทางบวก เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองเป็นการสร้างความมั่นใจ เป็นการเสริมแรงจูงใจ และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่ว ชำนาญ ที่สำคัญในการนำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึง สภาพแวดล้อม บริบทของโรงเรียน เพราะงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยอิงพื้นฐานความรู้ ความพร้อม สภาพแวดล้อม และบริบทของผู้เรียนเป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ ทำให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งศักยภาพที่หลากหลายของแต่ละบุคคล แสดงถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดเป็นระบบและนำเสนอความรู้ที่ได้เป็นลำดับขั้นตอน แสดงให้เห็นว่าเรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้นดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การเขียนแบบไฟฟ้าบ้านชั้นเดียวด้วยคอมพิวเตอร์ ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านผลการเรียน ในรายวิชาเดิมหรือวิชาอื่นของการเรียนการสอน พัฒนาทักษะที่จำเป็น และเพื่อความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในระยะยาวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- จำเนียร หาญชัยภูมิ. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการร้อยลูกปัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ดวงพร พจนานนท์. (2562). *การพัฒนาทักษะทำร้ายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนช่วยเพื่อนและการเสริมแรงทางบวก*. โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง จังหวัดระยอง. วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ

- ปราณีกองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา : พระนครศรีอยุธยา.
- มาลินี จุฑาลพ. (2527). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- รุ่งนภา ชุมประเสริฐ. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ร่วมกับการใช้สื่อประสมที่มีต่อทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ครุศาสตร์สาร.
- วารี รักหะบุตร. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่องนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสาวลักษณ์ ผุดแป้น. (2563). รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์ซันร่วมกับสื่อการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่องการร้อยมาลัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13
- หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563. (2563). สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- อนงพันธ์ ไบสุพันธ์. (2551). การใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นอนุบาล. คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- Petty, Green. (1963). "Language workbooks and Practices materials," *Developing Language Skills in the Elementary School*. New York : Allyn and Bacon.,.
- Simpson, D. (1972). *Teaching Physical Education : A System Approach*. Boston :Houghton Muffin Co.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Development of Learning Management for Practical Skills Based on Dewey's Concept and its Impact on Learning Outcomes and Practical Skills, Focusing on the 'Fon Chom Muang Chaiyaphum' Subject for Fourth-Grade Students

สฤติย์พร จงมีเสีจ¹, สุนันท์ สีพาย²

Sathidporn Chongmeeset¹, Sunan Sipai².

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

¹scngmiser@gmail.com, ²er2_sunan@hotmail.com

Received : January 17, 2024;

Revised : May 27, 2024;

Accepted : May 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.21/85.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ มีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research are to: 1) Develop a learning plan based on Davies' ideas that impacts academic achievement and practical skills in the context of the Chaiyaphum City Dance for Grade 4 students, with an expected performance of 80/80. 2) Compare the academic achievements of Grade 4 students before and after participating in a learning program that utilizes Davies' concept of practice skills. 3) Examine the practical skills of Grade 4 students who engaged in learning based on Davies' concept of the Chaiyaphum City Dance, comparing their performance post-instruction against a 70 percent benchmark. This study constitutes preliminary experimental research. Data collection tools included a Davies-based learning plan for Chaiyaphum City Dance tailored to Grade 4 students, an academic achievement test, and a practical skills test. Data analysis employed statistical methods such as percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing with t-test statistics. The research findings are as follows:

1. The Davies-based Conceptual Skills Learning Plan for Grade 4 students achieved an efficiency of 87.21/85.73, surpassing the set criteria of 80/80.
2. Grade 4 students demonstrated higher academic achievement after participating in the Davies-based learning program compared to their performance before the program, with statistical significance at the .05 level.
3. After the intervention, Grade 4 students exhibited practical skills exceeding the 70 percent threshold, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Skills following Davies' ideas, academic achievement

บทนำ

นาฏศิลป์จัดเป็นสัญลักษณ์ของชาติช่วยถ่ายทอดความเป็นมาของประวัติศาสตร์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา แสดงออกถึงความเป็นชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองนับตั้งแต่อดีตกาล นาฏศิลป์มีบทบาทในฐานะที่เป็นมรดกทางสังคมอันเกิดจากการสร้างสรรค์สั่งสม ซึ่งจำเป็นต้องมีการสืบทอดต่อกันไป (สุมนมาลย์ นิมนต์พันธ์, 2560, น.153) นาฏศิลป์ไทยถือเป็นวัฒนธรรมสำคัญสาขาหนึ่งที่มีการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์แห่งชาติเป็นเครื่องวัดความเป็นมาของประวัติศาสตร์ อันแสดงถึงความเป็นชาติที่มีความรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เพราะมีลักษณะเป็นของตนเอง เริ่มจากการปรุงแต่งกิริยาท่าทางธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ โดยการเลียนแบบแล้วนำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้เป็นศิลปะที่งดงามในรูปร่างของการเยื้องกรายรำยรำให้เข้ากับทำนอง การขับร้องและดนตรี ซึ่งเหล่านี้ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนกระทั่งเป็นรูปแบบนาฏศิลป์ไทยประจำชาติ นาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความเป็นไทยในตัวเองกล่าวคือ มีท่ารำที่อ่อนช้อยงดงาม แสดงออกของอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทย ทำท่าทางแล้วผู้ชมเกิดความเข้าใจในความหมายอย่างกว้างขวาง มีดนตรีประกอบ ซึ่งดนตรีนี้จะแทรกอารมณ์หรือรำกับเพลงที่มีแต่ทำนองหรือมีทั้งเนื้อร้องและใส่ท่ารำตามเนื้อร้องนั้น ๆ คำร้องหรือเนื้อร้องที่ใช้จะต้องเป็นคำประพันธ์ เครื่องแต่ง

กาย ของนาฏศิลป์ไทยจะแต่งกายแตกต่างไปจากชาติอื่น จะมีลักษณะเฉพาะตัวที่สวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (เรณู โกศลานนท์, 2545, น. 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์ในการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยสากล (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551, น. 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี และ สาระนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์และการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมทางศิลปะจะพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน มีความกล้าแสดงออก ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

การจัดการเรียนการสอนสาระนาฏศิลป์ ในปัจจุบันพบว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการบรรยายถ่ายทอดและอธิบายประกอบท่าทาง ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในห้องสี่เหลี่ยมที่ล้อมรอบไปด้วยกระจก ทำให้ผู้เรียนเกิดความ เบื่อหน่าย ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือคิดท่าทางและหาความรู้ที่แปลกใหม่ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจึงควรมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและแปลกใหม่ โดยใช้ ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการสอน (อนุวัฒน์ เดชไธสง, 2553, น. 8) นักเรียนมีความสนใจการเรียนทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ แต่นักเรียนยังขาดความเข้าใจในความหมายที่แท้จริง การปฏิบัติทักษะ การแสดงออกที่ถูกต้อง การแสดงลีลาท่าทาง การแสดงประกอบจังหวะอย่างกลมกลืนและการอนุรักษ์สืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเนื่องจากปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมและยังขาดกระบวนการเทคนิคมาช่วยในถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในทักษะปฏิบัติ ซึ่งนาฏศิลป์เป็นวิชาที่เน้นทักษะมีรายละเอียดหลากหลาย ต้องมีการฝึกฝนที่ถูกแบบแผน (คณินิจ บุญน้อย, 2564, น. 2-3)

การจัดการเรียนรู้ด้วยทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เป็นรูปแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น การกระทำ การลงมือปฏิบัติจริง โดยมีหลักการที่ว่าครูผู้สอนจะต้องแบ่งเนื้อหาของหน่วยใหญ่ออกเป็น เนื้อหาย่อยให้ละเอียด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการถ่ายทอด ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับการเรียนการสอน นาฏศิลป์ คือ ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies, 1971 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2555, น. 30) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ จาก การศึกษากระบวนการทั้ง 5 ขั้น นอกจากผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ แล้ว ยังสามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้อีกด้วย (Davies, 1971, อ้างถึงใน นิกุล เปี่ยมมาลัย, 2560 น. 52)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติของนักเรียนให้มีความกล้า แสดงออก ปฏิบัติทำร่ำตามขั้นตอนได้อย่างสวยงามและทำได้ถูกต้อง มีความคล่องแคล่ว อีกทั้งมีความ ภาควิชาในศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมือง สามารถนำความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ โดยใช้ทักษะ ปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การ จัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิด ของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ หมายถึง หลักการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นทักษะปฏิบัติซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ด้วยตัวเองตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น กระบวนการจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รู้และ เข้าใจกระบวนการในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของ ผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก กระบวนการเรียนการสอนตาม รูปแบบทักษะปฏิบัติของ Davies มี 5 ขั้นตอนนี้ ขั้นที่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการปฏิบัติ ขั้นที่ 2) ขั้นสาธิต และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ทิศนา แคมมณี (2545, น. 246-247) ในการจัดกิจกรรมตามแผนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ โดยใช้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติการฟอนชมเมืองชัยภูมิ ได้ครบทุกท่าสมบูรณ์แล้ว ครูให้นักเรียนปฏิบัติทำร่ำ ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติซ้ำหลาย ๆ รอบ จนนักเรียนสามารถปฏิบัติเชื่อมโยงท่าได้ต่อเนื่องอย่างสวยงามและชำนาญ ผลที่นักเรียนจะได้รับจาก กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้มั่นใจ ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

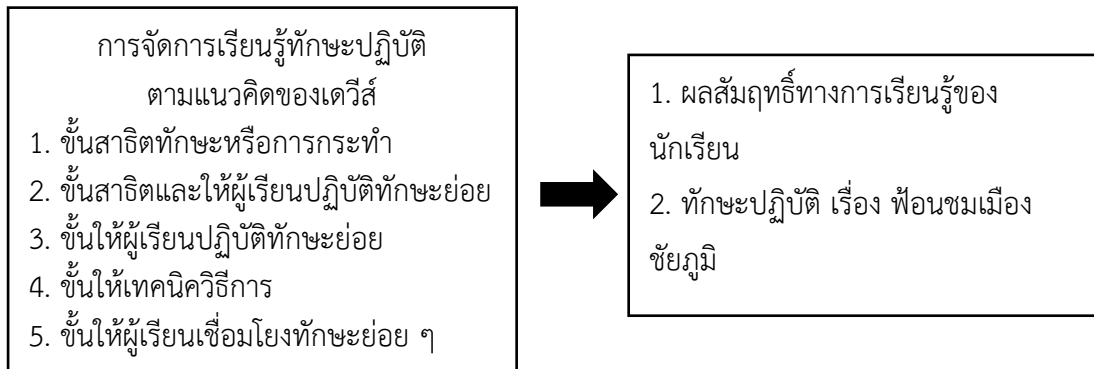

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าตำรา หนังสือและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ็อนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) ซึ่งดำเนินการทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) โดยผู้เรียนทำการทดสอบก่อนเรียน โดยการใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะปฏิบัติทำรำแล้วดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟ็อนชมเมืองชัยภูมิ จำนวน 4 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้วนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบวัดทักษะฉบับเดิม ซึ่งแบบแผนการทดลองมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ก่อนการทดลอง	ระหว่างการทดลอง	หลังการทดลอง
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

O1	หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์
O2	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ

2.1 แผนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผ่านการประเมินคุณภาพในเรื่องความถูกต้องความสอดคล้องของเนื้อหา จุดประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก โคนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.45 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.03 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านจอก (คอนสวรรค์วิทยากร) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ในขั้นตอนการทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ 5 ขั้น เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ ในขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะย่อย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ปฏิบัติทำซ้ำ นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจทำกิจกรรมในขั้นนี้ แต่เวลาสอนไม่เพียงพอจึงทำให้เด็กทำไม่ทันเวลา ได้ปรับขยายเวลาให้เด็กไปปฏิบัติ และปรับใบงานให้ชัดเจน ขยายภาพให้ใหญ่ขึ้น จากนั้นจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งมีข้อสอบผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.22 – 0.76 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.13 – 0.63 นำข้อสอบที่เข้าเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยสูตร Kr-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ จากนั้นจัดทำฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติทำซ้ำด้วยกิจกรรมตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rubric Score) จำนวน 4 ประเด็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 เกณฑ์ ให้คะแนน 1-5 ตามลำดับ รวม 20 คะแนน นำแบบวัดทักษะการปฏิบัติทำซ้ำ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) พบว่า ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ซึ่งมีค่าความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เฉลี่ยรวม 0.09 จากนั้นจัดพิมพ์แบบวัดทักษะการปฏิบัติทำซ้ำฉบับสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 อธิบายและชี้แจงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก การตรวจให้คะแนน คือตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

3.2 ดำเนินการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง ฟอนชมเมืองชัยภูมิ จำนวน 4 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง และทำการประเมินทักษะการปฏิบัติทำซ้ำโดยใช้แบบวัดทักษะปฏิบัติจำนวน 5 ประเด็น ซึ่งวัดแบบ Scoring Rubrics โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ รวม 20 คะแนน

3.3 ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน บันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคนเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน หลังจากนั้นนำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์ด้วย คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่วางไว้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิสของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการเรียน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม
ประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1	32	120	104.66	0.50	87.21
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2	32	30	25.72	1.08	85.73
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) = 87.21/85.73					

จากตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิสของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.21/85.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ฟ็อนชมเมืองชัยภูมิ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ฟ็อนชมเมืองชัยภูมิ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน (Pre-test)	32	30	13.75	1.74	31	36.11	.000
หลังเรียน (Post-test)			25.72	1.09			

จากตารางที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 13.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.74 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.09 จากการทดสอบ โดยใช้ t-test dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทำรำ เรื่อง ฟ้อนชมเมืองชัยภูมิ ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทำรำ เรื่อง ฟ้อนชมเมืองชัยภูมิ หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

\bar{X}	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 70	df	t	P(Sig)
70.13	5.01	56	31	15.96	.000

จากตารางที่ 4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะปฏิบัติทำรำ เรื่อง ฟ้อนชมเมืองชัยภูมิ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 70.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.01 คิดเป็นร้อยละ 87.66 และคะแนนเฉลี่ยเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 56 จากคะแนนเต็ม 80 คะแนน แสดงให้เห็นว่า ทักษะปฏิบัติทำรำ เรื่อง ฟ้อนชมเมืองชัยภูมิ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.21/85.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเพราะว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจ และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ได้ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบทั้งการศึกษาวเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์ การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องจนเข้าใจ จากนั้นจึงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจและให้คำแนะนำ แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จึงนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนทักษะปฏิบัติของเดวิสมาประกอบใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะแบ่งกิจกรรมฝึกปฏิบัติออกเป็นทักษะย่อย ๆ เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยเหล่านั้นได้แล้ว จึงเพิ่มเทคนิควิธีการแล้วให้นักเรียนปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเข้าใจ และเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นกระบวนการที่สมบูรณ์ ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ มีกำลังใจในการฝึกปฏิบัติ กล้าแสดงออกและสามารถปฏิบัติในขั้นต่อไปได้ ส่งผลให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ นักเรียนมีการพัฒนาการที่สูงขึ้น เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ ทิศนา ขัมมณี (2545, น. 246-247) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านการปฏิบัติ การกระทำ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่ต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย และพุทธิพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ด้านทักษะปฏิบัติในการสอนทักษะปฏิบัติ เมื่อครูสาธิตให้ดูแล้ว นักเรียนฝึกไปเรื่อย ๆ จากทักษะย่อย ๆ ไปจนถึงทักษะยาก ๆ เด็กจะสามารถเชื่อมโยงท่ารำต่าง ๆ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ กรรณิการ์ กมลพันธ์ (2561, น.84-85) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องเชิงกระหัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาเมืองพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 38 คน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องเชิงกระหัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.63/86.32 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) และ นฤมล คนว่อง (2561,น.76) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี้ยที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 89.11/88.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของ เดวิส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยก่อนเรียนได้คะแนน 13.75 คิดเป็นร้อยละ 45.83 และ ค่าเฉลี่ยหลังเรียนได้คะแนน 25.72 คิดเป็นร้อยละ 85.73 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง ทั้งนี้อาจมาจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการเตรียมแผนการสอน มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทเรียน และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามหลักวิชาที่ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียน วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา แล้วนำมากำหนดเป็นพฤติกรรมย่อยที่ต้องการวัด กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ และเขียนข้อคำถามที่มีความชัดเจน ตรงจุดไม่คลุมเครือ ถ้ามอง เรื่อง ที่ต้องการจะวัด มีการตรวจทานแบบทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้เพื่อหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เมื่อพบข้อบกพร่องให้ปรับปรุงแบบทดสอบ เพื่อนำไปพิมพ์เป็นแบบทดสอบจริง และนำไปใช้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในท่ารำต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศานาถ รัตนพันธุ์ (2560, น. 36) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เรื่อง งานจิตรกรรม ที่มีต่อทักษะการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง งานจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจาวรารณ ครองสำราญ (2561, น. 58) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เรื่อง การใช้โปรแกรม Excel เบื้องต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เรื่อง การใช้งานโปรแกรม Excel เบื้องต้น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส มีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ70 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของทักษะปฏิบัติ ได้คะแนน 70.13 คิดเป็นร้อยละ 87.66 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ70 (ค่าเฉลี่ย 56 คะแนน) จาก

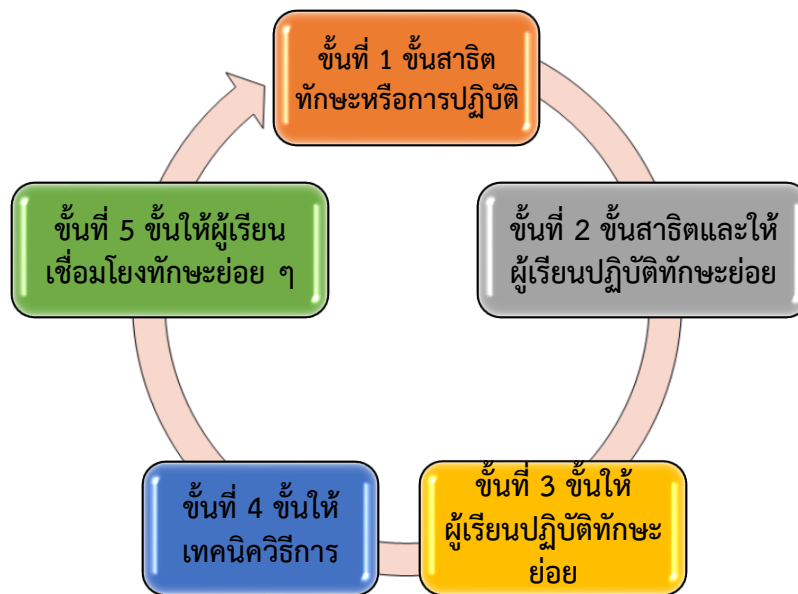

คะแนนทักษะปฏิบัติเต็ม 80 คะแนน เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นให้นักเรียนได้เห็นทักษะปฏิบัติในภาพรวม แล้วครูทำการสาธิตแต่ละท่าโดยเริ่มจากการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานของนาฏศิลป์ และท่ารำการพ้อนชมเมืองชัยภูมิ จนครบทุกท่า โดยครูมีการแนะนำให้นักเรียนได้สังเกตตาม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย โดยให้นักเรียนสังเกตและปฏิบัติตามครูไปทีละท่าอย่างช้า ๆ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู ซึ่งให้นักเรียนปฏิบัติไปทีละท่าย่อย ๆ หากมีการติดขัด นักเรียนทำผิดครูจะให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งนักเรียนทำได้ เมื่อนักเรียนทำท่าย่อยนั้นได้แล้ว ครูจะเริ่มสาธิตทักษะย่อยหรือต่อท่าย่อยต่อไปอีกทีละท่า และให้นักเรียนทำทำนั้น ๆ จนได้ และทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนมีความพร้อมเพรียงและคล่องแคล่ว ขั้นตอนที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้แล้ว ครูแนะนำเทคนิควิธีการในการปฏิบัติการพ้อนชมเมืองชัยภูมิแต่ละท่า เช่น การวางระดับวงหรือตั้งวง การวางลำตัว การเอียงศีรษะ การวางเท้า การย่อเท้า การเชื่อมท่ารำในแต่ละท่า เมื่อรู้เทคนิคจะทำให้ นักเรียนทำท่าได้ง่ายขึ้นและสามารถทำทำนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสวยงาม ขั้นตอนที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติการพ้อนชมเมืองชัยภูมิ ได้ครบทุกท่าสมบูรณ์แล้ว ครูให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติซ้ำหลาย ๆ รอบ จนนักเรียนสามารถปฏิบัติเชื่อมโยงท่าได้ต่อเนื่องอย่างสวยงาม ผลที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้มั่นใจ ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาที่ดีขึ้น วรายุทธ มะปะทั่ง (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวิส เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยยางสะอาด อำเภอ เขาสนนกวาง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะปฏิบัติด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ กมลพันธ์ (2561, น.84-85) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องเชิงกระหย่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาเมืองพล จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการปฏิบัติเพ็งกระหย่งได้ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.02 เมื่อเทียบกับประสิทธิภาพของผลลัพธ์ "E2" มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.32 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอินทรา ดีแป้น (2563 ,น. 77) พบว่า ทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติการพ้อนร้อยเอ็ดเพชรงามตามแนวคิดของเดวิส มีค่าเท่ากับ 81.56 อยู่ในระดับมาก และ วรายุทธ มะปะทั่ง (2563, น. 54) พบว่า นักเรียนมีทักษะปฏิบัติด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} = 8.40, S.D.=0.58) คิดเป็นร้อยละ 84.04

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ หมายถึง หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ด้วยตัวเองตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น กระบวนการจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รู้และเข้าใจกระบวนการในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของ Davies มี 5 ขั้นตอนดังนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ้อนชมเมืองชัยภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและศึกษาวิธีการใช้การฝึกทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์เป็นอย่างดี เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของนักเรียนที่แตกต่างกัน ครูควรเริ่มจากวัดประสบการณ์ความรู้เดิมของนักเรียนก่อนเพื่อเป็นการปรับพื้นฐาน เพื่อให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.3 การนำแนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวีส์ไปใช้ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ในองค์ประกอบการสอนด้วยเพราะเนื่องจากมีขั้นการสอนทั้งหมด 5 ขั้น ดังนั้นก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเปิดสื่อวิดีโอ และลำโพงเตรียมไว้ก่อน เพื่อเป็นการจัดความพร้อมของห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ ในเรื่องการแสดงทางนาฏศิลป์ไทยชุดอื่น ๆ เช่นการแสดงรำวงมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาศิลปะ สารระนาฏศิลป์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวีส์ ในเนื้อหาด้้านนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ที่เน้นสืบเสาะหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ กมลพันธ์. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่องแข่งกระหย่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- คณิงนิจ บุญน้อย. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ การพ่อนแห่ฮ่อมโฮมขวัญตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- จารุวรรณ ครองสำราญ. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เรื่องการใช้โปรแกรม excel เบื้องต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ในเวทีนำเสนอผลงานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1*. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล คนว่อง. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- นิตานาด รัตนพันธ์. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เรื่อง งานจิตรกรรม ที่มีต่อทักษะการทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : นนทบุรี.
- เรณู โกศลนานนท์. (2545). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

วราวุธ มะปะทัง. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่องพื้นฐาน
นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

สุมนมาลย์ นิมนต์พันธ์. (2560). ดนตรี - นาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

อนุวัฒน์ เดชไธสง. (2553). ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเวกเตอร์ โดยใช้โปรแกรม C.a.R. สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ แบบปฏิบัติการตาม
แนวคอนสตรัคติวิซึม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

อินทิรา ดีแป้น. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการฟ้อนร้อยเอ็ดเพชรงาม ตาม แนวคิด
ของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

Davies, I. K. (1971). *The Management of Learning*. London : McGraw-Hill.

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่อำเภอป่าติ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายโสธร เขต 2

The Development of Personnel Management according to the Principles of
Good Governance of Educational Administrators in Amphoe Pa Tiu under
the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2

กิรณา คนยืน¹, เมธาวิ โชติชัยพงศ์²

Kirana Khonyuen¹, Methavee Chotchaipong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University

Email: ¹Orcahaha@gmail.com, ²Methavee@rtu.ac.th

Received : February 9, 2024;

Revised : April 19, 2024;

Accepted : May 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล และครู จำนวน 122 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 116 ฉบับ คิดเป็น 95.08 % เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก
2. การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ 2) วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้องเหมาะสม และ 3) การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจตัดสินความผิดนั้น ๆ ได้

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล; หลักธรรมาภิบาล; การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study personnel management according to the principles of good governance of educational administrators, and 2) to study the development of personnel management according to the principles of good governance of educational administrators. The sample was administrators, educational personnel, and teachers. The sample included 122 subjects. There were 116 respondents, which was 95.08 percent. The research tool was a five-level scale questionnaire, with a reliability of .96. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The personnel management according to the principles of good governance of educational administrators as a whole were at the high level.

2. The development of personnel management according to the principles of good governance of educational administrators revealed important highlights as: 1) Civil Service Retirement according to Principle of Rule of Law, administrators should hold the meeting to inform new rules, regulations, and procedures to retiring personnel; 2) Disciplines and Discipline Enforcement according to Principle of Ethics, administrators should exercise punishment authority according to laws accurately and appropriately; and 3) Civil Service Retirement according to Principle of Ethics in cases of personnel misconducts, administrators should appoint committees to work on the issues clearly and declare the consideration process of all misconduct cases.

Keywords: Personnel management; Good governance; Development of Personnel Management According to Good Governance of Educational Administrator

บทนำ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะเกิดประสิทธิผลขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมายึดเป็นหลักในการบริหารงานสถานศึกษา เพราะการบริหารสถานศึกษานั้น ต้องมีการบริหารด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างมีคุณภาพและอย่างยั่งยืน (สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ และ นิรดา เวชญาลักษณ์, 2564) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องยึดหลักตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) ซึ่งการบริหารองค์การให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายขององค์การ มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (นวพัชญ์ ฉิดจันทร์, 2564) ดังนั้น การบริหารงานบุคคลทุกองค์การ จะต้องพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะ ความรู้

ความสามารถ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคคล เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น หากขาดซึ่งบุคลากรที่ดีแล้ว ยากที่จะหวังความสำเร็จจากกิจการงานนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการ จะดำเนินไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยคนบุคลากรในการดำเนินงาน จากความสำคัญของการบริหารงานบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) จากการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา อาทิ ผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ และคณะ (2561) พบปัญหาการบริหารงานบุคคล อาทิ บุคลากรไม่ค่อยเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง บุคลากรมักไม่ค่อยเสนอตนเองในการเข้ารับการพัฒนา และไม่ค่อยกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานของตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด มีงบประมาณในการจัดการอบรมสำหรับครู และบุคลากรไม่เพียงพอ หากมีการจัดฝึกอบรมหัวข้อในการอบรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการบริหารประกอบกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากร ให้การสนับสนุนส่งเสริมครูและบุคลากรไม่ทั่วถึง ไม่มีการจัดเก็บความรู้ เผยแพร่ความรู้จากการฝึกอบรม ส่วน พิทักษ์ ภูศรีฤทธิ์ และคณะ (2565) พบว่าด้านบุคลากร มีความขาดแคลนอัตรากำลัง สายครูผู้สอนที่ตรงตามกลุ่มสาระวิชาหลัก ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่ตรงกับกลุ่มสาระสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความเป็นจริง และบางโรงเรียนจะต้องใช้เงินอุดหนุนจ้างครูอัตราจ้างเพื่อปฏิบัติ หน้าที่การสอนเนื่องจากอัตรากำลังครูไม่ครบชั้นและ/หรือกลุ่มสาระวิชาเฉพาะที่ขาดแคลนเป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ได้กำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและตามหลักธรรมาภิบาล อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาหลายประการ จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ปัญหาที่พบคือ ในบางประเด็นยังติดหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดทำให้เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนอัตรากำลัง เรื่อง จำนวนครู การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา การสรรหา และบรรจุการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การจัดสรรอัตราว่างจากการเกษียณอายุราชการของแต่ละปีไม่ชัดเจน การวางแผนการจัดสรรอัตราว่างโรงเรียนไม่ครอบคลุม และการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่เปลี่ยนผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลบ่อย ต้องเริ่มต้นเรียนรู้การปฏิบัติงานใหม่ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการย้าย เกษียณ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าดัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 คาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงาน อีกทั้งยังเป็นแนวทางการ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานบุคคล เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ สถานศึกษา มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่าย และภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงานบุคคล มีดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ในการบริหารงานบุคคลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องยึดหลักตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) มีองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนั้น เพื่อให้เกิดหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หรือที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาล” เข้ามาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาในทุกภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

หลักการการบริหารงานบุคคล โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งองค์การที่เป็นสถานศึกษามีระบบการบริหารงาน บุคคลหลัก ๆ 2 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบคุณธรรม เป็นการบริหารงานบุคคลที่มีหลักการเน้นให้ ความยุติธรรมแก่บุคคลทั่วไป ครอบคลุมการบริหารงาน บุคคล นับตั้งแต่การให้ ได้มาซึ่งบุคคลเข้ามาทำงาน การบำรุงรักษา การพัฒนา การให้พ้นจากงาน โดยยึดถือการสอบและมาตรฐาน

ในเรื่องคุณวุฒิ และความสามารถ ของบุคคลเป็นสำคัญ โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักความสามารถ หลักความมั่นคง หลักความเป็นกลาง หลักการพัฒนา หลักความเหมาะสม หลักความยุติธรรม หลักสวัสดิการ หลักมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งหลักดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงข้อดีของระบบคุณธรรมได้หลายประการ ดังนั้น ต้องมีหลักสำคัญในการเปิดโอกาสให้ทุกคนที่จะสามารถเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน แต่มาแข่งขันกันด้วยความสามารถในการทดสอบจากการสอบแข่งขันที่ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคน 2) ระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบที่ใช้ในการบริหารงานบุคคล นับตั้งแต่การได้มาซึ่งบุคคล การบำรุงรักษา การพัฒนา การให้พ้นจากงาน โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ร่วมกับการใช้วิจรรย์ญาณส่วนตัวของผู้บริหารเป็นผู้ตัดสิน โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของบุคคลจากระบบการสอบคัดเลือก หรือคะแนนจากการทดสอบเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล ทำให้เกิดข้อเสียของระบบอุปถัมภ์มากมาย ได้แก่ ระบบเด็กเส้นเด็กฝาก สถานศึกษาไม่มีโอกาสได้ผู้ที่มีความสามารถสูงเข้ามา เพราะผู้ที่มีความสามารถสูงหากไม่มีผู้ใหญ่ หรือผู้มีอุปการคุณกับสถานศึกษาฝากมาก็ไม่มีโอกาสเข้าทำงานได้ ฯลฯ ซึ่งถือว่าไม่มีความยุติธรรม และสะท้อนถึงความอ่อนด้อยของระบบบริหารงานบุคคลทางการศึกษาได้

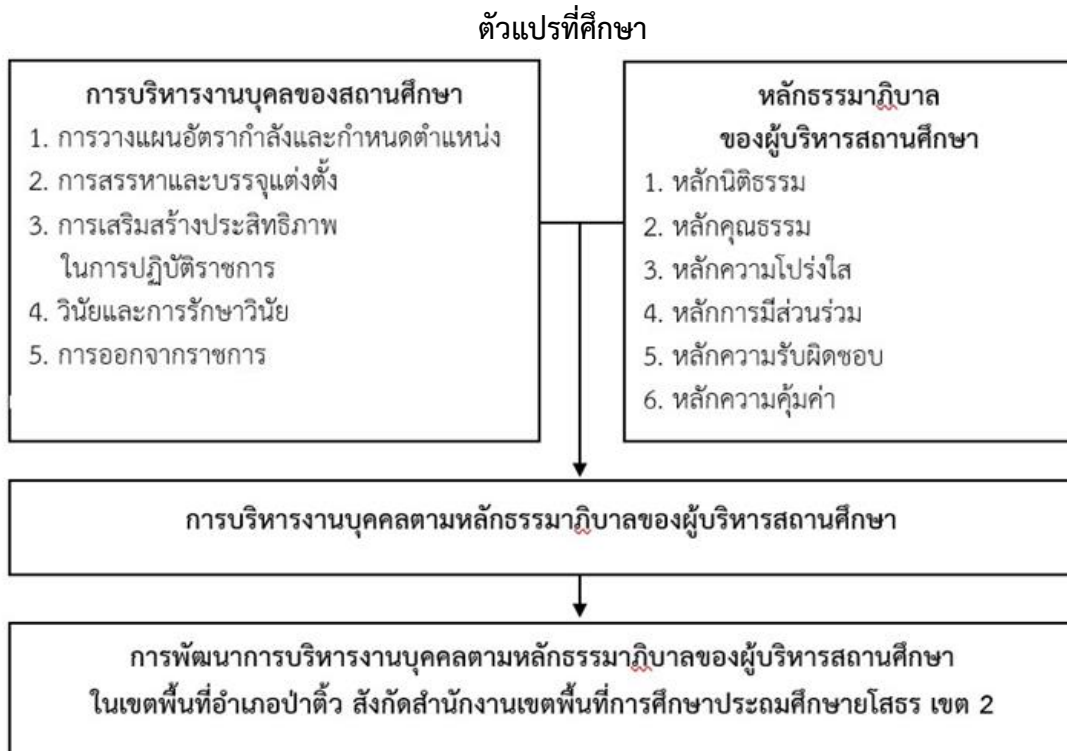
จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นนิติบุคคล ต้องบริหารสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยในการบริหารต้องมีความคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ รวมทั้งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการสถานศึกษา ซึ่งต้องยึดหลักคุณธรรม หลักนิติธรรม ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับจากการที่รัฐกำหนดให้มีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ มีการปรับเปลี่ยนภารกิจวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยศึกษาขอบข่ายการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ และแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคลและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีโรงเรียน จำนวน 29 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 178 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีโรงเรียน จำนวน 29 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 122 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด แบบสอบถามผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ศึกษาศาสตรนิพนธ์ ซึ่งมีการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 ด้วยตนเอง และขอรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมจำนวน 122 ฉบับ แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 116 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็น 95.08% ทำการบันทึกคะแนนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และอันดับที่ของการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักนิติธรรม	4.31	.49	มาก	25
2.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักคุณธรรม	4.25	.59	มาก	28
3.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักความโปร่งใส	4.54	.45	มากที่สุด	4
4.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักการมีส่วนร่วม	4.39	.68	มาก	17
5.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักความรับผิดชอบ	4.47	.67	มาก	10
6.	การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งตามหลักความคุ้มค่า	4.30	.70	มาก	26
7.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักนิติธรรม	4.36	.64	มาก	20
8.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักคุณธรรม	4.31	.69	มาก	24
9.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักความโปร่งใส	4.23	.68	มาก	29
10.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักการมีส่วนร่วม	4.42	.53	มาก	14
11.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักความรับผิดชอบ	4.28	.78	มาก	27
12.	การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักความคุ้มค่า	4.15	.89	มาก	30
13.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักนิติธรรม	4.53	.40	มากที่สุด	5
14.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักคุณธรรม	4.56	.38	มากที่สุด	3
15.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักความโปร่งใส	4.34	.36	มาก	23
16.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักการมีส่วนร่วม	4.38	.48	มาก	18
17.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักความรับผิดชอบ	4.51	.40	มากที่สุด	7
18.	การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามหลักความคุ้มค่า	4.36	.36	มาก	21
19.	การพัฒนาวินัยและการรักษาวินัยตามหลักนิติธรรม	4.59	.67	มากที่สุด	1
20.	วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม	4.50	.56	มาก	8
21.	วินัยและการรักษาวินัยตามหลักความโปร่งใส	4.43	.44	มาก	12
22.	วินัยและการรักษาวินัยตามหลักการมีส่วนร่วม	4.41	.39	มาก	16
23.	วินัยและการรักษาวินัยตามหลักความรับผิดชอบ	4.37	.39	มาก	19
24.	วินัยและการรักษาวินัยตามหลักความคุ้มค่า	4.35	.38	มาก	22
25.	การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม	4.46	.46	มาก	11
26.	การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม	4.52	.45	มากที่สุด	6
27.	การออกจากราชการตามหลักความโปร่งใส	4.58	.41	มากที่สุด	2
28.	การออกจากราชการตามหลักการมีส่วนร่วม	4.43	.42	มาก	13
29.	การออกจากราชการตามหลักความรับผิดชอบ	4.49	.43	มาก	9
30.	การออกจากราชการตามหลักความคุ้มค่า	4.42	.41	มาก	15
รวม		4.41	.16	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ 1) การพัฒนาวินัยและการรักษาวินัยตามหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .67) 2) การออกจากราชการตามหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .41) 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักความคุ้มค่า การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .89)

2. การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สำคัญ สูงสุด 3 ด้านแรก ดังนี้ 1) ด้านการออกจากราชการตามหลักนิติธรรม 2) ด้านวินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม และ 3) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา		ความถี่
1. การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม		
1.1	ผู้บริหารควรประชุม ชี้แจงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่	23
1.2	ผู้บริหารควรยึดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติในการย้าย โอน ออกจากราชการ ชัดเจนตามระเบียบที่ กคศ. กำหนด	21
1.3	ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้านการออกจากราชการโดยการตัดสินใจใด ๆ โดยเคารพกฎ กติกา ขอดกลองสัญญา และระเบียบที่ถูกต้องตั้งมาอยู่เสมอ	16
2. วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม		
2.1	การใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง เหมาะสม	21
2.2	ผู้บริหารควรปฏิบัติงานภารกิจของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม เอาใจใส่ และรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ หรือไม่ทอดทิ้งงานในเวลาราชการ	18
2.3	ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตั้งมา ให้เกียรติซึ่งกันและกัน	15
3. การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม		
3.1	กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินความผิดนั้น ๆ ได้	19
3.2	ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการดำเนินการทางวินัย หรือการออกจากราชการของบุคลากรทุกกรณีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้อง และเป็นธรรม	18
3.3	ผู้บริหารควรดำเนินการทางวินัยและการลงโทษบุคลากรเป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้	14

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสธร เขต 2 สรุปประเด็นที่สำคัญ ต่อไปนี้

1. การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรประชุม ชี้แจงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ (ความถี่ 23) 2) ผู้บริหารควรยึดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติในการย้าย โอน ออกจากราชการ ชัดเจนตามระเบียบที่ กคศ. กำหนด (ความถี่ 21) และ 3) ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้านการออกจากราชการโดยการตัดสินใจใด ๆ โดยเคารพกฎ กติกา ขอดกลองสัญญา และระเบียบที่ถูกต้องตั้งมาอยู่เสมอ (ความถี่ 16)

2. วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรพิจารณาการใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง เหมาะสม (ความถี่ 21) 2) ผู้บริหารควรปฏิบัติงานภารกิจของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต

เที่ยงธรรม เอาใจใส่ และรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ หรือไม่ทอดทิ้งงาน ในเวลาราชการ (ความถี่ 18) และ 3) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตั้งงามให้เกียรติซึ่งกันและกัน (ความถี่ 15)

3. การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจความผิดนั้น ๆ ได้ (ความถี่ 19) 2) ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการดำเนินการทางวินัย หรือการออกจากราชการของบุคลากรทุกกรณีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้อง และเป็นธรรม (ความถี่ 18) และ 3) ผู้บริหารควรมีการดำเนินการทางวินัย หรือการลงโทษบุคลากรเป็นธรรม ให้เป็นที่ตรวจสอบได้ (ความถี่ 14)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระบบการดำเนินงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 อภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน บริหารงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายที่บุคลากรและองค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระเกรียงไกร ธรรมวโร (มณีกัลย์) และคณะ (2566) ที่ได้เสนอไว้ว่า การดำเนินงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยต้องอาศัยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการรายงานผล โดยการดำเนินงานบุคคลจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารงานเนื่องจากเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลดปัญหาในการบริหารงาน และทำให้การบริหารงานเกิดความเป็นธรรมมากที่สุด หลักสำคัญที่หน่วยงานควรนำมาใช้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยเป็นหลักของการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานอยู่ได้อย่างมีความสุข และการบริหารงานบุคคลยุคใหม่ เป็นเรื่องที่ต้องใช้เทคนิควิธีการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้ได้ผลในแง่ของประสิทธิภาพของการใช้บุคลากรความสำคัญของงานบริหารงานบุคคล ในปัจจุบันกว้างขวางและมีคุณค่ามาก จนกระทั่งมีการใช้ชื่อเรียกว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทักษ์ ภูศรีฤทธิ์ และคณะ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อภิปรายดังนี้

2.1 การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรประชุม ชี้แจงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ 2) ผู้บริหารควรยึดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติในการย้าย โอน ออกจากราชการ ชัดเจนตามระเบียบที่ กคศ. กำหนด และ 3) ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้านการออกจากราชการโดยการตัดสินใจใด ๆ โดยเคารพกฎ กติกา ข้อตกลงสัญญา และระเบียบที่ถูกต้องตั้งมาอยู่เสมอ ดังนั้น การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการย้ายเตือนการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการแก่ครูอยู่เสมอ เพื่อส่งเสริมให้ครูประพฤติตามแนวทางที่วางไว้ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการทบทวนปรับปรุงเรื่อง กฎ ระเบียบ และกระบวนการดำเนินการให้เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา เช่นเดียวกับกับ สุนิสา ทิศา และคณะ (2566) ที่ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ หากมีการลงโทษบุคลากรต้องได้รับการไต่สวนให้ทราบผลอย่างถ่องแท้ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีเจตคติที่ดี ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้มีการประมวลผลข้อมูลด้านวินัยและการรักษาวินัย เพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูลด้านวินัย การรักษาวินัยที่เข้าใจง่าย และผู้บริหารควรให้ความสำคัญ เมื่อเกิดปัญหาควรดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนะวิน แสงทามาตย์ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ด้านการให้พ้นจากงาน การออกจากราชการ ผู้บริหารควรจัดอบรมการฝึกอาชีพอิสระ เมื่อต้องออกจากงานสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ หรืออบรมให้มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณ โดยชี้แจงข้อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่จะโอนย้ายเลื่อนตำแหน่งหรือเกษียณราชการ

2.2 วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรพิจารณาการใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง เหมาะสม 2) ผู้บริหารควรปฏิบัติงานภารกิจของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตเที่ยงธรรม เอาใจใส่ และรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ หรือไม่ทอดทิ้งงาน ในเวลาราชการ และ 3) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตั้งงามให้เกียรติซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ทางวินัยเกิดขึ้น ผู้บริหารต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส และยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ปฏิบัติด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่แบ่งแยก ต้องใช้อำนาจในการบังคับบัญชาอย่างถูกต้องเหมาะสม ทำนองเดียวกับ สุภัสสร รัตนะโสภา และภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2564) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลด้านการวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมพิจารณาดำเนินการเรื่องวินัย การลงโทษข้าราชการ บุคลากรในฐานะตัวแทนครู เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกคน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในด้านการบริหารจัดการบุคคลได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล คนเส็งยม และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผลการวิจัยพบว่า ด้านวินัยและการรักษาวินัย มีแนวทางการดำเนินการทางวินัย การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานั้นสามารถ

กระทำได้ เมื่อมีเหตุ หรือคาดว่าจะมีเหตุที่ข้าราชการครูจะทำผิดวินัย ต้องรีบดำเนินการสืบสวนสอบสวน หากการดำเนินการทางวินัยสิ้นสุดแล้วต้องแจ้งผลการตัดสินให้กับผู้ถูกกล่าวหาทราบ หากมิได้กระทำผิดให้กลับเข้ามารับราชการตามเดิม หากกระทำผิดจริงก็ขอให้เป็นไปตามที่ระเบียบวินัยได้กำหนดไว้ การพิจารณาให้ออกจากราชการต้องเป็นไปตามขั้นตอนโดยให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย นอกจากนี้ ผู้บริหารควรป้องกันมิให้เกิดเหตุแห่งการกระทำผิดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษทางวินัย และการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา

2.3 การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม มีประเด็นที่ควรพัฒนา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินความผิดนั้น ๆ ได้ 2) ผู้บริหารควรมีการรายงานผลการดำเนินการทางวินัย หรือการออกจากราชการของบุคลากรทุกกรณีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้อง และเป็นธรรม และ 3) ผู้บริหารควรมีการดำเนินการทางวินัย และการลงโทษบุคลากรเป็นธรรม โดยที่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น การปฏิบัติงานด้านการออกจากราชการตามหลักคุณธรรม ต้องการดำเนินการโดยยึดด้านคุณธรรมจริยธรรม กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารต้องยึดมั่นในความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น หรือความคิดเห็นของบุคลากรอย่างมีใจเป็นกลาง ดังที่ ศรีธัญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล (2564) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ด้านการออกราชการ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารจัดอบรมทำความเข้าใจ แนวทางการปฏิบัติในการออกจากราชการ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรยื่นความประสงค์ขอลาออกจากราชการได้ ผู้บริหารพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรเข้าโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ผู้บริหารสั่งให้บุคลากรลาออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติ ผู้บริหารสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกรณีกระทำความผิดวินัยร้ายแรง ผู้บริหารรายงานการลาออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารประกาศเกียรติคุณยกย่องการปฏิบัติราชการของผู้เกษียณอายุราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภัสภรณ์ มูลสิน และ สงวน อินทร์รักษ์ (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีข้อเสนอแนะ คือ การออกจากราชการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระเบียบข้อกฎหมาย ในการออกคำสั่งให้ข้าราชการครูออกจากราชการตามอำนาจสั่งบรรจุ และแต่งตั้งโดยพิจารณาแล้วแต่กรณีได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 เป็นการศึกษาดูแบบบูรณาการระหว่างการบริหารงานบุคคล และ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการเกี่ยวกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลดี มีคุณวุฒิ และมีความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ทำงาน การปฏิบัติงานเพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมและดำรงรักษาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพให้มีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษา ต้องดำเนินการโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างภูมิคุ้มกัน บริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการบริหารจัดการที่ดีอย่างต่อเนื่องด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วม และสามารถตรวจสอบได้ อันจะส่งผลให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ตั้งไว้ โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล

จากผลการการศึกษาตัวแปรบูรณาการระหว่างการบริหารงานบุคคล และ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบประเด็นที่ควรพัฒนาสูงสุด 3 ประการแรก ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศในการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ 2) วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และ 3) การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจตัดสินความผิดนั้น ๆ ได้

สรุป

จากผลการศึกษาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอป่าต้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโศธร เขต 2 พบว่าการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นควรพัฒนาสูงสุด 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่จะการออกจากราชการ เมื่อมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ 2) ผู้บริหารควรใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และ 3) กรณีที่มีข้อผิดพลาดใดในการกระทำของบุคลากร ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาอย่างชัดเจน และต้องเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจตัดสินความผิดนั้น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารต้องตระหนักในด้านการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งตามหลักความคุ้มค่า เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรสรรหา และบรรจุแต่งตั้งสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติ ทั้งด้านวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถที่ตรงกับตำแหน่งงาน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นที่ผู้บริหารต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การออกจากราชการตามหลักนิติธรรม 2) วินัยและการรักษาวินัยตามหลักคุณธรรม และ 3) การออกจากราชการตามหลักคุณธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านต่าง ๆ ต่อการบริหารงาน ควรวางนโยบายแผนการปฏิบัติราชการเป็นกฎเกณฑ์แน่นอน มีหลักการปฏิบัติที่เหมาะสม และสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนะวิน แสงทามาตย์. (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(3), 63-75. สืบค้นจาก <https://ojs.mbuslc.ac.th/index.php/issj/article/download/60/43/51>
- นภัสภรณ์ มูลสิน และ สงวน อินทร์รักษ์. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 243-254. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/213399>
- นวพัชญ์ ฉีดจันทร์. (2564). การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*. 5(1), 133-146. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/251990>
- พระเกรียงไกร ทุมวโร (มณีกัลย์), พระครูวิจิตร ปัญญาภรณ์ และ กฤตยากร ลดาวัลย์. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 135-150. สืบค้นจาก <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2109>
- พิทักษ์ ภูศรีฤทธิ, สุนทร สายคำ และ สุรศักดิ์ จันทลา. (2565). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *Journal of Modern Learning Development*, 7(6), 1-11. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/255196/173756>
- ศรัญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิทูล. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 152-165. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSa/article/view/251178>
- ศศิวิมล คนเสี้ยม และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคน*, 8(5), 205-216. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/252228>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. ยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุนิสา ทิศลี, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม และ ชารี มณีศรี. (2566) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอ การพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลในเขตพื้นที่อำเภออุซันต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 5(1), 1181-1191. สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1DPDVEOPK-X3YRDEez481jsqetVTTTPA-h/view>

สุภัตสร รัตน์ะโสภา และ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(2), 86-99. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/246984/167516>

สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ, สมคิด นาคขวัญ และ ชูศักดิ์ เอกเพชร. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(2), 51-61. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/151777/137158>

สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ และ ณิชดา เวชญาลักษณ์. (2564). การศึกษาสภาพ และแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 17(3), 1-19. สืบค้นจาก <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal/index.php/sdujournal/article/view/977/777>

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
The Partipation of People in Prevention and Control of Dengue
Hemorrhagic Fever Khok Khrum Subdistrict Bangplama
District Suphanburi Province

ปัญญา ใจวิวัฒน์พงศ์¹, วิราสิริ วสีวีรสิว²
Panya Jaiwiwatpong¹, Wirasiri Waseeweerasi²
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
¹⁻²Western University, Thailand
¹Email: punya_aum@hotmail.com

Received : February13, 2024;

Revised : May30, 2024;

Accepted : June2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 311 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่และการวิเคราะห์ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.8
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05) ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และแรงสนับสนุนทางสังคม
3. ผลการศึกษาครั้งนี้ เสนอแนะให้หน่วยงานในพื้นที่เร่งดำเนินการนโยบายในการเผยแพร่ ความรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การจัดให้ความรู้โดยประชาคมในชุมชนเพื่อรับทราบการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้อง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก; ความรู้; แรงสนับสนุนทางสังคม

Abstract

The purposes of this research were to study the participation of people in the prevention and control of dengue fever To study the relationship between personal factors, including gender, age, monthly income, occupation, status Education level And the duration of living in the area is related to participation in the prevention and control of blood fever. Issued to study the relationship between knowledge about the prevention and control of dengue fever and public participation in the prevention and control of dengue fever And to study the relationship between social support and public participation in the prevention and control of dengue. The sample group is People living in Khok Khram Subdistrict Bang Pla Ma District Suphan Buri Province, aged 20 years and over, totaling 311 people. Data obtained were then analyzed using the statistics to determine percentage, mean, Standard Deviation, frequency, chi-square analysis, and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study revealed that

1. The results of the study found that Public participation in the prevention and control of dengue fever, in Khok Khram Subdistrict, Bang Pla Ma District. Suphanburi Province is at a moderate level Accounting for 50.8 percent

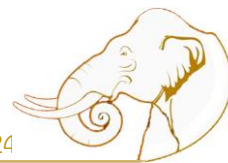
2. Factors related to public participation in the prevention and Control of dengue fever are Statistically significant (p -value < 0.05) and include age, occupation, monthly income. and social support

3. The results of this study recommend that local agencies expedite the implementation of policies for dissemination. knowledge to the people in the area thoroughly and encourage people to participate in the prevention and Control of dengue fever so that people can learn appropriately, such as organizing knowledge gatherings in the community to know the correct prevention and control of dengue fever.

Keywords: Public participation; prevention and control of dengue fever; knowledge; social support

บทนำ

องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่าทั่วโลกมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเฉลี่ยปีละ 390 ล้านคน มีอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคไข้เลือดออกสูงถึง ร้อยละ 2.5 ต่อปี และมีพื้นที่การระบาดส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งในตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 8 เท่า โรคไข้เลือดออกเป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก โดยสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในประเทศไทย พบว่าเป็นสาเหตุการป่วยตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรกในกลุ่มอายุน้อยกว่าเท่ากับ 15 ปี จนนำไปสู่การเสียชีวิต กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะป้องกันโรคไข้เลือดออกในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีการกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานสาธารณสุขทุกระดับเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก วางแผนการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน วมคิด ร่วมทำ ร่วมการดำเนินการ และ

ร่วมประเมินผล รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ทั้งองค์กรปกครองส่วนถิ่น ภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าว (กองโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค, 2556) สำหรับสถานการณ์โรคไข้เลือดออกของจังหวัดสุพรรณบุรี จากสถิติ 3 ปีย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2562 – 2564 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 691 ราย 797 ราย และ 185 ราย ตามลำดับ อัตราป่วย 81.10 94.18 และ 21.86 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับพบผู้เสียชีวิตในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 1 ราย อัตราตาย 0.14 ต่อประชากรแสนคน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี, 2566) จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกมีอัตราการลง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ แต่การระบาดของโรคไข้เลือดออกยังคงไม่หมดไป อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอำเภอหนึ่งที่พบการระบาดของโรคไข้เลือดออก แม้มีจำนวนไม่มากแต่ยังคงพบอัตราการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกสูงเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ดังนั้น ประชาชน คริวเรือน จึงมีความจำเป็นในการเป็นผู้ปฏิบัติกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในบ้าน บริเวณบ้าน อาคารสถานที่ และในชุมชนที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง ป้องกันตนเองไม่ให้ยุงกัด และการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยไม่ให้เป็นที่ลุ่มเพาะพันธุ์ยุงลาย ซึ่งหากทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติควบคุมโรคอย่างต่อเนื่องทำให้ชุมชนปลอดลูกน้ำยุงลาย และเมื่อไม่มียุงลายโรคไข้เลือดออกก็ไม่สามารถแพร่ระบาดต่อไปได้ และยังเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอื่น ๆ ที่นำโดยยุงลายได้อีกด้วย (สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค, 2561) การมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) มีองค์ประกอบ คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการสนใจ ได้รับความไว้วางใจ และมีส่วนร่วมในการประเมิน ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่หลายองค์กรได้รับมาเพื่อทำให้การคาดหวัง และการควบคุมโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นจริง (Chalardlon et al., 2020) แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การดำเนินการหลีกเลี่ยง และควบคุมโรคในระดับชุมชนภายในหน่วยสวัสดิการความเป็นอยู่แบบเปิดที่มีสติ บุคคลยังคงมีส่วนร่วมเล็กน้อยในการมีส่วนร่วม ไม่ได้สนใจเรื่องการคาดหวัง การควบคุมโรคภัยไข้เจ็บอย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่การควบคุมรูปลักษณ์ วิเคราะห์ปัญหา ดำเนินกิจกรรม จึงทำให้โรคไข้เลือดออกยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง (ไพรัตน์ ห้วยทราย และคณะ, 2559)

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในปัจจัยที่สำคัญ จึงนำไปสู่การควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับพื้นที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การกำจัดลูกน้ำยุงลายก่อนการระบาด การสนับสนุนเครื่องฟ่น และการตรวจสภาพเครื่องฟ่น การอบรมให้ความรู้ทีมควบคุมโรคก่อนการระบาด การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสาร เจตคติ ความรู้ การได้รับการอบรมของประชาชน (พุทธิพงศ์ บุญชู, 2563) และยังพบว่าเป็นแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ โรคไข้เลือดออกเป็นปัจจัยป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้โรคไข้เลือดออกระดับมากกว่าจะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกมากกว่า (วิทยา ศรแก้ว, 2565) อย่างไรก็ตามมาตรการในการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถบรรลุผลให้ชุมชนปลอดภัยและยังพบอัตราการป่วยจากโรค ไข้เลือดออกในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการรณรงค์ป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกจะประสบผลสำเร็จ และมีความยั่งยืนได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายปัจจัยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน โดยประยุกต์แนวคิด The interest of Cohen & Uphoff (1981) มาเชื่อมโยงเป็นระบบแนวคิดในการคิดเกี่ยวกับครั้งนี้ เพื่อจะนำผลการวิจัยไปวางแผนหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

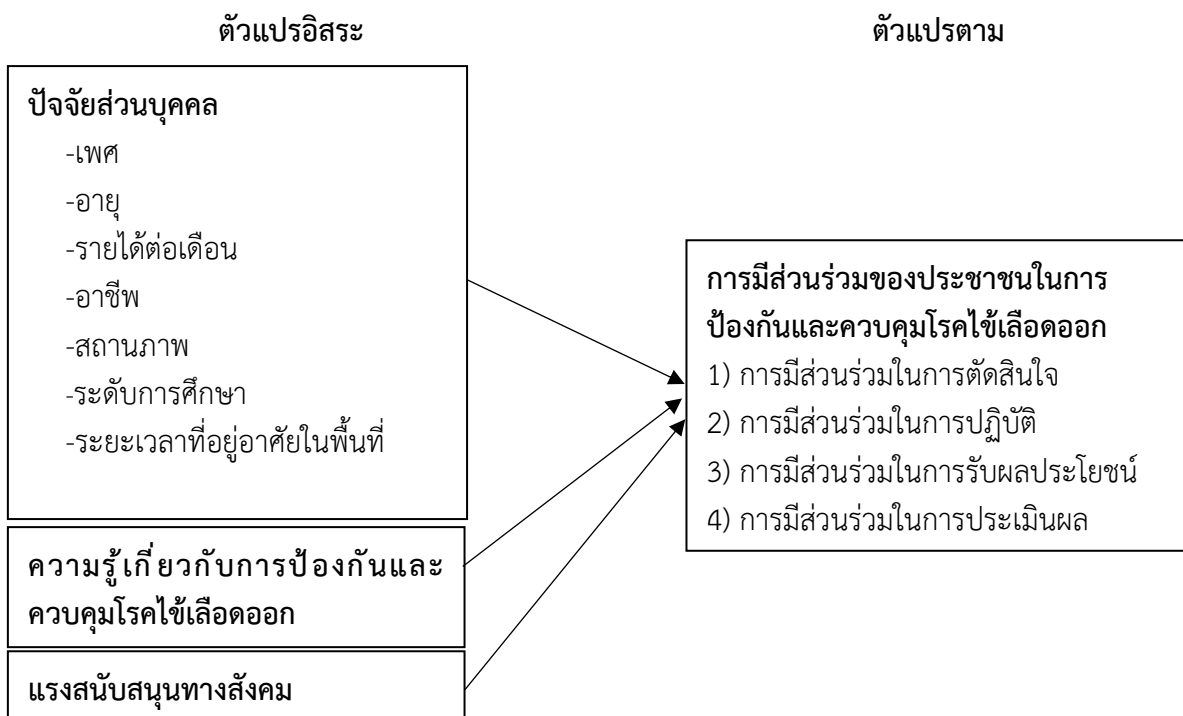

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของ Bloom (1979) แรงสนับสนุนทางสังคมของ คอบบ์ (Cobb, 1976) มาประยุกต์ใช้กำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนตัวแทนจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มี 12 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,975 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลโคกคราม, 2566) การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ในกรณีทราบจำนวนของประชากรของ Daniel (2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย โรคไข้เลือดออก สาเหตุของโรคไข้เลือดออก ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดไข้เลือดออก และการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้จัดหาผู้ช่วยเก็บข้อมูล โดยเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ที่รับผิดชอบ ชุมชนเป้าหมาย ตำบลโคกคราม หมู่บ้านละ จำนวน 2 คน และชี้แจงแบบสอบถามให้ทราบโดยละเอียด เพื่อให้ผู้ช่วยเก็บข้อมูลทุกคนปฏิบัติได้ตามแนวทางเดียวกัน และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วแจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างจนครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนข้อมูลต่อเนื่อง ในกรณีข้อมูลแจกแจงแบบปกติ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และในกรณีที่ข้อมูลมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าควอไทล์

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.4 และเพศชาย ร้อยละ 48.6 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 36.0 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 42.91 ปี อายุต่ำสุดเท่ากับ 20 ปี และอายุสูงสุดเท่ากับ 76 ปี มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.2 โดยมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 11,122.51 บาทต่อเดือน รายได้มากที่สุดอยู่ที่ 50,000 บาท มีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวนมากที่สุด ร้อยละ 29.3 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 64.6 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 26.4 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 21 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 38.3 โดยมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เฉลี่ยเท่ากับ 32.42 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากที่สุดอยู่ที่ 73 ปี

2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง (n=311)

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย (0 – 8 คะแนน)	3	1.0
ระดับปานกลาง (9 – 12 คะแนน)	186	59.8
ระดับมาก (13 – 15 คะแนน)	122	39.2
รวม	311	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก จำนวน 122 ร้อยละ 39.2 และมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

3. แรงสนับสนุนทางสังคม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมรายด้าน (n=311)

แรงสนับสนุนทางสังคม	ระดับมาก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ระดับน้อย จำนวน (ร้อยละ)
1. ด้านครอบครัว	180 (57.9)	118 (37.9)	13 (4.2)
2. ด้านสังคม	114 (36.6)	152 (48.9)	45 (14.5)
3. ด้านชุมชน	172 (55.3)	116 (37.3)	23 (7.4)
รวม	120 (38.6)	161 (51.8)	30 (9.6)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านครอบครัว มีระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

ด้านสังคม มีระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาอยู่ในระดับมาก จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

ด้านชุมชน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกรายด้าน (n=311)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	ระดับมาก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ระดับน้อย จำนวน (ร้อยละ)
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	183 (58.8)	119 (38.3)	9 (2.9)
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	178 (57.2)	111 (35.7)	22 (7.1)
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	140 (45.0)	118 (37.9)	53 (17.0)
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	136 (43.7)	125 (40.2)	50 (16.1)
รวม	122 (39.2)	158 (50.8)	31 (10.0)

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาอยู่ในระดับมาก จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพ และระดับการศึกษา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (n=311)

ตัวแปร	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี	
	ไคสแควร์ (X^2)	p-value
เพศ		0.213
อาชีพ		0.015*
สถานภาพ		0.614
ระดับการศึกษา		0.318
ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
อายุ	0.123	0.030*
รายได้ต่อเดือน	0.160	0.005*
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	0.045	0.433

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi - Square) ผลการวิจัยพบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05) และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05)

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกและแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n=311)

ตัวแปร	การมีส่วนร่วม	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	0.068	0.231
แรงสนับสนุนทางสังคม	0.684	0.001*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม (r= 0.684) มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่อย่างดี ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ทำให้ตนเองและคนในครอบครัวมีการป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกยุงกัด ทำให้ไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับโครงการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของชุมชน ประเมินผลปัญหาผลกระทบที่เกิดจากโรคไข้เลือดออก ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์ในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ วงศ์ปทุมทิพย์ (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกาของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกขึ้นอยู่กับอายุ เป็นไปได้ว่าอายุเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมความคิด การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ทำให้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เท่ากัน ในขณะที่รายได้ต่อเดือนของประชาชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการตระหนัก และตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เนื่องจากเป็นไปได้ว่าประชาชนที่มีรายได้ไม่เท่ากันมีความจำเป็นต้องรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น เพื่อให้คุณภาพชีวิตเป็นไปตามความต้องการของตนเอง ทำให้มีความสนใจ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกน้อย รวมถึงอาชีพของ

ประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกเนื่องจากแม้ อาชีพจะเป็นเพียงบทบาทหน้าที่ในสังคม แต่เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถกำหนดได้ว่าบุคคลนั้นจะมีส่วนร่วมมากหรือน้อย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวนซึ่งใช้เวลาในการทำงานในแต่ละวันมาก แต่มีความใกล้ชิดกับบริเวณบ้าน สามารถกำจัด ทำการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกได้เท่าเทียม ให้มีการรับรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ดี ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีที่จะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นมากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพประจำ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญกานต์ ศรีชาติ (2561) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ และรายได้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และงานวิจัยของ พงษ์ระพี ดวงดี และคณะ (2563) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโนนผึ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกใน ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูล และความเอาใจใส่ในเรื่องการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง จึงทำให้ประชาชนส่วนมากมีความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันได้อย่างถูกต้อง หากแต่อาจจะยังไม่เพียงพอ และไม่ใช่ว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับตำบล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อลงกฏ ดอนละ (2562) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย พบว่า ความรู้ที่ทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการปฏิบัติตัว ในเรื่องการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การแรงสนับสนุนทางสังคม ($r= 0.397$) มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ เมื่อกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก อาจจะทำให้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีมากขึ้นตามไปด้วย ตามแนวคิดของ House (1981) ที่กล่าวว่าสิ่งที่ผู้รับได้รับ แรงสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุประสงค์ หรือการ สนับสนุน ทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ ปฏิบัติหรือ แสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ผู้รับต้องการ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไพรัตน์ ห้วยทราย (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกของประชาชน ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้โรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ และ 4) การแรงสนับสนุนทางสังคม ดังแผนภาพ

สรุป

1. กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 50.8
2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก
4. แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน / โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกที่เกิดขึ้นในชุมชน

ทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ร่วมกิจกรรมการทำความสะอาด สะอาดรอบ ๆ บริเวณพื้นที่ในชุมชน รวมถึงการช่วยเหลืออื่น ๆ จากคนในชุมชน และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากโรคไข้เลือดออก

2. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มอาชีพ และทุกกลุ่มรายได้

3. เพื่อทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกยิ่งขึ้น สามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้คนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด สนับสนุนให้มีส่วนร่วมกิจกรรม แสดงความคิดเห็นในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ข้อมูลความรู้หรือคำแนะนำ และสนับสนุนอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น การพ่นยุง เพื่อใช้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก เพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว และมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้กลวิธีในการดำเนินงาน หรือการแก้ไขปัญหาเชิงลึกได้มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาในรูปแบบกึ่งทดลอง โดยนำปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมมาจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

เอกสารอ้างอิง

กองโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค. (2556). รายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออก. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2566. จาก <https://lookerstudio.google.com>.

กิตติ วงศ์ปทุมทิพย์. (2560). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเชื้อไวรัสซิกา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 24(2), 59–67.

เทศบาลตำบลโคกคราม. (2566). ข้อมูลและรายละเอียดชุมชน จำนวนประชากร ครั้วเรือน. สืบค้นจาก <https://kokkramcity.go.th>

ธัญกานต์ ศรีชาลี. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงาน สาธารณสุข. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

พงษ์ระพี ดวงดี, มธุริน มาลีหวล, ปณิตา ครองยุทธ์, และ ธนอมศักดิ์ บุญสุ. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโนนผึ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3(1), 1–12.

- พุทธิพงษ์ บัญชู. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ศึกษาเปรียบเทียบ หมู่บ้านปลอดโรค กับหมู่บ้านที่มีการระบาดของโรคในตำบลน้ำผุด อำเภอเมือง ตรัง จังหวัดตรัง. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 3(3), 79–94.
- ไพรัตน์ ห้วยทราย, ธนุย์สิญจน์ สุขเสริม และ กฤษณ์ ขุนลิก. (2559). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของ ประชาชน อำเภอห้วย ผิงจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(1), 64–81.
- วิทยา ศรีแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของ ประชาชนในตำบลที่มีอัตราป่วยสูง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารศาสตร์สุขภาพ และการศึกษา*, 2(1), 1–14.
- สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค. (2561). *แนวทางการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกในเขตเมือง*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. (2566). *สถานการณ์โรคไข้เลือดออก*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2566, จาก <https://spo.moph.go.th>. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน พ.ศ.2566.
- อลงกฎ ดอนละ. (2562). ความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. *วารสารสำนักงานป้องกัน ควบคุม โรคที่ 10*, 17(1),
- Bloom, A. (1979). The education of democratic man: Emile. *Daedalus*, 25(1), 135–153.
- Chalardlon, P., Anansirikasem, P., Thuajop, S., Srisugsai, N., & Noochpun, D. (2020). the development model for prevention and control of dengue fever by community participation in suankuay subdistrict rathaburi province. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 5(12), 324–340.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300–314.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213–235.
- Daniel, D. (2010). *Biostatistics: Basic concepts and methodology for the health sciences*. New Delhi.
- House, J.S. (1985). *The nature of social support in M.A. Reading (Ed.)*, Work stress and social support. California: Addison–Wesley.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี
อายุ 30-60 ปี ตำบลฤๅษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
Factors Related to Women Access to Cervical Cancer Screening
Service Age 30-60 Years Krisana Sub-District, Bangplama District
Suphanburi Province

สุนิสา สุขชูศรี¹, วิราสิริ วสีวีรสิว²
Sunisa Sukchusri¹, Wirasiri Waseewerasi²
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
¹⁻²Western University, Thailand
¹Email: Sunisa083911@gmail.com

Received : February 12, 2024;

Revised : May 3, 2024;

Accepted : May 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรเพศหญิง อายุ 30-60 ปี จำนวน 227 คน ที่อาศัยอยู่ในตำบลฤๅษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผลการวิจัยพบว่า

1) สตรีส่วนใหญ่ไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (ร้อยละ 60.4)

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ได้แก่ อายุ สถานภาพ สมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข่าวสาร การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

คำสำคัญ : ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก; การรับรู้โอกาสเสี่ยง; ทักษะการรับรู้บริการ

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the access to cervical cancer screening services for women aged 30-60 years 2) to study the relationship between Personal factors with access to cervical cancer screening services for women aged 30-60 years 3) To study the

relationship between Perception of the risk of cervical cancer and receiving cervical cancer screening services for women aged 30-60 years. 4) To study the relationship between Attitudes towards receiving cervical cancer screening services with access to cervical cancer screening services for women aged 30-60 years This research is a cross-sectional descriptive research. Collect data using questionnaires. Statistics used to analyze data including frequency, percentage, mean and standard deviation. Chi-square analysis The sample group was Female population, aged 30-60 years, totaling 227 people living in Kritsana Subdistrict. Bang Pla Ma District Suphanburi Province Obtained from sampling using the simple random sampling method. The research results found that

1) Most women do not receive cervical cancer screening services (60.4%).

2) Factors related to women's access to cervical cancer screening services include: age, marital status, average family income, having children, using birth control, receiving news Perception of the risk of cervical cancer Attitudes towards receiving cervical cancer screening services

Keyword: Cervical cancer screening; Perception of risk opportunities; Attitude towards receiving service

บทนำ

โรคมะเร็งปากมดลูกเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ พบมากเป็นอันดับ 4 ของสตรีทั่วโลก โดยในปี ค.ศ. 2020 มีผู้ป่วยรายใหม่ 604,000 ราย เสียชีวิต 342,000 ราย และร้อยละ 90 ของผู้ป่วยรายใหม่ และ เสียชีวิต (WHO 2020) สถิติของประเทศไทยที่พบว่า มะเร็งปาก มดลูกพบมากเป็นอันดับ 2 รองลงมา จากมะเร็งเต้านม ในปี 2560 มีผู้ป่วยรายใหม่เฉลี่ยวันละ 15 ราย หรือ 5,422 รายต่อปี เสียชีวิตเฉลี่ย วันละ 6 ราย หรือ 2,238 รายต่อปี โดยคาดการณ์ว่าในปี 2568 จะมีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นเป็นปีละ ประมาณ 13,082 ราย เสียชีวิต 7,871 ราย มีแนวโน้มสูงขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข 2560) การตรวจคัด กรองมะเร็งปากมดลูก มีความสำคัญมาก เนื่องจากการตรวจหาความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูก และ รักษาความผิดปกติในระยะเริ่มแรกก่อนการเกิดมะเร็งปากมดลูก หรือระยะก่อนลุกลาม ซึ่งก็คือ การตรวจ ทางเซลล์วิทยาของปากมดลูก สถาบันมะเร็งแห่งชาติได้ให้ความสำคัญในการรณรงค์ให้มีการตรวจคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก โดยกำหนดแผนดำเนินการในปี 2561-2565 มีเป้าหมายการตรวจคัดกรองมะเร็งปาก มดลูกในสตรีกลุ่มเป้าหมายอายุ 30-60 ปี ด้วยวิธี Pap smear (ตรวจแปปสเมียร์) คือ การเก็บเซลล์เยื่อ ปากมดลูกออกมาตรวจ เพื่อเป็นการคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูก อัตราครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ตรวจคัดกรองอย่างน้อย 1 ครั้งทุก 5 ปี คาดว่าจะสามารถลดอัตราการเกิดมะเร็งปาก มดลูกลงได้ร้อยละ 55 รายงานสรุปผลการดำเนินงาน ตามตัวชี้วัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2565 พบว่า สตรีอายุ 30-60 ปี ของจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 137,763 คน ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จำนวน 42,277 คน คิดเป็นร้อยละ 30.69 ผลงานของอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10,673

คน ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จำนวน 3,334 คน คิดเป็นร้อยละ 31.24 ผลงานของตำบล
กฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 613 คน ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก
จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 23.16 จากนโยบายดังกล่าว ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี ได้ดำเนินการส่งเสริมให้สตรีที่มี อายุ 30-60 ปี เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก
อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผลการดำเนินงานใน ปีงบประมาณ 2563, 2564, 2565 ของตำบลกฤษณา อำเภอ
บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพียงร้อยละ 32.48, 30.24
และ 23.16 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ลดลง ต่ำกว่าเป้าหมายที่
กำหนดร้อยละ 80 ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกในหญิงอายุ 30-60
ปี

ดังนั้น การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิด
ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก การที่
สตรีจะปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกได้นั้น จะต้องมีความเชื่อ และมีการรับรู้ที่ตนเอง มีโอกาส
เสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก จึงจะทำให้สตรีมีพฤติกรรมในการป้องกันโรค และเข้ารับบริการตรวจ
คัดกรองมะเร็งปากมดลูก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ของ Schermerhorn (2000) หมายถึง ความรู้สึก
ความคิด และความเชื่อของสตรี เกี่ยวกับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยทัศนคติจะส่งผล
ต่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการ
ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี” เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่าง
เหมาะสม และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สตรีกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในตำบลกฤษณา อำเภอ
บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกให้ครอบคลุมตามเป้าหมาย ตาม
ตัวชี้วัดสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี และการเฝ้าระวังป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกในระยะ
เริ่มแรก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข้อมูลข่าวสาร กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กล่าวไว้ว่า มะเร็งปากมดลูก เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ หากได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ซึ่งถ้าสตรีได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 90.0 ในทุกๆ ปีจะสามารถลดอัตราการตายจากมะเร็งปากมดลูกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาก ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกทุก ๆ 5 ปี ก็จะสามารถรอดชีวิตจากมะเร็งปากมดลูก ได้ร้อยละ 70.0 และลด อัตราตายจากมะเร็งปากมดลูกได้ถึงร้อยละ 55.0 และสตรีเข้ารับการตรวจหามะเร็งปากมดลูก แล้วพบว่าตนเองปลอดภัย สามารถเว้นช่วง ก่อนกลับมาตรวจซ้ำได้อย่างน้อย 5 ปี ซึ่งจะช่วยลดค่ารักษาพยาบาลลงไปได้มาก (WHO, 1995)

กระทรวงสาธารณสุข (2554) การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยใช้วิธีการตรวจเซลล์เซลล์วิทยา (Pap Smear) ซึ่งปัจจุบันได้กำหนดนโยบายให้ตรวจในสตรีช่วงอายุ 30-60 ปีอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก ๆ 5 ปี เพื่อต้องการให้มีความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายทุกคน และเมื่อตรวจพบความผิดปกติที่ส่งต่อผู้ป่วยเพื่อให้การดูแลรักษาที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของกระทรวงสาธารณสุข (2554) มาใช้การประกอบการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

Schermerhorn (2000) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวาง แนวคิดความรู้สึกให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคน หรือต่อสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของ บุคคลนั้น ๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น คำว่า “ทัศนคติ” (Attitude) หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เจตคติ”

Schermerhorn (2000) กล่าวว่า ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้กล่าวไว้ว่า

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ คือ ทัศนคติที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมีซึ่งความเชื่อจะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนหรือ สิ่งของ และข้อสรุปที่บุคคลได้มีต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้น ๆ เช่น งานของฉันขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก คือ ความรู้สึกเฉพาะอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบ ส่วนบุคคล ซึ่งได้จากสิ่งเร้า หรือสิ่งที่เกิดก่อนทำให้เกิดทัศนคตินั้น ๆ เช่น ฉันไม่ชอบงานของฉัน เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจที่จะประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทัศนคติของบุคคล เช่น ฉันกำลังไปทำงานของ ฉัน เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ของ Schermerhorn (2000) หมายถึง ความรู้สึก ความคิด และ ความเชื่อของสตรี เกี่ยวกับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยทัศนคติจะส่งผลต่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึก มาใช้การประกอบการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

(Rosenstock, 1974) ต่อมา (Becker, 1974) เป็นผู้ปรับปรุงแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อนำมาใช้อธิบายและทำนายพฤติกรรมในการป้องกันและพฤติกรรมอื่น ๆ โดยเพิ่มปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากการรับรู้ของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติในการป้องกันโรค ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค (Perceived Susceptibility) การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำด้านสุขภาพทั้งในภาวะปกติ และภาวะเจ็บป่วย แต่ละบุคคลจะมีความเชื่อในระดับที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคด้วยการปฏิบัติตามเพื่อป้องกัน และรักษาสุขภาพที่แตกต่างกันจึงเป็นความเชื่อของบุคคลต่อความถูกต้องของการวินิจฉัยโรคของแพทย์ การคาดคะเนถึงโอกาสของการเกิดโรคซ้ำหรือการง่ายที่จะป่วยเป็นโรคต่าง ๆ มีรายงานการวิจัยหลายเรื่องที่ทำให้การสนับสนุนความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ เช่น เมื่อบุคคลป่วยเป็นโรคใดโรคหนึ่ง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองจะมีโอกาสป่วยเป็นโรคนั้น ๆ อีกจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค

2. การรับรู้ความรุนแรงของโรค (Perceived Severity) การประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรค ปัญหาสุขภาพ หรือผลกระทบจากการเกิดโรคซึ่งก่อให้เกิดความพิการ หรือเสียชีวิตการประเมินความรุนแรงนั้นอาศัยระดับต่าง ๆ ของการกระตุ้นเร้าของบุคคลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยนั้น ซึ่งอาจจะมองความรุนแรงของการเจ็บป่วยนั้นทำให้เกิดความพิการหรือตาย ได้หรือไม่ หรืออาจมีผลกระทบต่อหน้าที่การงาน เมื่อบุคคลเกิดการรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยแล้วจะมีผลทำให้บุคคลปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อการป้องกันโรค ซึ่ง จากผลการวิจัยจำนวนมากพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรค เช่น การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

3. การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค (Perceived Benefits) รูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพ คือ การรับรู้ และแรงจูงใจของบุคคล ในการที่บุคคลจะประพฤติตนเพื่อหลีกเลี่ยงโรคร้ายไข้เจ็บจะต้องเชื่อว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อโรคร้ายไข้เจ็บ โรคนี้อันตราย และส่งผลต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งการปฏิบัตินั้นจะมีผลดีในการลดความเสี่ยงของโรคหรือลดความรุนแรงของโรคโดยไม่มีอุปสรรคทางจิตใจ เช่น ต้นทุน ความไม่สะดวก ความเจ็บป่วย และความอับอาย

4. การรับรู้ต่ออุปสรรค (Perceived Barriers) การรับรู้ต่ออุปสรรคของการปฏิบัติหมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของบุคคลในทางลบ ซึ่งอาจได้แก่ ค่าใช้จ่าย หรือผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมบางอย่าง เช่นการตรวจเลือดหรือการตรวจพิเศษทำให้เกิดความไม่สุขสบาย การมารับบริการ หรือพฤติกรรมอนาถนั้นขัดกับอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นการรับรู้อุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค และพฤติกรรมของผู้ป่วยนี้สามารถใช้นำมาช่วยพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการรักษาโรคได้

5. สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ (Cues to Action) สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติเป็นเหตุการณ์ หรือสิ่งที่มีกระตุ้นบุคคลให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการออกมา ซึ่ง Becker, Maiman (1975) ได้กล่าวว่า เพื่อให้แบบแผนความเชื่อมีความสมบูรณ์นั้นจะต้องพิจารณาถึงสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติซึ่งมี 2 ด้าน คือ สิ่งชักนำภายใน หรือสิ่งกระตุ้นภายใน (Internal Cues) ได้แก่ การรับรู้สภาวะของร่างกายตนเอง เช่น อาการของโรค หรือ การเจ็บป่วย ส่วนสิ่งชักนำภายนอก หรือสิ่งกระตุ้นภายนอก (External Cues) ได้แก่ การให้ข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชน หรือการเตือนจากบุคคลที่เป็นที่รักหรือนับถือ เช่น สามี ภรรยา บิดา มารดา เป็นต้น

6. ปัจจัยร่วม (Modifying Factors) ปัจจัยร่วม เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพ แต่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลต่อการรับรู้และการปฏิบัติ ได้แก่

- ปัจจัย ด้านประชากร เช่น อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น
- ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม เช่น บุคลิกภาพ สถานะทางสังคม กลุ่มเพื่อนฝูง และกลุ่มอ้างอิง ล้วนเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม คุณค่าทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานทำให้เกิดการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคที่แตกต่างกัน

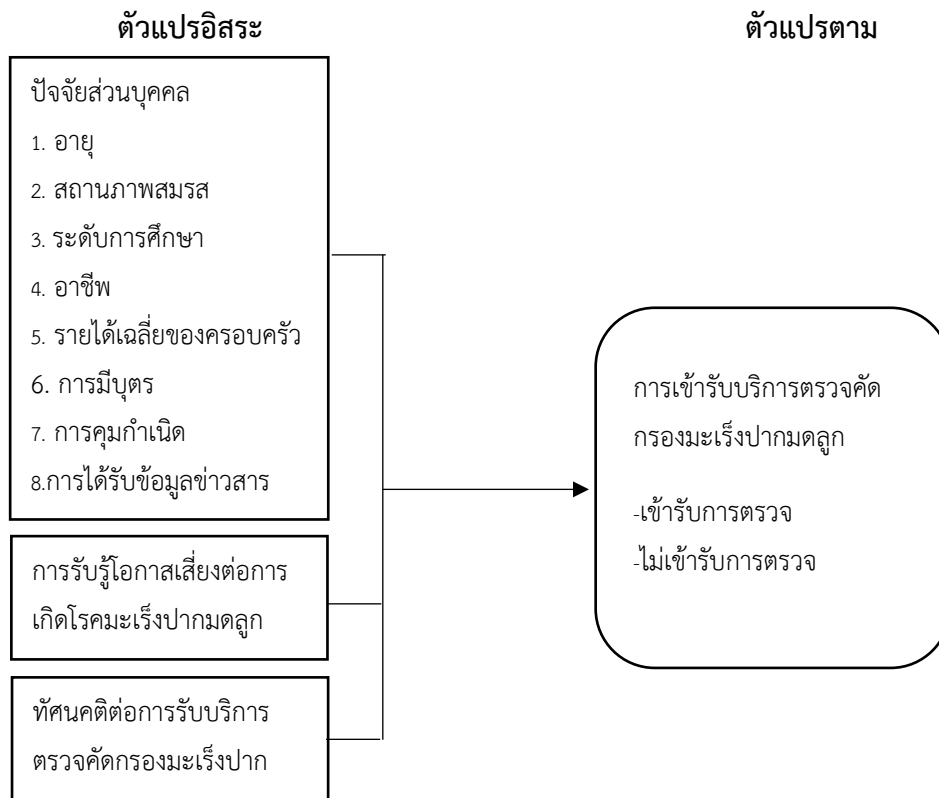
- ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ความรู้เกี่ยวกับโรค ประสบการณ์กับโรค เป็นต้น

7. แรงจูงใจด้านสุขภาพ (Health Motivation) แรงจูงใจด้านสุขภาพหมายถึง ภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ได้แก่ ระดับความสนใจ ความเอาใจใส่ ทัศนคติ และค่านิยมด้านสุขภาพ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ (Rosenstock, 1974) คือการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก การที่สตรีจะปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกได้นั้น จะต้องมีความเชื่อ และมีการรับรู้ว่าคุณเอง มีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก จึงจะทำให้สตรีมีพฤติกรรม ในการป้องกันโรค และเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มาใช้การประกอบการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยตัวแปรตาม คือ การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของ กระทรวงสาธารณสุข (2554) คือการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยใช้วิธีการตรวจเซลล์วิทยา (Pap Smear) ในสตรี อายุ 30-60 ปี ในช่วงปี พ.ศ.2561-2565 โดยผู้วิจัยแบ่งการเข้ารับบริการเป็น 2 กลุ่มคือ การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก และการไม่เข้ารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูก แนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ(Rosenstock, 1974) คือการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก การที่สตรีจะปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกได้นั้น จะต้องมีความเชื่อและมีการรับรู้ว่าคุณเอง มีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก จึงจะทำให้สตรี มีพฤติกรรม ในการป้องกันโรค และเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ของSchermerhorn (2000) หมายถึง ความรู้สึก ความคิด และ ความเชื่อของสตรีเกี่ยวกับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยทัศนคติจะส่งผลต่อความคิด อารมณ์ และ ความรู้สึก และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา พื้นที่วิจัย คือ ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากร คือ สตรีอายุ 30-60 ปี จำนวน 625 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Daniel (2010) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ ที่ร้อยละ .05 กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 227 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

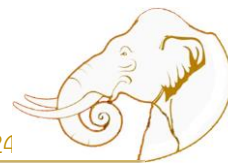
ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 227 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมีบุตร การคุมกำเนิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก หมายถึง การรับรู้ว่าตนมี หรือไม่มีโอกาสเสี่ยงที่จะป่วยด้วยโรคมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม ด้านทัศนคติต่อการรับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูก หมายถึง ความรู้ นึกคิด ความชอบ ไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ ของสตรีต่อการตรวจมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ได้แก่ การเข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก หรือการไม่เข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. อายุ 2. สถานภาพสมรส 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพ 5. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 6. การมีบุตร 7. การคุมกำเนิด 8. การได้รับข้อมูลข่าวสาร

2. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

3. ทศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ตัวแปรตาม คือ การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30 – 60 ปี หมายถึง การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก หรือไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ด้วยวิธีแพพสเมียร์ ของสตรี อายุ 30-60 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2565

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน สถิติไคสแควร์ (Chi - Square)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีอายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1. จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 50 - 60 ปี ร้อยละ 46.2
2. จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 62.1
3. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 42.3
4. จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 41.4
5. จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาท ร้อยละ 33.5 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนเท่ากับ 16,566 บาท (SD = 12,195.677)
6. จำแนกตามการมีบุตร พบว่า ส่วนใหญ่มีบุตร ร้อยละ 66.1 และไม่มีบุตร ร้อยละ 33.9 ตามลำดับ
7. จำแนกตามการคุมกำเนิด พบว่า ส่วนใหญ่คุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 64.7 และไม่ได้คุมกำเนิด ร้อยละ 35.3 ด้านวิธีการคุมกำเนิดพบว่า ยาเม็ดคุมกำเนิด มากที่สุด ร้อยละ
8. จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก มากที่สุด ร้อยละ 71.4 ช่องทางการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด ร้อยละ 81.5

ส่วนที่ 2 การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม (n=227)

การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	21	9.2
ระดับปานกลาง	160	70.5
ระดับน้อย	46	20.3
รวม	227	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.5

ส่วนที่ 3 ทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม (n=227)

ทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	48	21.2
ระดับปานกลาง	141	62.1
ระดับน้อย	38	16.7
รวม	227	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.1

ส่วนที่ 4 การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนก ตามการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (n=227)

การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก	จำนวน	ร้อยละ
เข้ารับบริการตรวจคัดกรอง	90	39.6
ไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรอง	137	60.4

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 39.6 และไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 60.4

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข้อมูลข่าวสาร กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (n=227)

ตัวแปร	การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก		P-value
	เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	ไม่เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	
อายุ (ปี)			0.039*
30-39	17 (7.4)	47 (20.7)	
40-49	27 (11.8)	31 (13.6)	
50-60	46 (20.6)	59 (25.9)	
สถานภาพสมรส			0.001*
โสด	12 (5.3)	48 (21.1)	
คู่	67 (29.5)	74 (32.6)	
หม้าย/หย่าร้าง/แยกทาง	11 (4.9)	15 (6.6)	
ระดับการศึกษา			0.115
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	42 (18.5)	55 (24.2)	
มัธยมศึกษาตอนต้น	26 (11.5)	26 (11.5)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11 (4.8)	26 (11.5)	
อนุปริญญา	5 (2.2)	11 (4.8)	
ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	6 (2.6)	19 (8.4)	

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข้อมูลข่าวสาร กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (n=227) (ต่อ)

ตัวแปร	การเข้ารับบริการตรวจคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก		P-value
	เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	ไม่เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	
อาชีพ			0.167
เกษตรกรรม	44 (19.4)	50 (22.0)	
รับจ้างทั่วไป	26 (11.5)	47 (20.7)	
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6 (2.6)	19 (8.4)	
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน	14 (6.2)	21 (9.2)	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (บาท) /เดือน			0.006*
น้อยกว่า 5,000	10 (4.4)	13 (5.7)	
5,001 - 10,000	31 (13.7)	35 (15.4)	
10,001 - 12,000	36 (15.9)	40 (17.6)	
มากกว่า 20,001	13 (5.7)	49 (21.6)	
การมีบุตร			0.031*
มีบุตร	67 (29.5)	83 (36.6)	
ไม่มีบุตร	23 (10.1)	54 (23.8)	
การคุมกำเนิด			0.002*
ไม่ได้คุมกำเนิด	21 (9.2)	59 (26.0)	
คุมกำเนิด	69 (30.4)	78 (34.4)	
การได้รับข่าวสาร			0.042*
เคยได้รับ	71 (31.3)	91 (40.1)	
ไม่เคยได้รับ	19 (8.3)	46 (20.3)	

*=ค่า P-value <0.05

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสถิติไคสแควร์ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีบุตร การคุมกำเนิด การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี (p-value < 0.05) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ส่วนปัจจัย ด้านระดับการศึกษา อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} > 0.05$) ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบล กฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ ($n=227$)

ตัวแปร	การเข้ารับบริการตรวจคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก		P-value
	เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	ไม่เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง ปากมดลูก			0.017*
ระดับมาก	5 (2.2)	16 (7.0)	
ระดับปานกลาง	59 (26.0)	101 (44.5)	
ระดับน้อย	26 (11.5)	20 (8.8)	

*=ค่า P-value < 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ระบุว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี

ส่วนที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีโดยใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (n=227)

ตัวแปร	การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก		P-value
	เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	ไม่เข้ารับบริการ จำนวน(ร้อยละ)	
ทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก			0.003*
ระดับมาก	29 (12.8)	19 (8.4)	
ระดับปานกลาง	46 (20.3)	95 (41.8)	
ระดับน้อย	15 (6.6)	23 (10.1)	

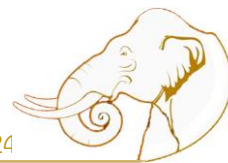
*=ค่า P-value <0.05

จากตารางที่ 6 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่า ทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ระบุว่าทัศนคติต่อการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย และ สมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้คือ

1. การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สตรีกลุ่มเป้าหมายไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (ร้อยละ 60.4) ซึ่งเหตุผลที่ทำให้ไม่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อันดับแรก คือ อายุเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 67.9 การอายุ เนื่องจากกระบวนการตรวจต้องเปิดเผยอวัยวะลับ จึงมีความอายที่ต้องเปิดเผยที่ซ่อนเร้นให้ดู สตรีจึงมีความอายเจ้าหน้าที่ และสตรีที่ไม่มีอาการผิดปกติ จึงไม่เข้ารับบริการเนื่องจากคิดว่าไม่มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก การกลัวเจ็บขณะตรวจ เนื่องจากกลัวกระบวนการตรวจเพราะสตรีไม่มีความรู้ เกี่ยวกับขั้นตอนการตรวจ เครื่องมือ และความเจ็บปวด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นันทิดา จันตะวงค์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการ

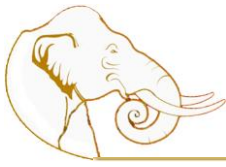
ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ในสตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30 - 60 ปี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (ร้อยละ 75.8)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 อายุ ผลการวิจัยพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี **สามารถอภิปรายได้ว่า** สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุ 50-60ปี เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากกว่ากลุ่มที่มี อายุ 30-39 ปี อธิบายได้ว่าเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นเกิดการรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคเพิ่มขึ้น โอ ดอนเนล (O' Donnell, 2002) ได้กล่าวไว้ว่าการที่มีบุคคลจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคหรือไม่ขึ้น ขึ้นกับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคนั้น ๆ ก่อน จึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** นันทิตา จันตะวงศ์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ในสตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30 - 60 ปี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า สตรีกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากกว่ากลุ่มอายุ 30-39 ปี และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ($p < .001$) มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญ ทาง และสอดคล้องกับ ปิยปราชญ์ รุ่งเรือง และ รุจิรา ดวงสงค์ (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปี ในตำบลหนึ่งของ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าอายุ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 สถานภาพสมรส ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี **สามารถอภิปรายได้ว่า** สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีสถานภาพสมรสคู่ เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากกว่า สตรีที่มี สถานภาพสมรส โสด หม้าย หย่าร้าง เนื่องจากสตรีโสดอาจมีความอาย และกลัวเจ็บในการตรวจภายใน อาจเพราะยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ หรือยังไม่เคยมีบุตร ซึ่งต่างจากสตรีที่มีสถานภาพสมรส สตรีบางคนมีสามี มีบุตรแล้ว ความอายในการตรวจคัดกรองจึงน้อยลง **สอดคล้องกับ** สุจิตรา พิมรัตน์ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจมะเร็งปากมดลูกในสตรี อายุ 30-60 ปี พื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และสอดคล้องกับ ชัชวาล นฤพนธ์จิรกุล ,รัตนา ธรรมวิจิต และธานินทร์ สุธิประเสริฐ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรี เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตรวจมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มตัวอย่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2.3 ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} > 0.05$) ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับ

บริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถ **อภิปรายได้ว่า** ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี เนื่องจาก การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกไม่ได้จำกัดระดับการศึกษา ซึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 42.3 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น สตรีกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกได้ ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์การศึกษาระดับใด ตั้งแต่ประถมศึกษา / มัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับสูงกว่าปริญญาตรี สตรีกลุ่มเป้าหมาย มีการเข้าถึงการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรีเหมือนกัน เนื่องจากสถานบริการเปิดให้บริการ ตั้งแต่เวลา 08.30-17.30 น. ในวันจันทร์ – วันเสาร์ ระดับการศึกษา จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** สุจิตรา พิมรัตน์ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปีพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูก และสอดคล้องกับ ชัชวาล นฤพนธ์จิรกุล ,รัตนา ธรรมวิจิต และธานีรินทร์ สุธิประเสริฐ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตรวจมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตรวจมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของกลุ่มตัวอย่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$)

2.4 อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} > 0.05$) ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี **สามารถอภิปรายได้ว่า** อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี จากการวิจัยพบว่า มีอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด ร้อยละ 41.4 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 32.2 จะเห็นได้ว่าสตรีกลุ่มเป้าหมายทุกอาชีพ สามารถเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกได้ ไม่ว่าจะมียาชีพใดการเข้าถึงการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรีไม่ต่างกัน เนื่องจากสถานบริการเปิดให้บริการ ตั้งแต่เวลา 08.30-17.30 น. ในวันจันทร์ – วันเสาร์ อาชีพจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** ศิริภา ทูมมานอก (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ($p\text{-value} > 0.05$) และสอดคล้องกับ เพ็ญนิภา ชำนาญบริรักษ์ และ เพ็ชรศักดิ์ อุทัยนิล (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมารับบริการตรวจมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรีในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาวัว ผลการวิจัย พบว่า อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับบริการตรวจมะเร็งเรื้อรังปากมดลูก ($p\text{-value} > 0.05$)

2.5 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน รายได้เฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล รายได้เฉลี่ยของครอบครัว / เดือน มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเรื้อรังปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี **สามารถอภิปรายได้ว่า** จากการวิจัยพบว่า ด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาท ร้อยละ 33.5 รองลงมาคือ

มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 29.1 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนเท่ากับ 16,566 บาท สตรีบางรายมีรายได้น้อยกว่า 5,000 ร้อยละ 10.1 ซึ่งมีรายได้น้อย และไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว สตรีกลุ่มเป้าหมาย จึงไม่มีการหยุดงาน เพื่อมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก เนื่องจากขาดรายได้จากการทำงาน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** สุจิตรา พิมรัตน์ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปีพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2.6 การมีบุตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน การมีบุตร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน การมีบุตร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สามารถอภิปรายได้ว่า** จากการวิจัยพบว่าด้านการมีบุตร พบว่า มีบุตร ร้อยละ 66.1 และไม่มีบุตร ร้อยละ 33.9 ตามลำดับ สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีบุตร เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 29.5 และสตรีที่ไม่มีบุตรเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 10.1 สตรีกลุ่มเป้าหมาย ที่มีบุตร เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มากกว่าสตรี ที่ไม่มีบุตร เนื่องจากสตรีที่เคยผ่านการคลอดลูก อาจมีความอายในการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกน้อยกว่าสตรีที่ไม่มีบุตร การมีบุตร จึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** นันทิดา จันทร์วงศ์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก พบว่า การมีบุตร ($p\text{-value} < 0.05$) มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และสอดคล้องกับ ญานรินทร์ สีกุด และคณะ (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของสตรีกลุ่มเสี่ยง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การมีบุตร มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

2.7 การคุมกำเนิด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน การคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี **สามารถอภิปรายได้ว่า** จากการวิจัยพบว่าด้านการคุมกำเนิด พบว่าคุมกำเนิดมากที่สุดร้อยละ 64.7 และไม่ได้คุมกำเนิด ร้อยละ 35.3 สตรีที่คุมกำเนิด เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 30.4 สตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิด เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 9.2 ซึ่งสตรีที่คุมกำเนิด เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มากกว่าสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิด เนื่องจากสตรีที่คุมกำเนิด มารับบริการวางแผนครอบครัว ในสถานบริการ เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้และแนะนำให้สตรีเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** นันทิดา จันทร์วงศ์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก พบว่า การคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2.8 การได้รับข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถอภิปรายได้ว่า จากการวิจัยพบว่าด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก พบว่า เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก มากที่สุด ร้อยละ 71.4 และไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 28.6 ช่องทางการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มากที่สุดร้อยละ 81.5 ซึ่งสตรีที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 31.3 สตรีที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 8.3 สตรีที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มากกว่าสตรีที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก ทำให้สตรีกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูกมากขึ้น สอดคล้องกับ นันทิดา จันตะวงค์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก พบว่า การการได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และสอดคล้องกับศิริภา ทูมมานอก (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ($p\text{-value} < 0.05$) และสอดคล้องกับจิตรบรรจง เชียงทอง (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจมะเร็ง ปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า แหล่งของการได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มสตรีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับ การตรวจมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ระบุว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ซึ่งระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.5 สามารถอภิปรายได้ว่า สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 26.0 ระดับน้อย เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 11.5 สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง เข้ารับบริการตรวจคัดกรอง

มะเร็งปากมดลูก มากกว่าระดับน้อย ซึ่ง Rosenstock, 1974 ได้กล่าวไว้ว่าความเชื่อของบุคคลที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำด้านสุขภาพทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย แต่ละบุคคลจะมีความเชื่อในระดับที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคด้วยการปฏิบัติตาม เพื่อป้องกัน และรักษาสุขภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคของแต่ละบุคคล การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก จึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** อินทิรา สิทธิโคตร (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรี โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.80 มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p\text{-value} < 0.05$) และสอดคล้องกับ ภูรินทร์ สีกุด และคณะ (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของสตรีกลุ่มเสี่ยง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

4 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ระบุว่าทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี อายุ 30-60 ปี ตำบลกฤษณา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งระดับทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.1 รองลงมาคือระดับมาก ร้อยละ 21.2 และระดับน้อย ร้อยละ 16.7 **สามารถอภิปรายได้ว่า** สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ร้อยละ 20.3 ระดับน้อย ร้อยละ 6.6 สตรีที่มีระดับทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มากกว่าสตรีที่มี ระดับทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอยู่ในระดับน้อย ดังที่ Schermerhorn (2000) ได้กล่าวไว้ว่า ความตั้งใจที่จะประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทัศนคติของบุคคล ซึ่งการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกจึงขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคล ทัศนคติต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกจึงมีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี **สอดคล้องกับ** เพ็ญนิภา ชำนาญบริรักษ์ และ เพ็ชรศักดิ์ อุทัยนิล(2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขวาสินรินทร์ พบว่า ทัศนคติของการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p\text{-value} < 0.05$)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ครอบครัว 4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการมีบุตร 5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการคุมกำเนิด 6) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร 7) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก 8) ทักษะการรับรู้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาพบว่า การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกควรส่งเสริมในด้านดังต่อไปนี้

1.1 ควรมีการจัดกิจกรรม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสตรีกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากสตรีมีทั้งเข้ารับบริการตรวจคัดกรอง และไม่ได้เข้ารับบริการตรวจคัดกรอง เพื่อให้สตรีกลุ่มเป้าหมายมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น สตรีอายุ 50-60 ปีเข้ารับบริการตรวจมากกว่ากลุ่มอายุอื่น มีการแนะนำ และบอกประสบการณ์ตรวจ เพื่อให้สตรีมีทัศนคติเชิงบวก มากขึ้นและนำไปสู่การเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากขึ้น และเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนั้น โดยแทรกเนื้อหา การให้ความรู้ ในด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก แก่สตรีกลุ่มเป้าหมาย

1.2 เจ้าหน้าที่ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก กำหนดวันและ เวลา เพื่อให้สตรีกลุ่มเป้าหมายมารับบริการมากขึ้น และมีการตั้งกรู๊ปไลน์

1.3. หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การคัดกรองโรคมะเร็ง

ปากมดลูกผ่านเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พร้อมกับการตรวจสุขภาพประจำปี และประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็น ความพึงพอใจ ช่วงเวลาที่สะดวกในการไปรับบริการ เพื่อประเมินความต้องการและหาแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ

2.2. ควรมีการศึกษาเฉพาะเจาะจงในกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เคยรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

2.3. ควรมีการวิจัยและพัฒนา (R&D) มีการสร้างนวัตกรรม ในการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

2.4. ควรมีการวิจัยกึ่งทดลอง ในสตรีกลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก*. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <http://www.nci.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2566.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *มะเร็งปากมดลูก ปัจจัยเสี่ยง*. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: http://medinfo2.psu.ac.th/cancer/db/news_showpic.php?newsID=383&tyep_ID=2. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2566.
- กรมการแพทย์. (2564). *การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก*. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://pr.moph.go.th/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2566.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *สถิติผู้เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งปากมดลูกในประเทศไทย*. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://www.hfocus.org/content/2014/09/8051>. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2566
- ชัชวาล นฤพันธ์จิรกุล, รัตนา ธรรมวิจิต และธานินทร์ สุธีประเสริฐ. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ พฤติกรรมการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีเทศบาลเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 23(6), 1022-1031.
- นันทิดา จันตะวงศ์. (2559). *ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30-60 ปี อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 28(1), 63-79.
- ปิยปราชญ์ รุ่งเรือง และ รุจิรา ดวงสงค์. (2561). *ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปี ในตำบลหนึ่งของอำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*.
- เพ็ญนิภา ชำนาญบริรักษ์ และ เพ็ชรศักดิ์ อุทัยนิล. (2565). *ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขวา*. *วารสารวิชาการทางการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*

- ภูรินทร์ สีกุด และคณะ. (2564). ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของสตรีกลุ่มเสี่ยง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
- สุขุมาล โพธิ์ทอง. (2561). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในพื้นที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารวิชาการแพทย์เขต 11*, 32(2): 966-970.
- สุจิตรา พิมรัตน์. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี พื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี (2566). *รายงานสรุปผลการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตาม ตัวชี้วัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2563-2565*.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบางปลาม้า. (2565). *รายงานสรุปผล การดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งเต้านม ปีงบประมาณ 2565*. สุพรรณบุรี: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศสาธารณสุขอำเภอบางปลาม้า.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราษฎร์บูรณะ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกฤษณา. (2566). *ฐานข้อมูลประชากรจากโปรแกรม Hosxp PCU*.
- อินทิรา สิทธิโคตร. (2559). *ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรี โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์. : มหาวิทยาลัยเกริก
- World Health Organization. Cervical cancer. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer>. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566.
- Daniel WW. (2010). *Biostatistics : Basic Concepts and Methodology for the Health*.

A Survey of Strategies of English Vocabulary Learning: A Case Study

Sakolkarn Insai¹, Siriluck Wechsumangkalo²,
Janpha Thadphoothon³

^{1,2,3}International College, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand

E-mail: ¹sakolkarn.ini@dpu.ac.th, ²siriluck.weo@dpu.ac.th, ³janpha,tha@dpu.ac.th

Received : February 13, 2024;

Revised : May 16, 2024;

Accepted : June 2, 2024

Abstract

Learning vocabulary is one of the best ways to master a target language. While language learners employ a variety of strategies, this article focuses on how Thai university students develop their English vocabulary skills. We investigated their vocabulary learning strategies through a voluntary survey conducted in October 2023. Of the 59 participants, 26 students willingly shared their approaches to learning English vocabulary in response to the prompt "How do you learn English vocabulary?" This research provided a deeper understanding of the diverse methods employed by Thai students, encompassing both traditional and modern approaches. Recommendations for future studies and classroom teaching are also provided.

Keywords: Vocabulary acquisition; Vocabulary learning strategies; Thai university students

Introduction

Language learning is a multifaceted journey, and understanding the diverse strategies employed by students in learning English vocabulary is pivotal for effective language instruction (Brown, 2007; Nation, 2001). Similarly, Ghalebi, Sadighi, and Bagheri (2020) emphasized that learning a foreign or second language is a dynamic and intricate process that thrives when learners adopt strategic approaches to aid their learning. This can include, among other methods, actively seeking opportunities to develop language learning strategies. This article presents a survey conducted in October 2023, exploring the approaches university students undertake in their pursuit of enhanced English vocabulary. Drawing insights from 26 out of 59 participants who voluntarily responded to the query, "How do you learn English vocabulary?", the study aims to illuminate the dynamic interplay between traditional and modern methods in language learning.

One may ask what is meant by 'vocabulary'. According to the Longman Dictionary of Applied Linguistics (Richards, Platt, and Weber, 1985), vocabulary refers to "a set of lexemes, including single words, compound words, and idioms (p. 307)." A strategy is simply

a way of doing things, a way to reach one's goal. A vocabulary learning strategy can be perceived as a subset of a language learning strategy, involving both conscious and unconscious processes.

Our commitment to supporting students' vocabulary development stems from the shared understanding, reinforced by both experience and research, that vocabulary constitutes a foundational skill for language acquisition. Abundant research, particularly focused on EFL (English as a foreign language) and ESL (English as a second language) learners, has consistently demonstrated a strong positive correlation between learners' vocabulary knowledge and their overall language proficiency (e.g., Qian & Lin, 2020). Vocabulary helps students speak better English. Seffa (2015) investigated the relationship between vocabulary knowledge and oral competence in English as a Foreign Language (EFL) learner. Their findings emphasized the significance of strong vocabulary knowledge for learners' ability to effectively express themselves in spoken English.

In this study, we examined the English vocabulary learning strategies of Thai university students. We identified thematic patterns and determined their preferred methods through an analysis of their responses.

Literature Review

Vocabulary learning strategies are methods or techniques that learners use to learn new words or expressions and improve their vocabulary skills in general. Vocabulary learning is an essential component of language learning, as it enables learners to communicate effectively and comprehend various texts and genres. The long-held belief is this - the more vocabulary you know the better it is for you. However, vocabulary learning is not a straightforward process; it involves many cognitive, affective, and social factors that influence how learners acquire and use words in different contexts (Nation, 2001; Takač, 2014).

According to Nation (2009), there are four main types of vocabulary learning strategies: 1) encoding strategies, 2) retrieval strategies, 3) elaboration strategies, and 4) metacognitive strategies. Encoding strategies are those that help learners encode new words into their long-term memory by using various cues such as word parts, synonyms, antonyms, associations, and images. Retrieval strategies are those that help learners recall previously learned words from their memory by using various cues such as word lists, word maps, word games, etc. Elaboration strategies are those that help learners connect new words with their existing knowledge by using various cues such as examples, explanations, comparisons, contrasts, etc. Metacognitive strategies are those that help learners monitor and regulate their own learning process by using various cues such as goals, plans, feedback, and self-evaluations.

Nation (2009) also distinguishes between two types of vocabulary learning: explicit instruction and implicit instruction. Explicit instruction is a systematic and explicit teaching method that involves presenting new words with clear definitions or examples followed by practice exercises or activities that require learners to use the words in meaningful contexts. Implicit instruction is a more naturalistic and incidental teaching method that involves exposing learners to new words through authentic texts or situations without providing direct explanations or examples.

Vocabulary Learning Strategies

Taking Oxford's groundwork a step further, Schmitt (1997) classified vocabulary learning strategies into two pillars: independent learning, where students detective-work meanings solo, and collaborative learning, where they leverage social interaction. These then branch into five key subcategories: the self-driven detective work of determination, the peer-powered learning of social strategies, the knowledge association of memory strategies, the rote repetition of cognitive strategies, and the self-awareness-driven optimization of metacognitive strategies.

The effectiveness of different vocabulary learning strategies depends on various factors such as the learner's age level, proficiency level, motivation level, learning style, genre preference, and more. Therefore, it's important for teachers to assess their students' needs and preferences before selecting appropriate vocabulary learning activities for them.

One of the challenges in vocabulary acquisition is how to teach vocabulary in another language (L2) compared to one's native language (L1). Takač (2014), for example, argues that L2 vocabulary learning requires more attention than L1 vocabulary learning because L2 has fewer cognates with L1 than L1 has with itself. Thai students can use L1 cognates to their advantage when learning new vocabulary. For instance, when they encounter the word “ประชาธิปไตย (Thai: Pracha Thippatai)”, meaning “democracy”, they can draw connections to familiar words like “ประชาชน (Thai: Prachachon)” meaning “people” and “อธิปไตย (Thai: Athipatai)” meaning “sovereignty”. This strategy of tapping into existing language knowledge can significantly enhance their comprehension of new terms. Cognates are words that share a common origin or meaning across languages such as “brother” in English and “Bruder” in German (Richards, Platt, and Weber, 1985). Takač (2014) also suggests three main principles for effective L2 vocabulary instruction: providing explicit instruction on word meanings; providing opportunities for learners to use words in meaningful contexts; providing feedback on word usage; monitoring progress and adjusting instruction accordingly.

Link between vocabulary learning strategies and language acquisition

This is a topic that has been explored by many researchers in the field of second language (L2) or foreign language (FL) learning. Vocabulary acquisition strategies are methods or techniques that learners use to learn new words and improve their vocabulary skills. Language acquisition is the process by which learners acquire the ability to communicate effectively in a given language.

A student's vocabulary acquisition is not a one-size-fits-all journey. Factors like age, proficiency, motivation, learning style, and even genre preference (Brown, 2007; Thornbury, 2002) all play a role. So, before choosing vocabulary activities, teachers should carefully assess each student's individual needs and preferences. Previous research indicates that the adoption of specific vocabulary learning strategies positively impacts vocabulary size and depth, both of which are critical indicators of language proficiency. This robust relationship between vocabulary knowledge and English language proficiency has been well-established by researchers such as Laufer (1998) and Nation & Meara (2002). This fundamental role of vocabulary in language acquisition can be attributed to its foundational nature as the building blocks of communication. Lending further weight to this connection, Kılıç (2019) established a statistically significant positive correlation between vocabulary knowledge and spoken language proficiency. Moreover, Qian (2019) explored how both the breadth and depth of vocabulary knowledge in ESL affect reading comprehension, focusing on young adults with a solid vocabulary base. The study revealed strong positive correlations between all vocabulary measures and reading scores. Importantly, beyond simply knowing more words, understanding those words more deeply (depth of knowledge) emerged as a unique predictor of reading comprehension. This emphasizes the crucial role of reading itself in building not just vocabulary breadth, but also depth, for ESL learners. Reading exposes them to rich language contexts, fostering deeper understanding and application of vocabulary, ultimately leading to stronger reading comprehension.

Seffa (2015) investigated how Moroccan EFL learners struggle with speaking fluency. This study suggested integrating explicit vocabulary learning strategies into the curriculum, allowing learners to explore various strategies and choose the most effective ones. Teachers should cultivate independent learners by making them aware of their existing and missing strategies. Practicing a variety of strategies equips learners for diverse conversational situations. It was recommended that overcoming the fluency challenge lies in accessing and practicing a wide range of vocabulary learning strategies, with teacher guidance on implementation.

Studies in Thailand

A study by Nirattisai et al. (2014) investigated the vocabulary learning strategies of Thai university students (N=257, across 6 fields). Results indicated that although students utilized a diverse range of strategies, their overall engagement was moderate. While the relationship between strategy use and vocabulary size was generally modest, 17 specific techniques were found to be significantly correlated with greater vocabulary knowledge.

Mungkonwong & Wudthayagorn (2017) highlighted a potential disconnect between the standardized vocabulary goals of Thai basic education and the actual proficiency of students. Their study involving 484 freshmen revealed an average vocabulary size of 4,200 word families, while demonstrating a statistically significant but weak correlation between years of study and vocabulary knowledge. This finding suggests the need for further investigation into factors beyond formal education that may influence language acquisition.

A study by Chumworatayee & Pitakpong (2017) revealed a gap between the perceived value and actual use of vocabulary learning strategies (VLSs) among Thai English majors. Analyzing data from 72 students, the researchers found moderate VLS engagement but high perceived usefulness. Most VLS categories and subcategories exhibited positive correlations between use and perceived benefit, except for specific techniques like seeking translation or letter highlighting. These findings suggest that incorporating explicit VLS instruction into teaching could significantly enhance English vocabulary acquisition for Thai students.

Boonnoon (2019) examined the vocabulary learning strategies (VLS) employed by Thai EFL students (n=267) enrolled in an academic reading course across four academic disciplines. The study revealed moderate overall VLS usage, with dictionary and note-taking strategies emerging as the most frequently adopted. Notably, selective attention was the least frequently used strategy. One-way ANOVA further indicated significant differences in VLS use across academic majors ($p < .05$), with health science students demonstrating the highest levels of engagement. This finding suggests a potential relationship between academic field and VLS preference.

Thiendathong and Sukying (2021) conducted a multifaceted investigation into the vocabulary learning strategies (VLSs) employed by Thai high school students across diverse academic programs (n=491). Employing a mixed-methods approach, they identified the frequency and preferred types of VLSs, exploring potential program-specific variations and the influence of learning context. Through quantitative (47-item questionnaire) and qualitative (semi-structured interviews with 21 students) data collection, the study revealed a nuanced picture of VLS usage. "Determination strategies," focused on independent meaning construction, were the most ubiquitous, while "memory strategies" emphasizing rote memorization were the least favored. Notably, program affiliation and learning

environment emerged as significant factors influencing the repertoire of VLSs favored by students. These findings emphasize the dynamic and context-dependent nature of VLS adoption, highlighting the need for a personalized approach to vocabulary instruction that caters to individual student needs and program-specific orientation.

Method

In October 2023, we collected data through a voluntary survey administered to 59 university students via Google Classroom. A total of 26 students participated, sharing their insights on English vocabulary learning strategies. The data collection follows the university's ethics committee guidelines. The qualitative data were subjected to thematic analysis to unravel patterns and themes inherent in the participants' responses.

Results and Discussions

The findings reflect a diverse range of strategies employed by university students for English vocabulary acquisition. Traditional methods, such as reading books and engaging with teachers and friends, continue to hold prominence. However, modern approaches, including the use of videos, films, social media, and technology, also play a significant role in shaping students' language learning experiences.

Reading - Useful but still popular?

It was found that a considerable number of students highlighted the importance of reading in their language learning journey. Ten students out of 26 (38.462%) explicitly cited reading as a way to learn English vocabulary. The following quotes illustrate the various ways students incorporate reading into their vocabulary acquisition. Reading books was explicitly mentioned by several students, underscoring its enduring relevance in language learning: “Read English books.” Other students highlighted their engagement with novels and movies for language development: “I learned English from reading English novels and watched movies.” - Another student expressed a preference for reading English books and watching movies in their free time. Reading and analyzing articles of interest were mentioned: “Read the article that interests me, select the word that I do not understand, and then memorize its meaning.”

While numerous studies highlight reading as a powerful predictor of overall language progress (Qian, 1999; Nation, 2001), a surprising finding emerged from a recent survey of language learners. In our study, less than half mentioned reading as a preferred method for achieving their goals, potentially hinting at a shift in learning habits among this group. Could traditional reading be losing its appeal in the face of modern learning tools and platforms? Could it be that students' reading comprehension strategies differ from those of previous generations?

Use of Videos and Films for Language Learning

The incorporation of videos and films emerged as a prevalent method for language learning among the surveyed students: A student outlined a comprehensive approach: “I always learn English vocabulary by watching video clips, listening to music, and playing video games.” Another student advocated for diverse activities, including watching movies: “Learn from everyday activities such as listening to music, watching movies, reading books, or reading foreign news.” Moreover, a student revealed their preference for visual media: “I learned vocabulary by watching movies, dramas, or playing games. When there are some words I don’t know, I usually pause and Google the meaning.”

It was found that several students expressed their affinity for audio-visual content, such as English songs and movies, for language enhancement. Another student detailed a method involving movies and subtitles: “Watch the movie while listening to English or reading the subtitles. Write down any words you don't know and practice saying them.”

Use of Social Media for Language Learning

The impact of social media on language learning was evident in the responses: A student outlined a multimedia approach, incorporating social media platforms: “I learn English from listening to music, watching videos about teaching English on Facebook and Instagram pages. Sometimes, I learn it from playing games.” A student specifically mentioned learning vocabulary from reading quotes on social media and subtitles of movies.

The integration of social media platforms for language learning was highlighted by a student: “Study in the app and various clips on the Facebook page.” An additional student emphasized the role of social media in vocabulary acquisition: “I always learn the vocabulary by watching variety shows on social media, English channel, series, and movies in the soundtrack or etc. Moreover, not just watching but I enjoy repeating after them to practice my pronunciation too.”

Reading Books and Taking Notes as Learning Methods

Reading books and taking notes emerged as prevalent methods among the participants. A student highlighted the significance of books: “Learn from everyday activities such as listening to music, watching movies, reading books, or reading foreign news.” Reading books as a standalone method was explicitly mentioned: “I learn English vocabulary by reading books and watching series.” Several students explicitly mentioned reading English books as part of their language learning routine. A student detailed a method involving note-taking as part of vocabulary acquisition: “I write down the new vocabulary on GoodNotes. Next, I use a dictionary to know the meaning, part of speech, and the meaning. Then I use it in a sentence. Finally, speak with yourself.”

Community and Group Learning

The analysis of provided quotes did not reveal instances where students explicitly mentioned joining a community or forming a group to learn English. The focus of the comments predominantly centered on individual activities, such as watching videos, listening to music, playing games, reading books, and utilizing various media sources. Past research revealed that students learning in groups scored better on vocabulary tests than those learning alone. Interestingly, those who thought carefully before acting did even better. Working together improved vocabulary, especially for reflective learners (Shafiee & Khavaran, 2017).

AI and Vocab Learning

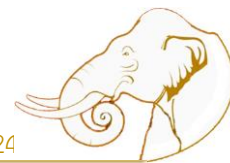
The booming presence of AI-based applications in language learning seems curiously absent in university students' experiences. Surveys suggested a disconnect between AI's potential and its actual use (Cui, 2023). In the field of English Language Teaching (ELT), this gap likely arises from a combination of factors, including existing curricula that overlook AI tools, teachers' reluctance to adopt new technologies, and institutions dealing with technological limitations (Dakhie, 2017). To bridge this gap, language programs need a three-pronged approach: equipping teachers with AI training, weaving these tools into updated curriculums, and investing in modern infrastructure. By embracing AI innovation, programs can empower students with effective tools and prepare them for a technologically infused future of language learning.

Summary and Conclusion

The survey conducted among university students aimed to shed light on the various strategies employed in English vocabulary acquisition. A diverse range of 26 out of 59 participants voluntarily shared insights into their language learning practices, responding to the question, "How do you learn English vocabulary?" The study revealed that the students used both traditional and modern methods, encompassing activities such as watching videos, listening to music, playing games, reading books, and engaging with teachers.

While the survey did not reveal explicit mentions of AI or AI-related applications, it uncovered a wide variety of language learning strategies. Traditional methods, including reading books and interacting with teachers, coexisted with contemporary approaches such as using multimedia and social media platforms. The absence of AI references suggests a potential gap in awareness or integration within the surveyed cohort.

The findings of the survey underscore the multifaceted nature of English vocabulary acquisition among university students. The coexistence of traditional and modern methods highlights the importance of accommodating diverse learning preferences. The absence of

explicit mentions of AI tools points to a potential opportunity for educational institutions to enhance awareness and integration of these technologies within language learning programs.

Educators and language program designers can leverage the insights gained from this survey to inform curriculum development and pedagogical approaches. By embracing a holistic perspective that integrates both traditional and modern strategies, language programs can better cater to the evolving needs of students. Additionally, efforts to enhance awareness and support for AI applications in language learning may contribute to a more technologically enriched and effective language education environment. This study serves as a stepping stone for further research and exploration into optimizing English vocabulary acquisition strategies in higher education settings.

References

- Boonnoon, S. (2019). Vocabulary learning strategies employed by Thai university students across four academic profiles. *Theory and Practice in Language Studies*, 9(8), 902-910. doi:10.17507/tpls.0908.02
- Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. Pearson Education.
- Chumworatayee, T., & Pitakpong, T. (2017). The relationships between the use of vocabulary learning strategies and their usefulness as perceived by English major students in a Thai university. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network Journal*, 10(2), 155-177.
- Cui, J. (2023, December 3). There's a gap between AI talk and businesses actually using it. *NBC News*. Retrieved from <https://www.nbcnews.com/data-graphics/wide-gap-ai-hype-use-business-rcna127210>
- Dakhie, M. A. (2017). Factors affecting the quality of English language teaching in Preparatory Year, University of Jeddah. *English Language Teaching*, 10(7), 43-60.
- Ghalebi, R., Sadighi, F., & Bagheri, M. S. (2020). Vocabulary learning strategies: A comparative study of EFL learners. *Cogent Psychology*, 7, 1824306. <https://doi.org/10.1080/23311908.2020.1824306>
- Janebi Enayat, M., and Derakhshan, A. (2021). Vocabulary size and depth as predictors of second language speaking ability. *System* 99, 102521.
- Kılıç, M. (2019). Vocabulary knowledge as a predictor of performance in writing and speaking: A case of Turkish EFL learners. *PASAA Journal of Language Teaching and Learning in Thailand*, 57(1), 133-164.
- Laufer, B. (1998). The development of passive and active vocabulary in a second language: Same or different? *Applied Linguistics*, 12, 255-271.

- Mungkonwong, P., & Wudthayagorn, J. (2017). An investigation of vocabulary size of Thai freshmen and its relationship to years of English study. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network Journal*, 10(2), 1-17.
- Nirattisai, S., & Chiramane, T. (2014). Vocabulary learning strategies of Thai university students and its relationship to vocabulary size. *International Journal of English Language Education*, 2(1), 273-287. doi:10.5296/ijele.v2i1.5366
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
- _____. (1990). *Teaching and Learning Vocabulary*. New York: Newbury House.
- Nation, P. & Meara, P. (2002) Vocabulary. In N. Schmitt (ed.), *An Introduction to Applied Linguistics* Edward Arnold, 35-54.
- Qian, D. (1999). Assessing the roles of depth and breadth of vocabulary knowledge in reading comprehension. *Canadian Modern Language Review*, 56(2), 282-308. <https://doi.org/10.3138/cmlr.56.2.282>
- Qian, D. D., & Lin, L. H. F. (2020). The relationship between vocabulary knowledge and language proficiency. In S. Webb (Ed.), *The Routledge Handbook of vocabulary studies* (pp. 66 - 80). Taylor & Francis.
- Schmitt, N., (1997). Vocabulary learning strategies. In N. Schmitt, AND M. McCarthy, eds. *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy*. Cambridge University Press, 199-227.
- Seffa, S. (2015). The effect of vocabulary knowledge on EFL oral competence. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 5(6), 8-13.
- Shafiee, S., & Khavaran, S. R. (2017). Effects of cooperative learning on vocabulary achievement of reflective/impulsive Iranian EFL learners. *International Journal of Foreign Language Teaching & Research*, 5(17), 11-24.
- Thiendathong, P., & Sukying, A. (2021). Vocabulary Learning Strategies Used by Thai High School Students in Science, Language, and English Programs. *Arab World English Journal*, 12 (2) 306 -317 DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no2.21>
- Thornbury, S. (2002). *How to Teach Vocabulary*. Pearson Education.

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
Public Participation in Community Development Planning
of Kae Yai Administrative Organization, Muang District, Surin Province

บุรณ์พิภพ นิมปรังค์¹, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ², พระปลัดสุระ ญาณธโร³
Mr.Boonpipihop Nimprang¹, Phrakru Pariyatpanyasophon², Phrapalad Sura Yanatharo³
¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya
E-Mail : ¹boonpipihop.boom@gmail.com

Received : February14, 2024;

Revised : April19, 2024;

Accepted : June2, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.884 กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อายุต่างกัน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ ไม่แตกต่างกัน และเพศต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD
3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปีให้กับชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อค้นหาของดีใน

แต่ละชุมชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้สร้างอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดทำผลิตภัณฑ์ จากภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ครอบครัวและชุมชนได้อย่างยั่งยืน และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนในประเมินผลติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้ชัดเจน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การวางแผนพัฒนาชุมชน; องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

Abstract

This article aimed 1) To study the community participation in the development planning of Kaeyai Subdistrict Municipal Administration, Muangsurin District, Surin Province. 2) To compare the community participation in the development planning of Kaeyai Subdistrict Municipal Administration, Muangsurin District, Surin Province and 3) To study the guidelines for developing community participation in the development planning of Kaeyai Subdistrict Municipal Administration, Muangsurin District, Surin Province. This research was mixed-method research. In the quantitative research, a questionnaire was used, with a reliability coefficient of 0.884. The samples of this study were 367 individuals. The statistics used to analyze the collected data were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and One-Way ANOVA. Qualitative research was conducted using in-depth interviews with 13 key informants. The qualitative data was analyzed using the content analysis method.

The research findings indicate that:

1. The level of community participation in the development planning of the Kaeyai Subdistrict Municipal Administration, Muangsurin District, Surin Province, overall, is at a moderate level in all aspects.

2. Comparing community participation in the development planning of the Kaeyai Subdistrict Municipal Administration, Muangsurin District, Surin Province, it was found that age and monthly income differ, yet they equally contribute to the development planning of the municipal administration. On the other hand, gender and education level differ significantly in their contributions, with a statistical significance level of 0.05. Therefore, pairwise comparisons were conducted using the LSD method to explore these differences.

3. The study on the development guidelines for enhancing community participation in the development planning of the Kaeng Yai Subdistrict Municipal Administration, Mueang Surin District, Surin Province, is as follows: (1) In terms of participation in decision-making, community leaders should promote knowledge and understanding of the importance of developing strategies and annual operation plans for the community. This should occur through meetings involving village committees or

relevant officials at least once a year. (2) In terms of participation in implementation, opportunities should be provided for the community to participate in group activities aimed at discovering the strengths of each community, which can be utilized for the benefit of creating sustainable learning resources, tourist attractions, and income-generating opportunities for the community. (3) Regarding participation in benefit reception, it is advisable to promote the establishment of occupational groups for producing goods from the community's local wisdom. This can create a sustainable reputation and prestige for families and communities and (4) In terms of participation in evaluation, it is recommended to appoint a committee consisting of community representatives to play a role in evaluating and monitoring the progress of operations, ensuring clarity in the assessment of outcomes.

Keywords: Participation; Community Development Plan; Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้แนวคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบมีอำนาจหน้าที่ดูแลจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน มีความโปร่งใส และเพิ่มคุณภาพของภาครัฐให้ดีขึ้นเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560 : 15) และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณ แต่ละปีที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนก้าวหน้าและให้หมายความรวมถึงการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย. 2561 : 3)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการชี้ทางการพัฒนา ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันลดความซ้ำซ้อน การสิ้นเปลืองทรัพยากรในการบริหาร และแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นตัวสะท้อนให้เห็นทุกสถานการณ์ทั้งในอดีตปัจจุบัน และอนาคต ในภาพของศักยภาพ หรือจุดแข็งจุดอ่อนขององค์กรตลอดทั้งปัจจัยที่จะสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กร การวางแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการบริหารของหน่วยงานในทุกๆระดับ เนื่องจากแผนพัฒนาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มุ่งไปสู่เป้าหมายการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้เห็นจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และ ข้อจำกัดของท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างมีเป้าหมาย มองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุม สนองความต้องการของท้องถิ่น สามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรหรือทุนในท้องถิ่นทั้งทุนบุคคล และทุนสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัดที่มีสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย (สถาบันพระปกเกล้า, 2559 : 55-60) โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ การดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งการตรวจสอบ การประเมินผลงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งประชาชนมีสิทธิ และอำนาจในการถอดถอนผู้บริหาร หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ หากเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลว หรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย (ปณิทัต บนขุนทด และคณะ, 2562 : 201)

องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาสามปี และแผนปฏิบัติการ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาทั้งแนวคิด กระบวนการ ขั้นตอน หลักคิดสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนา ชุมชน ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่. : 2565 : 9-15) ซึ่งสอดคล้องกับพร ศาสตร์เงิน (2561 : 15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ไม่เห็นความสำคัญ ถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมและขาดความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติงาน

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในที่ประชุมหรือเวทีประชาคม หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน การจัดทำแผนงานโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หรือดำเนินการ เป็นการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ตัดสินใจจากกระบวนการวางแผน โดยการนำแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการร่วมการจัดสรรผลประโยชน์ หรือผลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน โครงการหรือผลของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานโครงการเป็นการกำกับ ติดตามของประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดเกณฑ์ของการประเมินแผนงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และยังเป็นการสะท้อนผลของการปฏิบัติหรือดำเนินการของแผนงานโครงการ มีจุดอ่อน จุดแข็งในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป (Cohen & Uphoff. 1980 : 213-235)

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ทฤษฎีความเป็นผู้แทน เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง และกลุ่มที่ 2 ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มองว่า การมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้น (ติน ปรัชญพฤทธิ. 2543 : 25)

แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารมีหน้าที่ในการวางแผนเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการวางแผนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงาน เพื่อตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งแสดงมาในรูปแบบของแผนแม่บทชุมชน (สัญญา เคนาภูมิ. 2558 : 70-72)

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติงานแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอำเภอ และแผนชุมชนสามารถจำแนกตามระดับการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนบริหารและการวางแผนปฏิบัติการ เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า (2559 : 55-65)

หลักการบริหารนิยธรรม 7 คือ พฤติกรรมประจำตัวของผู้บริหารการศึกษา นักการปกครอง นักวิชาการ ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น และบุคคลทั่วไปนำไปประยุกต์ใช้ทำให้การปกครองมีความเจริญก้าวหน้า โดยที่ไม่มีมีทางเสื่อม เป็นหลักธรรมที่ประชาชนหรือสมาชิกในองค์กรควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อสังคมโดยรวม เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วทำให้องค์กรและสังคมนั้น ๆ มีแต่ความเจริญก้าวหน้า มี 7 ประการ คือ 1) ผู้บริหารต้องหมั่นประชุม 2) ประชุมต้องพร้อมกัน 3) ผู้บริหารไม่ขี้ขลาดสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ 4) ผู้บริหารต้องนับถือผู้อาวุโส 5) ผู้บริหาร

ต้องไม่ดูถูกร้าขึ้นใจกุศลสตรี 6) ผู้บริหารต้องเคารพสถานที่สำคัญในองค์กร และ 7) ผู้บริหารต้องรักษาคุ้มครองปกป้องบุคคลในองค์กร (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2549 : 238)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ การนำเอาหลักการบริหารนิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นเหตุแห่งความไม่เสื่อม และไม่เป็นที่แห่งความหายนะของชุมชนและองค์กรทุก ๆ ชุมชน มีความสำคัญต่อ หน่วยงานราชการและองค์กรต่าง ๆ ในการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีเหตุมีผล เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สังคมโดยรวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ที่ทำให้นักการปกครองมีความเจริญก้าวหน้า และเมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กร หรือสังคมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน 4 ด้าน เพื่อให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จอย่างประสิทธิภาพ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

พัทธดนย์ สุภานันท์ และรัฐบุรุษ คัมภีร์พัย (2565 : 52-51) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ด้านการดำเนินงาน และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ

วันวิสา แซ่มซ้อย และโชติ บดีรัฐ (2565 : 374-375) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลนครพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลนครพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพ การสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภัทรวรรณ วรเสฏฐ์ธำกูร และคณะ (2563 : 119-120) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรกำหนดแนวทางการจัดทำแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรมีความพร้อมทุกคนด้านโดยเฉพาะการเตรียมข้อมูลทุกด้านสำหรับการประชุม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแผนงานการพัฒนาตำบล การบริจาคเงินและสิ่งของ เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงานในการจัดทำแผนการพัฒนาตำบล และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ควรมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนงาน โครงการ จากงบประมาณที่ใช้ และสรุปผลการดำเนินงานติดตาม วิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล มีการแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในงานด้านการพัฒนา เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสม

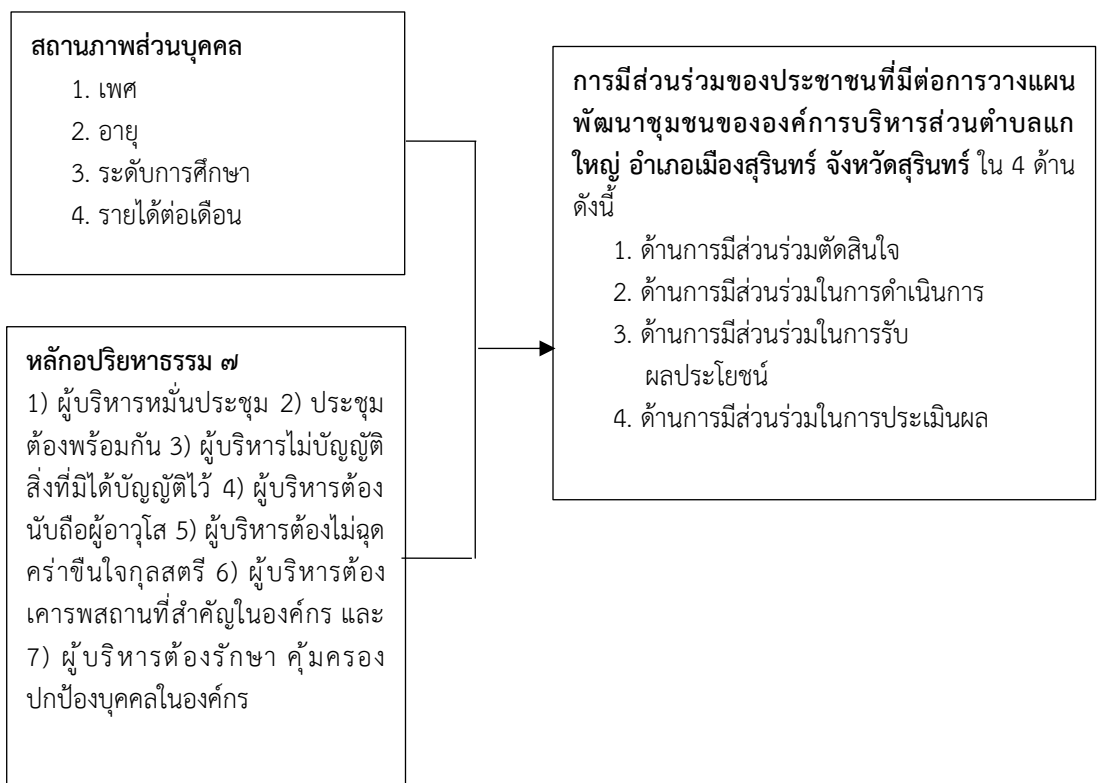

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด / ทฤษฎีของ Cohen & Uphoff (1980) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และหลักอปริยหาธรรม

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่อายุ 18 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 7,978 คน (สถิติประชากรจากทะเบียนบ้านพื้นที่ตำบลแกใหญ่ 2566 : อัดสำเนา)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 367 คน โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5 % (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2563 : 49) ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 4) สร้างแบบสอบถาม ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องของแบบสอบถาม
- 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- 7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงและนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 8) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Check list) 5 ระดับ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จำนวน 4 ด้าน รวม 20 ข้อ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 5 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5 ข้อ ซึ่งแต่ละตัวเลือกรจะมีมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยที่ใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เมื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาโครงสร้างของคำถามตลอดจนถึงภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์โดยการใช้ค่า (Item objective congruence index: IOC) ซึ่งข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหา มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.85 – 1.00 ขึ้นไป และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.884 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอทำการสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3.3 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 ชุด คินด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง โดยการวิจัยครั้งนี้ เก็บแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และถูกต้องได้ทั้งหมด 367 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3.4 นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.04) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.37) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมทุกด้าน (n = 367)

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การวางแผนพัฒนาชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.94	0.63	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.53	0.48	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.62	0.37	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.48	0.51	น้อย
รวม	3.14	0.04	ปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ดังปรากฏในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล (n= 367)

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	ค่า T	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	2.30	-	0.02*	✓	
2	อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	1.60	0.20		✓
3	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	3.49	0.01*	✓	
4	รายได้ต่อเดือน	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	0.32	0.66		✓

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ มีดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีให้กับชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อค้นหาของดีในแต่ละชุมชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดทำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ครอบครัวและชุมชนได้อย่างยั่งยืน และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนในประเมินผลติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้ชัดเจน

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ ขาดการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างจริงจังในทุกขั้นตอน และขาดการประสานงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร สาตร์เงิน (2561 : 191-197) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาคำถามมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า โดยรวม ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์ ขลิบบูรินทร์ และวิภาส ทองสุทธิ (2565 : 124-125) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า โดยรวม ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์ ขลิบบูรินทร์ และวิภาส ทองสุทธิ (2565 : 124-125) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปีให้กับผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงบประมาณประจำปีประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาศ สินธุพาศิ (2562 : 20-21) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไร่ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ควรจัดเวทีประชาคม โดยประชาชนร่วมกับผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดโดยประชาชนร่วมกับผู้บริหารท้องถิ่น และผู้นำชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อค้นหาของดีในแต่ละ

ชุมชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เป็น การสร้างรายได้ สร้างอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ ดำเนินการตามแผนงานโครงการ และกิจกรรมของชุมชนน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นเพียงผู้ส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวรรณ วรเสฏฐ์ฐาการ นพฤทธิ จิตรสายธาร และวันชัย สุขตาม (2563 : 119-120) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีแนวทางการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน การดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน ทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นในชุมชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแผนงาน การพัฒนาตำบล การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงานในการจัดทำแผนการพัฒนาตำบล

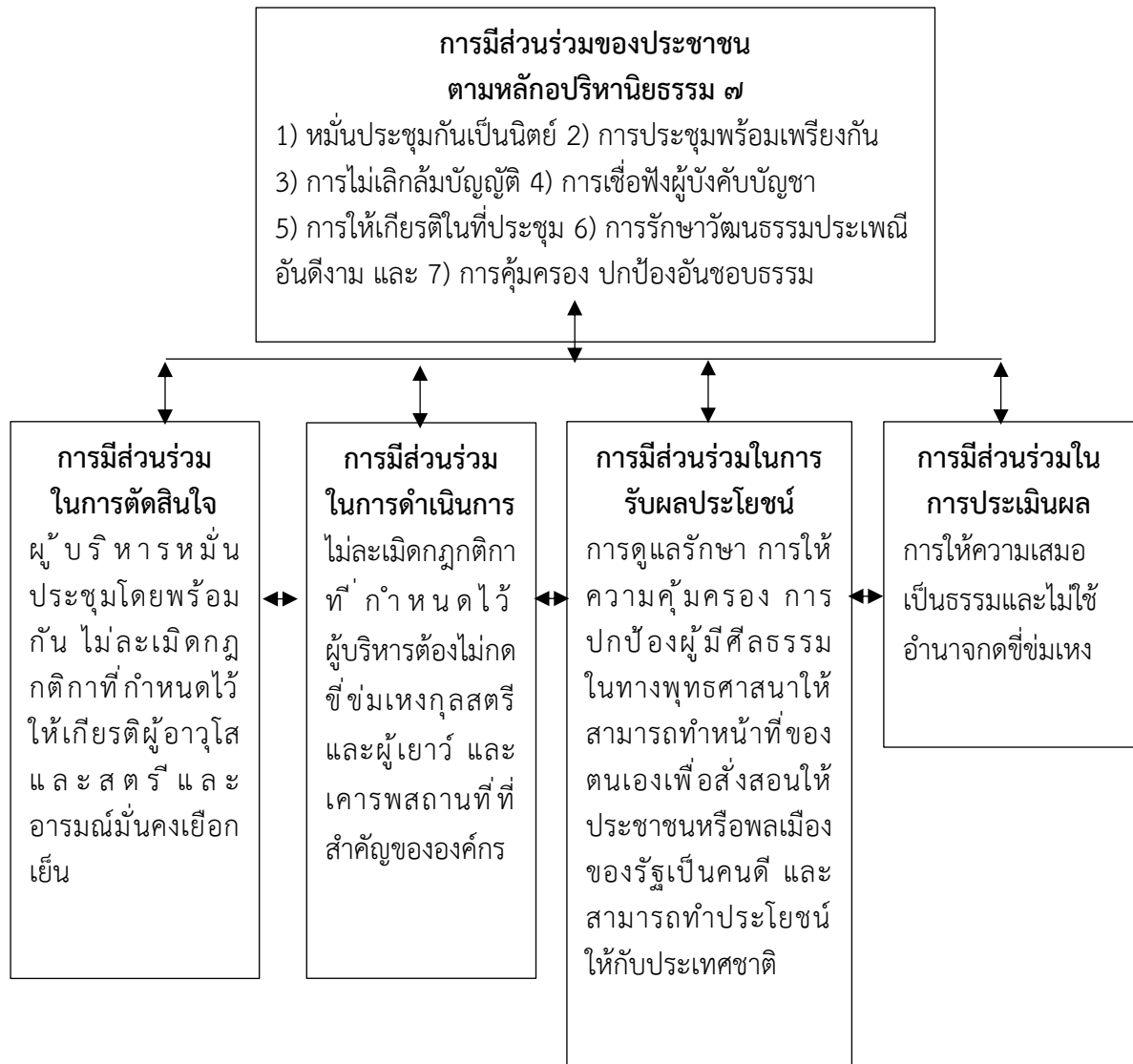
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัด สุรินทร์ ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ควรส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดทำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ และสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลผลิตอยู่แล้วแต่ไม่สามารถนำมา พัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัวอย่างยั่งยืนได้ มีปัญหาเรื่องเงินทุน งบประมาณมี จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เฉลียวชาติ (2560 : 120) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล นครสวรรค์ ออก อำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดประเด็นหลักใน การพัฒนา โดยเน้นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มภายใน หมู่บ้านเพื่อจัดตั้งกลุ่มอาชีพ หรือ การจัดทำผลิตภัณฑ์หรืองานบริการ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ ประชาชนอย่างยั่งยืน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มี ต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมี กิจกรรมที่สำคัญ คือ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทน ในประเมินผลติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้ชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ขาด การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่มีรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน และไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบการประเมินผลของแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุภัทรไชย ภาภักดี พระครูสุตวาทธรรมกิจ สยามพร พันธไชยและพระพลากร สมมงคล (อนุพันธ์) (2565 : 57-58) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของทางองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอภิธานิธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นเหตุแห่งความไม่เสื่อม ไม่เป็นเหตุแห่งความหายนะของชุมชนและองค์กรทุก ๆ ชุมชน มีความสำคัญต่อหน่วยงานราชการ และองค์กรต่าง ๆ ในการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีเหตุมีผล เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สังคมโดยรวม เหมาะสำหรับผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารบ้านเมือง ผู้นำชุมชน และฝ่ายคณะสงฆ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย ที่ทำให้เห็นการปกครองมีความเจริญก้าวหน้า เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้

องค์กรและสังคมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเป็นนิตย 2) การประชุมพร้อมเพรียงกัน 3) การไม่เลิกล้มบัญญัติ 4) การให้เกียรติในที่ประชุม 5) การให้เกียรติในที่ประชุม 6) การรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7) การคุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรม

นอกจากนี้ ในการบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยตรงทั้งตัวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญด้านกระบวนการในการดำเนินงาน ทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนไปจนถึงสิ้นสุดโครงการใดโครงการ โดยเฉพาะประเด็นการตัดสินใจมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือต่อประชาชนที่มีผลต่อการดำเนินคุณภาพชีวิตที่ทางสังคม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารบ้านเมือง ผู้นำชุมชน และฝ่ายคณะสงฆ์ ส่วนใหญ่จะนำหลักอปริหานิยธรรมมาปฏิบัติตามกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งระบบการเมือง ระบบการบริหารจัดการ ระบบการประชาสัมพันธ์ หรือการทำเวทีประชาคมหมู่บ้านในรูปแบบต่าง ๆ หรือรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ สามารถให้ประชุมปรึกษา การเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา การให้เกียรติในที่ประชุม และเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสร้างภาคเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องซึ่งกันและกันในแต่ละด้าน และมีการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประชาชนชาวพุทธได้แสดงออกถึงวิธีการและการปฏิบัติ ตามหลักพุทธธรรมที่ถูกต้องเหมาะสมกับข้อปฏิบัติของพระพุทธศาสนา ที่ถือได้ว่าเป็นชาวพุทธสาวกที่ดี และเพื่อให้การดำเนินขององค์กรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับ น้อย ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษา ต่างกัน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

2.2 ประชาชนที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอมืองสุรินทร์ ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ

ประจำปีให้กับชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อค้นหาของดีในแต่ละชุมชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้สร้างอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดทำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ครอบครัว และชุมชนได้อย่างยั่งยืน (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนในประเมินผลติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน การอบรม สัมมนา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมประสานงาน การแก้ปัญหาหารือกันระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากแผนงาน โครงการ ด้านกีฬา นันทนาการ ทำให้ชุมชนเกิดความรักสามัคคี และเป็นการบริการที่ดีจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการประเมินผลติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และควรมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหาธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน. (2566). *ตรวจสอบข้อมูลแยกตามรายพื้นที่ตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์*.
- สุภัทรไชย ภาภักดี พระครูสุตวรธรรมกิจ สยามพร พันธไชยและพระพลากร สมงค์โล (อนุพันธ์). (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 4(4), 57-58.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2543). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การ*, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- พชร สาตร์เงิน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. *วารสารเกษมบัณฑิต (ฉบับพิเศษ)*, 191-197.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2549). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*, (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันวิสา แซ่มซ้อย และโชติ บดีรัฐา. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลนครพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 8 (1), 374-375.
- สัญญา เคนาภูมิ. *แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม*. *วารสารวิชาการแพรวามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 2 (3), 70-72.
- ภัทรวรรณ วรเสถียรฐากร นพฤทธิ จิตรสายธาร และวันชัย สุขตาม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 22(1), 119-120.
- ปัญญา เฉลียวชาติ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปิ่นนัต บนนทนต์ และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ*. 6(1), 201.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. *ราชกิจจานุเบกษา* 124. ตอนที่ 47 ก (สิงหาคม 2560): 15-17.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559. และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนพิเศษ 246 ง (ตุลาคม 2561): 3.

- อัจฉราภรณ์ ขลิบบุนรินทร์ และวิภาส ทองสุทธิ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 3(3), 124-125.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ (2565-2568)*. จังหวัดสุรินทร์: องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่,
- John M. Cohen & Norman T. Uphoff. (1980). “Participation Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity”. *World Development*. 8(3): 213-235.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของ
ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
Factors Influencing Self-Management in Preventing Complications of Patients
With Hypertension in Khlonglan District Kampangpet Province

ศตพร ศิลปะการสกุล¹, วิชาสิริ วสีวีระสิ²

Sataporn Sinlapakansakun¹, Wirasiri Waseewerasi²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตราจารย์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Student of Master Degree in Public Health Major Field in Public Health Administration

Western University

¹Email: Pimpimstp@gmail.com

Received : February15, 2024;

Revised : April24, 2024;

Accepted : June5, 2024

บทคัดย่อ

การจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเป็นปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญ และผู้ป่วยจำเป็นต้องมีการจัดการตนเองที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง จึงจะสามารถลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นต่อร่างกายได้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อายุ 35 ปี ขึ้นไป จำนวน 389 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.0)

2. การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร (p-value < 0.05)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ รายได้ครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม เพศ การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และอายุ (p-value < 0.01)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล; การจัดการตนเอง; ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง; ภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

Abstract

Self-management of patients with high blood pressure is an important health issue and patients need to have proper self-management that is appropriate to their physical condition. Therefore, it will be possible to reduce complications that may occur to the body. The purpose of this research was to study self-management in preventing complications among patients with high blood pressure in Khlong Lan District, Kamphaeng Phet Province. The sample group was 389 hypertensive patients aged 35 years and over. This research was a cross-sectional survey research. Collect data using Statistics used in data analysis including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Chi-square analysis, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research results found that

1) Self-management to prevent complications in patients with high blood pressure is at a moderate level (53.0%).

2) Self-efficacy of patients with high blood pressure, Health literacy and social support. There is a positive relationship between self-management in preventing complications among patients with high blood pressure in Khlong Lan District, Kamphaeng Phet Province (p -value < 0.05).

3) Factors influencing self-management in preventing complications in patients with disease High blood pressure include health knowledge, Family income, Social support, gender, self-efficacy of patients with high blood pressure, and age (p -value < 0.01).

Keywords: Factors influencing; Self-management; Patients with hypertension; Complications of patients with hypertension

บทนำ

องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่าพบประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากโรค NCDs มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 38 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 68 ของสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมดของประชากรโลก) (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2562) และโรคความดันโลหิตสูงในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีแนวโน้มพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากข้อมูลการรายงานการคัดกรองความดันโลหิตสูงในปี พ.ศ. 2554 พบว่าประชากรที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 19,328,468 คน เป็นผู้ที่มีความดันโลหิตสูงที่มีภาวะแทรกซ้อนทางตา 18,255 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.94%) มีภาวะแทรกซ้อนทางไต 46,598 (คิดเป็นร้อยละ 20.26%) มีภาวะแทรกซ้อนทางหัวใจ 51,840 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.54%) มีภาวะแทรกซ้อนทางสมอง 32,686 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.21%) และมีภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ 75,503 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.83%) (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2562)

สำหรับสถานการณ์ร้อยละของผู้ป่วยเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ป่วยที่ขึ้นทะเบียนได้รับการประเมินโอกาสเสี่ยงต่อโรคหัวใจ และ

หลอดเลือด (CVD Risk) จังหวัดกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2566 มีจำนวน 22,079 คน คิดเป็นร้อยละ 75.10 สถานการณ์ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 – พ.ศ.2565 ในพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ปี พ.ศ.2561 มีผู้ป่วยจำนวน 5,888 คน ปี พ.ศ.2565 จำนวน 6,648 คน ตามลำดับ และปัจจุบันปี พ.ศ.2566 มีอัตราป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 6,804 คน ปัญหาผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จึงเป็นปัญหาโรคเรื้อรังที่สำคัญในพื้นที่ ประชาชนจึงมีความจำเป็นต้องใส่ใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง เพราะฉะนั้น ผู้ที่ยังไม่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง จะไม่มีภาวะแทรกซ้อน จำเป็นต้องดูแลสุขภาพตนเอง ผู้ป่วยต้องเป็นผู้จัดการตนเองเป็นหลัก หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจัดการตนเองได้ถูกต้อง ตั้งแต่ระยะแรกก็จะช่วยลดหรือป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์มุ่งเน้น ในประเด็นโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง โดยมีการตรวจติดตามร้อยละ การตรวจติดตามยืนยันวินิจฉัยกลุ่มสงสัยป่วยโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และทิศทางการดำเนินงานด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข จึงต้องเคร่งครัดในการดำเนินงานเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

ดังนั้น การจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น จึงมีโอกาที่จะลดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ โดยการจัดการตนเอง ด้วยวิธีที่เหมาะสม คอยสังเกตอาการหากมีความผิดปกติ หรือมีอาการผิดปกติ จากการรับประทานยาที่รับประทานไปพบแพทย์ทันที และออกกำลังกายตามที่แพทย์ / พยาบาลแนะนำ มีการรับรู้เกี่ยวกับอาการเตือนต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน และมีการจัดการภาวะแทรกซ้อนที่ถูกต้อง (ปัญญาวีร พรากฎผล และคณะ, 2558) หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับพื้นฐานที่ดีจะส่งผลให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีด้วย สาเหตุส่วนใหญ่ของโรคเรื้อรัง เนื่องจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตไม่เหมาะสม รวมถึงการบริโภคที่ไม่เหมาะสม ไม่ออกกำลังกาย หากไม่ได้รับการจัดการความเสี่ยงทางสุขภาพที่เกิดขึ้น จะทำให้ผู้ป่วยรายนั้นมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเรื้อรังได้ (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2556) ปัจจัยที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยส่วนบุคคล อายุ รายได้ครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ความเชื่อด้านสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคม และการรับรู้สมรรถนะแห่งตน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (วิศิธา ปั่นทองกลาง และคณะ, 2561) การที่ผู้ป่วยจะมีการจัดการตนเอง หรือดูแลตนเองได้ถูกต้องนั้น จึงจำเป็นต้องมีความรอบรู้ในเรื่องของวิธีการดูแลตนเอง การที่ผู้ป่วยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และมีครอบครัว ญาติ หรือเพื่อน มีส่วนสนับสนุนให้บุคคลได้รับข้อมูลด้านสุขภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเอง มีความระมัดระวังมากขึ้น มีความมุ่งมั่นที่จะดูแลสุขภาพตนเอง และปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อผลดีต่อสุขภาพตนเอง ลดโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง (ธัญชนก ขุมทอง, 2559)

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ การจัดการตนเองจึงเป็นแนวทางในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้ป่วยปฏิบัติตนได้เหมาะสม การจัดการตนเองจึงต้องอาศัยหลายองค์ประกอบเพื่อควบคุมความดันโลหิต โดยอาศัยการสนับสนุนการจัดการตนเอง จากการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย ทั้งผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน (รุ่งทิภา ชันธมุล และสมจิต แคนสีแก้ว, 2560) ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้แนวคิด และทฤษฎีของ Creer (2000) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการตนเองเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการซึ่งผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงต้องจัดกระทำหรือจัดการตนเอง โดยอาศัยกระบวนการ 6 ด้าน ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล การ

วิเคราะห์ ประเมินข้อมูล การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ ประเมินผล ทั้งนี้ หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง รู้จักการจัดการตนเองอย่างถูกต้องตามแผนการรักษา มีกระบวนการในการจัดการตนเอง และวิเคราะห์การกระทำของตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจ หรือแรงสนับสนุนจากคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้อง และเพื่อนรอบข้าง มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน เพื่อควบคุมการดำเนินของโรคความดันโลหิตสูง ควบคุมอาการเจ็บป่วย และผลกระทบของอาการเจ็บป่วยต่อภาวะสุขภาพของตนเอง ในการดำรงชีวิตที่ปรับเปลี่ยนได้ภายใต้การควบคุมตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงใน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร” เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาส่งเสริมและหาแนวทางป้องกันการเกิดภาวะสุขภาพต่าง ๆ ที่แทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด นำไปสู่การที่ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงสามารถบริหารจัดการตนเองอย่างต่อเนื่องในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

การทบทวนวรรณกรรม

1) ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการตนเอง

Creer (2000) ได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการตนเอง ที่อธิบายกระบวนการในการจัดการตนเองของผู้ป่วยซึ่งผู้ป่วยมีการเปลี่ยนแปลงมุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง โดยมีกระบวนการ 6 ด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การตั้งเป้าหมาย เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ป่วยและผู้ให้บริการการดูแลสุขภาพในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ผู้ป่วยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการตั้งเป้าหมาย โดยจะมีการปรึกษา พิจารณา เปรียบเทียบและกำหนดเป้าหมายในการจัดการตนเอง จากนั้นนำมาวางแผนเป็นแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติทักษะการจัดการตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
2. การรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดการตนเองของผู้ป่วยที่จะช่วยให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ป่วยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การเฝ้าระวังตนเอง และการบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อสังเกตข้อมูลการแสดงผลของตัวเองเปรียบเทียบกับแนวทางที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้

3. การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ และประเมินข้อมูล เพื่อนำไปเทียบกับเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ สามารถที่จะประเมินผลและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ตนเองได้พิจารณาวิเคราะห์ เช่น ด้านการรับรู้สุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมในการจัดการตนเอง เป็นต้น

4. การตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจของผู้ป่วย หรือบุคคล โดยก่อนการตัดสินใจจะอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้ หลังจากการประมวลผล และประเมินผลข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของตนเอง

5. การลงมือปฏิบัติ เป็นการที่ผู้ป่วยใช้ทักษะในการปฏิบัติจัดการตนเอง เพื่อควบคุมความเจ็บป่วยที่เป็นผลมาจากการกระตุ้น การกำกับ การสอนตนเอง โดยการสอนตนเองนั้น ทำให้ผู้ป่วยควบคุมสภาวะโรคของตนเองได้ ตามแผนปฏิบัติการที่ผู้ป่วยได้กำหนดไว้

6. การประเมินตนเอง เป็นการที่ผู้ป่วยประเมินตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อให้บุคคลหรือผู้ป่วยทราบข้อจำกัดของตนเองในการปฏิบัติ เป็นการช่วยให้ทักษะการจัดการตนเองคงอยู่และมีความสำคัญในการให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง คือ การที่บุคคลได้รับรู้และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำกิจกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ โดยใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพที่สุด เนื่องจากประสบการณ์จากตนเองที่เคยทำสำเร็จ และมีบุคคลตัวอย่างจากครอบครัว เพื่อนที่เคยทำสำเร็จ และมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้คำปรึกษา แนะนำ ชูจุดให้มีความมั่นใจในการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีปัญญาสังคมของ Bandura (1997) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีอยู่ 4 วิธี คือ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ 2) การใช้ตัวแบบ ตัวแบบนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกต และปฏิสัมพันธ์โดยตรง ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยู โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย เป็นต้น 3) การใช้คำพูดชักจูง และ 4) การกระตุ้นทางอารมณ์ เนื่องจากสอดคล้องกับการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เพราะในทฤษฎีนี้มีตัวแบบที่ผู้ป่วยสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้ทั้งนามธรรม และรูปธรรมชัดเจน

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพ

ความรู้ด้านสุขภาพ คือ การที่บุคคลมีทักษะความสามารถทางปัญญา และสังคมในการจัดการภาวะทางสุขภาพของตนเอง โดยมีทักษะความสามารถในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ มีทักษะการสื่อสาร การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ ประเมินข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจในการรับบริการทางด้านสุขภาพ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเลือกใช้บริการสุขภาพที่เหมาะสมกับตัวเอง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของ Nutbeam(2008) และกองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2561) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดตัวแปรอิสระ โดยมีองค์ประกอบหลักประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าถึง

ข้อมูล (Access) 2) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) 3) ทักษะการสื่อสาร (Communication) 4) การจัดการตนเอง (Self-management) 5) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และ 6) ทักษะการตัดสินใจ (Decision Skill) โดยความรู้ด้านสุขภาพจะสามารถวัด ความสามารถและทักษะของบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการ เข้าใจข้อมูลสุขภาพ จนมีทักษะในการสื่อสาร การตัดสินใจ การรู้เท่าทันสื่อ สามารถเลือกรับบริการเพื่อการจัดการสุขภาพของตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันโรคแทรกซ้อน

4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม

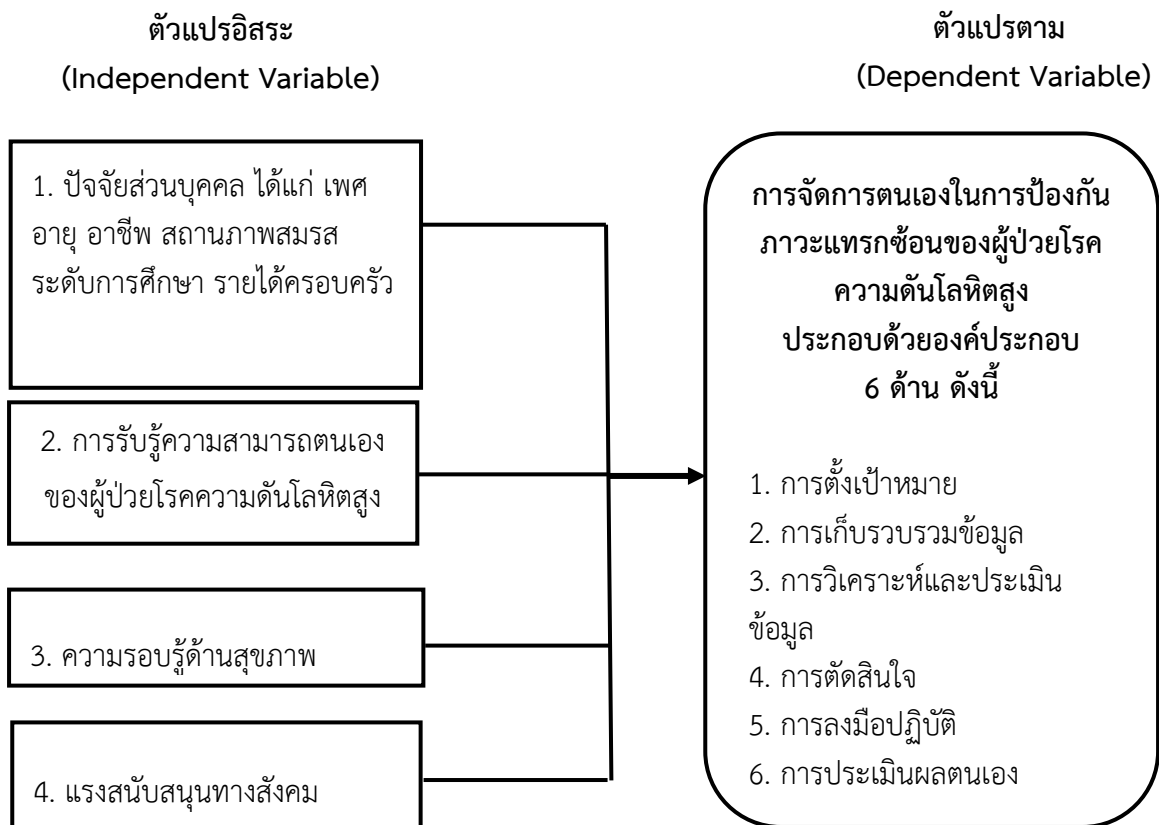
แรงสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากบุคคลภายในครอบครัว หรือภายนอกครอบครัว หรือบุคคลอื่น กลุ่มบุคคลอื่น เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติ เพื่อน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทางด้านวัสดุ สิ่งของ ข้อมูลข่าวสาร จากการติดต่อสัมพันธ์ กับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ และทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม แรงสนับสนุนทางสังคมจึงมีหลายประเภท ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีของ Schaefer, Coyne, & Lazarus (1981) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional support) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ (Tangible support) และ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information support) เนื่องจากสอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยศึกษาการรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม จำแนกประเภทของการสนับสนุนทางสังคมที่ผู้ป่วยได้รับจากครอบครัว และบุคคลอื่นในสังคม

เพื่อให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงสามารถจัดการตนเองที่ถูกต้องได้ในการควบคุมภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูง โดยเชื่อว่าผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงสามารถที่จะตัดสินใจเลือกหนทางของการแก้ปัญหา การแสวงหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง และภาวะแทรกซ้อนของโรคที่ถูกต้องจากบุคลากรทางด้านสุขภาพ หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ก็จะสามารถจัดการตนเองที่ถูกต้องได้ จึงทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการตนเองที่เหมาะสม อันส่งผลไปสู่การจัดการตนเองที่สามารถป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ Creer (2000) ประกอบด้วย 1) การตั้งเป้าหมาย 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล 3) การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล 4) การตัดสินใจ 5) การลงมือปฏิบัติ และ 6) ประเมินผลตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือประชากรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อายุ 35 ปีขึ้นไป ในพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 389 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Daniel (2010) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ ร้อยละ 20 กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ 2. การใช้ตัวแบบ 3. การใช้คำพูดชักจูง 4. การกระตุ้นทางอารมณ์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1. การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ 2. ความรู้ ความเข้าใจ 3. การสื่อสาร 4. การจัดการตนเอง 5. การรู้เท่าทันสื่อ 6. การตัดสินใจ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ 2. การสนับสนุนทางด้านวัตถุสิ่งของ 3. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1. การตั้งเป้าหมาย 2. การรวบรวมข้อมูล 3. การวิเคราะห์ และประเมินข้อมูล 4. การตัดสินใจ 5. การลงมือปฏิบัติ 6. การประเมินตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยจัดทำผู้ช่วยเก็บข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบในพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร แบบสอบถามให้ทราบโดยละเอียด เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วนำไปให้กลุ่มตัวอย่างกรอกโดยครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics) วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสหสัมพันธ์พหุคูณการถดถอยเชิงพหุแบบมีขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.8 และเพศชาย ร้อยละ 34.2 อายุ พบว่า มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 64.28 ปี อายุต่ำสุดเท่ากับ 36 ปี และอายุสูงสุดเท่ากับ 94 ปี มีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 46.0 มีสถานภาพการสมรส หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่มากที่สุด ร้อยละ 45.0 มีระดับการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 75.1 มีรายได้

ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 7,217 บาท รายได้ครอบครัวต่ำที่สุดเท่ากับ 600 บาท และรายได้ครอบครัวสูงสุดเท่ากับ 100,000 บาท

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม ของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ (n=389)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับการจัดการตนเอง			p-value
	มาก (จำนวน)	ปานกลาง (จำนวน)	น้อย (จำนวน)	
เพศ				0.015*
- ชาย	68	59	6	
- หญิง	92	147	17	
อาชีพ				0.233
- ไม่ประกอบอาชีพ	4	12	24	
- รับจ้างทั่วไป	7	104	63	
อาชีพ				
- เกษตรกรรม	12	90	73	
- รับราชการ/ข้าราชการบำนาญ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/				
สถานภาพสมรส				0.014*
- โสด	4	12	24	
- สมรส	7	104	63	
- หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	12	90	73	
ระดับการศึกษา				0.003*
- ต่ำกว่าประถมศึกษา /ประถมศึกษา	10	29	19	
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)/ปวช.	13	159	120	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	0	13	12	
- อนุปริญญา/ปวส. /ปริญญาตรี/สูง กว่าปริญญาตรี	0	5	9	
a. 3 cell (25%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .83.				
*p – value < 0.05 (Chi – Square Test)				

จากตารางที่ 1 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.05$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=389$)

ปัจจัยส่วนบุคคล	การจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
อายุ	-0.141	0.005**
รายได้ครอบครัว	0.181	0.000**

* ค่า $p - value < 0.01$ (Pearson's Correlation)

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ครอบครัว ($r = 0.181$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.01$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกับความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=389$)

ตัวแปร	การจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	0.128	0.012*
ความรอบรู้ด้านสุขภาพ	0.140	0.006**
แรงสนับสนุนทางสังคม	-0.134	0.008**

* ค่า $p - value < 0.05$, **ค่า $p - value < 0.01$ (Pearson's Correlation)

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ($r = 0.128$) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ($r=0.140$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.05$) และ ($p - value < 0.01$) ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคม ($r = -0.134$) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการตนเองในการป้องกัน

ภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ปัจจัย	B	SE B	Beta	T	Sig.
ความรู้ด้านสุขภาพ	.011	.003	.191	3.937	.000**
รายได้ครอบครัว	.190	.056	.165	3.404	.001**
แรงสนับสนุนทางสังคม	-.009	.003	-.153	-3.122	.002**
เพศ	-.166	.059	-.134	-2.814	.005**
การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	.007	.002	.135	2.814	.005**
อายุ	-.077	.030	-.123	-2.576	.010**

$R = .371$ $R^2 = .138$ $R^2 \text{ adj} = .124$ $SEE = .552$ $a = 2.267$

** ค่า $p\text{-value} < 0.01$

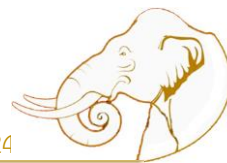
จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เมื่อหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ปัจจัยพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) มี 6 ปัจจัย คือ ความรู้ด้านสุขภาพ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ โดยทั้งหมดมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.371 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในระดับสูง และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง คือ ความรู้ด้านสุขภาพ ($Beta = 0.191$) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ครอบครัว ($Beta = 0.165$) แรงสนับสนุนทางสังคม ($Beta = -0.153$) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ($Beta = -0.134$) การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ($Beta = 0.135$) และปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ($Beta = -0.123$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงยังทราบถึงวิธีการดูแลตนเอง แต่ในผู้ป่วยบางรายอาจจะยังไม่ทราบถึงวิธีการดูแลตนเอง หรือการจัดการตนเองยังไม่ครอบคลุม ผู้ป่วยจึงมีความจำเป็นต้องทราบถึงวิธีการจัดการตนเอง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ควรการเรียนรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ควบคุมการดำเนินของโรคที่เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อควบคุมอาการเจ็บป่วย และผลกระทบของอาการเจ็บป่วยต่อภาวะสุขภาพของตนเอง การดูแลตนเองหรือการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจึงมีความสำคัญ ผู้ป่วยต้องเป็นผู้จัดการตนเองเป็นหลัก หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจัดการตนเองได้ถูกต้องตั้งแต่ระยะแรกก็จะช่วยลดหรือป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้โดยอาศัยกระบวนการทั้ง 6 ด้าน คือ การตั้งเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลตนเอง ทั้งนี้ ผู้ป่วยควรมีกระบวนการในการจัดการตนเอง และวิเคราะห์การกระทำของตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจ หรือแรงสนับสนุนจากคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้อง และเพื่อนรอบข้าง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีส่วนช่วยในการการตัดสินใจเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน และควบคุมการดำเนินของโรคความดันโลหิตสูง เพื่อควบคุมอาการเจ็บป่วย ซึ่งผลกระทบของอาการเจ็บป่วยต่อภาวะสุขภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิราสิริ วีสิวีรสิว (2564) ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เขตสุขภาพที่ 4 กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า การจัดการตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ครอบครัว การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะ การจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูงอาจขึ้นอยู่กับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้มีความแตกต่างกันในการแสดงออกถึงเรื่องของพฤติกรรมสุขภาพ เป็นไปตามความคิด ทักษะ และรวมถึง วัยของผู้ป่วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพที่หลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การเข้าถึงหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้ป่วยย่อมแตกต่างกัน ผู้ป่วยบางรายได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ก็อาจจะมีความสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย และรวดเร็วกว่าผู้ป่วยที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ดังนั้น การศึกษาก็อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงรายได้ในครอบครัว แต่ละครอบครัวรายได้ไม่เท่ากันมีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เพื่อให้คุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิตของตนเองเป็นไปตามแนวทางการความต้องการของตนเอง ทั้งนี้ การจะดำเนินชีวิตในสังคมได้นั้น ผู้ป่วยก็มีความจำเป็นที่จะได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิด สังคม และชุมชน รวมถึงการได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารการบริการจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาภรณ์ ทองญวน (2558) ศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี พบว่า สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา ปั่นทองกลางและคณะ (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ พบว่า อายุ รายได้ครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารณีย์ คำก้อน และคณะ (2565) ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนความดันโลหิตสูงของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง และกิ่งเมือง พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนความดันโลหิตสูง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า เพศ ($R=0.324$) อายุ ($R=0.371$) รายได้ครอบครัว ($R=0.255$) การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ($R=0.350$) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ($R=0.197$) และแรงสนับสนุนทางสังคม ($R=0.297$) มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เนื่องจากการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงนั้น ขึ้นอยู่กับเพศ อาจเป็นเพราะสัดส่วนของเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย โอกาสที่ทำให้เพศหญิงสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้มากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงมีความกระตือรือร้นหรือมีความรับผิดชอบ และมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายมากกว่าเพศชาย หมายความว่ารวมถึงการวิเคราะห์ประเมิน สังเกต การติดตามอาการผิดปกติของตนเองได้ดีกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang Xiao-Nan (2563) ศึกษาการจัดการตนเองของผู้ป่วยสูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล สังคมในประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า เพศ เป็นปัจจัยบุคคล และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองของผู้ป่วยที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง เช่น อายุ เป็นไปได้ว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมีความแตกต่างกัน ในการปฏิบัติตนของการดูแลสุขภาพตนเอง อายุเป็นตัวกำหนดว่าจะสามารถจัดการตนเองได้หรือไม่ เพราะผู้ป่วยอายุมากขึ้นจะสามารถเรียนรู้ทักษะการจัดการตนเองมากขึ้นตามวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของวริศรา ปั่นทองกลาง และคณะ (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ ผลการศึกษาพบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน รายได้ครอบครัว อาจเนื่องจากครอบครัวของผู้ป่วยบางรายที่มีรายได้น้อยหรือในบางรายมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว มีการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยจึงมีการตั้งเป้าหมายในด้านการเงินที่แตกต่างกัน การรวบรวมข้อมูลการเงินของตนเอง หรือครอบครัว การวิเคราะห์ผลรายได้ที่ได้รับในแต่ละวัน และเดือน การตัดสินใจใช้เงินเพื่อการดำรงชีวิต การลงมือปฏิบัติในการวางแผนการเงิน และสุขภาพ การประเมินผลตนเองในใช้เงินในการดูแลสุขภาพตนเองให้ดีขึ้น ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอาจจะยังไม่เข้าถึง เข้าใจหรือรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี และถูกต้องได้ จึงยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการตนเองในการป้องกัน

ภาวะแทรกซ้อนของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาภรณ์ ทองญวน (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิต **ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง** อาจเป็นเพราะการดูแลสุขภาพตนเองและการตัดสินใจที่จะดูแลสุขภาพตนเอง และเข้าร่วมการวางแผนงาน หรือโครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยเสนอแนวทางในการจัดการตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากภาวะแทรกซ้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา (2562) ศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุนั้น หากผู้สูงอายุมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงก็จะมีแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม พฤติกรรมรับรู้ความสามารถของตนเองจึงมีความสำคัญ และจะเป็นวิธีที่ช่วยในการสร้างความสามารถของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรด้านสุขภาพสามารถออกแบบการจัดการที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุมีความมั่นใจในการแสดงออกพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม **ปัจจัยด้านความรู้ด้านสุขภาพ** อาจเป็น เพราะ การที่ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะทำให้การดูแลสุขภาพตนเอง หรือการจัดการตนเองมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจะได้ใช้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เลือกใช้บริการสุขภาพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยใช้องค์ประกอบหรือกระบวนการทั้ง 6 ด้านของความรู้ด้านสุขภาพมาจัดการสุขภาพตนเอง ในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง สอดคล้องกับกองสุขศึกษา (2561) ได้กล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นความสามารถและทักษะในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินปฏิบัติ และการจัดการตนเอง รวมทั้งสามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพแก่ครอบครัวและชุมชนเพื่อสุขภาพที่ดี **ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคม** อาจเป็นเพราะ หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง มีแรงสนับสนุนทางสังคมที่ดี จากบุคคลภายในครอบครัวหรือภายนอกครอบครัวหรือบุคคลอื่น เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติ เพื่อน คนรอบข้าง สนับสนุนหรือช่วยเหลือในด้านวัตถุ สิ่งของ ข้อมูลข่าวสาร จาก การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้และทำให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร พิกุลทอง (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของผู้ที่มีความเสี่ยงในอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ แรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ครอบครัว 4) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ 5) แรงสนับสนุนทางสังคม 6) การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

สรุป

1. กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.0
2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว การรับรู้ความสามารถตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ครอบครัว การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดการตนเองในแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง และเพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ มีทักษะที่จะประเมินสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้อง และเพื่อให้ผู้ป่วยได้ติดตาม หรือสังเกตอาการตนเอง พร้อมบันทึกผลสุขภาพ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรม หรือโครงการเชิงปฏิบัติการ และควรจัดทำและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง

1.2 เพื่อลดรายจ่ายด้านสุขภาพที่ไม่จำเป็น ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเอง และครอบครัวได้ โดยการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ รวมถึงการให้บริการ

1.3 ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงให้ผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้ ให้เกิดความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเองได้ดีขึ้น โดยการส่งเสริมให้ผู้ป่วยสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือเพื่อนรอบข้าง รวมถึงสังคม และชุมชน อาจจะทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพร่วมกัน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น การจัดกิจกรรมชมรมรักสุขภาพในชุมชน โดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านความรู้สุขภาพ และข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หรือดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูล

2.2 ควรศึกษาติดตามผลระยะยาว เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และศึกษาความสัมพันธ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดูแลหรือติดตามผู้ป่วยกลุ่มนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2566). *โรคความดันโลหิตสูง (Hypertention)*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2566, จาก https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=52.

กรมควบคุมโรค. (2563). *สถานการณ์โรคไม่ติดต่อระดับโลกและประเทศไทย*. ใน อรรถเกียรติ กาญจนพิบูลวงศ์, ภาณุวัฒน์ คำวังสง่า และสุธิดา แก้วหา (บ.ก.), รายงานสถานการณ์โรค NCDs เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2562. อักษรกราฟิกแอนดตีไซน์.

กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2566). กรมควบคุมโรค แนะนำประชาชนใส่ใจสุขภาพวัดความดันโลหิตอย่างสม่ำเสมอป้องกันโรคความดันโลหิตสูง. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2566, จาก <https://dm.sic.moph.go.th/index/detail/9218>.

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *ความหมายของความรอบรู้ด้านสุขภาพ. การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพกลุ่มเด็กวัยเรียน, วัยทำงาน*. (2). กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

- จุฑาภรณ์ ทองญวน. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่มารับบริการโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. *Region 11 Medical Journal*, 29(2), 195-202.
- ดวงพร พิกุลทอง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของผู้ที่มีความเสี่ยงในอำเภอคลองขลุงจังหวัดกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉัญชนก ขุมทอง และคณะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในจังหวัดอุทัยธานีและอ่างทอง. *วารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 3(6), (67-85).
- ประทุม เมืองเป้ และวุฒิชัย จริยา. (2564). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการบริโภคเกลือและโซเดียมของกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. (Doctoral dissertation, Naresuan University).
- ปัฐยาวัชร ปรากฎผล และคณะ. (2558). การจัดการตนเองการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน และการจัดการภาวะแทรกซ้อน ของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เบาหวานและความดันโลหิตสูง). จังหวัดสระบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา. (2562). ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(2), 58-65.
- ยุทธนา ชนะพันธ์ และดารีวรรณ เศรษฐีธรรม. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 21(2), 109-119.
- วิศรา ปั่นทองกลาง และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*. 38(152-165).
- วิราสิริร์ วสิริสิริร์. (2564). ปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 เขตสุขภาพที่ 4 กระทั่งวงสาธารณสุข. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology Vol*, 6(8).
- สายฝน โชคทรัพย์สุขกุล. (2565). ปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโรงพยาบาลหนองม่วงไข่จังหวัดแพร่. *Journal of Phrae Public Health for Development. วารสารสาธารณสุขแพร่เพื่อการพัฒนา*, 2(1), 1-15.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร. (2566). สถิติผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโปรแกรม Health Data Center: HDC จังหวัดกำแพงเพชร. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2566, จาก <https://kpt.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>
- อาภรณ์ คำก้อน และคณะ. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันภาวะความดันโลหิตสูงของผู้สูงอายุในชุมชนเมืองและกึ่งเมือง. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, 28(2).
- อนัญญา คูอาริยะกุล และคณะ. (2565). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในการป้องกันการเกิดโรคไตเรื้อรัง. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 32(3), 13-24.
- Bandura, A. *Social Learning Theory*. New Jersey: Englewood Cliffs. 1997.

- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: W.H. Freeman and Company. 8. Bandura. A. Social foundations of thought and action: A Social Cognitive Theory; New Jersey: Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, 1986
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy : The exercise of control. New York : W.H. Freeman.
- Nutbeam D. (2008). *The evolving concept of health literacy. Social science & medicine* (1982), 67(12), 2072–2078. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2008.09.05>
- Schaefer, C., Coyne, J. C., & Lazarus, R. S. (1981). The health-related functions of social support. *Journal of Behavioral Medicine*, 4(4), 381–406.
- Zhang, X. N., Qiu, C., Zheng, Y. Z., Zang, X. Y., & Zhao, Y. (2020). Self-management among elderly patients with hypertension and its association with individual and social environmental factors in China. *Journal of Cardiovascular Nursing*, 35(1), 45-53.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
The Participation of People in the Prevention and Control
of Dengue Hemorrhagic Fever Bantai Subdistrict
Mueang District Kanchanaburi Province

นันท์ปภัทร์ ศรีทองทา¹, วิราสิริ วสีวีรสิริ²
Nanpapat Sritongta¹, Wirasiri Waseeweerasi²
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
¹⁻²Western University, Thailand
¹Email: Nanpapat777@gmail.com

Received : February20, 2024;

Revised : April30, 2024;

Accepted : June5, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถให้ประสพผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยประชาชนถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมหรือชุมชนให้ยั่งยืน (Sustainable Community Development) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 302 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.8 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 10.6 และระดับน้อย ร้อยละ 9.6

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-Value}<0.05$) ได้แก่ ระดับการศึกษา แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก; แรงจูงใจ; การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก

Abstract

This Article aimed to study 1) To study public participation in the prevention and control of dengue fever. 2) To study factors related to public participation in prevention. and control dengue fever in Ban Tai Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province Because cooperation and participation of citizens are important. The participation of the people will be another way to enhance success. The people are considered an important mechanism for sustainably developing a society or community. This research is a cross-sectional survey research. Tools used to collect data The researcher used a questionnaire. The sample group of 300 people were living in Ban Tai Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province. These samples were selected by using the Cluster random sampling method. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qui-square analysis and Pearson's correlation coefficient. The research results found that

1) Public participation in the prevention and control of dengue fever was at a high level, 79.8 percent, followed by a moderate level, 10.6 percent, and a low level, 9.6 percent.

2) Factors related to public participation in the prevention and control of dengue fever in Ban Tai Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province. Statistically significant ($P\text{-Value} < 0.05$) includes education level Motivation for prevention and control of dengue fever Perception of the risk of violence of dengue fever

Keywords: The Participation of people; The Prevention and control of dengue hemorrhagic fever; Motivation; Perception of the risk of severity of dengue fever.

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุขได้มีเป้าหมายการป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงอย่างยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์การจัดการโรคติดต่อมาโดยแมลง พ.ศ.2566 – 2575 จากการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคที่ผ่านมามีการรายงานผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกสูงสุดในกลุ่มโรคติดต่อมาโดยแมลง สำหรับสถานการณ์โรคไข้เลือดออก พ.ศ. 2566 ในภาพรวมประเทศ ประจำสัปดาห์การระบาดที่ 36 มีการรายงานจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ปี พ.ศ.2566 มากกว่า ปี พ.ศ.2565 ณ ช่วงเวลาเดียวกันถึง 3.4 เท่า โดยคาดว่าโรคไข้เลือดออกจะระบาดรุนแรงในปีนี้ เนื่องจากสถานการณ์การเกิดโรคในปี พ.ศ.2566 มีแนวโน้มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมา มีรายงานผู้เสียชีวิตต่อเนื่องรายสัปดาห์ ทั้งนี้ยังพบว่าลูกน้ำยุงลายสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ต้นปี (กองโรคติดต่อมาโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2566)

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงที่ 5.1 จังหวัดกาญจนบุรี ถึงแม้้อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง แต่เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี พ.ศ.2566 (กลุ่มระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี, 2566) โดยอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นอำเภอเสี่ยงต่อการระบาดของโรคไข้เลือดออก ตามเกณฑ์การประเมินพื้นที่เสี่ยงระดับอำเภอโรคไข้เลือดออก พ.ศ. 2566 ของกรมควบคุมโรค ด้วยสถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกในปี พ.ศ.2566 ข้อมูล ณ วันที่ 26 กรกฎาคม 2566 พบว่าอัตรา

การเกิดโรคไข้เลือดออกของตำบลบ้านใต้ มีอัตราป่วยสูงสุดในอำเภอเมืองกาญจนบุรี คือ 81.55 ต่อประชากรแสนคน (โปรแกรมทันรบาด กรมควบคุมโรค, 2566) สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของผู้ป่วยและครอบครัว รวมทั้งมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาครัฐด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งโรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่ประชาชนสามารถป้องกัน และควบคุมยุงลายได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการสำคัญในภาพรวมของประเทศ โดยการมุ่งเน้นการป้องกันโรคลวงหน้า ได้แก่ การป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงกัด และป้องกันไม่ให้ยุงเกิด โดยได้พยายามหาแนวทางเพื่อให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ซึ่งมีบทบาทเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทั้งภายในบ้าน และรอบบ้าน สำหรับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีประชาชนรวมตัวเพื่อทำกิจกรรม โดยเฉพาะในสถานศึกษา และโรงพยาบาล จะต้องปลอดลูกน้ำยุงลาย ส่วนการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคยังมีความจำเป็นที่ต้องใช้สารเคมีพ่นทำลายยุงพาหะนำโรคในพื้นที่เกิดโรคควบคู่กับการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

จากผลการดำเนินงานเฝ้าระวังค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่อำเภอเสี่ยงต่อการระบาดของโรคไข้เลือดออกของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 5.1 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมโรค อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งภาวะหลัก ที่สำรวจพบลูกน้ำยุงลายเป็นภาชนะเก็บกักน้ำที่ใช้ทั่วไปในระดับครัวเรือน ทั้งนี้พบว่าประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ส่วนใหญ่ยังเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้สำรวจภาวะ และใส่ทรายเคลือบสารเคมี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า ปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและช่วงเวลาดำเนินกิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งทั้งสองประการเป็นปัญหาในระดับมากที่สุดที่ทำให้ประชาชน ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก (พลเกต อินตา, 2547) รวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นเรื่องไกลตัว เป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐเท่านั้น (สุดใจ ม่อนไข่ และคณะ, 2556) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ยังคงมีความต้องการแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในด้านการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ รวมถึงการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกซึ่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก (พงษ์ระพี ดวงดีและคณะ, 2563) ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (ไพศาล ขุนวิเศษ, 2562) ดังนั้น เพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข จึงต้องสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันโรค โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เสริมให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

จากความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยการศึกษาในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รวมถึงปัจจัยใดที่ความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก โดยนำแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ,

(1980) มาประยุกต์ใช้ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนดำเนินงาน การป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ของตำบลบ้านใต้ ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งทางสังคม/การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประวัติการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Cohen & Uphoff (1980) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของชุมชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
- 2) การมีส่วนร่วม ในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

ทฤษฎีการจูงใจของเฮร์ซเบอร์ก

เฮร์ซเบอร์ก Herzberg et al. (2010) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี 2 ปัจจัย (Herzbergs Two-Factor Theory) พบว่า ความพอใจในงานที่ทำและความไม่พอใจในงานที่ทำนั้น มีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 อย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นสิ่งสร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลรักและชอบในงานที่ทำ และทำให้บุคคลในองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่มุ่งลดความรู้สึกไม่พอใจของคนในการทำงาน

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Rosenstock, 1974) มีรายละเอียดดังนี้

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค (Perceived Susceptibility) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำด้านสุขภาพ ทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย จึงหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคด้วยการปฏิบัติตามเพื่อป้องกัน และรักษาสุขภาพรวมถึงการคาดคะเนถึงโอกาสของการเกิดโรคซ้ำหรือง่ายที่จะป่วยเป็นโรคต่าง ๆ

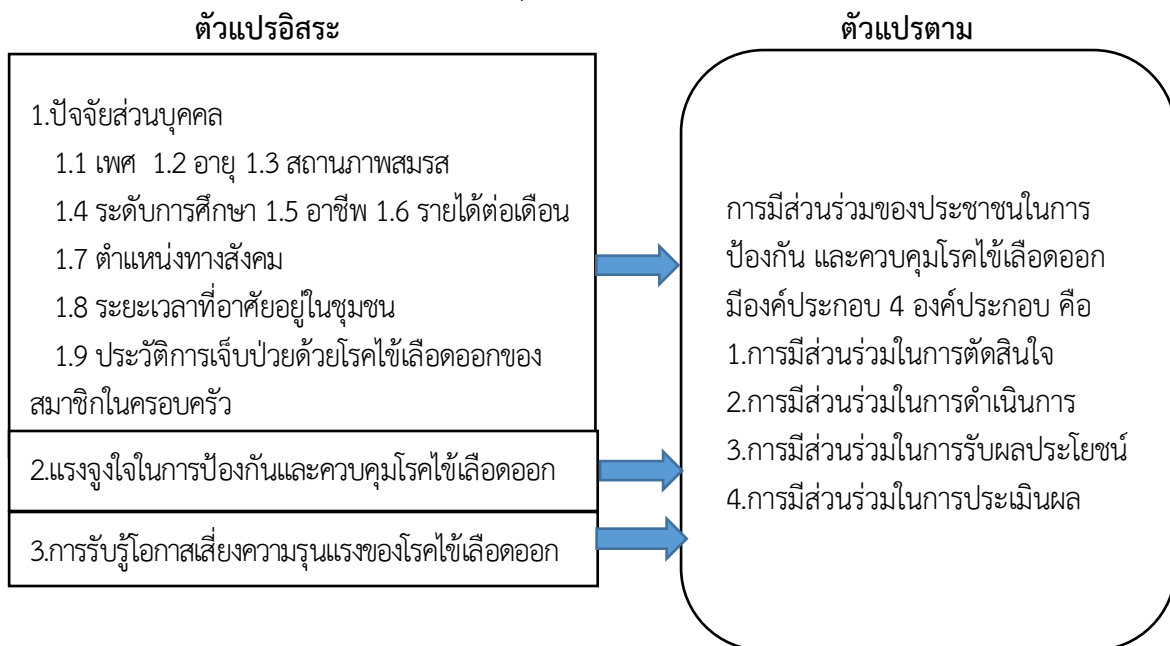
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรค (Perceived Severity) เป็นการประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรค ปัญหาสุขภาพ หรือผลกระทบจากการเกิดโรคซึ่งก่อให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิต หรืออาจมีผลกระทบต่อน้ำที่ทำงาน

3. การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค (Perceived Benefits) หมายถึง การที่บุคคลแสวงหาวิธีการปฏิบัติให้หายจากโรคหรือป้องกันไม่ให้เกิดโรค
4. การรับรู้ต่ออุปสรรค (Perceived Barriers) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของบุคคลในทางลบ ซึ่งอาจได้แก่ ค่าใช้จ่าย หรือผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมบางอย่าง
5. สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ (Cues to Action) เป็นเหตุการณ์หรือสิ่งที่มากระตุ้นบุคคลให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการออกมา
6. ปัจจัยร่วม (Modifying Factors) ปัจจัยร่วม เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมสุขภาพ แต่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลไปถึงการรับรู้และการปฏิบัติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด / ทฤษฎีของ Cohen and Uphoff, (1980) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรค ใช้เลือดออก และการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคใช้เลือดออก และมีตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ดังแสดงตามแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี 4 ชุมชน เป็นระยะเวลา 1 ปี ขึ้นไป จำนวนประชากร เท่ากับ 1,129 คน (โปรแกรม HOSxP PCU ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง เทศบาลเมืองกาญจนบุรี, 2566) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยแทนค่าลงในสูตรการคำนวณของ Daniel, (2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302

คน ใช้วิธีการคัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มตามลักษณะชุมชนของพื้นที่ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วยชุมชน 3 ลักษณะ คือ ชุมชนที่พักอาศัย ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร และชุมชนพาณิชย์ ตามลักษณะการปกครองในท้องที่เขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,408 คน แบ่งออกเป็น 4 ชุมชน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากมา 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่ 3 ชุมชนร่วมพัฒนา จำนวน 174 คน ชุมชนที่ 14 ชุมชนซอยโรงน้ำแข็ง จำนวน 554 คน และชุมชนที่ 15 ชุมชนตลาดชุกโค่น จำนวน 401 คน รวมเป็นจำนวน 1,129 คน

ขั้นตอนที่ 2 จากตัวแทนของประชาชนที่จับสลากได้ ประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์จำนวนรายชุมชน 3 ชุมชน ดังนี้ ชุมชนที่ 3 ชุมชนร่วมพัฒนา จำนวน 47 คน ชุมชนที่ 14 ชุมชนซอยโรงน้ำแข็ง จำนวน 148 คน และชุมชนที่ 15 ชุมชนตลาดชุกโค่น จำนวน 107 คน รวมทั้งสิ้น 302 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaires) สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 20 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Analysis Statistic) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) และสถิติไคสแควร์ (Chi - Square)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.9 มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี มีสถานภาพสมรส มีคู่มากที่สุด ร้อยละ 71.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 35.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ร้อยละ 59.9 มีตำแหน่งหรือการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ร้อยละ 6.3 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เฉลี่ย 18.41 ปี และมีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของสมาชิกในครอบครัวเพียง ร้อยละ 4.00

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 1 ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี (n=302)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	ระดับมาก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ระดับน้อยจำนวน (ร้อยละ)
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	259 (85.5)	33 (10.9)	10 (3.3)
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	253 (83.7)	44 (14.6)	5 (1.7)
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	242 (80.1)	25 (8.3)	35 (11.6)
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	228 (75.5)	32 (10.6)	42 (13.9)
รวม	241 (79.8)	32 (10.6)	29 (9.6)

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.8 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ระดับมาก ร้อยละ 85.8 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับมาก ร้อยละ 83.8 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับมาก ร้อยละ 80.1 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับมาก ร้อยละ 75.5

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งทางสังคม/การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประวัติการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของสมาชิกในครอบครัว ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของสมาชิกในครอบครัว ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยไคสแควร์ (n=302)

ตัวแปร	p-value
เพศ	0.899
สถานภาพสมรส	0.245
ระดับการศึกษา	0.001*
อาชีพ	0.147
ตำแหน่งทางสังคม	0.285
ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก	0.437

*p-value<0.05

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์ พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) ยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ส่วนเพศ สถานภาพสมรส อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ($p\text{-value}<0.05$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประวัติการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=302$)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
อายุ	-0.049	0.393
รายได้ต่อเดือน	-0.103	0.074
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	-0.089	0.125

* $p\text{-value} < 0.05$

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ($p\text{-value}<0.05$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n=302)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	0.667	<0.001*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (r=0.667) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ (p-value<0.001) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ระบุว่าแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n=302)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก	0.839	<0.001*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก (r=0.839) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ (p-value<0.001) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ระบุว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.8 รองลงมา ระดับปานกลาง ร้อยละ 10.6 และระดับน้อย ร้อยละ 9.6 ตามลำดับ **สามารถอธิบายได้ว่า** ด้วยโรคไข้เลือดออก เป็นโรคติดต่อที่มีุงเป็นพาหะในการแพร่เชื้อซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญ และมีมานานในประเทศไทย ประกอบกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน มีการบูรณาการงานกันโดยอาศัยกลไกความร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองเทศบาลเมืองกาญจนบุรี สำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี และภาคีเครือข่ายในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั้งนี้ได้มีการดำเนินงานกิจกรรมเชิงรุกณรงค์สำรวจ และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย เพื่อเฝ้าระวังค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในชุมชน ศาสนสถาน และสถานศึกษา ตลอดจนการสร้างตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ผ่านทุกช่องทางสื่อภายใต้แผนงานโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกชุมชน ในกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยมีการจัดทำ “การประชาคมเพื่อจัดทำแผนชุมชน” มีประธานชุมชน และชาวชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกันนำเสนอปัญหาความเดือดร้อน หรือความต้องการต่าง ๆ ในชุมชนของตนเอง เพื่อหาแนวทางร่วมกันแก้ไขปัญหา และเพื่อให้เทศบาลรับทราบความต้องการของชุมชน เพื่อที่จะนำข้อมูลไปบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาลเพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งมีการประชุมคณะกรรมการชุมชน ซึ่งจะเป็นผู้ให้ข่าวสาร และเป็นผู้นำการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายขับเคลื่อนมาตรการด้าน การมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มาตรการด้านประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น รวมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นหรือการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี และร่วมวางแผนตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยเทศบาลเมืองกาญจนบุรีมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางออนไลน์เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้แก่ เว็บไซต์ของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี (www.muangkan.go.th) และ facebook จึงทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกิดความรู้ ความเข้าใจในทิศทางตามแนวทางการปกครอง รวมทั้งการจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ (เทศบาลเมืองกาญจนบุรี, 2566) **สอดคล้องกับ** งานวิจัยของเกียรติศักดิ์ คำศิริราช, (2566) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอเชกา จังหวัดบึงกาฬ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก **แต่ไม่สอดคล้องกับ** งานวิจัยของอภิรักษ์ ทองอินทร์, (2559) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมรวมถึงการมีส่วนร่วม ซึ่ง **สอดคล้องกับ** งานวิจัยของ ไร่นาน แดงหน้า, (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนเขตเทศบาล ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา มี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน **แต่ไม่สอดคล้องกับ** งานวิจัยของเกียรติศักดิ์ คำดีราช, (2566) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r=0.667$) ระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 ที่ระบุว่า แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** แรงจูงใจถือเป็นสิ่งผลักดันที่ทำให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลแสดงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการใด ๆ ประชาชนจึงตระหนักถึงความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งนี้แรงจูงใจที่เพิ่มขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ล้วนมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตั้งใจ และอยากมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก **สอดคล้องกับ** งานวิจัยของสมหมาย คำพิชิต, (2563) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสือเผ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมแรงจูงใจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสือเผ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับสูงทางบวก ($r=0.74$, $95\% \text{ CI}=0.654\text{-}0.810$ $p\text{-value}<0.001$) **แต่ไม่สอดคล้องกับ** งานวิจัยของพนม นพพันธ์ และธรรมศักดิ์ สายแก้ว, (2559) ซึ่งได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลบางปรอก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ได้แก่ สวัสดิการ ค่าตอบแทน การยกย่องให้เกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r=0.839$) ระดับสูง กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ระบุว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** บุคคลที่รับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกสูง อาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวมีความตระหนักถึงอันตรายของโรคไข้เลือดออก และส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายสูง เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรคไข้เลือดออกรุนแรง **สอดคล้องกับ** งานวิจัยของพงษ์ระพี ดวงดี และคณะ, (2563) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค และการรับรู้ความรุนแรงของโรค มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **แต่ไม่สอดคล้องกับ** งานวิจัยของวีรพงษ์ ชมพุ่มิ่ง และสวัสดิ์ ดวงใจ, (2562) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2561 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง และการรับรู้ความรุนแรงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งปัจจัยหลัก 3 ประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความคิด และพฤติกรรมรวมถึงการมีส่วนร่วม 2) แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ถือเป็นสิ่งผลักดันที่ทำให้แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และ 3) การรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ส่งผลให้บุคคลดังกล่าวมีความตระหนักถึงอันตรายของโรค และส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตั้งใจ และอยากมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ดังแผนภาพ

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 79.8 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในตำบลบ้านไต้ อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ระดับการศึกษาแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ($r=0.667$, $p\text{-value}<0.001$) และการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ($r=0.839$, $p\text{-value}<0.001$)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน และวางแผนกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพโดยนำแรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก มาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรม หรือโครงการของ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล และเทศบาล เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน แกนนำนักเรียน เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการนำตัวแปร แรงจูงใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และการรับรู้โอกาสเสี่ยงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก มาใช้ในการศึกษา เพื่อที่จะสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี. (2566). รายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออก พ.ศ.2561- 2565.ราชบุรี : ประเทศไทย
- กองโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2566). รายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออก พ.ศ.2566 ประจำปีสัปดาห์การระบาดที่ 36.2566. แหล่งที่มาจาก : <http://ddc.moph.go.th/dvb/pagecontent.php?page=1269&dept=dvb>. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2566
- กองโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2566). สถานการณ์โรคติดต่อนำโดยแมลง ประเทศไทย พ.ศ.2566 (ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 6 กันยายน 2566). แหล่งที่มาจาก : <http://ddc.moph.go.th/dvb/pagecontent.php?page=1269&dept=dvb>. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2566
- กองโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อนำโดยยุงลายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พ.ศ.2564.-กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์.
- เกียรติศักดิ์ คำดีราช. (2566, 26 มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอำเภอเชกา จังหวัดบึงกาฬ. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ. เข้าถึงที่ : <https://bkpho.moph.go.th/ssjweb/bkresearch/index.php?fn=detail&sid=214>. สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2566
- เทศบาลเมืองกาญจนบุรี. (2566). ข้อมูลชุมชนในท้องที่เทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก : <https://www.muangkancity.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566.
- โปรแกรม HOSXP PCU ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง เทศบาลเมืองกาญจนบุรี. (2566). ข้อมูลสถิติจำนวนประชากรในเขตท้องที่เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ปี พ.ศ.2566. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2566.
- โปรแกรมทันรบาด กรมควบคุมโรค. (2566). รายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออกระดับตำบลปีพ.ศ.2566. แหล่งที่มาจาก : <https://www.tanrabad.org>. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2566.
- พนม นพพันธ์, & ธรรม ศักดิ์ สาย แก้ว. (2559). การ ศึกษา ปัจจัย ที่ มี ผล ต่อ การ ปฏิบัติ งานป้องกัน และ ควบคุม โรค ไข้เลือดออก ของ อาสา สัมคร สาธารณสุข ประจำ หมู่บ้าน ใน เขต เทศบาล ตำบล บางปรอก อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี. *Journal of Allied Health Sciences Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(1), 39-62.
- พลเกต อินตา. (2547) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก : ศึกษากรณี อบต. ขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล ขุนวิเศษ. (2019). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตพื้นที่จังหวัดชัยนาท. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(3), 343-352.

- ไธยานันต์ แดงหน้า. (2562). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น)
- วีรพงษ์ ชมภูมิ่ง. (2562). การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2561. *Journal of Disease Prevention and Control: DPC. 2 Phitsanulok*, 6(3), 47-60.
- สุดใจ มอนไช้. (2013). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของชุมชนบ้านวังไทร ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
- อภิรักษ์ ทองอินทร์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity*. *World development*, 8(3), 213-235.
- Daniel WW. 2010B. *iostatics : Basic Concepts and Methodology for the Health*;
- Duangdee, P., Maleehual, M., Krongyuth, P., & Boonsu, T. (2020). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโนนผึ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์ สุขภาพ*, 3(1), 1-12.
- Herzberg, F. & Other. (2010). *The motivation to work*. New York: John Wiley & Sons
- Kompichit, S. (2019). แรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม Motivation Affecting Participation in Dengue Hemorrhagic Fever Prevention and Control of Village Health Volunteers of Seutao Sub-District, Chiangyuen District, Mahasarakham Province. *Academic Journal of Mahasarakham Provincial Public Health Office*, 180-193.
- Rosenstock, I.M. (1974), Historical Origins of the Health Belief Model. *Health Education Monographs*, 2(4), 328-335.
- Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), 6(3), 461-477.

สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
Competency of Digital Technology Application for School Administrators
under The Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon

ธัญพร สะสมผลสวัสดิ์¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม², สมหมาย สร้อยนาคพงษ์³
Thanyaphon Sasomphonsawat¹, Charoenwit Sompongtham², Sommai Soinakpong³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Ratchathani University

Email: giffythanya@sirat.ac.th¹

Received : February 26, 2024;

Revised : April 17, 2024;

Accepted : June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครูผู้สอน จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนความเสมอภาคและการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี

2. เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู และนักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง มีการวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน วางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร

คำสำคัญ: สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study application competencies of digital technology for school administrators, 2) to compare application competencies of digital technology for school administrators based on school administrators' and teachers' opinions classified by school sizes and 3) to study the suggestions about application competencies of digital technology for school administrators. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan (1970) table. The stratified random sampling method based on the school size was used. The sample was 330 people, divided into 8 administrators and 322 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, and content analysis.

The research results were as follows:

1. School administrators' competency of digital technology application as a whole and individual aspects were at a high level, ranking from the highest mean scores was Equity and Citizenship Advocate, Connected Learner, and the lowest mean scores was Technology Systems Design.
2. The comparison of competency of digital technology application as a whole and individual aspects, classified by school sizes, found no significant difference.
3. The suggestions about competency of digital technology application for school administrators showed that administrators should support teachers and students in accessing technology thoroughly. There should be strategic planning and vision for the use of technology. Administrators should be innovative leaders. Administrators should promote, support, and plan the systematic use of resources and create a society of shared learning in the organization.

Keywords: Competency of Digital Technology Application, School administrators, Secondary Education Services Area

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านทั้ง มิติทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน ซึ่งความท้าทายเหล่านี้นำไปสู่การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนให้สอดคล้องกับความต้องการทักษะ องค์ความรู้ และคุณลักษณะของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าว ทำให้ทุกคนต้องเผชิญกับภาวะการพลิกผันทางดิจิทัล (Digital Disruption) โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัล เพื่อเป็นผู้นำขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เพื่อช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในอนาคตอย่าง

มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความทันสมัย เข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล หรือมีภาวะผู้นำดิจิทัล จะสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้เล็งเห็นความสำคัญในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาจึงได้กำหนดกลยุทธ์ จุดเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้สถานศึกษา ครู และผู้บริหารนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายให้เด็กศรีสะเกษ-ยโสธร เก่งขึ้น ด้วยนวัตกรรม อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จาก การศึกษาผลรายงานการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า การพัฒนาคุณภาพศึกษายังมีจุดที่ควรได้รับการ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น อาทิเช่น ความสามารถในการวิเคราะห์ และคิดอย่างมี วิเคราะห์ญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการจากผลการสอบ วัดระดับชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการจัดหาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ไม่ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และครูขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และบูรณาการให้ เกิดเป็นนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2563) จากสภาพปัญหา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยเฉพาะสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารที่จะส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี และส่งเสริมให้ครู ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อการพัฒนาสมรรถนะตนเองและพัฒนาองค์กร ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงศึกษาเรื่อง สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งคาดหวังว่าผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศด้าน สมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาสถานศึกษามาปรับใช้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนว ทิศทางการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล เพื่อส่งเสริม พัฒนาการใช้เทคโนโลยีให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะแห่งอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจาก McClelland (1973) ได้ศึกษาคุณสมบัติและคุณลักษณะของ นักธุรกิจ และผู้บริหารระดับสูงที่ประสบความสำเร็จในองค์กรนั้นว่ามีคุณลักษณะอย่างไร จากการวิจัยพบว่า

ประวัติ และผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีเด่นของบุคคลไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะชี้วัดว่าบุคคลนั้น ๆ จะประสบความสำเร็จทางการงานเสมอไป หากต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะอื่น ๆ อาทิ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น และ McClelland ได้กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ และเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจาก ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ แรงจูงใจ

รชต กฤตธรรมวรรณ และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม คุณลักษณะและทัศนคติที่บุคลากรจำเป็นต้องมี เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้สรุปว่า สมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ
 - 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
 - 1.2 การบริการที่ดี
 - 1.3 การพัฒนาตนเอง
 - 1.4 การทำงานเป็นทีม
 - 1.5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู
2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ
 - 2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 2.2 การพัฒนาผู้เรียน
 - 2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
 - 2.5 ภาวะผู้นำครู
 - 2.6 การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้ สมรรถนะ มีแนวทางจำแนกได้หลายแบบแต่โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 3 ตัว คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) ซึ่งหมายถึง สมรรถนะที่ทุกคนในองค์กรจะต้องมี เพื่อช่วยสนับสนุนในองค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ สมรรถนะประจำสายงาน (Job competency) คือ ที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยส่งเสริมให้สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐานและสมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) ซึ่งหมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความโดดเด่นกว่าคนทั่วไป

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา คือ การนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้เชื่อว่าจะทำให้การบริหารงาน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย หรือเป้าประสงค์ขององค์กรที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และทักษะ ความสามารถ วิสัยทัศน์ เจตคติของผู้บริหารจะสามารถผลักดันองค์กรสู่เป้าหมาย และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จมีศักยภาพเหนือกว่าคู่แข่ง

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Abilities) รวมไปถึง เจตคติ ทัศนคติ แรงจูงใจ ที่ทำให้บุคคล

ปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด สามารถสร้างผลงาน ได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร

2. สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังท้าทายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันต่อโครงสร้างและรูปแบบของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการทางสังคม การเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พงษ์ธิ ศิริบรรณ พิทักษ์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า โลกมาถึงยุคการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (Disruptive change) คือ การเปลี่ยนแปลงแบบคาดไม่ถึงเช่น เกิดนวัตกรรมแบบพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน (Disruptive innovation) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิต เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งนั่นหมายถึง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ล้วน แต่จะทำให้มนุษย์ก้าวสู่ยุคของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวหน้ามาพร้อมกับนวัตกรรมใหม่ที่มีความทันสมัย สามารถปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งวงการการศึกษาที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนดังกล่าวด้วย

การศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนด้วยการเสริมพลังดิจิทัล ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการ ให้บริการการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ และบริบทของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ และเต็มประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ให้มีส่วนของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการส่งเสริมความเท่าเทียม และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ยกระดับการจัดการเรียนการสอน โดยประเมินผลการเรียนรายบุคคล ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใน ปัจจุบันการ ใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษายิ่งเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาทิ MOOC, OER, Youtube หรือ แอปพลิเคชันทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น การใช้ประโยชน์ของระบบบริหาร จัดการการเรียนรู้ เพื่อติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนความสามารถในการรายงานผล การประเมินได้ทันที (Real-Time Evaluation) ล้วนแล้วแต่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การศึกษาไทยต้องปรับกระบวนการจัดการ การศึกษาให้มีการบูรณาการ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลกับกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (National Education Technology Standards for Administrator: NET-A) (ISTE, 2009) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ การ มีวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ การปรับปรุง อย่างเป็น การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล หลังจากนั้น ในปี 2018 องค์กรความร่วมมือระดับนานาชาติ ว่าด้วย เทคโนโลยีการศึกษา (ISTE) ได้มีการกำหนดมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยพัฒนา มาจากมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (NETS-A) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับให้ ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆระดับได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ในการสร้างแนวทางการเรียนรู้เชิงบวกกับ ห้องเรียน และโรงเรียน ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การสนับสนุนความเสมอภาคและการเป็นพลเมือง (Equity and Citizenship Advocate) หมายถึง การที่ผู้นำใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความเท่าเทียม มีส่วนร่วม และการเป็นพลเมืองดิจิทัล

มาตรฐานที่ 2 การวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ (Visionary Planner) หมายถึง ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์ และมีการประเมินผล อย่างต่อเนื่องสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

มาตรฐานที่ 3 การเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพ (Empowering Leader) หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องสร้างวัฒนธรรมที่ครู และผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในรูปแบบนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 การออกแบบเชิงระบบ (Systems Designer) หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา จัดตั้งบุคลากรในดำเนินการดูแลรักษา ปรับปรุงเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้มีการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

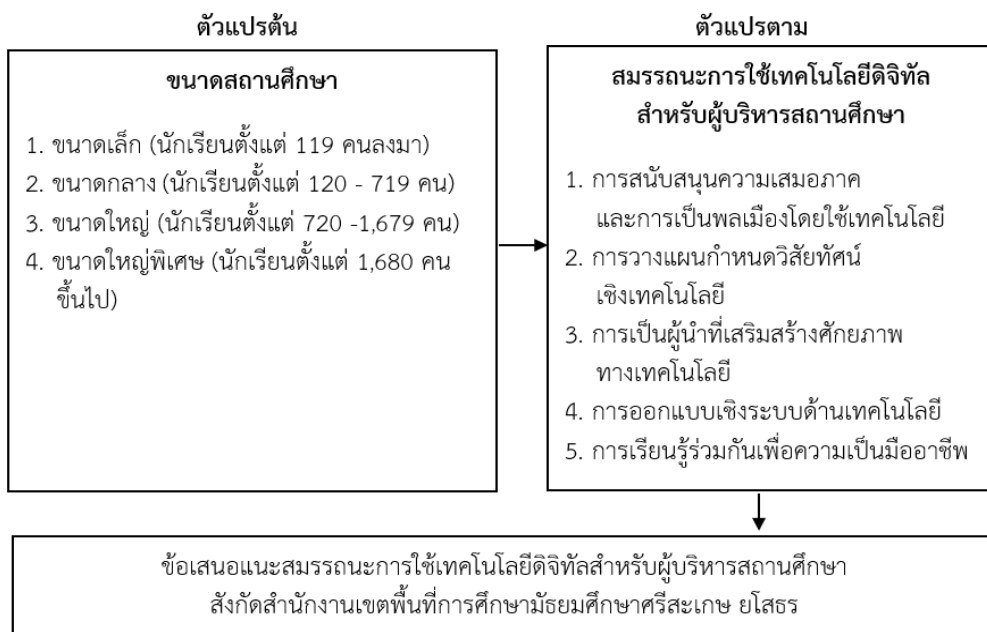
มาตรฐานที่ 5 การเรียนรู้ร่วมกัน (Connected Learner) หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกับตนเอง และบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อถึงองค์กรทางการศึกษารวมถึงสถานศึกษา ซึ่งพบว่าการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลนี้ ยังมีการจัดหาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อผลักดันผู้เรียนให้เข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง เพื่อที่จะลดปัญหาด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงได้นำสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดของสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (International Society for Technology in Education: ISTE, 2018) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนความเสมอภาคและการเป็นพลเมืองโดยการใช้เทคโนโลยี การวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี การเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี การออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยสังเคราะห์ตามแนวคิดนักวิชาการทางด้านการศึกษา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ กรอบมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้นำทางการศึกษา (ISTE Standards for Education Leaders) ของสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (International Society for Technology in Education: ISTE, 2018) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมืองโดยการใช้เทคโนโลยี การวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี การเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี การออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (จังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 56 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 4 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 38 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 8 คน รวมทั้งหมดจำนวน 56 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2,271 คน รวมทั้งสิ้น 2,327 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (จังหวัดศรีสะเกษ) และครูผู้สอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คน ครูผู้สอนจำนวน 322 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และมีข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .33-.87 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 วิธี ดังนี้ 1) ประสานการส่ง และการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และ 2) ประสานการส่งและการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยตัวแทนเก็บรวบรวมไว้รวมแบบสอบถาม จำนวน 330 ฉบับ แบบสอบถามได้รับกลับคืนมา มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (จังหวัดศรีสะเกษ) วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4.3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานศรีสะเกษ ยโสธร จากการใช้แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการหาความถี่

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (จังหวัดศรีสะเกษ) จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.	การสนับสนุนความเสมอภาคและการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี	4.44	.76	มาก
2.	การวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี	4.22	.89	มาก
3.	การเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี	4.33	.88	มาก
4.	การออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี	4.20	.91	มาก
5.	การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ	4.41	.78	มาก
รวม		4.32	.85	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (จังหวัดศรีสะเกษ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการการสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .76) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .78) ด้านการเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .88) ด้านการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = .89) และด้านการออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .91) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม เท่ากับ 0.85 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การสนับสนุนความเสมอภาคและการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	.570	3	.190	.440	.724
	ภายในกลุ่ม	140.744	326	.432		
	รวม	141.314	329			
2. การวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	1.628	3	.543	.923	.430
	ภายในกลุ่ม	191.728	326	.588		
	รวม	193.356	329			
3. การเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	1.762	3	.587	.995	.395
	ภายในกลุ่ม	192.420	326	.590		
	รวม	194.182	329			
4. การออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	1.625	3	.542	.805	.492
	ภายในกลุ่ม	219.515	326	.673		
	รวม	221.140	329			
5. การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	.029	3	.010	.020	.996
	ภายในกลุ่ม	157.304	326	.483		
	รวม	157.333	329			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	1.123	3	.374	.636	.607
	ภายในกลุ่ม	180.342	326	.553		
	รวม	181.465	329			

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สรุปแนวทางประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี ควรสนับสนุนครู บุคลากร และนักเรียนให้เข้าถึงเทคโนโลยี เครื่องมือดิจิทัลอย่างทั่วถึง ควรใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยถูกกฎหมาย 2) ด้านการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ มีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของโรงเรียน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร 3) ด้านการเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี ควรสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น 4) ด้านการออกแบบเชิงระบบโดยใช้เทคโนโลยี ควรมีการกำหนดทิศทางการวางแผนการทำงานร่วมกันโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และซอฟต์แวร์

ให้มีความเพียงพอ และตรวจสอบวางแผนการใช้ทรัพยากรด้านต่างๆอย่างเป็นระบบ และ 5) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี คือ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเพื่อความเท่าเทียม โดยส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี และการเชื่อมต่ออย่างเท่าเทียม เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่แท้จริง และน่าสนใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สภาพบริบททางสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัว และเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นผู้นำในการส่งเสริมครู และบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง มีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษา มีการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เพียงพอทั่วถึง ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน รวมถึงด้านการปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สตรีรัตน์ ตั้งมีลาภ (2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลมีความท้าทาย อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการสื่อสารที่รวดเร็ว ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดได้เล็งเห็นความสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จึงได้กำหนดกลยุทธ์ และนโยบาย โดยให้สถานศึกษา ครู และผู้บริหาร นำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษายุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกขนาดที่ต้องปรับให้เท่าทัน มีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเท่าเทียมทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ เทิดศักดิ์ วิไลเกษม และคณะ (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐธัญญา พรปฐมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ

ยโสธ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธ สรุปลักษณะประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมืองโดยใช้เทคโนโลยี ควรควรสนับสนุนครู บุคลากรและนักเรียนให้เข้าถึงเทคโนโลยี และเครื่องมือดิจิทัลอย่างทั่วถึง โดยใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยถูกกฎหมาย 2) ด้านการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของโรงเรียน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา 3) ด้านการเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยี ควรสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น 4) ด้านการออกแบบเชิงระบบโดยใช้เทคโนโลยี ควรมีการกำหนดทิศทางการวางแผนการทำงานร่วมกันโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและซอฟต์แวร์ให้มีความเพียงพอ และตรวจสอบวางแผนการใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และ 5) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเป็นมืออาชีพ ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับ เทิดศักดิ์ วิไลเกษม และคณะ (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนายกระดับสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาขีดความสามารถของครู และนักเรียน เพื่อโอกาสในการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลจะต้องกำหนดแผนงานดิจิทัลที่ชัดเจน และต้องรู้จักวิธีการผลักดันทุกคนในองค์กรไปสู่ความเปลี่ยนแปลง โดยสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบททางการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ การพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู และนักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง มีการวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน วางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กร ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลโดยตรง ได้นำความรู้ที่ได้มาแนะนำ และถ่ายทอดกับบุคลากรในองค์กรได้ใช้งานไปในทิศทางเดียวกัน การใช้สื่อภายนอกโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วย ควรจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่พร้อม และทันสมัย ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร รวดเร็ว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในทุกด้าน

สรุป

จากผลการศึกษาสมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมือง โดยใช้เทคโนโลยี มีการปฏิบัติสูงสุด โดยผู้บริหารใช้เทคโนโลยี เพื่อความเท่าเทียม ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี และการเชื่อมต่ออย่างเท่าเทียม เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่แท้จริง และน่าสนใจ โดยใช้เทคโนโลยี เครื่องมือดิจิทัล และทรัพยากรดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนัก ให้ความสำคัญในการออกแบบเชิงระบบด้านเทคโนโลยี ในประเด็นเรื่อง การกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติในการปกป้องความเป็นส่วนตัวของข้อมูลตามกฎหมาย เพื่อเตรียมพร้อมกับอาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime) และการเป็นผู้นำครูและบุคลากรร่วมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งและเป็นระบบ โดยการ พัฒนา ปรับปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Bandwidth) ซอฟต์แวร์ (Software) และแอปพลิเคชันขององค์กรที่เพียงพอและตอบสนองความต้องการการใช้งานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการออกแบบเชิงระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรให้ความสำคัญกับการวางแผน กำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของข้อมูลตามกฎหมาย พร้อมทั้งสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง ปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และผู้บริหารควรสร้างพันธมิตรกับหน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมาย ของการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรนำผลการวิจัยไปจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการสนับสนุนความเสมอภาค และการเป็นพลเมือง ด้านการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นผู้นำที่เสริมสร้างศักยภาพ ด้านการออกแบบเชิงระบบ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2.3 ควรศึกษารูปแบบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียน ครู และโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธัญญา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ุ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(2), 60-62. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/251332>
- เทิดศักดิ์ วิไลเกษม, อธิป เกตุสิริ และ ชวนคิด มะเสนะ. (2566). การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 137-152. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/266794>
- พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(9), 70-84. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/249839>
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารการศึกษา. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 1(1), บทบรรณาธิการ. สืบค้นจาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/emi/issue/view/10421/emi_v1n1
- รชต กฤตธรรมวรรณ และคณะ. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(2), 779-788. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/245007>
- สตรีรัตน์ ตั้งมีลาภ. (2554). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. (2563). *สรุปผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562*. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลก ศตวรรษที่ 21: ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม*. นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- International Society for Technology in Education (ISTE). (2009). *National educational technology standard for administrators*. International Society for Technology Education. Retrieved from <https://iste.org/standards>

- International Society for Technology in Education (ISTE). (2018). *ISTE standards: Education leaders*. Retrieved from <https://www.iste.org/standards/iste-standards-for-education-leaders>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่
ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
The Participation of People in The Prevention of Influenza
Outbreak in the Border Area of Ban Kao Sub-District Mueang District
Kanchanaburi Province

วิวัฒน์ ศรีทองทา¹, วิราสิริ วสีวีรสิว²
Wiwat Sritongta¹, Wirasiri Waseeweerasi²
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
¹⁻²Western University, Thailand
¹Email: wiwatsasuk@hotmail.com

Received : February 26, 2024;

Revised : May 2, 2024;

Accepted : June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ที่เสริมให้ประสบความสำเร็จ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดนมีความยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลวันที่ 11 พฤศจิกายน 2566 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไควสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.6 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 35.7 และระดับน้อย ร้อยละ 27.7

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ในเขตพื้นที่ชายแดนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -Value < 0.05) ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ แรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่

Abstract

This article aimed to study 1) the participation in the prevention of influenza outbreaks in the border area. 2) factors related to participation in the prevention of influenza outbreaks in the border area of Ban Kao sub-district of Mueang district Kanchanaburi province Because community participation is important, engaging the public provides another avenue to enhance successful outcomes. Moreover, receiving social support contributes to sustainable influenza prevention efforts in border areas. This research is a cross-sectional survey research. Tools used to collect data The researcher used a self-administered questionnaire. The data was collected between November 11–30, 2023. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qui-square analysis and Pearson's correlation coefficient. The research results found that

1) The participation in the prevention of influenza outbreaks was at a high level, 36.6 percent, followed by a moderate level, 35.7 percent, and a low level, 27.7 percent.

2) Factors related to participation in the prevention of influenza outbreaks in the border area of Ban Kao sub-district of Mueang district Kanchanaburi province. Statistically significant ($P\text{-Value} < 0.05$) includes age, monthly income, level of education, vaccination history against influenza among family members in the past 2 years, knowledge about influenza prevention, and social support for preventing the spread of influenza.

Keywords: people participation, disease prevention, influenza

บทนำ

การสาธารณสุขในพื้นที่ชายแดนมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนเชื่อมโยงกับปัจจัยหลายด้าน กระทรวงสาธารณสุขที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ ด้านการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนสุขในประเทศ รวมถึงการพัฒนา และแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ชายแดน การเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยสุขภาพระหว่างประเทศ จึงพยายามหาวิธีเพื่อพัฒนาขับเคลื่อนกลไก ระบบเฝ้าระวังภายในชุมชนโดยผู้อยู่อาศัย หรือผู้นำในชุมชนนั้น ๆ การสอบสวนโรค การป้องกัน ควบคุมโรคอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ร่วมกับบุคลากรด้านสาธารณสุข เพื่อให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชายแดนมีความสอดคล้องกับปัญหา และบริบทพื้นที่ที่มีรูปแบบเฉพาะ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2564) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับประเทศเมียนมามีแนวชายแดนระยะทางยาว 371 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนตามกฎหมาย 2 ช่องทาง ส่วนช่องทางธรรมชาติมีมากกว่า 40 ช่องทาง (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี, 2564)

โรคที่พบได้บ่อยตามแนวชายแดนรวมถึงพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีโอกาสสูงที่จะเกิดการระบาดใหญ่ข้ามประเทศ เนื่องจากเชื้อโรคเกิดการกลายพันธุ์ได้ง่ายและมีการเดินทางเข้าออกประเทศตามแนวชายแดน นั่นคือโรคไข้หวัดใหญ่ เป็นโรคในกลุ่มโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจที่มีความสำคัญ ถูกกำหนดให้เป็นโรคติดต่อที่ต้อง เฝ้าระวังตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า มีจำนวน

ผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่สะสม ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2566 จำนวน 89 ราย ซึ่งมีแนวโน้มสถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่สูงขึ้น โดยพบว่ามีจำนวนผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ ปี พ.ศ.2566 สูงกว่าปี พ.ศ.2565 และเกินค่ามัธยฐานย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561 ถึง ปี พ.ศ.2565) มาตั้งแต่ต้นปี และข้อมูล ณ วันที่ 12 สิงหาคม 2566 พบว่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีสถิติโรคที่พบผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โรคอุจจาระร่วง 2) โรคปอดอักเสบ หรือปอดบวม 3) โรคไข้ไม่ทราบสาเหตุ 4) โรคอาหารเป็นพิษ และ 5) โรคไข้หวัดใหญ่ (กลุ่มควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี, 2565) ประเทศไทยยังพบปัญหา ความครอบคลุมการได้วัคซีนไข้หวัดใหญ่ในเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี มีเพียงร้อยละ 36.76 (สุทธิพงษ์ กองวงษา, 2563) ในด้านการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ในพื้นที่ชายแดน ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ คนไข้ไม่มาพบแพทย์ในระยะแรก ส่งผลให้การดำเนินงานควบคุมโรคทำได้ยาก ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพของประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย พบว่าเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ ในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรค และวัคซีนมีจำนวนจำกัด (มนัสนันท์ ลิ้มปัทยากุล และชมพูนุท โมราชาตี, 2558) และการเมืองภายในประเทศมีแนวโน้มมาส่งผลกระทบต่อประสานความร่วมมือในการจัดการปัญหาสุขภาพของประชากรตามแนวชายแดน และเร่งอัตราการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าสู่พื้นที่มากขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

จากความสำคัญของปัญหาทั้งด้านสภาพพื้นที่ และปัญหาทางสาธารณสุขจากโรคไข้หวัดใหญ่ในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน รวมถึงปัจจัยใดที่ความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ในพื้นที่ชายแดนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ แรงสนับสนุนทางสังคม โดยนำแนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟออฟ (Cohen and Uphoff, 1980) ที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาประยุกต์ใช้เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนบริหารจัดการ ให้การดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา ประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน/หลังการฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่
2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่
3. แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Cohen & Uphoff (1980) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของชุมชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ความหมายของความรู้

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายพอจะสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความเข้าใจ และความรู้สึกที่ได้จากการเรียนรู้ สัมผัส ประสบการณ์ในชีวิต และข้อมูลสารสนเทศที่มี ความรู้ มีความสำคัญ ในการเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และช่วยพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความรู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม และตนเอง เนื่องจากเป็นแหล่งกำเนิดความคิดใหม่ และนวัตกรรม สร้างความเจริญก้าวหน้าในทุกสาขาความรู้

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ หมายถึง การที่ประชาชนนำความรู้ในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่มาร่วมในการตัดสินใจ ค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในครอบครัว ชุมชน กำหนดแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม วิธีการ แนวทางการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ร่วมกัน รวมทั้งร่วมใจเฝ้าระวังในชุมชนเชิงรุก เพื่อตรวจพบผู้ป่วยตั้งแต่เริ่มแรก แยกกักผู้ป่วยตั้งแต่รายแรก การเสริมสร้างสุขอนามัยส่วนบุคคล และของสังคมชุมชน รวมถึงการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีน

ความหมายแรงสนับสนุนทางสังคม (Social support)

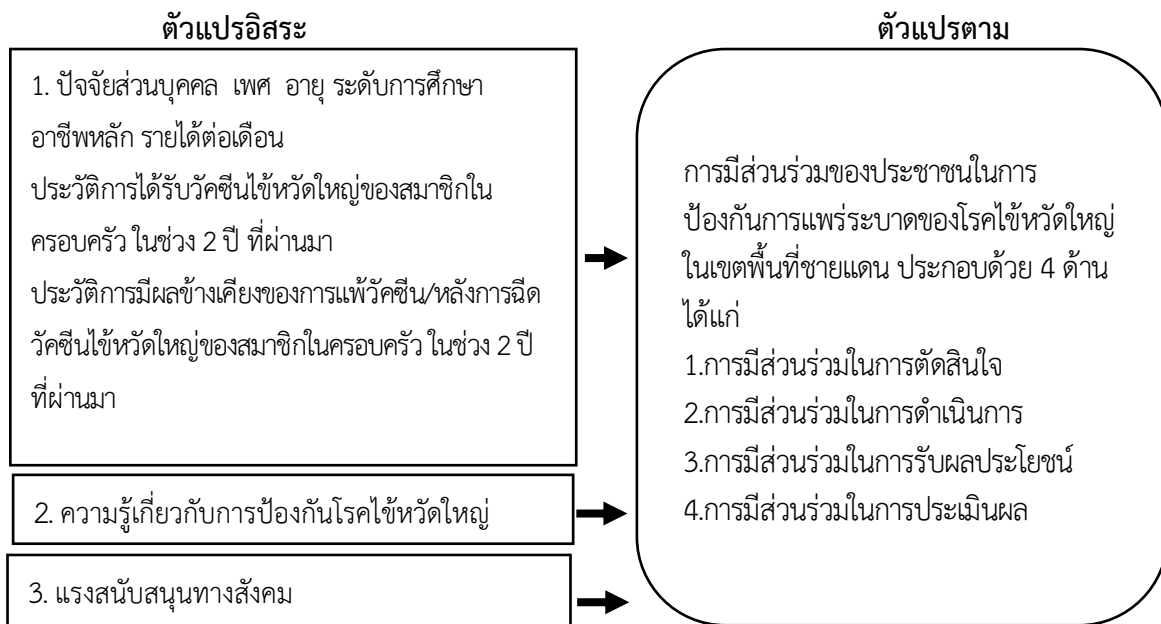
มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายพอจะสรุปได้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมหมายถึงการที่ประชาชนได้รับแรงสนับสนุนจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมทั้งทางด้านอารมณ์ ด้านการให้การประเมินผลด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ซึ่งบุคคลอื่นในสังคมนั้น คือสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน หรือผู้นำชุมชน อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทำให้ผู้ได้รับแรงสนับสนุนเกิดความรู้สึกตระหนักรู้ต่อการป้องกันตนเอง

ไม่ให้ติดเชื้อไขหวัดใหญ่ หรือเมื่อป่วยเป็นไขหวัดใหญ่ก็ป้องกันไม่ให้แพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นการยกย่องชมเชย และชุมชนเห็นความสำคัญ ทำให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ Cohen and Uphoff, (1980) มีรายละเอียดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 15 หมู่ จำนวนประชากรทั้งหมด 12,673 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน จังหวัดกาญจนบุรี, 2566) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยแทนค่าลงในสูตรการคำนวณของ Daniel, (2010) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 5 เท่ากับ 17 คน รวมทั้งสิ้น 339 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 20 ข้อ

โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาของรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ของประเด็นคำถามเพื่อปรับปรุงแก้ไข ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ภาพรวมมีค่า IOC คือ 0.95

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 11 พฤศจิกายน 2566 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และได้กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจง ความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบของตาราง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Analysis Statistic) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ แรงสนับสนุนทางสังคม กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) และสถิติไคสแควร์ (Chi - Square)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.5 อายุระหว่าง 60-75 ปี ร้อยละ 28.6 มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 64.6 มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 42.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 7,657.82 บาท (SD.= 4,969.85) ได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ร้อยละ 53.7 มีประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน/หลังการฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เพียงร้อยละ 0.9

ระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 23 คน ร้อยละ 23 และมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 156 คน ร้อยละ 46 และมีระดับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่อยู่ในระดับน้อย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ (n=339)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่	ระดับมาก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ระดับน้อยจำนวน (ร้อยละ)
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	244 (72)	72 (21.2)	23 (6.8)
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	215 (63.4)	101 (29.8)	23 (6.8)
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	137 (40.4)	45 (13.3)	157 (46.3)
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	104 (30.7)	75 (22.1)	160 (47.2)
ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ไข้หวัดใหญ่	124 (36.6)	121 (35.7)	94 (27.7)

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ของประชาชน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 35.7 และระดับน้อย ร้อยละ 27.7 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่เรียงตามลำดับ ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ระดับมาก ร้อยละ 72 รองลงมา ระดับปานกลาง ร้อยละ 21.2 และระดับน้อย ร้อยละ 6.8 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับมาก ร้อยละ 63.4 รองลงมา ระดับปานกลาง ร้อยละ 29.8 และระดับน้อย ร้อยละ 6.8 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับมาก ร้อยละ 40.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 13.3 และระดับน้อย ร้อยละ 46.3 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับมาก ร้อยละ 30.7 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.1 และระดับน้อย ร้อยละ 47.2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา ประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน/หลังการฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ประวัติการได้รับวัคซีนไขหวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน / หลังการฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Chi square ดังมีรายละเอียดดังนี้ (n=339)

ตัวแปร	p-value
เพศ	0.254
ระดับการศึกษา	0.001*
อาชีพ	0.094
ประวัติการได้รับวัคซีนไขหวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา	0.004*
ปัจจัยส่วนบุคคลประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน/หลังการฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา	0.436

*p-value<0.05

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์ พบว่า ระดับการศึกษาประวัติการได้รับวัคซีนไขหวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.05) ในขณะที่ เพศ อาชีพ ประวัติการมีผลข้างเคียงของการแพ้วัคซีน/หลังการฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.05)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n=339)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
อายุ	-0.195	0.001*
รายได้ต่อเดือน	0.140	0.010*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ (p-value<0.05) โดย อายุ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ (r = -0.195) ซึ่งยอมรับสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่	-0.278	<0.001*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ($r=-0.278$) มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับต่ำ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ระบุว่าความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=339$)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
แรงสนับสนุนทางสังคม	0.839	<0.001*

* p - value < 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ($r=0.611$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ระบุว่าแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในภาพรวม ระดับมาก ร้อยละ 36.6 รองลงมา ระดับปานกลาง ร้อยละ 35.7 และระดับน้อย ร้อยละ 27.7 ตามลำดับ **สามารถอธิบายได้ว่า** อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ในชุมชน ได้มีการดำเนินงานกิจกรรมเชิงรุกด้วยการดำเนินงานให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล ดูแลกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มเปราะบาง อย่างใกล้ชิด ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า มีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขอนามัยที่ดีขึ้นจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันหลังเหตุการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 **สอดคล้องกับงานวิจัย** ของจิราพร บาร์ศรี และคณะ, (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันโรคโควิด-2019 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปี มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี **สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้**

1. อายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ($r = -0.195$) ($p\text{-value} < 0.05$) **สามารถอธิบายได้ว่า** เมื่อประชาชนอายุมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่มักจะน้อยลงอาจเป็น เพราะวัยผู้สูงอายุไม่ได้เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ และการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ผู้สูงอายุมักเข้าไม่ถึง แต่ยังมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมได้ ส่วนประชาชนอายุน้อยลง การมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่มักจะมากขึ้นอาจเป็น เพราะบุตรหลานช่วยแบ่งเบาภาระในด้านการมีส่วนร่วมแทน เช่น การเข้าร่วมประชุมอบรม การดูแลผู้สูงอายุในเรื่องดูแลผู้สูงอายุเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น **สอดคล้องกับงานวิจัย** ของเชมณัฐ จิระเศรษฐภรณ์ และ วิราสิริ วีรสวีร์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุหร่าเขตราษฎร์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2. ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ($p\text{-value} < 0.05$) **สามารถอธิบายได้ว่า** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมีเวลา และทรัพยากรในการอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งอาจช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ดังนั้น ระดับการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่ง **สอดคล้องกับงานวิจัย**ของ ไร่นาน แดงหน้า, (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง

การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนเขตเทศบาล ตำบลปากคอก อำเภอถาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน

3. รายได้ต่อเดือน ผลการศึกษาพบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ($p\text{-value}<0.05$) สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนสูงมักจะใช้เวลา และทรัพยากรในการอ่านหนังสือ หรือบทความเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งอาจช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ดังนั้นรายได้ต่อเดือนจึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัตน์ ห้วยทราย, ธนุย์สิญจน์ สุขเสริม และกฤษณ์ ขุนลิก, (2559) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาพบว่า ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ($p\text{-value}<0.05$) สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนมองว่าวัคซีนเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันโรค และลดความรุนแรงของโรคได้ และยังเป็นการปกป้องผู้อื่นจากโรคอีกด้วย เพราะหากบุคคลหนึ่งได้รับวัคซีนแล้ว บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสแพร่เชื้อโรคให้ผู้อื่นน้อยลง ซึ่งแนวคิด ความเชื่อเหล่านี้อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลที่เชื่อว่าวัคซีนมีประโยชน์และปลอดภัย ก็จะมีความตั้งใจในการเข้ารับการฉีดวัคซีน ในขณะที่บุคคลที่เชื่อว่าวัคซีนมีความเสี่ยง ก็จะมี ความลังเลในการเข้ารับการฉีดวัคซีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสุทธิพงษ์ กองวงษา (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการได้รับวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการได้รับวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี ได้แก่ ประวัติการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของผู้ปกครอง (Adj.OR = 7.40, 95% CI = 2.60–21.40)

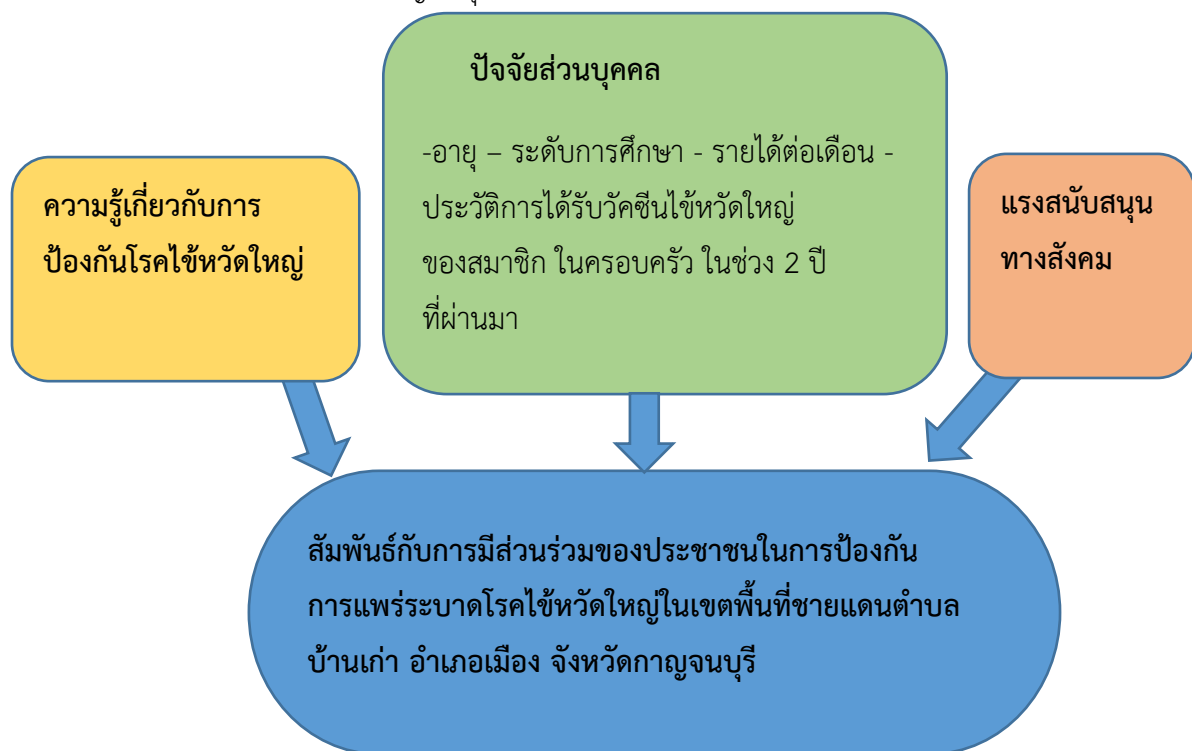
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับต่ำ ($r=-0.278$) กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อประชาชนมีความรู้ที่มากขึ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่มักจะน้อยลงอาจเป็นเพราะคนที่มีความรู้มากอาจจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ เป็นการเลือกเข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วม แต่การปฏิบัติด้านอื่น ๆ ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมก็ยังมีปฏิบัติ เช่น การมีสุขอนามัยที่ดี เป็นต้น ส่วนประชาชนมีความรู้ที่น้อยลงการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่มักจะสูงขึ้นเนื่องจากประชาชนกลุ่มเหล่านี้ ต้องการมีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กลิ่นร่ำ ทอดสูงเนิน, (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคไข้หวัดใหญ่ในผู้ต้องขังจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคไข้หวัดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r= 0.190, p< 0.05$)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r=0.611$) ระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) สามารถอธิบายได้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจ และมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ โดยแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน รวมทั้งแรงสนับสนุนทางสังคมอาจช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ เช่น การเข้าร่วมอบรมความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ดังนั้น แรงสนับสนุนทางสังคม จึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ **สอดคล้องกับงานวิจัยของ** ไร่นาน แดงหนา, (2562) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ของประชาชน เขตเทศบาล ตำบลป่าคอก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เกิดจากปัจจัยความสัมพันธ์ตามแผนภาพ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.6 รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 35.7 และระดับน้อย ร้อยละ 27.7 ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ของสมาชิกในครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงลบ ($r=-0.278$) ระดับต่ำ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$)

4. แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r=0.611$) ระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน วางแผนกลยุทธ์ พัฒนาการจัดการกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแผนงานหรือโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในเขตพื้นที่ชายแดน

3. จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ และวิธีการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่อย่างถูกต้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการสื่อสาร และรณรงค์ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค,กระทรวงสาธารณสุข. (ปีไม่ระบุ). *ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (Influenza)*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2566 จาก https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=20
- กลิ่นร่ำ ทอดสูงเนิน (2566). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในผู้ต้องขังในจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2566, สืบค้นจาก nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5206/3/62060408.pdf.
- กลุ่มควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี. (2566) *รายงานสถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ พ.ศ.2561- 2565*. กลุ่มควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี.
- กลุ่มระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี. (2566). *รายงานสถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ พ.ศ.2561- 2565*. กลุ่มระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี.
- เชมณัฐ จิระเศรษฐภรณ์ และ วิราสิริ วสิวีร์ (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุหระาเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค*, 9(3), 368-383.

- ไพรัตน์ ห้วยทราย, ธนุย์สิญจน์ สุขเสริม, & กฤษณ์ ชุนลิก. (2559). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. *Prae-wa Kalasin Journal of Kalasin University*, 3(1), 64-81.
- มนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล, & ชมพูนุท โมราชาติ. (2558). การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ ชายแดน ไทย-สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชน ลาว: กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี Influenza surveillance of sub-district health promoting hospital in the areas of Thai-Lao border: A case of Ubon. *JOURNAL OF HEALTH SCIENCE RESEARCH*, 9(2).
- ระบบสถิติทางการทะเบียน จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566. (2566). (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566.
- ไธรัตน์ แดงหน้า. (2562). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนเขตเทศบาล ตำบลป่าคอก อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น)
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แผนปฏิบัติการสาธารณสุขชายแดน พ.ศ. 2565-2570. แหล่งที่มาจาก <http://ddc.moph.go.th/dvb/pagecontent.php?page=1269&dept=dvb>. สืบค้นวันที่ 12 สิงหาคม 2566.
- สุทธิพงษ์ กองวงษา. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการได้รับวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 23(3), 1-13.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี.(2565). *ข้อมูลหมู่บ้านและสถิติจำนวนประชากร*. แหล่งที่มาจาก: <http://bankaochonburi.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566.
- Barisri, J., Paladech, J., Muriganon, P., Pankalasin, R., & Paladech, S. (2021). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันโรคโควิด-2019(COVID-2019) ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(2), 33-45.
- Cohen, J. M. and N. T. Uphoff. 1980. "Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity". *World Development*, 8(3) : 213-235.
- House, J., & Kahn, R. (1985). *Measures and concept of social support*. In S. Cohen, & S. Syne *Social support and health* (pp. 83-108). Orlando: Academic

**ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร**
**Innovative Leadership of School Administrators under the
Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothon**

อาริยา แสงนิล¹, เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม² และบุลภรณ์ เทวอนสิริกุล³
Ariya Saengnil¹, Charoenwit Sompongdam² and Bulaporn Tawonsirikul³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี
¹⁻³Ratchathani University
Email: blueiceberg.ary@gmail.com¹

Received : February 26, 2024;

Revised : May 3, 2024;

Accepted : June 5, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 329 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาองค์ประกอบด้านการบริหารความเสี่ยงตระหนักและให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ห้องกร่วมกับบุคลากร มีการกำกับ ติดตามอย่างมีระบบ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Sisaket Yasothon, 2) to compare the innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Sisaket Yasothon by school size and 3) study suggestions about the innovative leadership of school administrators. The sample consisted of 329 teachers, academic year 2023 using Krejcie and Morgan's table, Stratified Sampling by school size, and Simple Random Sampling The instrument used to collect data was a questionnaire with 5 rating scales with 36 items. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation One-way ANOVA, and Content Analysis The research results were as follows

1. The overall innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Sisaket Yasothon 6 aspects as a whole and in individual aspects were at a high level, overall and individual aspects.
2. The comparison of innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Sisaket Yasothon, classified by school sizes, overall, and individual aspects were not different.
3. The suggestions about the innovative leadership of school administrators found that school administrators should improve terms of risk management, realize the organization analysis.

Keywords : Innovative leadership, School administrators, Secondary educational service area office Sisaket Yasothon

บทนำ

ภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับผู้บริหารองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะองค์กรของรัฐ หรือเอกชน เพราะองค์กรจะมีความเจริญรุ่งเรือง หรือไม่นั้น หนึ่งปัจจัยสำคัญ คือ ผู้บริหารในองค์กรนั้น มีภาวะผู้นำเพียงพอในการบริหารงานในองค์กรตามเป้าหมายที่วางไว้ ภาวะผู้นำ ควรเป็นภาวะที่เกิดขึ้นจริงที่มีประโยชน์ต่อการบริหารงาน บริหารคน นำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ Stogdill (1974) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล (Influence) คือ กระบวนการใช้อิทธิพลที่ผู้นำกระทำต่อกลุ่ม เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ในบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ และแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ต้องสามารถทำให้สถานศึกษา ได้ทำหน้าที่เป็นชุมชนแห่งวิชาชีพ ด้านการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติการทางวิชาชีพ ของสมาชิกที่เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอน นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการพัฒนาวัฒนธรรม จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่เข้มแข็ง เป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโต การสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน สภาวะการณดังกล่าวไม่ได้จำเพาะแต่อยู่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น การบริหารกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์นี้ก็จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ

ในการทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว อย่างไร้พรมแดน ซึ่งได้กระทบกระเทือนไปทุกกิจการ ไม่เว้นแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2557) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาให้บรรลุผล อีกทั้งการเตรียมพร้อม เพื่อเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล จึงเป็นความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องหาวิธีเปลี่ยนผ่านให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด และสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เติบโตไปพร้อมกับธรรมชาติขององค์กร

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี เพื่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่ท้าทาย และคาดเดาไม่ได้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศขององค์กรแห่งนวัตกรรม ด้วยระบบ เครื่องมือ ความคิดที่เป็นนวัตกรรม Horth and Buchner (2014) โดยเฉพาะการพัฒนา และนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้รวมไปถึงการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้ว ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น การสร้างสรรค์พัฒนา หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระบวนการทำงาน ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการผลิต การส่งมอบ ขั้นตอน หน้าทีรับผิชอบ ลักษณะงาน และเป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนยุทธศาสตร์ หรือวิธีดำเนินการแบบใหม่ ๆ ทั้งระบบ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือนวัตกรรมนั้นต้องมีความเหมาะสม กับสภาพปัญหา บริบท และความพร้อมของสถานศึกษา กระบวนการที่ได้มาซึ่งนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมนั้น ประสบผลสำเร็จมากขึ้น รูปแบบนวัตกรรมของแต่ละสถานศึกษา จึงมีความแตกต่างกัน นวัตกรรม การบริหารจัดการภายใต้องค์ประกอบขององค์กรที่มีการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม ต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ ผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรม มีบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม มีการยอมรับความผิดพลาด หรืออันเป็นผลจากความกล้าเสี่ยง มีการสื่อสารในระดับเดียวกัน โครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น การมีมุมมองในระยะยาว การที่ผู้นำมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมที่จะช่วยสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มแก่องค์กร ประเทศชาติในระยะยาว เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมียุทธศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหาร สามารถปฏิบัติ และถ่ายทอดได้ อีกทั้งสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นภายในองค์กร วิเคราะห์เหตุการณ์ กล้าคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา หรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีสถานศึกษาในเขตพื้นที่การปกครอง จำนวน 83 โรงเรียน จำแนกเป็นขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 55 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 12 โรงเรียน มีนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็น “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเชิงพื้นที่ตามบริบท ซึ่งได้มีการขับเคลื่อน นำนโยบายมา กำหนดจุดเน้น เพื่อการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดในการขับเคลื่อนพื้นที่คุณภาพของจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร โดยนำสู่การปฏิบัติ และการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีเป้าหมายสำคัญร่วมกัน คือ “เด็กศรีสะเกษ - ยโสธร เก่งขึ้นด้วยนวัตกรรม” โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัด สร้างและพัฒนานวัตกรรมทั้งด้านนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียน ระดับ

โรงเรียน ไปจนถึงระดับเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งส่งเสริมด้านผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาผลการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า จุดเน้นและนโยบายด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีผลการประเมินของสถานศึกษา อยู่ในลำดับต่ำสุด จากจุดเน้นทั้ง 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2564) จากสภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังขาดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม ควรจัดกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อทราบแนวทาง และข้อเสนอแนะ ไปสู่การพัฒนาเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่สนใจ เพื่อนำแนวทางการพัฒนาไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของการศึกษาไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีนักวิชาการใช้คำอยู่หลายคำ เช่น ผู้นำนวัตกรรม ผู้นำด้านนวัตกรรม ผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้นำแห่งนวัตกรรม เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัย ทั้งนี้ Rahman (2012) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำที่มึนวัตกรรม เป็นกระบวนการของการส่งเสริมนวัตกรรม ผ่านการพัฒนาทางวัฒนธรรมองค์การที่สอดคล้องกับนวัตกรรม โดยกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่เป็นแนวทาง และสร้างความเชื่อมั่นในหมู่พนักงานในการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้ความเป็นผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ส่วน Weiss and Legrand (2011) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมคือ ผู้นำที่มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหา หรือโอกาสที่ลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยผู้นำ หรือผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางนวัตกรรม (Innovative Intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนอง แก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์การมากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ ปิยะ ตันติเวทยานนท์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า นวัตกรรม มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้เพิ่มความสามารถในการแข่งขันองค์กร จะสามารถนำเสนอสินค้าและบริการใหม่ใหม่ให้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องและตรงเป้าหมายองค์การแห่งนวัตกรรมสามารถผลิตสินค้าได้เร็วขึ้น คุณภาพสูงต้นทุนการผลิตต่ำ การนำเสนอความหลากหลายให้แก่ผู้บริโภค องค์กรที่เป็นผู้นำทางธุรกิจมักมีความสำเร็จจากนวัตกรรมไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านกระบวนการ การจัดการ ด้านการตลาด

และองค์การที่มีความสามารถ จะสร้างนวัตกรรมปัจจุบัน สร้างความเป็นไปได้ของนวัตกรรมแห่งอนาคต องค์การแห่งนวัตกรรมจะนำมาซึ่งสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กร ทั้งวิธีการคิด วิธีการทำงาน แนวทางใหม่ ๆ เพื่อสร้างงานที่มีประสิทธิภาพ ประสานความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรม โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การบริหารความเสี่ยง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อาทิ

อรอนงค์ โรจน์วิวัฒน์บุลย์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม พบว่า องค์ประกอบ คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านสมรรถนะ 3) ด้านบทบาทหน้าที่ 4) ด้านลักษณะทางสังคม

ขวัญชนก โตนาค (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบบุคลิกภาพภายใน (2) องค์ประกอบบุคลิกภาพภายนอก (3) องค์ประกอบการทำงาน และ (4) องค์ประกอบมิตรสัมพันธ์

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ได้แก่ ด้านบรรยากาศ แห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีจริยธรรม ซึ่งตรวจสอบได้ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง จะส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน ได้ร้อยละ 80 การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จะสามารถนำความสามารถของตนในการโน้มน้าว หรือจูงใจให้บุคลากรทำงานด้วยความเต็มใจ และยังประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การตั้งไว้ได้

อรวรารค์ จันทร์เกษม และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงาน และพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทางสังคม และด้านบทบาทหน้าที่

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำที่ใช้ความสามารถในการเข้าถึงปัญหา หรือโอกาส สามารถขับเคลื่อนบุคลากรให้เกิดการคิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างนวัตกรรม พัฒนาสู่การมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมนำไปสู่การสร้างกระบวนการใหม่ ในการปฏิบัติงานที่ท้าทาย อีกทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (Horth and Vehar, 2012)

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ทักษะคนดีและพฤติกรรม มีผลต่อการขับเคลื่อนองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้น พัฒนาตนเองเปิดรับสิ่งใหม่ สามารถประเมินสถานการณ์ มองเห็นโอกาสในการแข่งขัน อีกทั้งมีวิธีการรับมือกับความท้าทาย กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านความคิด (Mindset)

2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม กำหนดบทบาท วางแผน มอบหมายงาน ตลอดจนการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหา และปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีเป้าหมายร่วมกัน จูงใจ โน้มน้าวให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านทักษะ (Skillset)

3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ หลากหลายคิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อเกิดผลลัพธ์ในรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วและอาจเกิดขึ้นในอนาคต กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านความคิด (Mindset)

4. ด้านการบริหารความเสี่ยง การจัดการบริหารปัจจัย ทรัพยากรที่มีอยู่ และกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง กำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ทำให้ระดับความเสี่ยง และผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านทักษะ (Skillset)

5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมองเห็นความสำคัญและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ปรับให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ อีกทั้งต้องสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านเครื่องมือ (Toolset)

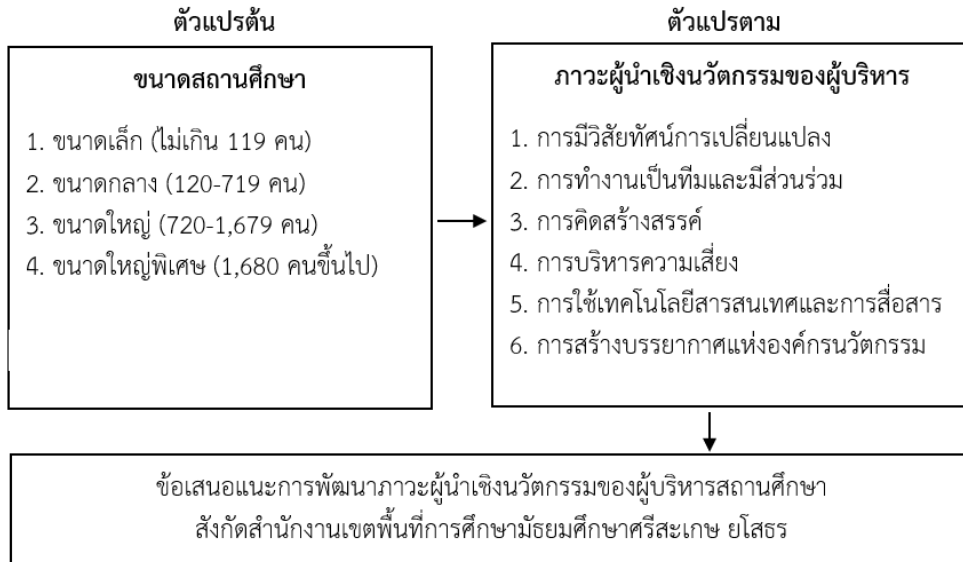
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม การทราบบริบท และสภาพขององค์กร สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม กำหนดให้เป็นองค์ประกอบด้านเครื่องมือ (Toolset)

แนวคิดที่ผู้วิจัยศึกษา นำมากำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอีกทั้งสอดคล้องกับบริบทการบริหารสถานศึกษา และมีงานวิจัยสนับสนุน จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การบริหารความเสี่ยง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (Horth and Vehar, 2012)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วย 83 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 2,271 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 329 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางแสดงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ตารางแนะนำคือ 324 คน แต่เนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในการวิจัยทั่วไปมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 80 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่าขั้นต่ำ โดยกำหนดเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยในกรณีที่ไม่มีผู้ตอบกลับ กลุ่มตัวอย่างใหม่ จำนวน 329 คน เพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 5 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 8 คน ขนาดกลางจำนวน 121 คน ขนาดใหญ่จำนวน 46 คน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 154 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และมีข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination) อยู่ระหว่าง .81 - .90 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94 และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยดำเนินการ 2 วิธี ดังนี้ ประสานงานการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และประสานงานการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถามผ่านตัวแทนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมแบบสอบถาม จำนวน 329 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว

4.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาความถี่

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวม และรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.03	.40	มาก
2.	ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.04	.32	มาก
3.	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.03	.33	มาก
4.	ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.02	.32	มาก
5.	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.05	.31	มาก
6.	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.06	.30	มาก
รวม		4.03	.40	มาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1.	ด้านการมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	.009	3	.003	.018	.997
		ภายในกลุ่ม	53.479	325	.165		
		รวม	53.488	328			
2.	ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วน ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.008	3	.003	.026	.994
		ภายในกลุ่ม	34.993	325	.108		
		รวม	35.002	328			
3.	ด้านการคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.048	3	.016	.139	.937
		ภายในกลุ่ม	37.277	325	.115		
		รวม	37.325	328			
4.	ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	.015	3	.005	.048	.986
		ภายในกลุ่ม	33.081	325	.102		
		รวม	33.096	328			
5.	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	.009	3	.003	.031	.993
		ภายในกลุ่ม	31.929	325	.098		
		รวม	31.938	328			
6.	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.008	3	.003	.028	.994
		ภายในกลุ่ม	29.621	325	.091		
		รวม	29.629	328			
เฉลี่ย		ระหว่างกลุ่ม	.016	3	.005	.048	.983
		ภายในกลุ่ม	36.73	325	.792		
		รวม	36.746	328			

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วย 6 ด้าน แต่ละด้านมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านการมี วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ห้องค์กรอย่างจริงจัง ควร สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร และผู้บริหารควรมีความรู้และสามารถ ถ่ายทอดให้บุคลากรในองค์กรได้ 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ บุคลากรได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็นเพื่อการทำงานร่วมกัน ควรกำหนดบทบาท หน้าที่การทำงาน อย่างชัดเจน เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และควรให้ความใส่ใจ และให้คำปรึกษาใน

กระบวนการทำงานของบุคลากรได้ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีการระดมความคิด ควรส่งเสริมอุปกรณ์การสืบค้น หาคความรู้ วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ แก่บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาฯรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรได้บังคับบัญชา 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กร ร่วมกับบุคลากรเพื่อวางแผนการพัฒนา และป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีทักษะความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารสามารถถ่ายทอด เผยแพร่ความรู้ทางเทคโนโลยี และนวัตกรรม ไปยังชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ และ 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ดี ผ่อนคลาย ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็น มีน้ำใจ มีมารยาท ในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาคำรู้ และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สรุปแนวทางการพัฒนา ได้ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษามีกลยุทธ์ในการวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์องค์กรอย่างมีระบบ และเป็นผู้นำในการปฏิบัติอย่างจริงจัง มีแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนวิธีการ และผลลัพธ์ที่ได้มาจะนำมาพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม ผู้บริหารจัดให้มีการประชุม วางแผนระหว่างบุคลากร มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สนับสนุนเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คอยติดตามผลการดำเนินงานให้กำลังใจอยู่เสมอ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อสามารถช่วยสนับสนุน และส่งเสริมให้บุคลากรได้บังคับบัญชาเป็นบุคคลใฝ่รู้ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันในองค์กร พัฒนาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการวางแผน วิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา วิเคราะห์องค์กรอย่างเป็นระบบจริงจัง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาจุดด้อย และพัฒนาจุดแข็งไปได้ อย่างตรงจุด เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหารงาน นอกเหนือจากการสื่อสารด้วยวาจาต่อหน้าแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ เพื่อแสดงความเป็นผู้นำที่ทันสมัยสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ และ 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาใส่ใจบุคลากร ทั้งในบริบทการทำงานและสุขภาพ เอื้ออำนวยอุปกรณ์ในการทำงาน มีนโยบายส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในองค์กร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นบุคคลใฝ่รู้ ถ่ายทอดความรู้และทักษะแก่ผู้อื่นได้ เปิดกว้างทางความคิด อีกทั้ง ต้องสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สภาพบริบททางสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสถานศึกษา และการจัดการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัว และเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นผู้นำในการส่งเสริมครู และบุคลากรให้มีความคิดเชิงนวัตกรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการใช้ การพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และมีการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เวียงวิวรรธน์ ทำทูล (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ ชีตสมรรถนะสูงสุดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา กันถิน (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีการขับเคลื่อนนโยบาย 1 โรงเรียน 1 ผู้บริหาร 1 ครู 1 นวัตกรรม อีกทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้าง และพัฒนานวัตกรรม ทั้งนวัตกรรมการบริหาร และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทำให้เป็นแรงกระตุ้น เพื่อสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษาทุกขนาด ภายใต้การบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริฉัตร นวนทอง (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีประเด็นที่สำคัญควรพัฒนาดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กรอย่างจริงจัง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร และผู้บริหารควรมีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้บุคลากรในองค์กรได้ 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาท หน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อการทำงานร่วมกัน และผู้บริหารควรให้ความใส่ใจให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงานของบุคลากรได้ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีการระดมความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมอุปกรณ์การสืบค้นหาความรู้ วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ แก่บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากรได้ บังคับบัญชา 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กร ร่วมกับ

บุคลากรเพื่อวางแผนการพัฒนา และป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีทักษะความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ

5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ให้มีการพัฒนา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษาถ่ายทอด เผยแพร่ความรู้ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยังชุมชนและหน่วยงานอื่นได้

6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ดี ผ่อนคลาย ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็น มีน้ำใจ มีมารยาทในการทำงานร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้ ทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา จากแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ล้วนเป็นแนวทางการพัฒนาที่จะนำองค์กรให้เป็นองค์กรนวัตกรรมเพื่อให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องนำแต่ละแนวทางการพัฒนาไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิสิษฐวัฒน์ กลิ่นไธสงค์ (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น โดยแสวงหาความรู้และประสบการณ์อยู่ตลอดเวลาผ่านการอบรม ศึกษาดูงาน รวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดฐานความรู้ใหม่ผสมผสานกับความเชี่ยวชาญเดิมที่ก่อให้เกิดจินตนาการใหม่ ๆ ความรู้ใหม่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาจิตตนวัฒนธรรมให้มากที่สุด ผู้บริหารควรมีทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการบริหารการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมวัฒนธรรมนวัตกรรมร่วมในโรงเรียน และการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และการสื่อสาร ส่งเสริมนวัตกรรมเป็นค่านิยมหลักของโรงเรียน ปลูกฝังความตระหนักรู้ด้านนวัตกรรมให้กับบุคลากรทุกคน สร้างพื้นที่อิสระสำหรับให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์ทำนวัตกรรม และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทิยา ยิ้มรักษา (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ควรพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น เช่น มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบัน การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาองค์ประกอบด้านการบริหารความเสี่ยง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก โดยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กรร่วมกับบุคลากร เพื่อวางแผนการพัฒนา ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีทักษะความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ ต้องแสดงความสามารถในการเป็นนักสร้างทางเลือกในการเสี่ยง ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการบริหารงานแนวใหม่ หรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ เพื่อนำองค์กรให้เป็นองค์กรนวัตกรรมที่เติบโตอย่างยั่งยืน

สรุป

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะในประเด็นการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมี ระบบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ได้แสดงออกถึงความ พร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นนักคิด เชิงระบบ กล่าวคือ มีความสามารถในการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากประสบการณ์เดิมไปสู่การพัฒนาสิ่ง ใหม่ หรือแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ การมีความกล้าทำทำหาย กล่าวคือ มีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรงให้ครูเกิดความอยากรู้ อยากรเห็น และกล้าลองผิดลองถูกในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และการ กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม และความต้องการของ ชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาองค์กรและพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการ วิเคราะห์องค์กรอย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบผลที่ชัดเจนและนำมากำหนดวิสัยทัศน์พัฒนาสถานศึกษาได้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีการ ระดมความคิด วางแผนในการดำเนินงาน รวมถึงส่งเสริมอุปกรณ์การสืบค้น หาความรู้ วิธีการ นวัตกรรม ใหม่ ๆ แก่บุคลากร

1.3 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาท หน้าที่การ ทำงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม และชัดเจน ควรให้ความใส่ใจ และให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ของบุคลากรได้

1.4 การบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์กร ร่วมกับ บุคลากรเพื่อวางแผนการพัฒนา และป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น มีการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยง อย่างมีระบบ

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการ พัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดสรร งบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอ ต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

1.6 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี ผ่อนคลาย มีการรับฟังความคิดเห็น มีน้ำใจ และมีมารยาท ในการทำงานร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก โตนาค. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 131-140. สืบค้นจาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/21951
- ธีระ รุณเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูประบบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ยิ้มรักษา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(3), 880-891. <https://doi.org/10.14456/jeir.2022.21>
- ปวีณา กันถิน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปิยะ ตันติเวทยานนท์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม กรณีศึกษา: บริษัท ซุปเปอร์ริช อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็กซ์เชนจ์ 1965 จำกัด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 9(2), 102-111. สืบค้นจาก <http://61.19.238.50/journal/data/9-2/9-2-12.pdf>
- พิสิษฐวัฒน์ กลิ่นไธสงค์. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. (2564). *จุดเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร*.
- อรวรรรงค์ จันทร์เกษม, วรกมล วิเศษศรี และ สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานและพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 8(1), 138-144. สืบค้นจาก <https://ojs.kmutnb.ac.th/index.php/faa/article/view/794/739>

- อรอนงค์ โจนน์วัฒนบุญย์. (2554). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร ดุษฎีบัณฑิต) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Horth, D. M., & Vohar, J. (2012). *Becoming a leader who foster innovation*. Center for Creative Leadership. Retrieved from <https://www.ccl.org/wpcontent/uploads/2014/03/BecomingLeaderFostersInnovation.pdf>
- Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovation leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results*. Center for Creative Leadership. Retrieved from https://imamhamzatcoed.edu.ng/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Rahman, S. Y. (2012) Triangulation research method as the tool of social science research. *BUP Journal*, 1, 154-163. Retrieved from <http://www.bup.edu.bd>
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/1974-22876-000>
- Weiss, D. S., & Legrand, C. (2011). *Innovative intelligence: The art and practice of leading sustainable innovation in your organization*. New York: John Wiley & Sons.

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรมวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา
ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Learning Management Based on the Sappurisadhamma for Buddhism
Subject at the Secondary 1, Suwannaphumwittayalai School
Sakhu Sub-district, Suwannaphum District, Roi-Et Province

พระมหานำเกียรติ วิสุทธิ¹, พระครูวิริยปัญญาภินันท์², พระครูศรีสุนทรสรกิจ³
PhramahaNamkriat Visutdho¹, PhrakhruWiriyaphanyapiwat², Phrakusisunthonsarakit³
¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus
Email: mahanoy13@hotmail.com¹, kaewtatam@gmail.com³

Received : January23, 2024;

Revised : June1, 2024;

Accepted : June5, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็น คือ (1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิ วิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และ (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จำนวน 28 คน ใช้คู่มือในการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลักสัปปุริสธรรม มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะ ตามการจัดการเรียนรู้ หลักสัปปุริสธรรม ได้เป็นอย่างดี และจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี

2. ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน

เรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, หลักสัปปุริสธรรม, วิชาพระพุทธศาสนา

Abstract

This research study has two objectives: (1) to study learning management according to the seven Sappurisa Dhamma principles of Buddhism; On the secondary school level 1 at Suvarnabhumiwittayalai School, Saku Sub-district, Suvarnabhumi District Roi Et Province and (2) to compare the Mathayomsuksa 1 student's achievements before and after learning through the Sappurisa Dhamma principles of Buddhism, Suvarnabhumiwittayalai School. The sample of this study was 28 Mathayomsuksa 1/4 students who enrolled in Sappurisa Dhamma principles in Buddhism at Suvarnabhumiwittayalai Secondary School. The research instruments were handbooks for learning management, four lesson plans, and pre-and-post of achievement tests. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and t-test with the statistical significance set at .05 level.

The findings were as follows:

1. The study of learning management according to the Sappurisa Dhamma principles of Buddhism the level of Mathayomsuksa 1/4, Suvarnabhumiwittayalai School,, it was found that students had a better understanding of the Seven Sappurisa Dhamma principles of Buddhism and demonstrated good analytical and critical thinking skills. Additionally, it was observed that the majority of students exhibited positive changes in their behavior

2. Achievement of students before and after school Learning management according to the principle of Sappurisa Dhamma of Buddhism, Mathayomseksa 1/4, Suvarnabhumiwittayalai School Suvarnabhumi District Roi Et Province, it was found that the 28 students had the mean (\bar{X}) for pretest equal to 13.14 with a standard deviation (S.D.) of 1.96 While the mean (\bar{X}) for posttest was equal to 26.82 with a standard deviation (S.D.) of 1.59. When comparing between the pretest and posttest of learning achievement, it was found that posttest had a higher score than pretest with a statistical significance at 0.05 level, according to the assumption set.

Keywords: learning management, principles of Sappurisdhamma, Buddhism subjects

บทนำ

นักเรียนไทยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า นักเรียนเริ่มมีแนวคิด และพฤติกรรมที่เสื่อมถอย จากคุณธรรมอันดีงามของสังคมไทย ทำตัวออกห่างจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ขาดหลักเหตุ และผลในการตัดสินใจ ไม่สามารถวางตนให้เหมาะสมตามสถานะ หรือวุฒิภาวะของตนเอง มีการใช้จ่ายทางสถานการณ์เงินฟุ่มเฟือยโดยไม่รู้จักประมาณ แสดงออกถึงความไม่เคารพยำเกรงต่อครูบาอาจารย์ และผู้อาวุโส ไม่รู้จักกาลเทศะ แบ่งเวลาไม่เป็น ปฏิบัติตนคล้อยตามกระแสสังคม ไม่รู้จักเลือกคบบุคคลตามความเหมาะสม สถานศึกษาก็มีความสำคัญอยู่ในระดับหนึ่ง ที่จะสามารถสั่งสอนอบรมบ่มเพาะให้กับนักเรียน นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ในสังคมได้แล้วยังไม่พอ ต้องมีความดีควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้ามีแต่ความรู้ความสามารถ แต่ยังขาดความดีไม่เป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล ไม่รู้จักตน ไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักกาล ไม่รู้ชุมชน ไม่รู้จักเลือกคบบุคคล แล้วในอนาคตก็อาจนำความรู้ที่มี สร้างความวิบัติเสียหายให้กับตนเอง สังคมและประเทศชาติได้

ในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเรียนแบบในทางที่ผิด ๆ ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมทางตะวันตกก็เข้ามาสู่ประเทศไทย ซึ่งขัดต่อคุณธรรมความดีงามของสังคมไทย จากความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์จึงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา (สุทธิพงษ์, 2557 : 77)

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะสามารถพัฒนา นักเรียนนักศึกษาให้เป็นคนดีตามความหมายทางพระพุทธศาสนา มีความองค์ความรู้ ความสามารถ ประพฤติตนให้ถูกต้องดีงามทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ครองตนได้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หรือเป็นคนดีที่นำไปสู่ความเจริญความก้าวหน้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547 : 14) หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร 7 ประการ คือ 1) เป็นธรรมมัญญู รู้จักธรรม 2) อตถัญญู รู้จักอรรถ 3) อตตัญญู รู้จักตน 4) มัญญัญญู รู้จักประมาณ 5) กาลัญญู รู้จักกาล 6) ปรีสัญญู รู้จักบริษัท 7) ปุคคลปโรปรัญญู รู้จักเลือกคบคน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 23/68/143-146) จึงเป็นหลักธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ชั้น อันได้แก่ ชั้นที่ 1) ธัมมัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุรู้จักหลักการ รู้ความจริง เช่น รู้ว่าอะไรคือความสุข อะไรคือความทุกข์ รู้ว่าอะไรคือต้นเหตุของปัญหา รู้จักว่ากำลังเรียนรู้เรื่องอะไร อะไรคือสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ชั้นที่ 2) อตถัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล รู้จุดมุ่งหมาย เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับคืออะไร ผลที่เกิดจากการกระทำเป็นข้อดีหรือข้อเสียจะมีองค์ความรู้อะไรที่จะเกิดขึ้น ชั้นที่ 3) อตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน รู้จักตัวเอง สถานะวุฒิภาวะ กำลังความสามารถ แล้วทำให้ถูกต้อง เช่น รู้ว่าตนเองอยู่ในวุฒิภาวะใด มีความสามารถด้านไหน มีสถานะสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน ชั้นที่ 4) มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดีพองาม ไม่ฟุ่มเฟือย เช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักประมาณในความสันโดษ รู้จักยินดีในสิ่งที่มีอยู่ ชั้นที่ 5) กาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเวลาที่เหมาะสม

ในหน้าที่ ในการทำงานเช่น รู้จักว่าเวลาไหนควรเรียน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำงาน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำบุญ ประกอบพิธีกรรมในทางศาสนา ชั้นที่ 6) ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน สังคมต่าง ๆ กิริยามารยาทที่ควรปฏิบัติต่อกลุ่มคน ปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมดั่งงาม เช่น รู้จักว่าชุมชนนั้น ๆ มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างไร ก็ควรปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ รู้จักว่าสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เขามีกิริยามารยาทเป็นอย่างไรก็พึงปฏิบัติต่อตามอย่างนั้น รู้จักการเข้าหาชุมชนนั้น ๆ อย่างเข้าใจและถูกต้องดั่งงาม ชั้นที่ 7) บุคคลโปรปรัชญูตา คือ รู้จักเลือกคบบุคคลตามความแตกต่าง อหยาศัยมีคุณธรรม เช่น รู้จักว่าควรคบบุคคลเช่นใดจึงเหมาะสมถูกต้อง และดั่งงาม รู้จักว่าบุคคลนั้น ๆ มีอหยาศัย และคุณธรรมยิ่งหย่อนอย่างไร และควรปฏิบัติต่ออย่างไรจึงจะเหมาะสมดั่งงาม รู้จักประเภทของแต่ละบุคคลว่าควรคบหาหรือไม่อย่างไร (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. 2546 : 73) คนที่จะเป็นคนดีได้ จึงต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาขัดเกลาหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน การดำเนินชีวิตในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ไม่ขัดต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและสังคมไทย จึงต้องอาศัยหลักสัปปริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับสัตบุรุษหรือหลักธรรมสำหรับคนดีเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเป็นการพัฒนาเด็กนักเรียนให้ เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ในสังคมซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ด้านสติปัญญาร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกับสังคมไปพร้อม ๆ กัน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

ดังนั้น หลักสัปปริสธรรม จึงเป็นหลักธรรมสำหรับคนดี หลักปฏิบัติสำหรับเป็นคนดี หรือคุณธรรมที่ปฏิบัติให้เป็นคนดี เป็นคนดีโดยแท้ หรือเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ มี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) อหิมัญญูตา คือ รู้จักธรรมคือเหตุ 2) อตถัญญูตา คือ รู้จักธรรมคือผล 3) อัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน 7) บุคคลโปรปรัชญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล (จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. 2551 : 59)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า นักเรียนนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และควบคู่กับการขัดเกลาจิตใจในการเรียนรู้ตามหลักสัปปริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีคนสมบูรณ์แบบคนที่สังคมและประเทศชาติต้องการ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลและรู้จักการวางตนในสังคมตลอด ทั้งเลือกคบบุคคลให้เหมาะสมตามสถานะของตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมดั่งงาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางผู้วิจัย จึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา และนำไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนในโรงเรียนให้มีความสุขในการเรียน และการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นการดำเนินการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามขั้นตอน วิธีการ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ ในการเรียนสาระการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 6 เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมมี 7 ประการ ซึ่งมีขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นรู้จักเหตุ 2) ขั้นรู้จักผล 3) ขั้นรู้จักตน 4) ขั้นรู้จักประมาณ 5) ขั้นรู้จักกาล 6) ขั้นรู้จักชุมชน 7) ขั้นรู้จักเลือกคบบุคคล มีแนวคิดมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ 2) ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้พุทธศักราช 2551

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม พบว่าทำให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์แยกแยะประเด็นในด้านเนื้อหา ในแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามหลักสัปปุริสธรรมมีพฤติกรรมในทางที่ดี อีกทั้งยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (พระแสงสุรีย์ คุณธมโม, 2560; พระครูสังฆรักษ์ โชคชัย ธรรมงโร, 2563: พระครูสังฆรักษ์วินัย ปาสาทิโก, 2556; พระเลื่อน อมโร, 2556; พระชัยสฤทธ์ นริสโร, 2554; พระปลัดสาธิต อมโร, 2558; เกรียงไกร จันทะแจ่ม, 2566)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยด้วยรูปแบบวิธี (Experimental Research) คือ การวิจัยเชิงทดลอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีขั้นตอนและวิธีการวิจัยประกอบไปด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มี 8 ห้อง จำนวน 143 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โดยการจับฉลาก จำนวน 28 คน ของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทางผู้วิจัยได้จะทำรูปแบบการวิจัยด้วยวิธี (Experimental Research) คือ การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นการวิจัยที่เก็บเกี่ยวรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา จากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มสาระ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3 เรื่อง มีดังนี้ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพระพุทธศาสนา 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และเรื่อง หลักสูตรประถมศึกษา 7 ตลอดทั้งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาแล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 วิชาพระพุทธศาสนา

2. ศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อคัดเลือกเนื้อหามาเป็นบทเรียน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียง และสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้และทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา 7 ประกอบไปด้วย ด้านการรู้จักเหตุ ด้านการรู้จักผล ด้านการรู้จักตน ด้านการรู้จักประมาณ ด้านการรู้จักกาล ด้านการรู้จักชุมชน และสังคม และด้านการรู้จักเลือกคบบุคคล ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 ที่สร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียน แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องด้วยงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยด้วยการลงภาคสนามปฏิบัติการและเก็บผลการวิจัยด้วยตนเอง ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 วิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 จำนวน 28 คนด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

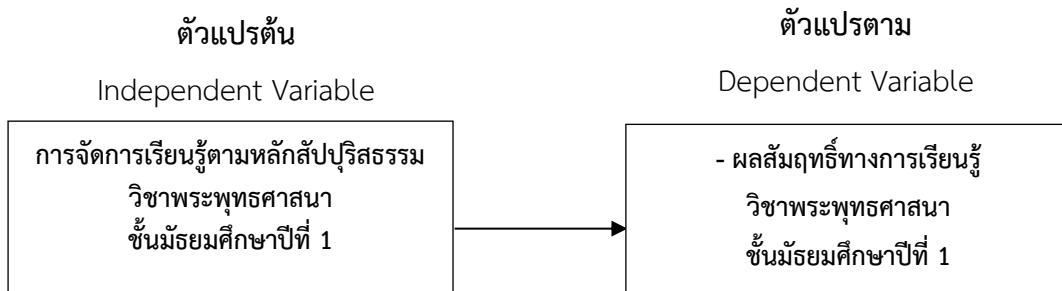
1. ดำเนินการให้นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 เรื่อง เรื่องละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา

2. ทดลองการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการสอนเรื่องละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง วันละ 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง

3. เมื่อทำการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้ว ทำการวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้ด้วยคำถาม 4 ตัวเลือก
4. ตรวจสอบผลคะแนน และนำคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน แสดงรายละเอียดแยกเป็นทั้ง 3 แผน ดังนี้

แผนที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่					รวม	(\bar{X})	(S.D.)
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์แบบประเมินดัชนีมีความสอดคล้อง ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย มีค่าซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหา ไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามหลักสูตร นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์แยกแยะตามหลักสูตร และนักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร วิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และศาสนพิธี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	(\bar{X})	(S.D.)	t	Sig
ก่อนเรียน	28	30	13.14	1.96	42.02	0.05
หลังเรียน	28	30	26.82	1.59		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสัปปุริสธรรม นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียง เพื่อสร้างคู่มือในการสอน และแผนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา ตลอดทั้งได้ทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบ กับหลักสัปปุริสธรรม พบว่ามีดัชนีความสอดคล้องของค่า (IOC) = 1.00

1. จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสัปปุริสธรรม ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี พบว่า นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์รู้จักแยกแยะใส่ใจในการจัดการเรียน การเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การปฏิบัติตนกับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระแสงสุริย์คุณธรมโม (ทองขาว) (2560 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาใบความรู้ แล้วให้ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ปรากฏว่าผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้ไม่สมบูรณ์ ผู้สอนจึงดำเนินการอธิบายสอดแทรกเพิ่มเติม เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 และสังเกตพฤติกรรมตอบสนองปรากฏว่า ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในการเรียนรู้ และสามารถตอบปัญหาที่ผู้สอนถามได้ ผู้สอนจึง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ปรากฏว่าผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้หลักสัปปุริสธรรม 7 ทั้ง 7 ชั้น ได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนน

ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ โชคชัย ธมมังกุโร (พลชา) (2564 : บทคัดย่อ) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการจัดการสอนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง รัฐธรรมนูญของเรา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 27 รูป คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.994 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.528 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา“การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลที่ได้จากการ จัดการเรียนรู้อุ้มนักเรียนสามารถแยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม การวิเคราะห์แยกแยะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจาก เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ผลที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่ศึกษา เรื่องราว ๑) เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสม, ๒) รู้จักพอเพียงพอดีพองามในการเลือกสรรสิ่งของที่มีอยู่, ๓) เข้าใจเวลาที่ถูกต้อง, ๔) ปฏิบัติเข้าใจขนบธรรมเนียม, ๕) เข้าใจชุมชน, ๖) สังคม, และ ๗) อยู่ร่วมกับสังคมได้, อย่างสงบสุข ไม่ขัดแย้ง เข้าใจในการคบหาบุคคลตามความแตกต่าง เข้าใจคุณและโทษในการคบหาบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่ดี มากกว่าร้อยละ ๘๐ ของผู้เรียนส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองตามกระบวนการจัดการเรียนรู้หลักสัปปุริสธรรม และมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ ๐.๐๕ ดำรงตนอยู่ในครอบครัว และสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่า การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลัก สัปปุริสธรรม มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้ หลักสัปปุริสธรรม ได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี

2. จากผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๘ คน มีคะแนนก่อนเรียนมี

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2551). *คู่มือการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ม.3*. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด,
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมนุญชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2546). *พุทธปรัชญาการปกครอง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด,
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2557). “ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา”. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ “แผนพัฒนาการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ” ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.bps.sueksa.go.th, [21 /ก.ย/2565].
- อรนุช โชพิมพ์ (2560), “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว). (2560). “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

The Development of Learning Achievement on Buddhist Principles
for Prathomsuksa 5 Students at Ban Khoko School, Khoko Subdisrict
Mueang District, Surin Province by Using a Learning Package

นางสาวศิริภา หลอมประโคน¹, พระครูวิริยปัญญาภิษณ², พระครูสาธุกิจโกศล³
Miss Siripa Lomprakhon¹, PhrakhruiWiriyanpanyapiwat², PhrakhruiSathukitKosol³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus
Email: Siripa815@gmail.com

Received : February24, 2024;

Revised : May30, 2024;

Accepted : June6, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัด

สุรินทร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักธรรม; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; บทเรียนสำเร็จรูป

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop ready-made lessons on Dharmic Principles of Prathomsuksa 5 students at Ban Korko School, Korko Sub-district, Mueang District, Surin Province to be effective according to the 80/80 criteria; 2) to compare the pre-test and post-test of student's learning achievement through the learning package on Dharmic Principles ; and 3) to study the students' satisfaction towards the learning package on Dharmic Principles. The sample group consisted of 28 students in grade 5 chosen by simple random method. The research instruments were 1) ready-made lessons on Dharmic Principles, 2) a learning management plan, 3) an achievement test, and 4) a satisfaction assessment form. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, determination of E_1/E_2 efficiency, and testing the research hypothesis by using a Dependent t-test.

The results of the research showed as these followings:

1. The efficiency of the learning package on Dharmic Principles of Prathomsuksa 5 students at Ban Korko School, Korko Sub-district, Mueang District, Surin Province was 84.01/87.38, which was higher than the standard set for 80/80.

2. The students' learning achievement before and after learning with the learning package on Dharmic Principles showed the average score after learning through the learning package higher than the average score before learning through the learning package at the statistically significant level of .01.

3. The students' satisfaction towards the learning package on Dharmic Principles, overall, the satisfaction level was at the highest level.

Keywords : principles; Learning Achievements; learning package.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนักเรียน จะต้องมีความรู้ จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และ

สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย รักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม โดยอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3-4) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษามีความสำคัญมาก เพราะมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต เป็นการเตรียมให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อยู่ในสังคมที่แตกต่างกัน โดยไม่แตกแยก มีความสามัคคีปรองดอง อีกทั้งวิชาสังคมศึกษาช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ทำให้มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การนำน้อมหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ไปใช้ปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง มีศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ปัจจุบันนักเรียนให้ความสนใจต่อพระพุทธศาสนาน้อยลง สวนหนึ่งเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2556 : 1) การจัดการกระบวนการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาสาระเป็นจำนวนมาก มีความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะในส่วนของเนื้อหาใน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจสำหรับนักเรียนในปัจจุบัน อีกทั้งไม่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่สามารถเห็นความสำคัญ และประโยชน์ต่อการเรียนได้ (พรธมมา ดวงบุตร, 2559 : 51-61) จึงเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีนวัตกรรมสื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งครูผู้สอนยังมีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบอีกมากมาย เช่น งานกลุ่มบริหารวิชาการ งานกลุ่มบริหารทั่วไป งานกลุ่มบริหารบุคคล หรืองานการเงิน และพัสดุ ซึ่งภาระงานต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ทำให้ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการจัดการเรียนการสอน หรือเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องหา

วิธีการสอนในรูปแบบใหม่ และการผลิตนวัตกรรมสื่อการสอนใหม่ ๆ ให้ทันต่อยุคในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดีเป็นอย่างมากที่ครูผู้สอนควรจะนำมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ทำกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนสามารถออกแบบบทเรียนได้ ตาม ความเหมาะสม โดยเนื้อหาในบทเรียนจะเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของ ตนเอง (ธีระชัย ปุณณโชติ, 2552 : 4) เมื่อนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนก็กลับไปทบทวนแล้วจึงค่อย เรียนบทเรียนต่อไปได้ บทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนในห้องเรียน โดยแบ่งเนื้อหาในบทเรียนออกเป็นกรอบ และแต่ละกรอบก็จะมีเนื้อหาความยาก ง่ายตามลำดับขั้นที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ในบทเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และศึกษาได้ตามศักยภาพของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ที่ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมการเรียน และประเมินผลด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจ ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้ และเป็นการสนองความแตกต่างในด้าน ความสามารถของบุคคลได้เป็นอย่างดี (ทิตินา แคมมณี, 2552 : 16)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาดังกล่าวจะ เห็นได้ว่าการนำบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียน การสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยัง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1) พระรัตนตรัย

พระรัตนตรัยเป็นเครื่องนำทางที่ประเสริฐ 3 ประการหรือ แก้ว 3 ประการเป็นสิ่งที่นับถือเคารพบูชาอันประเสริฐสูงสุด 3 ประการของชาวพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ต่างอิงอาศัยกันเหมือนไม้ 3 อย่างอันตั้งพิงกัน จะขาดเสียอันหนึ่งไม่ได้ โดยจิตตูปบาทว่า เป็นผู้ขจัดซึ่งภัยของสัตว์ทั้งหลายโดยทำสัตว์ทั้งหลายให้เป็นไปในประโยชน์เกื้อกูล และถอยกลับจากสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์เกื้อกูล เพราะทำสัตว์ทั้งหลายให้ช่วยข้ามพ้นจากกันดารคือภพ และให้ความเบาใจแก่สัตว์ทั้งหลาย เพราะทาสักการะทั้งหลายแม้จะเป็นของน้อยค่าแต่ผลที่ได้รับกลับไปพูนด้วยอานิสงส์

2) ไตรสิกขา

ไตรสิกขา หมายถึง การเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง เริ่มจากการรักษาศีล เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมทางกายวาจาใจ และการดำเนินชีวิตของตนเองให้บริสุทธิ์ รวมถึงการฝึกหัดการอยู่ร่วมกันของเพื่อนร่วมงานให้มีความเกื้อกูลต่อกัน กระบวนการที่สำคัญในการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้บริสุทธิ์ด้วยศีลที่เป็นฐานการพัฒนา เพื่อให้จิตบริสุทธิ์ด้วยสมาธิ ต่อด้วยปัญญา เพื่อให้บริสุทธิ์ด้วยปัญญา พัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงาม และถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่จุดหมายสูงสุดในปัจจุบัน ในอนาคต

3) โฉวาท 3

โฉวาท 3 เปรียบเสมือนหัวใจของพุทธศาสนา เป็นหลักการประพจน์ ปฏิบัติ มี 3 ข้อ คือ 1) การละเว้นจากการกระทำความชั่วทั้งปวง 3) พึงกระทำแต่ความดี 3) พึงฝึกจิตให้ผ่องใส และบริสุทธิ์

4) อริยสัจ

อริยสัจ เป็น ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าใจและปฏิบัติตามบรรลุถึงความเป็นอริยบุคคล เป็นความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตเรา ไม่เป็นเท็จ ไม่แปรเป็นอย่างอื่น เป็นความจริงในตัวมันเองที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญตลอดชีวิต ถ้ามนุษย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะมองเห็นทางออกจากปัญหาที่ทรมานชีวิต ประกอบด้วย 1) ทุกข์ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์ 2) สมุทัย คือ ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์ 3) นิโรธ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ และ 4) มรรค คือความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์

บทเรียนสำเร็จรูป

หลักในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป คือ ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้สอนบ่อย ๆ เพราะในบทเรียนสำเร็จรูป ผู้เรียนสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นการตอบสนองพฤติกรรม ในขณะนั้น ได้เป็นอย่างดีใช้หลักการทางจิตวิทยาเพื่อเป็นการเสริมแรงการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนพบความสำเร็จด้วยตนเอง จะมีการแบ่งการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อง่ายต่อการเข้าใจ และได้รับผลการตอบสนองอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้เรียนได้รับความพอใจในความสำเร็จของตน จึงเป็นการเสริมแรงอีกอย่างหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนอยากจะเรียนรู้ต่อไป

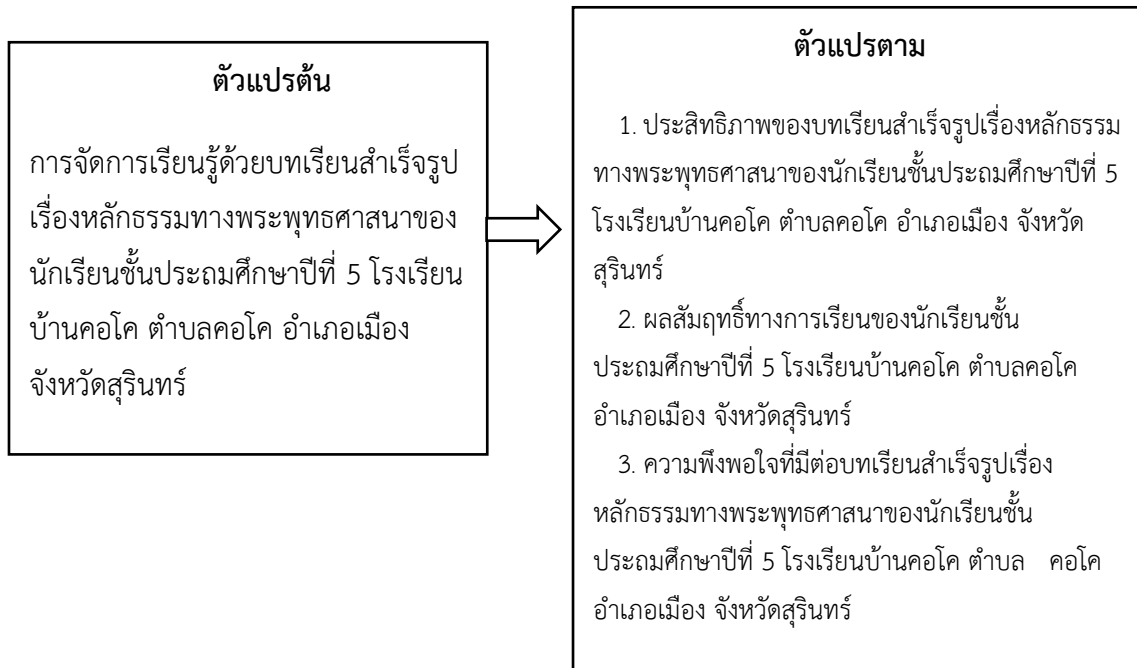
การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขั้นตอน และวิธีการการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเสียก่อน แล้วค่อยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเค้าโครงเนื้อหาที่จะเขียน กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปที่จะเขียน เมื่อเราได้ศึกษาข้อมูลแล้วก็ดำเนินการสร้างบทเรียน

สำเร็จรูป แล้วต้องนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการแก้ไขข้อมูลตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ จากนั้น ก็นำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์หรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียด ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย one-group Pretest-Posttest Design (ลั้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2542 : 215)

ตารางที่ 3.1 ตารางแผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	ก่อนเรียน	กิจกรรมการสอน	หลังเรียน
E	T ₁	x	T ₂

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

x หมายถึง กิจกรรมการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 54 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1) บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 ชุด

2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 แผน 10 ชั่วโมง

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์ได้จากสูตร E_1/E_2

2) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test

4) วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคอด ตำบลคอคอด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เป็นช่วงคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่น
- 3) สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป ใช้สูตร E_1 / E_2
- 4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติแบบ t-test Dependent Samples เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์มีประสิทธิภาพ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ เท่ากับ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก บทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าว มีขั้นตอนการสร้าง การออกแบบ และพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้หาคุณภาพที่เหมาะสม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเรือน ไกล่ชิด (2557) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวม 5 เล่ม ซึ่งมีประสิทธิภาพของบทเรียน

สำเร็จรูปที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 87.93/86.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และงานวิจัยของ จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558) ซึ่งได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง (Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.17/86.18 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลณัฐ พิชัย และคณะ (2564) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.43/82.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ คณะนันทนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากจากบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดี มีประสิทธิภาพ มีส่วนประกอบที่หลากหลายได้แก่ คำชี้แจงในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน สาระสำคัญ แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียนและ เฉลยเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปยากซึ่งทีศนา แหมมณี กล่าวไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปหมายถึง สื่อการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก แต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรระวี มณีขัติย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสันป่าสัก ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) ที่พัฒนามีประสิทธิภาพของกระบวนการ / ผลลัพธ์ เท่ากับ 69.53/76.0 คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01

3) ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่ายรูปแบบมีความสวยงามเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558) ซึ่งได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง (Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสิทธิพงษ์ สุทศสัน และคณะ (2564) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ ของ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา

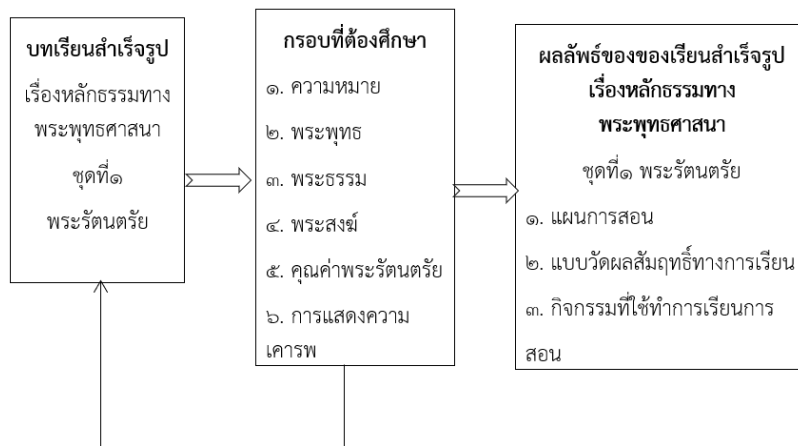

จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุดที่ 1 พระรัตนตรัย ทำให้ทราบถึงพระรัตนตรัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐเป็นมงคลสูงสุด และเป็นแหล่งรวมของความดีงามทั้งปวง เทียบด้วยดวงแก้วมณี พระรัตนตรัย หมายถึง แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งมีค่า 3 ประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป้าหมายของการนับถือพระรัตนตรัยคือ การศึกษาให้รู้ที่พระรัตนตรัยมีคุณค่าอย่างไร สามารถเข้าถึงพระรัตนตรัยได้อย่างไร และพระรัตนตรัยมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร พระรัตนตรัยโดยเป้าหมายที่แท้จริง คือ ความรู้เรื่องการดับทุกข์ การดับทุกข์ได้คือ พระพุทธ ตัวดับทุกข์คือ พระธรรม และผู้ที่ได้รับความสงบร่มเย็นเพราะการดับทุกข์ได้คือ พระสงฆ์

สรุปองค์ความรู้การวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยบทเรียนสำเร็จรูป ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย เพราะจะทำให้การพัฒนาบทเรียนทำได้ง่าย

2) ควรมีการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการนำบทเรียนสำเร็จรูป ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจริง

3) จากการสังเกตนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรม นักเรียนแจ้งว่าเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปมีเนื้อหามากเกินไป อ่านแล้วเข้าใจยากและมีความสับสน ฉะนั้นผู้สอนต้องปรับเนื้อหาให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1). ควรมีการศึกษาและพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ

2) ควรสร้างกิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูปให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแล้วเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3) ควรนำบทเรียนสำเร็จรูปที่พัฒนาได้ ไปทดลองใช้หาประสิทธิภาพกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อที่จะได้ข้อสรุปของการวิจัยได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระชัย ปุรณโชติ. *การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

พรรณมา ดวงบุตร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยการใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 6 (1): 51-61.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2542). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- ศรีเรือน ไกล่ซิด. (2557). “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,
- จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558). “พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่องอาณาจักรสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- กมลณัฐ พิชัย และคณะ. (2564). “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2”. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 6 (1).(มกราคม – มีนาคม 114.
- ฉัตรระวี มณีชาติย์. (2562). “การประยุกต์ใช้บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสันป่าสัก”. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระสิทธิพงษ์ สุทสุสน และคณะ. (2564) “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ”. *วารสาร Journal of Buddhist Education and Research*. 7 (2). (พฤษภาคม – สิงหาคม): 176.

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Creative Problem Solving Skills by Using Teaching Methods of the Four Noble Truths of Mathayomsuksa 2 Students

พระเอกชัย มหาบุญโญ¹, พระครูวิริยปัญญานิวัตน์², พระครูสาธุกิจโกศล³

Phra Akkachai Mahapunyo¹ Phrakhruwiriyapanyapiwat² Phrakhrusathukitkosol³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus

¹Email: akkachaimahapunyo@gmail.com

Received : March1, 2024;

Revised : May30, 2024;

Accepted : June2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านสะแกง ตำบลสะแกง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย 2) การหาความเที่ยงตรง 3) การหาความเชื่อมั่น 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามแบบอริยสัจ 4 ทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข์) นักเรียนส่วนใหญ่สามารถบอกถึงปัญหาที่แท้จริงจากใจหาย และผลกระทบของปัญหา 2) ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) นักเรียนสามารถตามหาสาเหตุของปัญหา โดยการลงไปสำรวจข้อมูลจริง 3) กำหนดเป้าหมาย (นิโรธ) นักเรียนสามารถช่วยกันระดมการกำหนดเป้าหมายได้ตรงตามสาเหตุของปัญหา 4) สร้างสรรค์นวัตกรรม (มรรค) นักเรียนสามารถร่วมกันระดมความคิดออกแบบไอเดียอย่างหลากหลาย 5) ลงมือปฏิบัติ (มรรค) นักเรียนสามารถกันทำตามแผนตามเวลาที่กำหนดไว้ 6) สะท้อนผลการเรียนรู้ (มรรค) ผู้เรียนสามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามโจทย์ที่กำหนดไว้ได้และบอกถึงปัญหาอุปสรรคที่พบ

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบการพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 มีคะแนน ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เฉลี่ยเท่ากับ 29.58 คิดเป็นร้อยละ 73.96 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ทักษะการแก้ปัญหา; อริยสัจ 4; วิธีการสอน

Abstract

This research aims: 1) To study the development of creative problem-solving skills by using teaching methods of the Four Noble Truths with Mathayomsuksa 2 students; 2) To study the results from the development of creative problem-solving skills by using teaching methods of the Four Noble Truths with Mathayomsuksa 2 students. The sample included students of Mathayomsuksa 2, a total of 12 persons from Wat Ban Sakae Sam School in Sakae Sam Sub-district, Mueang Buri Ram District, Buri Ram Province. This research used the simple random sampling method. The instruments of this research included: 1) Learning management plans; 2) A set of examinations to test creative problem-solving skills. The statistics used in the research included 1) Mean, 2) Index of item-objective congruence (IOC), 3) Cronbach's alpha, and 4) Standard Deviation (S.D.).

The findings were as follows:

1. The process of learning creative problem-solving based on the Four Noble Truths enables learners to change their creative problem-solving thinking behaviour as follows: 1) Stimulating awareness to perceive problems (**Dukkha**): Most students can accurately identify the real problems from the prompts and the impact of the problems 2) Finding the cause (**Samudaya**) Students can search for the causes of problems by actually investigating real situations data 3) Goal Setting (**Nirodha**) Students can collaborate to set goals directly according to the causes of the problem 4) Innovation Creation (**Magga**) Students can brainstorm to design diverse ideas 5) Practice (**Magga**) Students can carry out tasks according to the planned schedule and 6) Learning reflection (**Magga**) Students can reflect on their learning based on assigned tasks and identify encountered problems and obstacles.

2. Mathayomsuksa 2 students who received learning management to develop creative problem-solving skills by using teaching methods of the Four Noble Truths achieved the score for creative problem-solving skills with an average of 29.58, which accounted for 73.96 percent, and there were 10 students who passed the criteria, which accounted for 83.33 percent of the total number of students, indicating that the scores were higher than the specified criteria.

Keywords: Problem solving skills; Four Noble Truths; Teaching methods

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด ในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาในปัจจุบัน ได้มุ่งเน้น เพื่อเตรียมบุคคลให้มีลักษณะมองไกล คิดไกล วิเคราะห์แก้ปัญหาเป็น สามารถเผชิญสถานการณ์ ความเจริญทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาการ และความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกศตวรรษที่ 21 ตลอด ทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่ ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติ เข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อ และเทคโนโลยี สารสนเทศที่ไร้พรมแดนได้ ก่อให้เกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งส่งผลทั้งในเชิงบวก และเชิง ลบ ต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต โดยเฉพาะกับเด็ก เยาวชนไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม ระบบคุณค่าของคนในสังคม ความผูกพันในครอบครัวลดน้อยลง เยาวชนปฏิเสธวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง รวมทั้งการเกิดวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรมลดลง จากผลการสำรวจสถานการณ์คุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย กระทรวงสาธารณสุขพบว่า การดำเนินชีวิตท่ามกลางสภาวการณ์ที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน ส่งผลให้บุคคลต้องพบกับสภาวะความกดดัน ความยุ่งยากใน การตัดสินใจ และเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การทำงาน การดำเนิน ชีวิตส่วนตัว หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ที่จะสามารถฝ่าฟัน และเอาชนะสถานการณ์เหล่านี้ได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา สามารถคิดตัดสินใจ จึงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนไทยจำนวนมาก ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหา และการเผชิญอุปสรรค ทำให้หาทางออกจากปัญหา ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม อาทิ การดื่มสุรา การใช้สิ่งเสพติด การขาดสติในการควบคุมตนเองจนเป็นเหตุให้ เกิดการทะเลาะวิวาท หรือแม้กระทั่งการฆ่าตัวตาย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อทั้งตนเอง และสังคม จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เรื่องการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมและพัฒนาในมิติคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนา สติปัญญาของผู้เรียน เห็นได้ตั้งแต่ระดับนโยบายของประเทศจากการกำหนด แผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 23-26)

ทักษะทางปัญญาเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ ถือว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการคิดที่ส่งผลไปสู่ทักษะ และศักยภาพของบุคคล โดยกระบวนการคิดของมนุษย์มี ความแตกต่างกันไปตามวัย ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการความสัมพันธ์กับ กระบวนการ คิดตามแนวคิดและทฤษฎีที่หลากหลาย ประกอบด้วย ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการ แก้ปัญหา และทักษะการคิดสร้างสรรค์ (ศิริเดช สุชีวะ และคณะ, 2559: 45) พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม (2558:111-112) ได้กล่าวว่าทักษะทางปัญญามีความสำคัญกับการเรียนรู้ ของการดำเนินชีวิต และในยุค แห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทักษะเพียงทักษะเดียวอาจไม่เพียงพอ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล จึง ควรมีการผสมผสานทักษะที่จำเป็น ซึ่งทักษะในการเรียนรู้ที่ได้รับ ความสนใจ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving: CPS) โดยบูรณาการทั้งทักษะการแก้ปัญหากับความคิด สร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมที่แปลกใหม่ และทักษะการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดที่ช่วยในการออกแบบ และพัฒนา แนวคิดใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย ประกอบด้วยการคิดเอกนัย (Convergent Thinking) ที่อาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิม และความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) จากความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านการคิด คล่อง ริเริ่ม ยืดหยุ่น และละเอียดละออ ที่ส่งเสริมกันอย่างเหมาะสมแล้วนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหา อย่าง

สร้างสรรค์ โดยในกระบวนการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนต้องใช้ทักษะการคิดขั้นสูง ทั้งการคิดเอกลี การคิดอเนกนัยร่วมกันอย่างกลมกลืน เพื่อให้การแก้ไขปัญหานั้นประสบความสำเร็จ (Jeffrey Baumgartner, 2020: ออนไลน์) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์คือการเชื่อมโยงปัญหาและ เป็นกระบวนการที่ถูกกำหนดไว้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดปัญหาจนสามารถนำวิธีการแก้ปัญหา ไปใช้งานได้ โดยความคิดสร้างสรรค์มักเป็นผลมาจาก การพยายามแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะเจาะจง การแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ จึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกปัญหา เพื่อทำความเข้าใจ สร้างความคิด แก้ปัญหา และประเมินแนวคิดเหล่านั้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 67) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ของทักษะชีวิตที่มี ความสำคัญที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Treffinger, Isaksen & Dorval เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Isaksen, S. G., & Treffinger, D. J., 2004 : 75-101.) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา และ จัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสร้างสรรค์ นำมาปรับใช้กับกิจกรรมได้หลากหลาย รวมทั้งจัดการกับ ปัญหาในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ซึ่งในการทำงานร่วมกันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ความหลากหลายทำให้สามารถรับมือกับโอกาส หรือความท้าทายที่ซับซ้อนได้ พัฒนาขึ้นครั้งแรก โดย Osborn & Parn (Osborn & Parn (1967: 156)ซึ่งพัฒนามาจากหลักการระดมสมองและเรียกรูปแบบนี้ ว่า The Osborne Parnes Creative Problem Solving Process ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นหาเป้าหมาย ขั้น 2) การค้นหาข้อมูล 3) การค้นพบปัญหา 4) การค้นหาความคิด 5) การค้นหา คำตอบ และ 6) การค้นหาการยอมรับ ในแต่ละขั้นตอนจะคำนึงถึงกระบวนการที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ และได้ผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 อย่าง เป็นแนวทางในทางปฏิบัติสำหรับการแก้ปัญหา โดยช่วงแรกของแต่ละขั้นตอน จะเกี่ยวข้องกับการคิดแบบอเนกนัย เป็นการกำหนดความคิด และการ นำไปใช้ หลังจากนั้นจะเป็นการคิดแบบเอกลี เป็นการเลือกความคิดที่น่าจะเป็นไปได้ดีที่สุด สำหรับการ วิจัยในอนาคต จึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเคราะห์เป็นฐานการเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาแนว พระพุทธศาสนา ซึ่งวิธีสังเคราะห์เป็นวิธีการแห่งปัญญาดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามระบบแห่งเหตุผล วิธีสังเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ทุกข์ 2) สมุทัย 3) นิโรธ และ 4) มรรค เป็นหลักธรรมที่มี 4 ข้อ ดังนั้น วิธีสังเคราะห์ 4 ข้อ ธรรม สามารถนำมาเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสังเคราะห์เป็นฐานการเรียนรู้ได้และเป็นเครื่องมือ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญของของขั้นตอนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็น ทางเลือกหนึ่งที่ทำให้นักเรียน มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และ ประกอบกับปัญหาด้านการเรียนการสอนของสาระ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการเรียนการสอนตามหลักวิธีสังเคราะห์ 4 สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีองค์ประกอบของการเรียนเหมาะสม และสอดคล้องกันที่จะนำมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม เหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีกระบวนการของหลักธรรมในการยึดเหนี่ยวเป็นหลัก และได้เรียนรู้ หลักธรรมในพุทธศาสนาด้วย ซึ่งนักเรียนสามารถนำทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ ทักษะที่การกระทำบางอย่าง อย่างไม่จำกัด มีความหลากหลายแปลกใหม่ ตามความท้าทายของสถานการณ์ที่เผชิญ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วนำไปลงมือแก้ปัญหาที่นั้น ๆ อาจมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ตามเหตุผล แต่ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ต้องเป็นกระบวนการ เป็นขั้นตอน และมีวิธีในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม สมดุล ถูกต้องตามความเป็นจริง

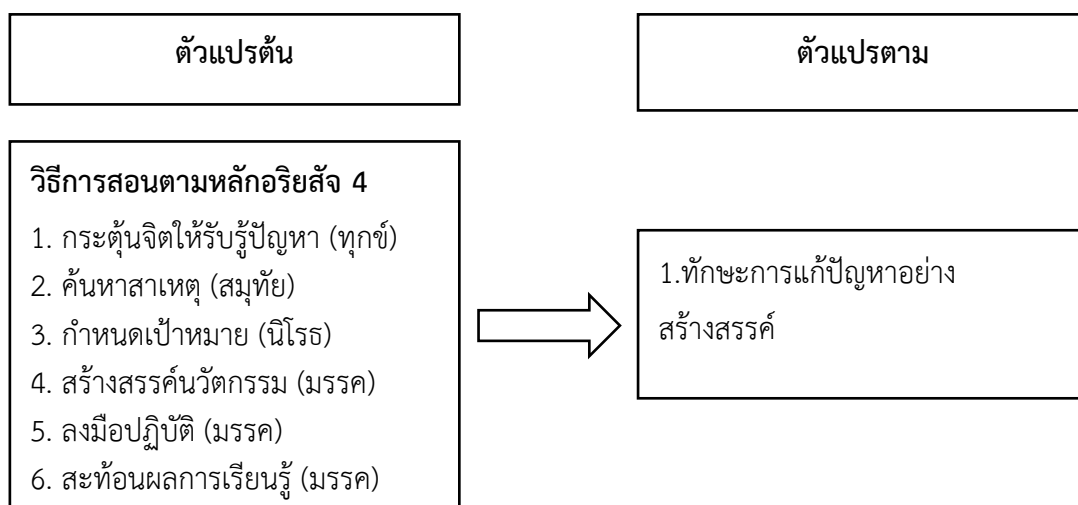
วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 คือ กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้เผชิญกับความเป็นจริงตามลำดับ อย่างมีระบบระเบียบ มีความสัมพันธ์กัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทุกข์ ปัญหา อะไรที่ทำให้เกิดปัญหา
- 2) สมุทัย สาเหตุ สาเหตุเกิดมาจากอะไร
- 3) นิโรธ เป้าหมาย ถ้าเราอยากเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นจะตั้งเป้าหมายยังไง
- 4) มรรค ทางแก้ ใช้วิธีไหนในการไปแก้ปัญหาให้หายไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อดำเนินการ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบบอริยสัง 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการวิจัยรูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One-Shot Case Study) เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลักบอริยสัง 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มเมือง 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1. โรงเรียนวัดบ้านสะแกชำ 17 คน 2. โรงเรียนบ้านตลาดควาย 20 คน 3.โรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล 42 คน 4. โรงเรียนชุมชนบ้านหัววัว (ราษฎร์อุทิศ) 46 คน รวมจำนวนนักเรียน 125 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านสะแกชำ ตำบลสะแกชำ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพราะมีบริบทใกล้เคียงกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 7 หน่วย จำนวน 16 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ

3.3 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบมาตรวัดรูบรีค 4 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

3.4 แบบบันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านสะแกชำ ตำบลสะแกชำ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบบอริยสัง 4 ทั้งหมด 7 แผน จำนวน 12 คน ใช้เวลาสอน 16 ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) อธิบายเกี่ยวกับการวิจัย เป้าหมาย วิธีการและเกณฑ์การประเมินให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบ

2) ชี้แจงวิธีการเรียนรู้แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบบอริยสัง 4 และการทำกิจกรรมระหว่างเรียนให้นักเรียนเข้าใจ

3) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบบอริยสัง 4

4) หลังจากเรียนครบทุกแผนการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนได้วัดทักษะการแก้ปัญหาของตนเอง โดยแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5) นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเป็นลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการพัฒนาผลทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และใช้แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ย เมื่อ (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความรู้จากแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ วัดผลก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การทดสอบค่า t-test แบบ dependent

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามแบบอริยสัจ 4 เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อร่วมกันแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับวิธีสอนตามขั้นตอนกระบวนการของอริยสัจ 4 ทั้ง 6 ขั้นตอน สำหรับส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ตามความเป็นจริง ถูกต้อง จึงทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการแก้ปัญหาได้ต่อเนื่องตามขั้นตอนของกระบวนการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข์) (Sense-impression of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนเริ่มต้น เตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วยการนำไหว้พระสวดมนต์ ภาวนา กายเคลื่อนไหว เปิดดนตรีสมาธิ เป็นต้น และผู้สอนจะกระตุ้นนักเรียนให้รับรู้หรือตระหนักถึงประสบการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าเป็นปัญหา ผ่านการใช้คลิป ข่าว เรื่องเล่า สถานการณ์สั้นให้อ่าน หรือผ่านการลงพื้นที่สำรวจในบริบทพื้นที่จริง เพื่อสร้าง ฉันทะ และJoytyในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในการค้นหาปัญหาที่แท้จริง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ สามารถบอกถึงปัญหาที่แท้จริงจากJoytyในการเรียนรู้ได้ สามารถบอกถึงผลกระทบของปัญหา บอกถึงประโยชน์ของการแก้ปัญหา และสามารถร่วมกันอภิปรายและรับฟังซึ่งกันและกันโดยไม่ตัดสิน แล้วเลือกปัญหาที่สำคัญจำเป็นเร่งด่วนออกมา ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะแสดง แล้วอธิบายความเห็นในเรื่องของปัญหาที่ใกล้เคียงกัน ตามมติของกลุ่มที่ได้เลือกตามความสนใจที่เห็นตรงกันได้

2. ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) (Investigate root-cause of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้เรียน ระดมสมองสืบสาวหาสาเหตุ วิเคราะห์จำแนกแยกแยะ โดยใช้กระบวนการคิดโยนิโสมนการด้วยการอภิปรายกันหาสาเหตุ และตั้งสมมติฐานของปัญหา พบว่า นักเรียนสามารถตามค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยการลงไปสำรวจหาข้อมูลจริง จากคำถามที่ตั้งขึ้นเองเพื่อนำไปหาคำตอบ จากสิ่งที่อยากรู้แต่ยังไม่รู้ และตามหาสาเหตุนั้นจนพบ แล้วนำมาเลือกช่วยกันว่าอันไหนคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหา ว่าอันไหน คือสาเหตุที่เกี่ยวข้อง แล้วยังสามารถค้นหาหลักธรรมข้อธรรมที่เขาขาดได้ว่ามีอะไรบ้าง ส่วนใหญ่นักเรียนจะช่วยกันตามหาสาเหตุหลักและสาเหตุที่เกี่ยวข้องพบได้

3. กำหนดเป้าหมาย (นิโรธ) (Define Extinction of Suffering) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนได้ระดมสมองหารื้อกัน ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหา พบว่า นักเรียนสามารถช่วยกันระดมการกำหนดเป้าหมายได้ตรงตามสาเหตุของปัญหา และใกล้เคียงเพื่อให้เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นแล้วยังสามารถแยกแยะได้ว่าเป้าหมายเชิงคุณภาพกับเชิงปริมาณกี่คน ขึ้นไหน สถานที่ใดได้

4. สร้างสรรค์นวัตกรรม (มรรค) (Create the Way to solve root-cause of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนระดม สมอง อภิปรายหรือปรึกษากันได้คิดหา แนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา พบว่า นักเรียนสามารถร่วมกันระดมความคิด ออกแบบความคิดอย่างหลากหลาย สามารถวิเคราะห์และเลือกไอเดียที่เหมาะสมที่สุด ที่ทีมของตนเองสามารถทำได้ เพื่อไปแก้ปัญหาได้ตรงตามสาเหตุของปัญหา และมองเห็นข้อดีข้อด้อยของความคิดแต่ละความคิดสามารถวางแผนงานว่าใครมีบทบาทอะไร กำหนดวันเวลาดำเนินงานอย่างเหมาะสม และสามารถกำหนดหลักธรรม ข้อธรรม ไปใช้ในการไปดำเนินงานได้แล้วยังบอกถึงผลกระทบ และประโยชน์จากข้อธรรมนี้ได้ว่า ถ้าไม่ใช้หลักธรรมข้อธรรมนี้ จะเกิดผลกระทบในทางที่ไม่ดีในระหว่างดำเนินงานยังไง แต่ถ้ามีหลักธรรมข้อธรรมนี้ในการดำเนินงานจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของทีมได้

5. ลงมือปฏิบัติ (มรรค) (To doing by the Way) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้เลือกตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการ นวัตกรรมหรือความคิดที่ได้เสนอไว้ในขั้นที่ 4 ที่คิดว่า สามารถแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้ แล้วจึงนำแนวทาง วิธีการนวัตกรรมหรือไอเดียที่เลือกไปใช้ในการปฏิบัติจริง / ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหา พบว่า นักเรียนสามารถร่วมกันทำตามแผนไอเดียที่ได้วางไว้ตามเวลาที่กำหนดไว้สามารถสื่อสารกับเพื่อนในทีม และกลุ่มเป้าหมายที่เอาความคิดแผนไปลงมือทำได้ สามารถทำงานกันอย่างเป็นทีม เพื่อแก้สาเหตุของปัญหาได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามแผนงานสามารถปรับแผนงานให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สามารถให้กำลังใจเพื่อนในทีมและกลุ่มเป้าหมายเมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นให้ผ่านไปได้อย่างดี

6. สะท้อนผลการเรียนรู้ (มรรค) (Reflection and Evaluation) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนได้สะท้อน นำเสนอหน้าชั้นเรียนหรือสรุปผลหน้าชั้นเรียน เพื่อสรุปผลสิ่งที่ไปปฏิบัติมา พบว่า ผู้เรียนสามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามโจทย์ที่ได้ไปดำเนินการมาได้และบอกถึงปัญหาอุปสรรคที่พบ และผ่านมาได้ยังไง จนปฏิบัติงานจนสำเร็จ นักเรียนส่วนใหญ่ที่ผ่านมาได้เพราะทุกคนในทีมช่วยกันให้กำลังใจกัน และสามารถสรุปนำเสนออย่างสร้างสรรค์จากการออกแบบการนำเสนอร่วมกัน สามารถสร้างมายแมปปิ้งสรุปเป็นชุดความรู้ร่วมกันได้

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า ตำบลสะแกข่า อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด จากการวิเคราะห์คะแนนการ ทำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สรุปได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Excel) และสามารถสรุปผลได้ตาม ตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนเต็ม (คะแนน)	คะแนนที่ได้			จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์	
		(\bar{X})	S.D.	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
12	40	29.58	0.47	73.96	10	83.33

จากตารางผลการวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัง 4 มีคะแนนความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เฉลี่ยเท่ากับ 29.58 คิดเป็นร้อยละ 73.96 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

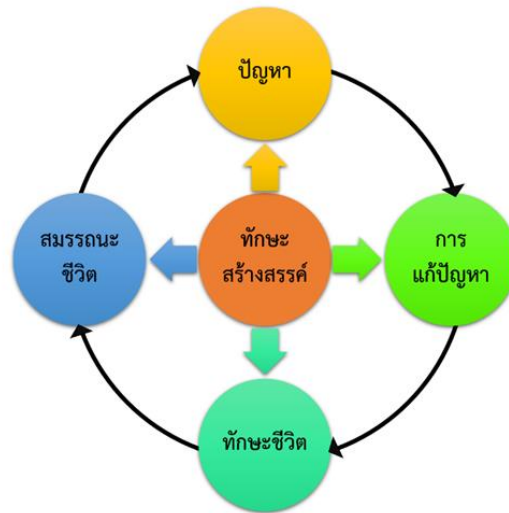
อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัง 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนมีแนวโน้มที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัง 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้นได้ โดยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนคำนึงถึงวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด กระตุ้นให้นักเรียนคิดหาวิธีแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด โดยคำนึงถึงสาเหตุ และสภาพของปัญหาเพื่อมองเห็นปัญหาได้ครอบคลุมชัดเจน จากนั้นนักเรียนได้ระดมความคิด เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองที่แตกต่าง จนสามารถหาวิธีในการแก้ปัญหาที่หลากหลายแปลกใหม่และสามารถเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยวันสนันท์ ชูรัตน์ (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับอินโฟกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กรด-เบส ผลวิจัยพบว่า แนวทางการจัดแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ร่วมกับอินโฟกราฟิกนั้นในระหว่างกิจกรรมจะต้องกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยใช้ คลิปวิดีโอ ใช้คำถาม กระตุ้นให้นักเรียนคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้หลากหลาย และแปลกใหม่ เน้นย้ำให้เขียนวิธีการแก้ปัญหาออกมาได้ครอบคลุมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เน้นย้ำวิธีการสร้างอินโฟกราฟิกที่แสดงถึงวิธีการแก้ปัญหา โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เรียบเรียง ประมวลผลเน้นการ สื่อสารด้วยการใช้ภาพสัญลักษณ์แทนการอธิบายด้วยตัวอักษร และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งใช้คำถามกระตุ้นให้อธิบายความแตกต่าง และจุดเด่นของแต่ละวิธีแสดงให้เห็นว่า วิธีการนั้นควรเป็นที่ยอมรับนำไปใช้ได้จริง ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับอินโฟกราฟิกพบว่ามีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับ และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1. **ทักษะสร้างสรรค์คุณ (Charitable Creative Skills)** คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของตน เป็นคุณธรรมที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ ที่เกิดมาจากสถานการณ์ เหตุการณ์ ประสบการณ์ ข้อมูลที่มี เกิดจากการสังเกต แล้วรวบรวมมาวิเคราะห์ ตามแนวคิดหรือตามเหตุปัจจัยนั้น ๆ

2. **การมอง ปัญหา (Problem)** อย่างลึกซึ้ง เป็นการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นจากรอบตัวเรา รับรู้ได้โดยมองเห็น มองให้รอบด้าน

3. **การแก้ปัญหา (Problem Solving)** ให้เป็นสุข เป็นการนำความ ไอเดีย ความคิด คุณธรรม ทุกอย่างที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ตรงจุดตามความเป็นจริง สมดุล อย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ปัญหานั้นลดลงหายไป และเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

4. **เกิดเป็น ทักษะชีวิต (Life Skills)** ขึ้น เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. **กลายเป็น สมรรถนะชีวิต (Life Competencies)** ที่จะอยู่ในสังคมโลกใบนี้ได้อย่างเข้าใจ สมดุล ยั่งยืน และมีความสุข ซึ่งจะมี 5 สมรรถนะ ดังนี้ 1) สมรรถนะการจัดการตนเอง (Self Management) เป็นการรู้จักตนเอง 2) สมรรถนะการสื่อสาร (Communication) เป็นการรับส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็น และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ให้บรรลุ เป้าหมาย 3) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม (Teamwork and Collaboration) เป็นการใช้กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ 4) สมรรถนะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) เป็นการไตร่ตรอง คิววิพากษ์ คิดอย่างเป็นระบบ 5) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นการปฏิบัติตนตามสถานภาพบทบาท และกฎกติกาในสังคม เคารพสิทธิมนุษยชน รับผิดชอบต่อ ส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผู้สอนควรสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ของผู้เรียน จึงควรจัดเตรียมสื่อหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้มากที่สุด

2) การจัดการเรียนการสอนควรเลือกสถานการณ์ปัญหาที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกการมองปัญหาอย่างแท้จริง ในบริบทที่ได้อาศัยอยู่ จึงตระหนักรู้ถึงปัญหา และสาเหตุให้มาก เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนยังขาดการตระหนักรู้ถึงปัญหา และการแสวงหาสาเหตุเพื่อนำไปสู่คำตอบที่แท้จริง

3) กระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีหลายขั้นตอน ผู้สอนให้เวลาผู้เรียนในการสืบเสาะหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในการตามหาสาเหตุ และมีเวลาคิดหาหาวิธีในการแก้ปัญหาสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น โดยไม่ทำให้เวลาเป็นอุปสรรคต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน

4) ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการจัดกิจกรรมเป็นในครั้งต่อไป ควรมีการออกแบบการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อาจมีการเพิ่มเวลาในบางขั้นตอนให้เหมาะสมมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย เข้าใจวิธีการแก้ปัญหาจากวิธีการที่แตกต่างกัน และใช้การค้นหาคำลึงใจในการติดตามเสมอ จนนักเรียนมีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่นในการพัฒนาความคิดด้านอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นกระบวนการ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ พิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับข้อมูล โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองในการสำรวจ หลัฐานอย่างรอบคอบเพื่อไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล ซึ่งมีกระบวนการคิดที่คล้ายกับทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมและความรู้มาเสริมกัน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถจัดได้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือได้ทุกช่วงวัย

เอกสารอ้างอิง

พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม. (2558). การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(2), 111-121.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- วนันันท์ ชูรัตน์. (2564). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับอินโฟกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กรด-เบส. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา: มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2559). ทักษะทางปัญญาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา: การพัฒนาโมเดลและเครื่องมือวัดออนไลน์. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- Jeffrey Baumgartner. (2020). *The Basics of Creative Problem Solving – CPS*. Retrieved November 18, 2020, from <https://shorturl.asia/ZGXlk>.
- Isaksen, S. G., & Treffinger, D. J. (2004). Celebrating 50 years of reflective practice: Versions of creative problem solving. *Journal of Creative Behavior*, 38(2), 75-101.
- Osborn & Parn (1967) The Osborne Parnes Creative Problem Solving Process

การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

Receiving Social Welfare Affect to Quality of Life with Disabled Person
in Huasamrong Sub-district Administrative Organization
Plaeng Yao District, Chachoengsao Province

พรรณธิดา แสงสว่าง¹, ปกรณ์ ปรียากร², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³

Phantida Kaesawang¹, Pakorn Priyakorn², Orapin Piyasakulkiat³

¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: ¹enjoyladyser@gmail.com

Received : April1, 2024;

Revised : June9, 2024;

Accepted : June10, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 4) การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งหมดที่ได้รับการจดทะเบียนคนพิการกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 117 คน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า

1. การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริการทางสังคมทั่วไป ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อยู่ในระดับดี และด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เพศ ประเภทของความพิการ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่

แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุและสถานภาพการสมรสที่
แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการแตกต่างกัน

4. การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลหัวสำโรง อำเภอลำลูกกา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ได้แก่ การได้รับสวัสดิการทางสังคมด้านการทำงานและการมีรายได้

คำสำคัญ: คนพิการ; สวัสดิการทางสังคม; คุณภาพชีวิต; องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

Abstract

The objective research was to study: 1) The social welfare for disabled people in the Hua Samrong Sub-district Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province. 2) To study the quality of life of disabled people in the Hua Samrong Sub-district Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province. 3) To compare personal characteristics and welfare benefits of disabled people in the area of Hua Samrong Sub-district Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province. , and 4) To study the receiving social welfare that affects the quality of life of disabled people in the Sub-district Administrative Organization area Hua Samrong, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province. The people used in the research was 117 number of disabled people in the Hua Samrong Sub-district Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province, who have been registered as disabled persons with the Office of Social Development and Human Security, Chachoengsao Province. It is quantitative research. Data were collected using a questionnaire with a confidence value of 0.983. Statistics used in descriptive data analysis included frequency, percentage, mean, and Standard Deviation, and statistical values used to test hypotheses include analysis Multiple Regression is statistically significant at the .05 level.

The results of research found that:

1. The social welfare of disabled people in Hua Samrong Sub-district Administrative Organization Plaeng Yao District, Chachoengsao Province, the overall average was at the highest level. The considering each aspect in descending order, the general social services, and health aspect average is at the highest level, residential aspect, and work and income aspect is at a high level, respectively.

2. The overall average quality of life of disabled people in Hua Samrong Subdistrict Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province was at a good level. The considering each aspect in descending order found that; environment, followed by physical, and psychological aspect at a good level, and society aspect at a moderate level, respectively.

3. The comparison of personal characteristics and welfare receipt of disabled people in Hua Samrong Subdistrict Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province classified by gender, type of disability, educational level, occupation, average monthly income of respondents, and the average monthly income of families has no difference, but different ages and marital status have different benefits for disabled people.

4. The receiving social welfare that affects to quality of life of disabled people in the Hua Samrong Subdistrict Administrative Organization, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province in a positive direction. includes receiving social welfare, and work and income. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: disabled people; social welfare; quality of life; Hua Samrong Sub-district Administrative Organization

บทนำ

คนพิการเป็นกลุ่มคนที่มีข้อจำกัดในการใช้ชีวิต อันเนื่องมาจากความบกพร่องของร่างกาย บางรายมีความพิการมาตั้งแต่กำเนิด บางรายเกิดจากอุบัติเหตุ โรคประจำตัว เป็นต้น ความพิการเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นกับตนเอง หรือบุคคลในครอบครัว จำเป็นที่คนในสังคมจะต้องยอมรับความพิการว่าเป็นส่วนหนึ่งธรรมชาติของมนุษย์ สังคมจะต้องช่วยกันดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่ด้อยกว่า ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิผู้อื่น ซึ่งคนพิการจะสามารถใช้ชีวิตได้เสมือนคนปกติทั่วไปโดยไม่เป็นภาระของใคร และมีความสุข สถิติคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศ คนพิการทั้งหมดจำนวน 2,153,519 คน จำแนกเป็นผู้ชายจำนวน 1,124,245 คน ผู้หญิงจำนวน 1,029,274 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของประชากรทั้งประเทศ (ออนไลน์, 2566) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องให้การดูแลช่วยเหลือและให้บริการอย่างทั่วถึงตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนพิการพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ได้กำหนดสิทธิและสิ่งที่เกี่ยวข้องศักดิ์ศรีความเท่าเทียมกันของมนุษย์ รวมทั้งสิทธิทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้สิทธิคนพิการที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมทุกด้าน โดยคนพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

ปัจจุบันมีกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะได้ให้การรับรองในเรื่องของสิทธิและความเสมอภาคไว้จำนวนหลายฉบับ หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานและมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของคนพิการในแต่ละด้าน เช่น การรับรองสิทธิพลเมือง การรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม การรับรองสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา การรับรองสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ การสาธารณสุข เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอุปสรรค มีข้อจำกัดต่างๆที่ทำให้การคุ้มครองสิทธิของคนพิการไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะปัญหาอุปสรรคในด้านการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการตามกฎหมาย ปัญหาด้านการใช้สิทธิในการ

เลือกตั้ง ปัญหาด้านสิทธิทางการศึกษา และปัญหาด้านสิทธิแรงงานของคนพิการ เกิดผลกระทบต่อสิทธิของคนพิการ ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดได้ (พรเทพ เตียเจริญวรรธน์ และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2563: 164-181)

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ มีการจัดสวัสดิการทางสังคมของคนพิการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการตามมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ 1) การคุ้มครองสิทธิคนพิการทางสังคมและสวัสดิการ 2) การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ 3) การส่งเสริมอาชีพ 4) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และ 5) การตรวจสุขภาพให้กับคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการมีจำนวน 117 คน จำแนกเป็นผู้ชายจำนวน 65 คน ผู้หญิงจำนวน 52 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง, 2566) ให้ได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการอย่างครบถ้วนและทั่วถึง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ และความเท่าเทียมกันของมนุษย์ การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ดีและเหมาะสมจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยหวังว่าจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ และตอบสนองความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการแต่ละประเภทในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาการได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ประเภทของความพิการ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกันได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

2. การได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ และด้านการบริการทางสังคมทั่วไปส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงการได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ทราบถึงคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา ว่าอยู่ในระดับเกณฑ์ใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในด้านใด
3. ทราบถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. ทราบถึงการได้รับสวัสดิการทางสังคมในด้านใดที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา
5. ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนานโยบายการบริหาร และการปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมแก่คนพิการให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคม พ.ศ. 2546

การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านที่อยู่อาศัย 3) ด้านการทำงานและการมีรายได้ และ 4) ด้านการบริการสังคมทั่วไป

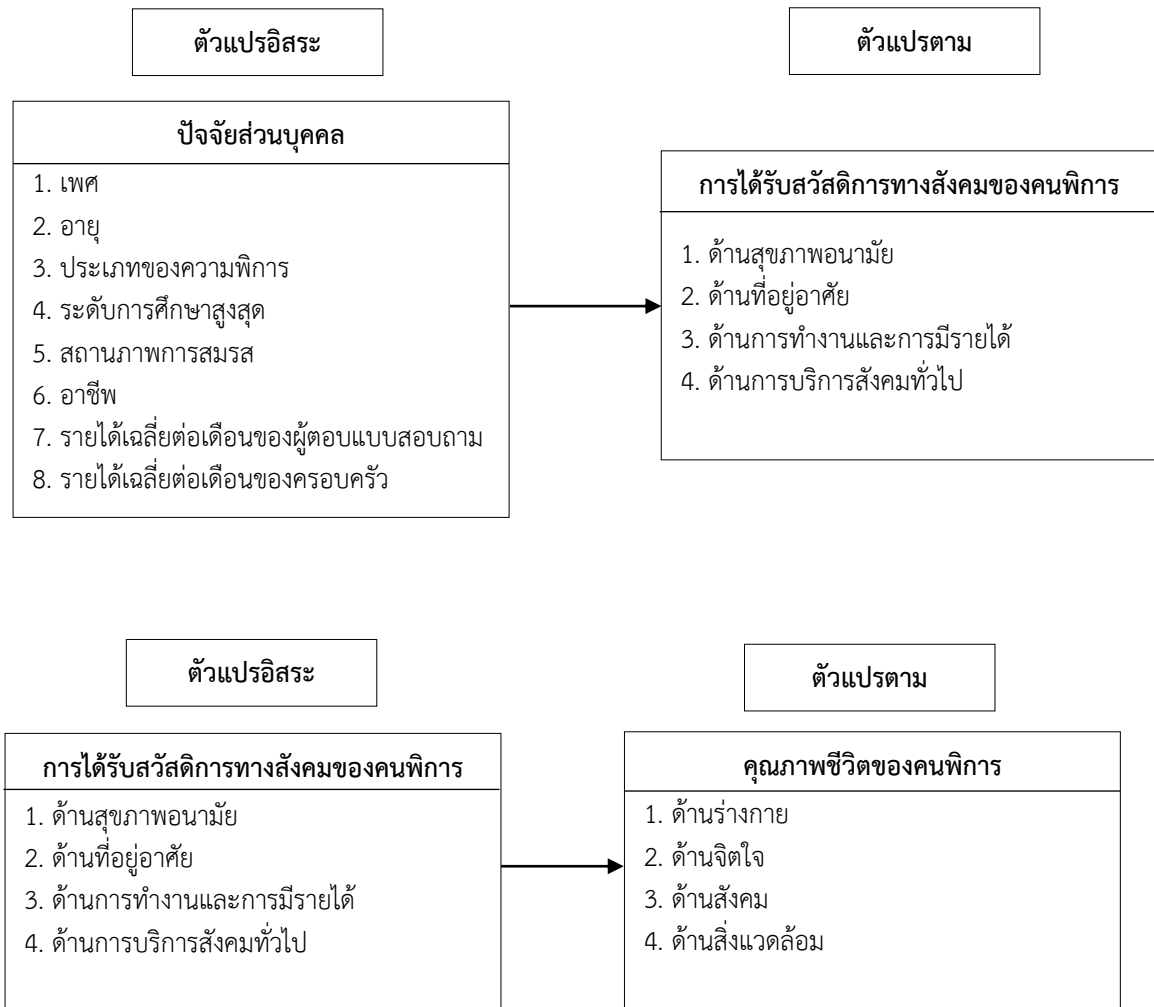
คุณภาพชีวิตของคนพิการตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก Power, Bollinger and WHOQOL group. (2002)

ประกอบด้วย 4 ด้านมาวัดระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งหมดที่ได้รับการจดทะเบียนคนพิการกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 117 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง, 2566)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ประเภทของความพิการ 4) ระดับการศึกษาสูงสุด 5) สถานภาพสมรส 6) อาชีพ 7) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 8) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปางยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปางยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ และนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางการแก้ไขเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ประเภทของความพิการ 4) ระดับการศึกษาสูงสุด 5) สถานภาพการสมรส 6) อาชีพ และ 7) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 8) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

- การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านที่อยู่อาศัย 3) ด้านการทำงานและการมีรายได้ และ 4) ด้านการบริการสังคมทั่วไป

ตัวแปรตาม

- การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านที่อยู่อาศัย 3) ด้านการทำงานและการมีรายได้ และ 4) ด้านการบริการสังคมทั่วไป

- คุณภาพชีวิตของคนพิการ ประกอบด้วย 4 ด้านมาวัดระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปางยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม

n = 117

การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.53	.452	มากที่สุด
2. ด้านที่อยู่อาศัย	4.15	.494	มาก
3. ด้านการทำงานและการมีรายได้	3.93	.564	มาก
4. ด้านบริการทางสังคมทั่วไป	4.96	.136	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	.293	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .293) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านบริการทางสังคมทั่วไป ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = .136) รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .452) ด้านที่อยู่อาศัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .494) และด้านการทำงานและการมีรายได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .564) ตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม

n = 117

คุณภาพชีวิตของคนพิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ คุณภาพชีวิต
1. ด้านร่างกาย	3.49	.393	ดี
2. ด้านจิตใจ	3.10	.431	ปานกลาง
3. ด้านสังคม	3.08	.778	ปานกลาง
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.95	.444	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	3.41	.409	ดี

จากตารางที่ 2 คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .401) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .444) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .393) ด้านจิตใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = .431) และด้านสังคม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = .778) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัจจัยส่วนบุคคล	การได้รับสวัสดิการทางสังคม			
	t-test	F-test	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	.968	-	.335	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ	-	7.345	.000	ยอมรับสมมติฐาน
ประเภทของอาชีพการ	-	3.111	.007	ยอมรับสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	-	1.512	.192	ปฏิเสธสมมติฐาน
สถานภาพการสมรส	-	4.514	.013	ยอมรับสมมติฐาน
อาชีพ	-	.575	.632	ปฏิเสธสมมติฐาน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	-	.597	.667	ปฏิเสธสมมติฐาน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	-	2.724	.070	ปฏิเสธสมมติฐาน

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทราที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 4 ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์การได้รับสวัสดิการสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา

คุณภาพชีวิตของคนพิการ	Unstandardize	Standardized	t	P-value
	d Coefficients	Coefficients		
	B	Beta		
(Constant)	1.617		1.324	.188
การได้รับสวัสดิการทางสังคม				
ด้านสุขภาพอนามัย	-.021	-.024	-.270	.787
ด้านที่อยู่อาศัย	.083	.101	1.070	.287
ด้านการงานและการมีรายได้	.392	.541	6.342	.000*
ด้านการบริการสังคมทั่วไป	.000	.000	.002	.998

$R = .581$ $R^2 = .337$ Adjusted $R^2 = .314$ Std. Error of the Estimate = .33905

F Change = 14.260 Sig = .000 *Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 4 โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .581 และสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 33.7 จากด้านสุขภาพอนามัย ($B = -.021, t = -.270, P\text{-value} = .787$) ด้านที่อยู่อาศัย ($B = .083, t = 1.070, P\text{-value} = .287$) ด้านการทำงานและการมีรายได้ ($B = .392, t = 6.342, P\text{-value} = .000$) และด้านการบริการสังคมทั่วไป ($B = .000, t = .002, P\text{-value} = .998$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$ โดยเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.617 + 0.392(X_3)$$

ให้ \hat{Y} แทน คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

X_1 แทน ด้านสุขภาพอนามัย

X_2 แทน ด้านที่อยู่อาศัย

X_3 แทน ด้านการทำงานและการมีรายได้

X_4 แทน ด้านการบริการสังคมทั่วไป

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คนพิการได้รับการจัดสวัสดิการทางสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคม พ.ศ. 2546 ในด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ และด้านการบริการสังคมทั่วไป โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัย และด้านการบริการทางสังคมทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง คณะผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายที่จะส่งเสริมและให้การช่วยเหลือคนพิการให้ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน จึงได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการคนพิการเป็นอย่างมาก โดยมอบหมายให้สำนักปลัด งานพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้สวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิราภรณ์ งามยกุลจิก (2557) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการของคนพิการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการสวัสดิการของคนพิการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำงานและการมีรายได้ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ กันยา ไชยรินทร์ (2564) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้พิการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกระชาย อำเภอบรบือ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้พิการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกระชาย อำเภอบรบือ จังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีงานทำและมีรายได้ อยู่ในระดับมาก

2. คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปางยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า คุณภาพชีวิตของคนพิการอยู่ในระดับดี คนพิการมีคุณภาพชีวิตในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากคนพิการได้รับการบริการด้านสาธารณสุขูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า ถนน การติดต่อสื่อสารที่เพียงพอครบถ้วน และหน่วยงานภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามาจัดสร้างหรือซ่อมแซมดำเนินการอื่นๆ เพื่อการปรับสภาพที่อยู่อาศัยและจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต จึงทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมี ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฐมพร ปานลักษณ์ (2562) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ด้านการประเมิน (จิตใจ) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการออกสู่สังคม อยู่ในระดับปานกลาง และยังไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธาณีรัตน์ ผ่องแผ้ว (2558) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : ปัจจัยที่มีผลและแนวทางการพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปางยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมมติฐานที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** การได้รับสวัสดิการของคนพิการไม่มีการแบ่งแยกเพศชายหรือเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปุณณนุช วานิชย์ (2562) ศึกษาเรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในเทศบาลตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุแตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการแตกต่างกัน **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการได้รับสวัสดิการของคนพิการของแต่ละกลุ่มอายุแล้ว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชานนท์ คันธฤทธิ (2561) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้พิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้พิการในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประเภทของความพิการแตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการของแต่ละประเภทของความพิการแล้ว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรภพ ดุลศิริชัย (2566) ศึกษาเรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามกลุ่มประเภทของความพิการกับการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการได้รับสวัสดิการของคนพิการของแต่ละระดับการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) ไม่ได้รับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และประถมศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

อนัญญา เจียนรัมย์ (2557) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษากับการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการแตกต่างกัน **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการของสถานภาพการสมรสพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ในสถานภาพโสด หม้าย และสมรส สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชานนท์ คันธฤทธิ (2561) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้พิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรสกับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของคนพิการแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 อาชีพที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** โดยมีการจำแนกตามกลุ่มอาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถธรรม ดารอแม และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการในตำบลลำใหม่ อำเภอมืองจังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 และสมมติฐานที่ 8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** โดยมีการจำแนกตามกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถธรรม ดารอแม และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการในตำบลลำใหม่ อำเภอมือง จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้กับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการ ไม่แตกต่างกัน

4. การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปาง จังหวัดยะลา

สมมติฐานที่ 9 การได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปาง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = -.021$, $t = -.270$, $P\text{-value} = .787$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มากกว่า .05) **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้แม้ว่าคนพิการได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้วยสุขภาพของคนพิการส่วนใหญ่จะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้รวมไปถึงการมีโรคประจำตัวร่วมด้วย เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น การได้รับสวัสดิการดังกล่าวจึงไม่ได้ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงดีขึ้น เนื่องจากคนพิการส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว โดยเป็นผู้สูงอายุติดเตียง ร้อยละ 51.3 ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตรอดได้ในแต่ละวัน ไม่สอดคล้องกับงานแนวคิดของ Padilla and Grant (1985:45-60) ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่าเป็นการรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงได้ตามภาวะสุขภาพ โดยวัดจากความสามารถในการทำงานที่ต่าง ๆ ของร่างกาย ทัศนคติของตนเองต่อสุขภาพความพอใจในชีวิต และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งคำว่า คุณภาพชีวิตนั้นเป็นชื่อใหม่ของ

ความดั้งเดิม (Old Notion) ซึ่งเรียกกว้างๆ ว่าการเป็นอยู่ที่ดี (Well-Being) คือการเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง และสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไป ในด้านส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (Want) เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วทำให้บุคคลนั้นๆ มีความสุข หรือความพึงพอใจแต่ในทางสังคมและสภาพแวดล้อมการมีชีวิตอย่างมีคุณภาพต้องไม่เป็นภาระหรือก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม

สมมติฐานที่ 10 การได้รับสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = .083$, $t = 1.070$, $P\text{-value} = .287$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มากกว่า .05) **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้คนพิการได้รับสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย ค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมาก จากนโยบายบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่ให้ความสำคัญกับคนพิการในพื้นที่ในด้านที่อยู่อาศัยเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การได้รับสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยไม่สัมพันธ์กันกับคุณภาพชีวิตไม่สอดคล้องกับงานแนวคิดของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กล่าวถึงงานสวัสดิการสังคมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ในด้านการมีที่อยู่อาศัยที่ดี เป็นการที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา

สมมติฐานที่ 11 การได้รับสวัสดิการสังคมด้านการทำงานและการมีรายได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = .392$, $t = 6.342$, $P\text{-value} = .000$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ น้อยกว่า .05) **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้คนพิการได้รับสวัสดิการสังคมด้านการทำงานและการมีรายได้ ค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมาก การทำงานของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ นำมาซึ่งรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูครอบครัว และตนเองได้จากแบบสอบถามคนพิการจำนวนร้อยละ 51.3 เป็นคนพิการที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่พิการติดเตียงที่มีปัญหาในการควบคุมการขับถ่าย ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มีความจำเป็นที่ต้องใช้ผ้าอ้อมผู้ใหญ่ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ขับถ่ายได้อย่างสะดวกสบาย และสะดวกในการทำความสะดวกสำหรับผู้ดูแลคนพิการ ซึ่งปัญหาใหญ่ของคนพิการกลุ่มนี้คือ ค่าใช้จ่ายจากการใช้ผ้าอ้อมผู้ใหญ่ที่มีราคาค่อนข้างสูง การได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในด้านการทำงานและการมีรายได้จึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธาเนียรรัตน์ ผ่องแผ้ว (2558) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : ปัจจัยที่มีผลและแนวทางการพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการที่ไม่ทำงานมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายต่ำกว่าคนพิการที่ทำงานเพราะการไม่ทำงานถือว่าเป็นการสูญเสียบทบาทของคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการไร้ความสามารถและสุขภาพที่ไม่ดีด้านร่างกายของคนพิการและการที่คนพิการมีงานทำเหมาะสมกับสภาพร่างกายเป็นการช่วยสร้างอนาคตและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจกับตัวคนพิการ ทำให้คนพิการรู้สึกที่ตนเองไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม มีคุณค่าและสามารถพึ่งตนเองได้

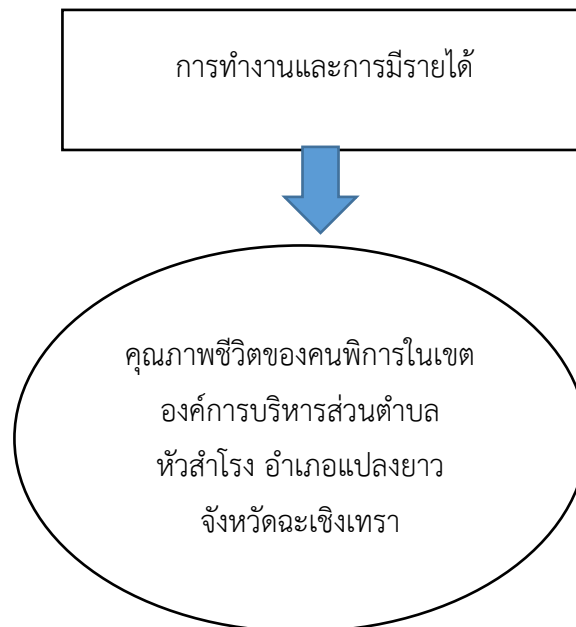
สมมติฐานที่ 12 การได้รับสวัสดิการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไปส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = .000$, $t = .002$, $P\text{-value} = .998$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มากกว่า .05) **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้คนพิการได้รับสวัสดิการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไป ค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การได้รับสวัสดิการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไปไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของคณพิการ โดยเฉพาะการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคณพิการจ่ายเป็นรายเดือนในอัตราเดือนละ 800 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพของคณพิการ ไม่สอดคล้องกับงานแนวคิดแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดขอบเขตงานสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ด้านการบริการสังคมทั่วไป เป็นการให้บริการแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจน ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดีช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคณพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอบางพลาย จังหวัดฉะเชิงเทรา จะเกิดจากการได้รับสวัสดิการทางสังคมในด้านการทำงานและการมีรายได้ การทำงานและการมีรายได้จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคณพิการในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น การทำงานก่อให้เกิดรายได้จริงอยู่ว่า เงินไม่ใช่ทุกอย่างในชีวิต แต่เงินก็เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคณพิการและครอบครัวเช่นกัน นอกจากการทำงานจะก่อให้เกิดรายได้แล้วยังทำให้คณพิการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกันกับสังคมได้ ลดภาวะซึมเศร้าได้ อีกทั้งการที่หน่วยงานราชการ หรือบริษัทเอกชนรับคณพิการ หรือผู้ดูแลคณพิการเข้าทำงาน เป็นการเพิ่มโอกาสการมีงานทำ ช่วยเสริมสร้างทักษะและความสามารถของคณพิการ เพื่อสร้างสิทธิและความเสมอภาคให้กับคณพิการ การมีงานทำไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถ และความชำนาญของผู้พิการ แต่ยังช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต และลดภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของคณพิการและครอบครัว ทำให้เกิดการขับเคลื่อนที่ยั่งยืนในสังคม ทั้งนี้ภาคราชการ ภาคเอกชน และสังคม ควรร่วมมือกันเพื่อสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถมีโอกาส และสิทธิเท่าเทียมในการมีงานทำ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายงวย จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .293)
2. คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายงวย จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .401)
3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการได้รับสวัสดิการของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายงวย จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เพศ ประเภทของความพิการ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุและสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีการได้รับสวัสดิการทางสังคมของคนพิการแตกต่างกัน
4. การได้รับสวัสดิการทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายงวย จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .581 และสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายงวย จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 33.7 จากด้านสุขภาพอนามัย ($B = -.021$, $t = -.270$, $P\text{-value} = .787$) ด้านที่อยู่อาศัย ($B = .083$, $t = 1.070$, $P\text{-value} = .287$) ด้านการทำงานและการมีรายได้ ($B = .392$, $t = 6.342$, $P\text{-value} = .000$) และด้านการบริการสังคมทั่วไป ($B = .000$, $t = .002$, $P\text{-value} = .998$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในการจัดสวัสดิการทางสังคมในด้านการทำงานและการมีรายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต้องดำเนินการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเชิงสังคม ประเภทจ้างเหมาบริการต่างๆ โดยการเชิญชวนสถานประกอบการภาคเอกชนรับคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเข้าทำงาน การส่งเสริมให้มีงานทำไม่เพียงช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และความชำนาญของผู้พิการเท่านั้น แต่ยังสร้างโอกาสให้มีรายได้ ส่งเสริมความเสมอภาค และยังเป็นส่วนหนึ่งในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการให้ดีขึ้นกว่าเดิม
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในด้านจิตใจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมกันฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจของคนพิการ โดยการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการ พบปะพูดคุย ให้กำลังใจ รับฟังปัญหาความต้องการ รวมทั้งให้คำแนะนำวิธีการดูแลคนพิการอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญสำหรับคนพิการ คือ กำลังใจด้วยการพูดคุยให้มองแง่ดีของการมีชีวิตอยู่ ที่ทำให้คนพิการยังออกไปท่องเที่ยว ทำงาน หรือสร้างโอกาสที่ดีต่อไปในชีวิตได้
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในการจัดสวัสดิการทางสังคมในด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากคนพิการที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว มีความต้องการกายอุปกรณ์ อุปกรณ์การช่วยเหลือการเคลื่อนไหว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ และไม่เป็นภาระของผู้อื่น หรือผู้ดูแล ในบางครั้งควรมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มเติม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. การจัดสวัสดิการเพิ่มเติมในด้านการศึกษา คนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงมีความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนพิการเห็นว่าการศึกษาที่ตนได้รับมาก่อนนั้นยังไม่เพียงพอ หรือยังไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ไม่มีสถานศึกษาสำหรับคนพิการที่มีความพิการทางสติปัญญา พิการทางการเรียนรู้ และพิการทางออทิสติก กลุ่มคนพิการเหล่านี้ยังคงไม่ได้รับการศึกษา จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ และหามาตรการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านนี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการได้รับสวัสดิการสังคมของคนพิการในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น นำมาจัดทำแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จะทำให้การจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้กับคนพิการได้

2. ในอนาคตหากนำหัวข้อการวิจัยนี้ไปสานต่อควรเพิ่มปัจจัยในการวิจัยในเชิงลึกและศึกษาข้อมูลของคนพิการในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ผลการวิจัยใหม่ๆ เพิ่มเติม และเพื่อทำการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- กันยา ไชยรินทร์. (2564). *ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้พิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกระชาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2560). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2560). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- งานพัฒนาชุมชน สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง. (2566). *ฐานข้อมูลคนพิการ*. ฉะเชิงเทรา: องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง.
- จักรภพ ดุลศิริชัย. (2566). *การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราภรณ์ งอยกุดจิก. (2557). *ความต้องการสวัสดิการของคนพิการในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชานนท์ คันธฤทธิ. (2561). "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้พิการในจังหวัดนนทบุรี". *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 1(1): 1-16.

- ธานีรัตน์ ผ่องแผ้ว. (2558). *คุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช : ปัจจัยที่มีผลและแนวทางการพัฒนา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปฐมพร ปานลักษณ์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปุกณณช วานิชย์. (2562). *การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในเทศบาลตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรเทพ เตยเจริณวรรณ์ และสุณีย์ มัลลิกะมาลย์. (2563). “กฎหมายต้นแบบเพื่อการคุ้มครองสิทธิคนพิการ”. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(2): 164-181.
- องค์การอนามัยโลก. (2556). *CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (Community Based Rehabilitation)*. กรุงเทพฯ: พีริเมียม เอ็กซ์เพรส.
- อนัญญา เจียนรัมย์. (2557). *ความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรรถรรม ดารอแม, ณัฐภูมิ มะดาเระ, อับดุลอาลิฟ หะยีซอ และอิทธิชัย สีดำ. (2566). “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้พิการในตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”. *วารสารการประชุมภาคใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*: 843 – 859.

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
Factors of Using Information Technology Affecting Performance
Efficiency of the Personnel of the Bang Phli Yai Sub-district
Administrative Organization, Bang Phli District, Samut Prakan
Province

ปาวริศ หงษ์เงิน¹, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ², รังสรรค์ ประเสริฐศรี³
Pawarit Hongngoen¹, Orapin Piyasakulkiat², Rangson Prasertsri³
¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: ¹pawarit1997s4@gmail.com

Received : April1, 2024;

Revised : June9, 2024;

Accepted : June10, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 4. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลี จำนวน 180 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการฟิชเชอร์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและตำแหน่งที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทาง

เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้รับข้อมูล รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสื่อสังคมออนไลน์ และปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ; ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบล บางพลีใหญ่

Abstract

This research aims to: 1. compare personal factors with the usage of information technology of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Samut Prakan Province. 2. Factors of using information technology affecting performance efficiency of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Samut Prakan Province. 3. Performance efficiency of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Bang Phli District, Samut Prakan Province. and 4. Factors of using information technology affecting Performance efficiency of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Bang Phli District, Samut Prakan Province. The participants in the study were the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Samut Prakan Province, a total of 180 in numbers. The study used a quantitative method, which utilized the questionnaires to collect the data. The data proved the content validity and was verified the value of Cronbach's alpha reliability test of 0.88. The statistics used in this case were descriptive statistics analysis: frequency, percentage, mean, Standard Deviation and including assumption by t-test, One Way Analysis of Variance. The LSD method was used for the pair comparison and Multiple Regression Analysis.

The results of research found that:

1) The comparing personal factor with the using information technology of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Samut Prakan Province classified by gender to be difference performance, accept age, education level, position and performance to be no difference performance.

2) Factors of using information technology affecting performance efficiency of the personnel of the Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization, Samut Prakan Province have statistically significant influence at the level of .05 on the data recipients, social media and information, respectively.

Keywords: information technology; efficiency; Bang Phli Yai Sub-District Administrative Organization

บทนำ

ปัจจุบันการหลั่งไหลเข้ามาของเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มากมาย ที่นำสังคมไทยเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้พฤติกรรมในการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในการเผยแพร่ข่าวสารหรือเผยแพร่ข้อมูล การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร

ขององค์กร เป็นอีกหนึ่งภารกิจที่ต้องดำเนินการเพื่อรับส่งข้อมูลสารสนเทศ สื่อสารข้อเท็จจริงและเผยแพร่ข่าวสารขององค์กรไปสู่บุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์และการยอมรับ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในตัวองค์กรดัดใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นช่องทางที่องค์กรหลายองค์กร เลือกใช้บริการ เพื่อให้สามารถเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สารสนเทศ และข่าวสารไปยังบุคคลภายนอกได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง (อิทธิพล จันทรรัตน์กุลและคณะ, 2564)

โดยผลสำรวจจาก Global Digital Report 2021 ของ We Are Social และ Hootsuite แพลตฟอร์มบริหารจัดการสื่อสังคมออนไลน์ ได้ออกมาเปิดเผยถึงสถิติตัวเลขของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกว่า ผู้คนใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นมากกว่า 500 ล้านคนในเวลาเพียง 1 ปี ทำให้ปัจจุบันมีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากถึง 4.48 พันล้านคนทั่วโลก หรือมากกว่าครึ่งของประชากรทั้งหมดของโลก และสำหรับรายงานพฤติกรรมผู้บริโภคด้านสื่อสังคมออนไลน์ในปี 2021 ของคนไทย We Are Social รายงานว่า คนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการอัปเดตข่าวสารและได้อันดับ 1 ของโลก คิดเป็นร้อยละ 78 ของผู้ใช้งานทั้งหมด (Digital Reportal, [online], 2021)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นหน่วยงานของรัฐ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้พัฒนาองค์กรโดยการนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารมาใช้ในองค์กร โดยมีรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook page) ไลน์ (Line) เว็บไซต์ (Website) และอีกหลายรูปแบบ เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทั้งภายในองค์กรและประชาชนผู้รับบริการภายนอกองค์กรได้รับทราบความเคลื่อนไหวจากสถานการณ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างทันต่วงที อีกทั้งยังใช้ในการสื่อสารภายในองค์กร โดยมุ่งหวังให้หัวหน้าส่วนราชการ พนักงาน ส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายได้เกิดความรู้ความเข้าใจ นอกจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่แล้ว ยังต้องการให้บุคลากรดังกล่าวมีส่วนร่วมทำกิจกรรมภายในองค์กร การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสารเพื่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการสื่อสารภายในองค์กรที่เข้าถึงง่าย รวดเร็ว ถูกต้อง และยังสามารถทำให้บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบที่ตนต้องการได้ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการมีส่วนร่วมในทำกิจกรรมในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยมาช่วยปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
4. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งที่แตกต่างกันใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านสื่อสังคมออนไลน์ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านผู้รับข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทราบถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
3. สามารถนำผลการศึกษามาพัฒนาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว และได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งทำให้การดำเนินการประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

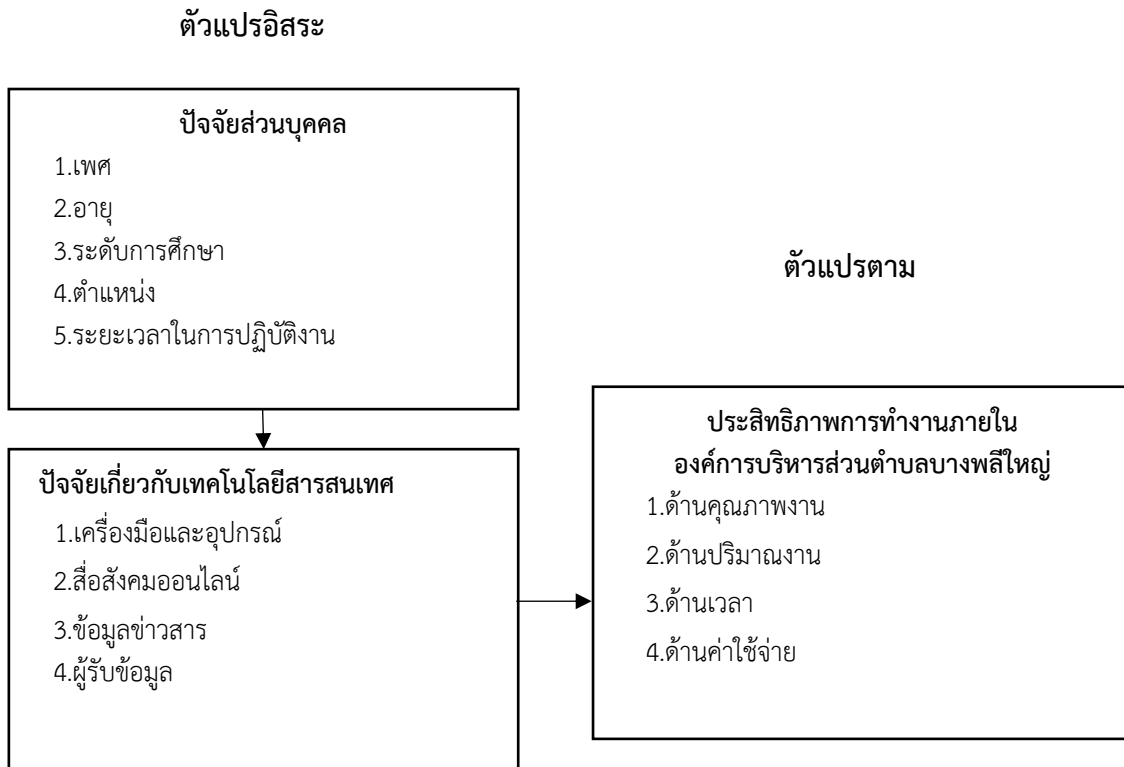
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 1. เครื่องมือและอุปกรณ์ 2. สื่อสังคมออนไลน์ 3. ข้อมูลข่าวสาร และ 4. ผู้รับข้อมูล โดยสังเคราะห์แนวคิดของอนันต์ ชูยิ่งสุกุลทิพย์และคณะ (2562: 64) และ ทินกร พูลพุด (2552) มาใช้ และนำแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1.ด้านคุณภาพงาน 2.ด้านปริมาณงาน 3.ด้านเวลา และ 4.ด้านค่าใช้จ่าย ตามแนวคิดของ (Peterson and Plowman, 1989)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่จำนวน 316 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 คน และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ตำแหน่ง และ 5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดของอนันต์ ชูยิ่งสกุลทิพย์และคณะ (2562: 64) และ ทินกร พูลพุด (2552) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.เครื่องมือและอุปกรณ์ 2.สื่อสังคมออนไลน์ 3.ข้อมูลข่าวสาร และ 4.ผู้รับข้อมูล

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านคุณภาพงาน 2.ด้านปริมาณงาน 3.ด้านเวลา และ 4.ด้านค่าใช้จ่าย ตามแนวคิด (Peterson and Plowman, 1989)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางการแก้ไขเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.ระดับการศึกษา 4.ตำแหน่ง และ 5.ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1.เครื่องมือและอุปกรณ์ 2.สื่อสังคมออนไลน์ 3.ข้อมูลข่าวสาร และ 4.ผู้รับข้อมูล ตามแนวคิดของอนันต์ ชูยิ่งสกุลทิพย์และคณะ (2562 : 64) และ ทินกร พูลพุด (2552)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ 1.ด้านคุณภาพงาน 2.ด้านปริมาณงาน 3.ด้านเวลา และ 4.ด้านค่าใช้จ่าย ตามแนวคิดของ Peterson and Plowman (1989)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านเพศผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 และเป็นเพศหญิง 100 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 .ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31 ถึง 40 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคืออายุ 41 ถึง 50 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมา คืออายุมากกว่า 21 ถึง 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 และอายุน้อยกว่า 21 ถึง 30 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 และสำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ

17.3 ด้านตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมา คือ ลูกจ้างประจำ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา คือ มีพนักงานส่วนตำบล จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และพนักงานจ้างทั่วไปจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 ถึง 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมา คือ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 11 - 25 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา คือ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 25 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

2. ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 2 แสดงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวม

(n=180)

ปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	\bar{X}	S.D.	ระดับการใช้เทคโนโลยี
1. เครื่องมือและอุปกรณ์	3.87	.426	มาก
2. สื่อสังคมออนไลน์	3.63	.470	มาก
3. ข้อมูลข่าวสาร	3.71	.530	มาก
4. ผู้รับข้อมูล	3.78	.615	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	.371	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงถึงการที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .371) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ เครื่องมือและอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .426) รองลงมา ได้แก่ ผู้รับข้อมูล ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .615) ข้อมูลข่าวสาร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .530) และสื่อสังคมออนไลน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .470) ตามลำดับ

3. ปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3 แสดงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม

(n=180)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านคุณภาพงาน	3.91	.481	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	3.73	.548	มาก
3. ด้านเวลา	3.77	.556	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย	3.74	.617	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	.435	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .435) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านคุณภาพ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .481) รองลงมา ได้แก่ ด้านเวลา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .556) ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .617) และด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .548) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจัยส่วนบุคคล	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
	t-test	F-test	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	-3.533	-	.001	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ	-	2.186	.091	ปฏิเสธสมมติฐาน
สถานภาพสมรส	-	1.099	.336	ปฏิเสธสมมติฐาน
อาชีพ	-	4.374	.005	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	-	1.94	.353	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประสิทธิภาพ	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
Constant	1.398		5.233	.000
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
เครื่องมือและอุปกรณ์	-.011	-.011	-.172	.864
สื่อสังคมออนไลน์	.187	.203	2.896	.004
ข้อมูลข่าวสาร	.180	.220	3.251	.001
ผู้รับข้อมูล	.288	.407	6.161	.000

R = .663 R^2 = .439 Adjusted R^2 = .426 Std. Error of the Estimate = .32950

F Change = 34.243 Sig = .000 * Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 5 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อยู่ในระดับระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .639 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ ได้ร้อยละ 40.8 จาก เครื่องมือและอุปกรณ์ (B = -.044 , t = -.704 , P-value = .483 ซึ่งค่า P-value มากกว่า .05) สื่อสังคมออนไลน์ (B = .203, t = 3.270, P-value = .001) ข้อมูลข่าวสาร (B = .120, t = 2.182, P-value = .030) และผู้รับข้อมูล (B = .284, t = 6.347, P-value = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ มีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก อีเล็กทรอนิกส์ มีการรวบรวมจัดระบบหมวดหมู่ข่าวสารภายในองค์กร ผู้รับข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับผลการศึกษา ชลธิชา กระแสศิลป์ (2564) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับความสำเร็จในการบริหารจัดการของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11” ผลการวิจัย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการศึกษาโดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐาน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 จากการศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีการแบ่งแยกเพศชายหรือเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 จากการศึกษาพบว่า อายุแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทุกช่วงวัยเกิดขึ้นกับทุกคนได้ โดยไม่จำกัดช่วงอายุ ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยดา ราชพิบูลย์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้และทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษากับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 จากการศึกษาพบว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรภวิชัย อุ่นวิเศษ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านตำแหน่งกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 จากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนภรณ์ พรหมราย (2565) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการศึกษา โดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐานตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = -.044$, $t = -.704$, $P\text{-value} = .483$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มากกว่า .05) **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ แม้ว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่จะสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์และเน็ตบุ๊กในการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรได้อย่างคล่องแคล่ว แต่การปฏิบัติงานซึ่งเป็นหน่วยงานราชการนั้น ยังจำเป็นต้องใช้การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบเอกสารที่เป็นกระดาษ ซึ่งมักมีจำนวนมาก การจัดเก็บและแยกประเภทจึงใช้เวลานาน และเสี่ยงต่อการสูญหายหรือชำรุดหากไม่ได้ทำการสำรองไฟล์ดั่งนั้น แม้จะมีการพัฒนาด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ให้ทันสมัยมากขึ้น แต่ยังคงต้องทำงานแบบผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยีกับการทำงานแบบเดิม ๆ อยู่ สอดคล้องกับงานแนวคิดของ พระมหากันดินันท์ เองสกุล (2564) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศ ตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บ รวบรวม บันทึกข้อมูล การจัดการกระทำกับข้อมูล การแปลความหมาย การแสดงผลข้อมูล การวิเคราะห์ผลสรุปและประมวลผลข้อมูล จนกระทั่งการสร้างข้อมูลขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้งานส่งต่อหรือสื่อสารระหว่างกัน เป็นการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศสามารถนำไปใช้ประโยชน์และใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น

สมมติฐานที่ 7 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($B = .203$, $t = 3.270$, $P\text{-value} = .001$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ น้อยกว่า .05) **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีการใช้แอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก ในการติดต่อประสานงานเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังใช้ช่องทางผ่านทางแอปพลิเคชัน Messenger และแอปพลิเคชันไลน์ สอดคล้องกับผลการศึกษา นราพร เข้มมุกดา (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ

สื่อสารภายในองค์กรของบริษัท พี.ที.อี. อินเทอร์เน็ต จำกัด” ผลการวิจัย พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพนักงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร เนื่องจากใช้ติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร และนิยมแนะนำให้เพื่อนร่วมงานใช้สื่อสังคมออนไลน์เพราะไม่เสียค่าใช้จ่ายและสะดวกรวดเร็ว

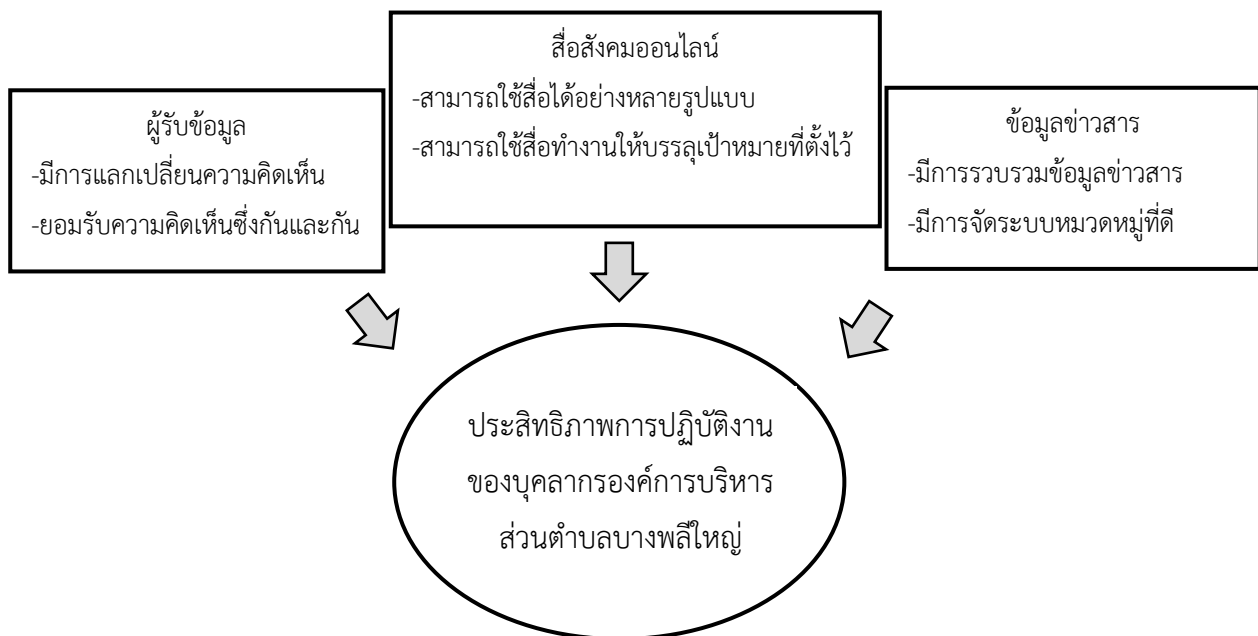
สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .120$, $t = 2.182$, $P\text{-value} = .030$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ น้อยกว่า .05) **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากร มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารขององค์กรและจัดระบบหมวดหมู่ที่ดี ทั้งการ รับ-ส่ง ข้อมูลผ่านทางตัวอักษร เสียงและภาพ จึงทำให้การปฏิบัติงานออกมามีประสิทธิภาพที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐอร กิรติลาภิน (2560) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรกรณีศึกษา โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการสื่อสารด้านข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ดังนั้น ควรมีการเพิ่มความใส่ใจในเรื่องความครบถ้วนถูกต้อง กระชับของข้อมูลข่าวสารและควรมีลายลักษณ์อักษรหรือสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นหลักฐาน ได้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน

สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยด้านผู้รับข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .284$, $t = 6.347$, $P\text{-value} = .000$ ซึ่งค่า $P\text{-value}$ น้อยกว่า .05) **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ เนื่องจากผู้รับข้อมูลของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ([ออนไลน์], 2017: 6) ที่กล่าวว่า การสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผลดี ที่คู่สื่อสารเกิดความพึงพอใจและเข้าใจกันตลอดเวลาที่สื่อสารกันนั้น ในการสื่อสารต้องเลือกคำที่เหมาะสม ตีความหมายได้ตามที่ต้องการและเหมาะสมกับบุคคล เหมาะกับโอกาสอีกด้วย ดังนั้น ก่อนสื่อสารกันทุกครั้งผู้ส่งสารควรมีความรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์ ก็จะช่วยให้การสื่อสารมีสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด ดังคำกล่าวที่ว่า สารอย่างเดียวกัน ถ้าส่งสารให้ผู้รับสารในโอกาสที่ต่างกัน อาจได้ผลสัมฤทธิ์ที่ต่างกัน หรือแม้แต่ในโอกาสเดียวกันแต่ผู้รับสารต่างก็อาจรับรู้สารนั้นต่างกัน ตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทศนคติ อารมณ์ การรับรู้และบุคลิกภาพของผู้รับสาร การเข้าใจจิตวิทยาของบุคคลที่ต้องการสื่อสารด้วยจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เกิดจาก **ผู้รับข้อมูล** ของบุคลากร มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ รวมทั้งให้การยอมรับและกล่าวยกย่องชื่นชมในผลงานที่ประสบความสำเร็จ การใช้ **สื่อสังคมออนไลน์** ของบุคลากร สามารถใช้งานได้อย่างหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น Line, Facebook ฯลฯ เพื่อใช้ในการสื่อสารในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ **ข้อมูลข่าวสาร** ของบุคลากร มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารขององค์กรและจัดระบบหมวดหมู่ที่ดี ทั้งการ รับ-ส่ง ข้อมูลผ่านทางตัวอักษร เสียงและภาพ จึงทำให้การปฏิบัติงานออกมามีประสิทธิภาพที่ดี

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 ถึง 40 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งพนักงานจ้าง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5 ถึง 10 ปี
2. ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ ได้แก่ เครื่องมือและอุปกรณ์ สื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลข่าวสาร และผู้รับข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นจึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัย ในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมอบรมให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรจัดกิจกรรมอบรมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่หน่วยงานใช้ในการสื่อสารและใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นจึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัยในครั้งต่อไปเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมตัวแปรด้านอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เช่น การบริหารจัดการภายในองค์กร ภาวะผู้นำภายในองค์กร เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามความเป็นจริงของผู้เข้าร่วมการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รุจาภรณ์ ลักษณ์ะดี. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปิยดา ราชพิบูลย์. (2564). พฤติกรรมการใช้และทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐอร กীরติลาภิน. (2560). รูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษา โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน). วิทยานิพนธ์รัฐศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นราพร เข้มมุกดา. (2562). รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กรของบริษัท พี.ที.อี. อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหากันตินันท์ เฮงสกุล. (2564). “เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา”. วารสารนวัตกรรม การจัดการศึกษาและการวิจัย 3(1) : 1-10.
- พาริตา พรหมบุตร. (2561). การสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน สถาบันการบินพลเรือน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. [ออนไลน์]. (2017). การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์. เข้าถึงได้จาก <http://ge.kbu.ac.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2566.

การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
The Developing Performance of Pétanque Athlete in
The Pétanque Association of Thailand under the Royal Patronage
of Her Royal Highness Princess Srinagarindra Boromarajonani

อภิญญา นวลวิจิตร¹ อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ² ปกรณ์ ปรียากอร์³
Aphinya Nuanwichit¹ Orapin Piyasakulkiat² Prakorn Priyakorn³
¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University
E-mail: Aphinya3856@gmail.com

Received : April1, 2024;

Revised : June9, 2024;

Accepted : June10, 2024

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตอง และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย ประเภททั่วไปชาย และประเภททั่วไปหญิงจำนวน 263 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าt-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ผลการศึกษาพบว่า:

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ ประเภททั่วไปชาย และประเภททั่วไปหญิง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 20-30 ปี การศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท และมีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี
2. การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านจิตวิทยาการกีฬา รองลงมาได้แก่ ด้านโภชนาการทางการกีฬา (ด้านสร้างสมรรถภาพทางกาย (ด้านเทคโนโลยีทางการกีฬา และ ด้านเวชศาสตร์การกีฬา
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน การพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ส่วน .05 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ระยะเวลาในการเล่นกีฬาที่แตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ พบว่า ห้องฟิตเนต ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การกีฬานักจิตวิทยาในการให้คำแนะนำยังไม่เพียงพอ ปัญหา

เกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการด้านโภชนาการที่เหมาะสม และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวก
สะดวกแก่นักกีฬา

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะ นักกีฬา เปตอง สมาคมเปตองแห่งประเทศไทย

Abstract

The objective research was to study the development of competency of Pétanque athletes and compare personal factors the development of pétanque athletes' performance in the Pétanque Association of Thailand under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Srinagarindra Boromarajonani. The sample group studied included pétanque athletes from the Pétanque Association of Thailand in general male and female pétanque athletes totaling 263 people. Data were collected using a questionnaire with a confidence value equal to .942. Data analysis include means, and Standard Deviations, and statistics used to test hypotheses include t-test and One-way ANOVA, when statistically significant were found difference. They compared tests performed using LSD method. The results found that:

1. Personal factors of the Pétanque athletes, most of them are male, aged 20-30 years, with a bachelor's degree level, earns an average monthly income between 15,000 to 20,000 Baht and has been more than six years of playing sports.

2. The development of Pétanque athletes is overall at a high average level. (\bar{X} = 3.53, S.D. = .466), and each aspect such as: The sports psychology, followed by average sports nutrition, physical fitness development), enhancing physical fitness, development of sports technology, respectively.

3. The comparative analysis of the differential of personal factors such as gender, age, education level and development of competency of Pétanque athletes was no different with statistically significant at .05, but earns an average monthly income and the time playing sports was different with statistically significant at .05.

4. The problem of Pétanque athletes found providing fitness room services is not enough, the problems with sports medicine experts in giving advice principles consultation on exercise, there are not enough psychologists to provide counseling recommend meditation and relaxation of stressful emotions, budgetary problems in proper nutrition management and modern equipment to facilitate athletes.

Keywords: developing performance, athlete, pétanque sport, Pétanque Association of Thailand

บทนำ

กีฬามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะทำให้มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรงมั่นคง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้ผู้ที่ทำกิจกรรมมีสุขภาพร่างกายและสมรรถภาพทางกายที่ดี อีกทั้งยังเป็นการป้องกันโรค รักษาและฟื้นฟูสุขภาพโรคต่าง ๆ ได้ มีจิตใจและอารมณ์แจ่มใส รู้จักอดทน เสียสละ มีความรักใคร่สามัคคีรู้จักการให้อภัยมีสมาธิในการทำกิจกรรมต่างๆ ปัจจุบันประเทศไทยมีกีฬามากมายหลายประเภทที่คนไทยมีความสามารถและประสบความสำเร็จสูงสุด รวมไปถึงกีฬาเบดองซึ่งถือเป็นกีฬาประเภทหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ได้ชื่อว่ามีคนไทยสามารถก้าวขึ้นไปคว้าแชมป์โลกได้ถึงหลายสมัย และได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมากที่ใช้เป็นกิจกรรมออกกำลังกาย ในส่วนของนักกีฬาเบดองประชาชนหรือนักกีฬาเบดองทั่วไปที่มีผลงานการแข่งขันในรายการต่างๆ ในประเทศที่จัดขึ้น แต่ไม่ได้เป็นนักกีฬาทิมชาติในกลุ่มนี้จะมีนักกีฬาเป็นจำนวนมากที่สุด เพราะด้วยระดับวัยนี้มีนักกีฬาที่เล่นเบดองจำนวนมาก เช่น รายการกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย กีฬาแห่งชาติ กีฬาชิงแชมป์ประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ หากนักกีฬามีฝีมือได้รางวัลอันดับที่ 1-3 ในแต่ละรายการจะได้สิทธิ์มาคัดตัวเพื่อเป็นนักกีฬาเบดองทีมชาติ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันกีฬาเบดองของประเทศไทยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการได้ครองแชมป์ติดต่อกันหลายสมัย และเหรียญรางวัลมากมายจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน ระดับเอเชีย และในการแข่งขันระดับโลก ทางสมาคมก็ต้องมีการบริหารจัดการกีฬาเบดอง เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักกีฬาเบดองให้ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับจากนานาชาติและก้าวไปสู่ความเป็นเลิศในการแข่งขันที่ยั่งยืนยาวนานต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงปัจจัยในการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะนักกีฬาเบดองของสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีให้มีความเป็นเลิศในการแข่งขันระดับชาติ และระดับนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการเล่นกีฬาเบดองที่แตกต่างกันแตกต่างกันการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเบดองสมาคมเบดองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. ทราบถึงความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
4. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือในการสร้างเสริมความสำเร็จให้กับนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในอนาคตต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการ ดังต่อไปนี้

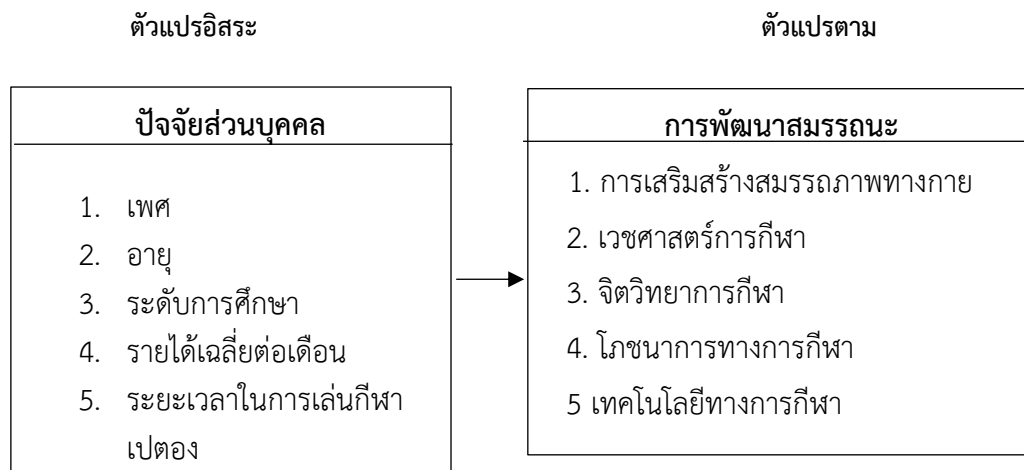
อนันต์ อัดชู (2556) กล่าวถึงสมรรถนะทางการกีฬาไว้ว่า สมรรถนะทางการกีฬาหรือ Sport Performance หมายถึง การแสดงความสามารถทางการกีฬาซึ่งสามารถวัดและประเมินได้ทั้งอัตนัยและปรนัย สมรรถนะทางการกีฬาจะดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ หลายประการ เช่น การฝึกซ้อม นักกีฬาที่ฝึกอยู่เสมอเป็นประจำจะทำให้สมรรถนะทางการกีฬาดีอยู่เสมอ **แรงจูงใจ** นักกีฬาที่จะมีสมรรถนะดีนั้นจะต้องมีใจรักในกีฬานั้น ๆ มีความตั้งใจที่จะฝึกฝนมีแรงจูงใจที่จะเป็นนักกีฬาที่ดี **ความสมบูรณ์ทางกาย หรือ สมรรถภาพทางกาย (Physical fitness)** ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้ นักกีฬามีสมรรถนะที่ดีได้ **อาหาร** อาหารเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับนักกีฬาที่มีสมรรถนะสูง เพราะนักกีฬาจะต้องใช้พลังงานในการฝึกซ้อมและการแข่งขันมาก **ทักษะ (Skills)** นักกีฬาที่มีสมรรถนะสูงจะต้องมีทักษะที่ดีด้วย เพราะทักษะที่ดีจะทำให้สามารถประกอบกิจกรรม และแสดงออกซึ่งสมรรถนะได้เป็นอย่างดี ด้านสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา (2560) กล่าวถึงโภชนาการทางการกีฬาเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักกีฬาซึ่งอาหารและการฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่กันไป การกีฬาแห่งประเทศไทย (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะนำไปสู่ชัยชนะของนักกีฬา ประกอบด้วย 1. องค์ประกอบด้านร่างกาย (Physical Factors) อันได้แก่ ขนาดของร่างกาย สมรรถภาพทางกาย ความสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ เป็นต้น 2. องค์ประกอบด้านจิตวิทยาสังคม (Psychosocial Factors) อันได้แก่สภาพความพร้อมทางจิตใจ ความวิตกกังวล เป้าหมายของการแข่งขัน เป็นต้น 3. องค์ประกอบด้านทักษะกีฬา (Skills Factors) ความสามารถในทักษะกีฬาตลอดจนความรู้ ความเข้าใจในกฎกติกาการแข่งขัน เป็นต้น 4. องค์ประกอบด้านโอกาสและโชคชะตา (Chance and Lucks) อันได้แก่การจับฉลากแบ่งสาย จำนวนผู้เข้าแข่งขัน เป็นต้น และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2565 – 2570) กล่าวถึง การพัฒนาองค์ความรู้ ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำแนวคิดต่าง ๆ มาสังเคราะห์ข้อมูลได้ประเด็นที่สำคัญ

แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย 2. เวชศาสตร์การกีฬา 3. จิตวิทยาการกีฬา 4. โภชนาการทางการกีฬา และ 5 เทคโนโลยีทางการกีฬา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยฯ ประเภททั่วไปชาย และประเภททั่วไปหญิงจำนวน 762 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5. ระยะเวลาในการเล่นกีฬาเปตอง

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Likert Scale) เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย 2. เวชศาสตร์การกีฬา 3. จิตวิทยาการกีฬา 4. โภชนาการทางการกีฬา และ 5 เทคโนโลยีทางการกีฬา

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ 4.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5.ระยะเวลาในการเล่นกีฬาเปตอง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย 2. เวชศาสตร์การกีฬา 3. จิตวิทยาการกีฬา 4. โภชนาการทางการกีฬา และ5 เทคโนโลยีทางการกีฬา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่าง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Sheffe

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยนพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำนวน 263 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 และเป็นเพศหญิง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7

2. ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมาคืออายุ 31 ถึง 40 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

3. ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4

4. ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 -30,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

5. ด้านระยะเวลาในการเล่นกีฬา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมา มีระยะเวลาในการเล่นกีฬา 3 – 6 ปี ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 มีระยะเวลาในการเล่นกีฬา 1 -3 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และมีระยะเวลาในการเล่นกีฬาน้อยกว่า 1 ปีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตอง สมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลที่ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตอง สมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย 2. เวชศาสตร์การกีฬา 3. จิตวิทยาการกีฬา 4. โภชนาการทางการกีฬา และ 5. เทคโนโลยีทางการกีฬา

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตองสมาคมนักกีฬาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยรวม

n = 263

การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬา	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลค่า	ลำดับ
ด้านการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย	3.56	.510	มาก	3
ด้านเวชศาสตร์การกีฬา	3.42	.562	มาก	5
ด้านจิตวิทยาการกีฬา	3.67	.635	มาก	1
ด้านโภชนาการทางการกีฬา	3.57	.619	มาก	2
ด้านเทคโนโลยีทางการกีฬา	3.44	.656	มาก	4
รวม	3.53	.466	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตองสมาคมนักกีฬาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .466) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจิตวิทยาการกีฬามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .635) รองลงมาคือด้านโภชนาการทางการกีฬามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = .619). ด้านสร้างสมรรถภาพทางกายค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .510) ด้านเทคโนโลยีทางการกีฬาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .656) และ ด้านเวชศาสตร์การกีฬาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .562) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมนักกีฬาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สมมติฐานที่ 1 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมนักกีฬาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามเพศผู้ศึกษาทำการทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามเพศ

n = 263

	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value
การพัฒนาสมรรถนะ	ชาย	148	3.55	.477	.580	.563
	หญิง	115	3.51	.454		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ของเพศชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .477 และในส่วนของเพศหญิง มีค่าเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .454 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test = .580 และค่า P-value = .563 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มีเพศแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มอายุ ผู้ศึกษาทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มอายุ

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	.508	3	.169	.775	..509
ภายในกลุ่ม	56.563	259	.218	-	-
รวม	57.071	262	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มอายุพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F-test = 775 และค่า P-value = .509 ซึ่งค่า P-value. มีค่ามากกว่า .05) จึงสรุปได้ว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา ผู้ศึกษาทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	.002	2	.001	.006	.994
ภายในกลุ่ม	57.068	260	.219	-	-
รวม	57.071	262	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F-test = .006 และค่า P-value = .994 ซึ่งค่า P-value มีค่ามากกว่า .05) จึงสรุปได้ว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ศึกษาทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	3.799	3	1.266	6.157	.000
ภายในกลุ่ม	53.272	259	.206	-	-
รวม	57.071	262	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F-test = 6.157 และค่า P-value = .000 ซึ่งค่า P-value มีค่าน้อยกว่า .05) ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่า กลุ่มใดมีความแตกต่างกันบ้างผู้ศึกษาจึงทดสอบด้วยเทคนิค LSD ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของ สมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยเทคนิค LSD

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,000-20,000 บาท	20,000-30,000 บาท	มากกว่า30,000บาท
ต่ำกว่า 15,000 บาท	3.71	-	.247*	.291*	-
15,000-20,000 บาท	3.46	-	-.247*	-.291*	-
20,000-30,000 บาท	3.42	-	-	-	-
มากกว่า30,000บาท	3.63	-	-	-	-

จากตารางที่ 6 การทดสอบด้วยเทคนิค LSD พบว่า การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของ สมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทแตกต่างกับนักกีฬาที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท และ นักกีฬาที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000-30,000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระ ศรีนครินทราบรมราชชนนีในกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักกีฬาที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท และนักกีฬาที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000-30,000 สรุปได้ว่า นักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานที่ 4 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 5 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของ สมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่ม ระยะเวลาในการเล่นกีฬา ผู้ศึกษาทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทาง เดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬา

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	10.562	3	3.152	19.605	.000
ภายในกลุ่ม	46.509	259	.180	-	-
รวม	57.071	262	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F-test = 19.605 และค่า P-value = .000) ซึ่งค่า P-value. มีค่าน้อยกว่า .05 ดังตารางที่ 8 ดังนั้น เพื่อตรวจสอบว่า กลุ่มใดมีความแตกต่างกันผู้ศึกษาจึงทดสอบด้วยเทคนิค LSD ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงการตรวจสอบว่า กลุ่มใดมีความแตกต่างกันผู้ศึกษาจึงทดสอบด้วยเทคนิค LSD

ระยะเวลาในการเล่นกีฬา	\bar{X}	น้อยกว่า 1 ปี	1-3 ปี	4-6 ปี	มากกว่า 6 ปี
น้อยกว่า 1 ปี	3.40	-	-	-	-353*
1-3 ปี	3.24	-	-	-	-514*
4-6 ปี	3.38	-	-	-	-.377*
มากกว่า 6 ปี	3.76	-	-	-	-

จากตารางที่ 8 การทดสอบด้วยเทคนิค LSD พบว่า การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำแนกตามกลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬาน้อยกว่า 1 ปีแตกต่างกับนักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี (P-value =-.003) และ กลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬา1-3 ปีแตกต่างกับนักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี ((P-value =-.000) และ กลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬา 4-6 ปีแตกต่างกับนักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี ((P-value =.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยกลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬาของนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในกลุ่มระยะเวลาในการเล่นกีฬาน้อยกว่า 1 ปี นักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬา1-3 ปี และนักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬาที่มีการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองน้อยกว่านักกีฬาที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าที่มีระยะเวลาในการเล่นกีฬาแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พบว่า

1. **ด้านสมรรถภาพทางกาย** พบว่า การจัดบริการห้องฟิตเนตที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการออกกำลังกายของนักกีฬาจากองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักกีฬาได้สามารถออกกำลังกายได้อย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ โดยเน้นเกี่ยวกับกำลังแขนและขาอย่างถูกวิธีตามโปรแกรมที่เหมาะสมกับการเล่นกีฬาเปตอง และมีความต้องการจัดชมรมเปตองอย่างเป็นทางการในแต่ละพื้นที่

2. **ด้านเวชศาสตร์การกีฬา** พบว่า บางแห่งไม่มีทีมเวชศาสตร์ประจำจังหวัด และแพทย์สนามในการดูแลนักกีฬาในขณะฝึกซ้อม และเพื่อแนะนำในการยืดกล้ามเนื้อหลังซ้อมเสร็จ อีกทั้งนักกีฬาควรได้รับการป้องกันการบาดเจ็บหลังจากแข่งขัน ยังไม่มีมีการอบรมในการป้องกันอาการบาดเจ็บต่างๆเบื้องต้น ยังไม่มีนักวิทยาศาสตร์การกีฬาคอยดูแลระหว่างการแข่งขัน หรือผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การกีฬาในการให้คำแนะนำ ปรีกษาในการออกกำลังกายให้ถูกหลักการ

3. **การพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ด้านจิตวิทยาการกีฬา** พบว่าควรมีนักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา โดยนักกีฬาได้มีเวลาและโอกาสได้รับคำแนะนำและได้รับการปรึกษาอย่างจริงจังและเพียงพอ การได้รับคำแนะนำการควบคุมอารมณ์จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา ก่อนแข่งเพื่อที่จะได้รับมือกับความเครียดได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อการเล่น การให้ขวัญกำลังใจต่อนักกีฬา การจัดการความเครียดเพื่อให้ผ่อนคลายอารมณ์จากการแข่งขัน และต้องมีการอบรมพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติของนักกีฬา การฝึกฝนสมาธิ

4. **ด้านโภชนาการทางการกีฬา** พบว่า องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางแห่งยังไม่มีนักโภชนาการดูแลเรื่องอาหารนักกีฬาระหว่างฝึกซ้อมอย่างถูกหลักโภชนาการ เพื่อที่จะได้วางแผนการรับประทานอาหารเพื่อให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เหมาะสม ทั้งตอนแข่งและการทดสอบสมรรถภาพ ซึ่งต้องเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ซึ่งในประเด็นนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณที่ยังไม่เพียงพออีกด้วย

5. **ด้านเทคโนโลยีทางการกีฬา** พบว่า ยังขาดอุปกรณ์ในการฝึกซ้อมที่ไม่เพียงพอ การใช้นาฬิกาดิจิทัลในการวัดการเต้นของหัวใจ และนับก้าวในแต่ละวันได้ ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ประกอบการฝึกซ้อมที่ทันสมัย เช่น เครื่องวิ่งอยู่กับที่ และควรมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวกได้ดีกว่านี้ ควรนำเทคโนโลยีและวิธีการใหม่ๆเข้ามาปรับปรุงความสามารถของนักกีฬาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้นักกีฬา และมีการพัฒนาอุปกรณ์กีฬาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. **การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีส่วนใหญ่มีแรงจูงใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเองทุกครั้งที่มีการแข่งขันกีฬาเปตอง โดยได้รับการได้รับการฝึกฝนในการเผชิญและอดทนกับสถานการณ์ที่มีความกดดันในการแข่งขันสอดคล้องกับแนวคิดของ Casals and Finch (2017)

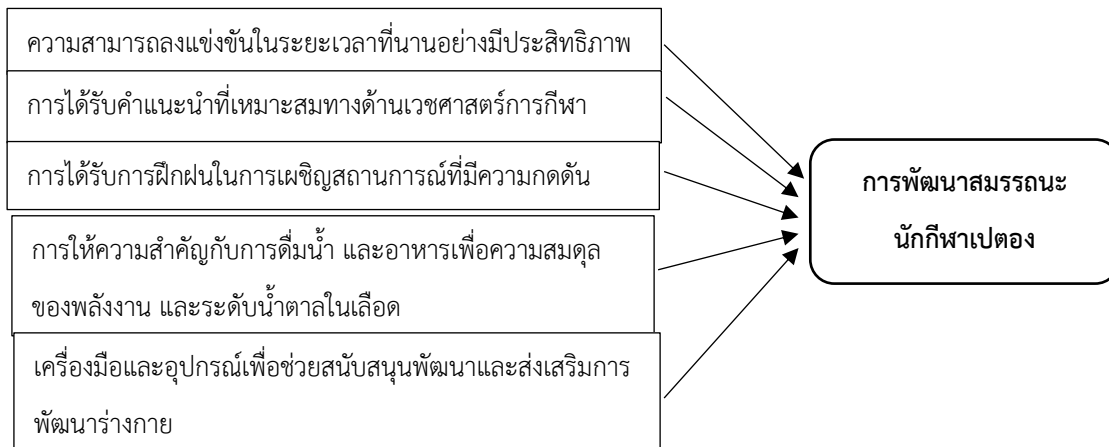

อธิบายว่า จิตวิทยาการกีฬาเป็นกระบวนการคิดการควบคุม ทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะกีฬาการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ โดยแรงกระตุ้น แรงจูงใจ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งการตั้งจุดมุ่งหมาย การสร้างจินตภาพ ถือเป็นจิตวิทยาที่สามารถ นำมาปรับประยุกต์ใช้ในการฝึกกีฬาได้ทั้งสิ้น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัชรินทร์ ปาวะลี (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพและแนวทางการพัฒนา นักกีฬาตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศของสำนักงานกีฬาในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคเหนือ” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาทิ ด้านการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายนักกีฬา เวชศาสตร์การกีฬา จิตวิทยาการกีฬา โภชนาการทางการกีฬาและเทคโนโลยีทางการกีฬา อีกทั้งแนวทางการพัฒนา นักกีฬา ตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยการนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาประยุกต์ใช้กับการพัฒนานักกีฬา มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายสู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาเป็นไปตามหลักการของ วิทยาศาสตร์การกีฬา

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตอง ของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวรรณพร ศรีเมือง จักรดาว โปธิแสน ไตรมิตร โปธิแสน (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง “สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำการออกกำลังกายใน นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม” ผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำการออกกำลังกายในนักศึกษา สาขาวิชา วิทยาศาสตร์การกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของประสพชัย แก้วรุ่งเรือง และคณะ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา นักกีฬาว่ายน้ำให้มีสมรรถนะเป็นเลิศในการแข่งขันของสมาคมกีฬาว่ายน้ำ แห่งประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า เพศที่แตกต่างกันการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิจจวดล แก้วประสิทธิ์ (2564) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัย ด้านการพัฒนา กีฬาแบดมินตันที่ส่งผลต่อศักยภาพของนักกีฬาแบดมินตันของประเทศไทย” ผลการวิจัย พบว่า ความแตกต่างทางระดับการศึกษานักกีฬาแบดมินตันไม่ได้ทำให้ระดับระดับค่าเฉลี่ยด้านศักยภาพ ของนักกีฬาแบดมินตันของประเทศไทยแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ระยะเวลาในการเล่นกีฬาพบว่าการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิจจวดล แก้วประสิทธิ์ (2564) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการพัฒนา กีฬาแบดมิน ตันที่ส่งผลต่อศักยภาพของนักกีฬาแบดมินตันของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่าจำนวนครั้งที่เล่นอาชีพ และจำนวนครั้งที่ติดทีมชาติหรือเป็นตัวแทนในระดับชาติ นักกีฬาแบดมินตันไม่ได้ทำให้ระดับระดับ ค่าเฉลี่ยด้านศักยภาพของนักกีฬาแบดมินตันของประเทศไทยแตกต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ส่วนใหญ่เกิดจากความสามารถแข่งขันในระยะเวลานานอย่างมีประสิทธิภาพ การได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมทางด้านเวชศาสตร์การกีฬา การได้รับการฝึกฝนในการเผชิญสถานการณ์ที่มีความกดดัน การให้ความสำคัญกับการดื่มน้ำ และอาหารเพื่อความสมดุลของพลังงาน และระดับน้ำตาลในเลือด และเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อช่วยสนับสนุนพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาร่างกาย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พบว่านักกีฬาเปตองส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท และระยะเวลาในการเล่นกีฬามากกว่า 6 ปี

2. การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาของนักกีฬาเปตองสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านจิตวิทยาการกีฬา ด้านโภชนาการทางการกีฬาด้านสร้างสมรรถภาพทางกาย ด้านเทคโนโลยีทางการกีฬา ด้านเวชศาสตร์การกีฬา ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการเล่นกีฬาแตกต่างกันมีการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” แม้ว่าจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาเปตองจะอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ยังมีบางหัวข้อที่ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และยังมีนักกีฬาส่วนหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำประเด็นดังกล่าวมานำเสนอเพื่อแนะนำ แก้ไขปรับปรุง นำไปสู่การพัฒนาให้นักกีฬาเปตองให้มีสมรรถนะที่เป็นเลิศต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรการจัดบริการห้องฟิตเนสที่เพียงพอในการสนับสนุนการออกกำลังกายของนักกีฬาเปตองเพื่อให้ได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
- 2) ควรมีแพทย์สนามในการดูแลนักกีฬาในขณะที่ฝึกซ้อม และเพื่อแนะนำในการยืดกล้ามเนื้อหลังซ้อมเสร็จ และมีการการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาการบาดเจ็บต่างๆเบื้องต้น
- 3) ควรให้นักกีฬาได้มีเวลาและโอกาสได้รับคำแนะนำ ปรึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ขณะแข่งขันจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา
- 4) ควรดูแลเรื่องงบประมาณเกี่ยวกับด้านอาหารของนักกีฬาให้เพียงพอ เพื่อนำไปสู่การจัดโภชนาการที่เหมาะสม และถูกต้อง
- 5) ควรสนับสนุนอุปกรณ์ในการฝึกซ้อมที่เพียงพอ เช่น การใช้นาฬิกาดิจิทัลในการวัดการเต้นของหัวใจ และนับก้าวในแต่ละวันได้รวมถึงลู่วิ่งในการออกกำลังกาย

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่องการทำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะนักกีฬาเปตองเพื่อสู่ความเป็นเลิศในระดับชาติ และระดับนานาชาติมากขึ้น
- 2) ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานวิธีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะนักกีฬาเปตอง

เอกสารอ้างอิง

- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2560). *แผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ. (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2566). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กิจจวล แก้วประสิทธิ์. (2564). *ปัจจัยด้านการพัฒนากีฬาแบดมินตันที่ส่งผลต่อศักยภาพของนักกีฬาแบดมินตันของประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก*.
- ธนวรรณพร ศรีเมือง จักรดาว โปธิแสน ไตรมิตร โปธิแสน. (2563). *สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำการออกกำลังกายในนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.

- พัชรินทร์ ปาวะลี. (2564). *สภาพและแนวทางการพัฒนานักกีฬาตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความ เป็นเลิศของสำนักงานกีฬาในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการกีฬา มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- ประสพชัย แก้วรุ่งเรือง และคณะ. (2564). “การพัฒนา นักกีฬาว่ายน้ำให้มีสมรรถนะเป็นเลิศในการ แข่งขันของสมาคมกีฬาว่ายน้ำแห่งประเทศไทย”. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรม ท้องถิ่น*, 5 (1): 79-90.
- สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา. (2560). [ออนไลน์]. *ปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักกีฬา*. แหล่งที่มา <http://sports-science.dpe.go.th/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2566.
- อนันต์ อัฐชู. (2556). *หลักการฝึกกีฬา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Casals, M. and Finch, C. F. (2017). “Sports Biostatistician: A Critical Member of all Sports Science and Medicine Teams for Injury Prevention”. *Injury Prevention*, 23(6): 423-427.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.

การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การ
บริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
Acceptance Technology for Adapting to a Digital Organization by
Personnel of the Nong Prue Sub-district Administrative
Organization, Samut Prakan Province

เมธาสิทธิ์ จันทรสawat¹, รังสรรค์ ประเสริฐศรี², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³
Methasit Chansawang¹, Rangson Prasertsri², Orapin Piyasakulkiat³

¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: ¹tod_452@hotmail.com

Received : April1, 2024;

Revised : June10, 2024;

Accepted : June11, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปรับตัว และการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล รวมไปถึงการศึกษปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จำนวน 174 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี และตำแหน่งพนักงานจ้าง
- 2) การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี ด้านการยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยี ด้านพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการรับรู้ความยากง่ายในการใช้ และด้านทัศนคติต่อการใช้งาน ตามลำดับ
- 3) การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและตำแหน่งที่แตกต่างมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ตามลำดับ

คำสำคัญ: การยอมรับ; การปรับตัว; เทคโนโลยี; องค์กรดิจิทัล; องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ

Abstract

This research aims to study: Acceptance, compare personal factor with acceptance of technology for adapting to a digital organization and factors influencing digital transformation in the Nong Prue Subdistrict Administrative Organization, Samut Prakan Province. The participants in the study were the personnel of the Nong Prue Subdistrict Administrative Organization, Samut Prakan Province, a total of 174 in numbers. The study used a quantitative method, which utilized the questionnaires to collect the data. The verified value of Cronbach's alpha reliability test of 0.95. The statistics analysis: frequency, percentage, mean, Standard Deviation and including assumption by t-test, One-way Analysis of Variance and Multiple Regression Analysis. The results of research found that:

1) Almost of them were female, aged 31 - 40 years, married, graduated with Bachelor's degree and hired employee status.

2) The acceptance of technology for adapting to a digital organization by personnel of the Nong Prue Sub-district Administrative Organization, Bang Phli District, Samut Prakan Province overall was at the highest level. As considering each aspect averages sorted from highest to lowest at the highest level were perceived usefulness, acceptance of using technology systems, behavioral to using technology, perceived ease of use, and attitude towards using, respectively.

3) The adaptability to digital organization of the personnel in the Nong Prue Subdistrict Administrative Organization, Samut Prakan Province overall and each aspect averages was at a highest level.

4) The compare personal factor with acceptance of technology for adapting to a digital organization by personnel of the Nong Prue Sub-district Administrative Organization, Samut Prakan Province classified by gender, age, marital status, education level and positions had no difference, significant at the level of .05

5) The factors influencing digital transformation in the Nong Prue Subdistrict Administrative Organization, Samut Prakan Province have statistically significant influence at the level of .05 on attitude towards using, acceptance of using technology systems, perceived ease of use, perceived usefulness and behavioral to using technology, respectively.

Keywords: acceptance; adaptation; technology; digital organization; Nong Prue Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ.2561-2580) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยต้องการปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล รวมไปถึงการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

ประเด็นปัญหาของการก้าวสู่องค์กรดิจิทัลของภาครัฐเกิดจากระบบสารสนเทศภาครัฐ ยังไม่ได้มีการบูรณาการเชื่อมโยงกันมากเท่าที่ควร การใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ยังทำได้ยาก หน่วยงานภาครัฐจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน ประชาชนจึงยังต้องยื่นข้อมูลซ้ำ ๆ ตามเงื่อนไข การรับข้อมูลที่ต่างกันของแต่ละหน่วยงาน ข้อมูลยังขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้ใช้เวลาในการให้บริการมาก และมีภาระค่าใช้จ่ายสูงที่บ่อยครั้งไม่ก่อให้เกิดคุณค่าเพิ่มแก่ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐเองและประชาชน โดยอุปสรรคสำคัญของการบูรณาการระบบสารสนเทศภาครัฐ คือ ขาดการบูรณาการขั้นตอนการทำงาน ข้ามหน่วยงาน เงื่อนไขการจัดเก็บข้อมูล และหลักเกณฑ์ในการกำหนดชื่อรายการข้อมูลแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน โครงสร้างและรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการออกแบบมีพื้นฐานอยู่บนชื่อรายการข้อมูลที่ต่างกัน การใช้กฎเกณฑ์การสื่อสารในการร้องขอและตอบสนองระหว่างระบบที่แตกต่างกัน ทำให้บูรณาการเชื่อมโยงได้ยาก (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, [ออนไลน์], 2562)

จากผลการสำรวจระดับความพร้อมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ในด้านศักยภาพเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้านดิจิทัล (Digital Capability) ในระดับหน่วยงาน จังหวัดส่วนใหญ่ทำคะแนนอยู่ในกลุ่ม middle โดยพบว่า บุคลากรหน่วยงานระดับจังหวัด มีทักษะด้านดิจิทัลเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับพื้นฐาน มีผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยตรงเพียงร้อยละ 26.1 จากผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ยังมีผู้มิได้รับรอง ผ่านการฝึกทักษะทางด้านดิจิทัลเพียงร้อยละ 13.0 ของหน่วยงานระดับจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานระดับจังหวัดยังขาดแคลนทั้งในด้านปริมาณบุคลากร และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของบุคลากร

อีกทั้งผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูงในหน่วยงานระดับสำนักงานจังหวัด (Provincial Chief Information Officer: PCIO) มีส่วนน้อยที่ได้เข้ารับ การฝึกอบรมโดยคิดเป็นร้อยละเพียง 21.1 เท่านั้น รวมไปถึงหน่วยงานในระดับจังหวัดส่วนใหญ่การดำเนินการส่งเสริมและให้ความรู้บุคลากรและการวัดผล หลังอบรม โดยมีหน่วยงานที่ยังไม่มีการส่งเสริมและให้ความรู้บุคลากรและไม่มีการวัดผลหลังการอบรมมีถึง ร้อย 57 ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้ (Digital Technological Practices) หน่วยงานระดับ จังหวัดส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในกลุ่ม low และกลุ่ม middle โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลจากผลสำรวจพบว่า ตัวชี้วัดด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้ (Digital Technological Practices) การปรับใช้เทคโนโลยี เพื่อใช้ในการสร้างการเชื่อมต่อและการสื่อสาร (Connectivity) เพียงร้อยละ 12.4 มีการปรับใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วย ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจ (Data-driven Decision Making) และมีหน่วยงานระดับ จังหวัดเพียงร้อยละ 4.3 ที่มีการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือในการทำงาน ต่างๆ (Trusted Protocol) ทั้งนี้ควรมีการพิจารณาเรื่องการสนับสนุนในการนำเทคโนโลยี มาปรับใช้ กับ หน่วยงานระดับจังหวัดให้มากขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ พัฒนาองค์กรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เกี่ยวกับการ พัฒนาการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นก้าวหน้าที่เข้มข้นมากขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดิจิทัล และได้ดำเนินการตามโครงการ “ท้องถิ่นดิจิทัล” ประจำปี 2564 ภายใต้การดำเนินการของศูนย์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลภาครัฐ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือสพร.เป็น เสมือนเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มี ความสามารถในการดำเนินการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลที่มีการให้บริการจริง ช่วยพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ดีขึ้น และสามารถเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงาน อปท. อื่น ๆ เพื่อผลักดัน ให้เกิดการนำเครื่องมือพร้อมใช้ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้งานและช่วยให้หน่วยงานปรับตัวตามเกณฑ์ของความ เป็นองค์กรดิจิทัลได้เร็วขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การ ยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อนำผลการศึกษามาช่วยในการพัฒนาบุคลากรในการปรับตัวสู่ องค์กรดิจิทัลตาม นโยบายของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. เพศที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกัน
2. อายุที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกัน
3. สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกัน
4. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกัน
5. ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกัน
6. การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
7. การรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
8. ทักษะของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
9. พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
10. การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงวิธีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทราบถึงข้อแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
3. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้กับองค์กรทั่วไป หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

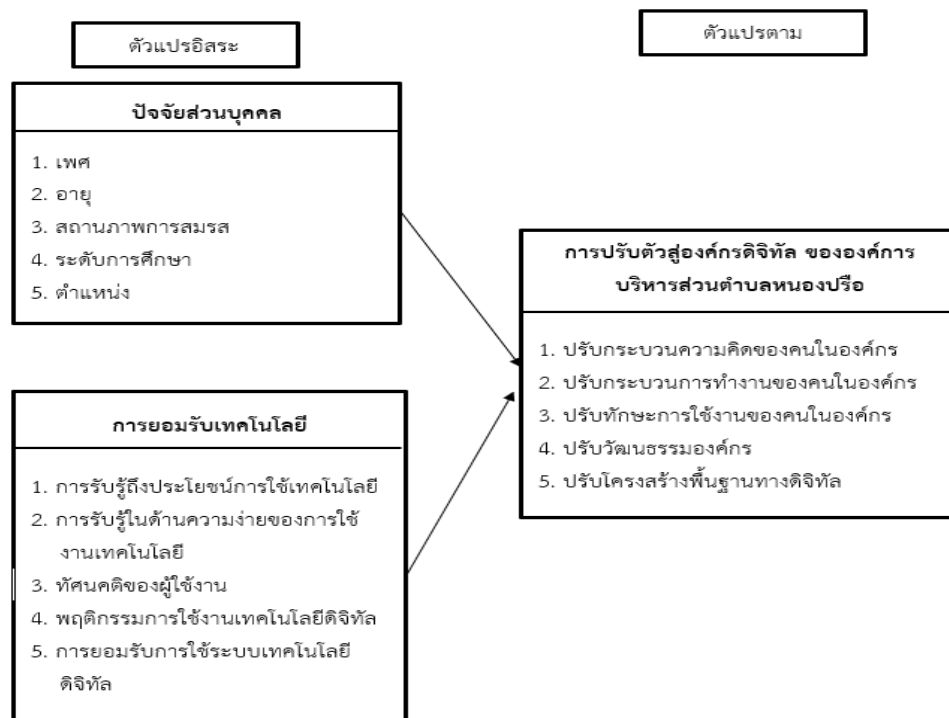

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (Unified Theory of Acceptance and User of Technology : UTAUT) ได้แก่ 1. การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2. การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3. ทศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล 4. พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล และ 5. การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และ การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล ได้แก่ 1. ปรับกระบวนการความคิดของคนในองค์กร 2. ปรับกระบวนการทำงานของคนในองค์กร 3. ปรับทักษะของคนในองค์กร 4. ปรับวัฒนธรรมองค์กร และ 5. การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานและข้าราชการทุกคนที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ โดยมีพนักงานทั่วไปและพนักงานจ้างภารกิจ จำนวน 133 คน และข้าราชการ จำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้น 174 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพการสมรส 4) ระดับการศึกษา และ 5) ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

- ปัจจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพการสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) ตำแหน่ง

- แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี 2) การรับรู้ความยากง่ายในการใช้เทคโนโลยี 3)ทัศนคติต่อการใช้งาน 4) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 5) การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

ตัวแปรตาม

ปัจจัยที่มีผลในการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้านมาวัดระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ ได้แก่ 1) ปรับกระบวนการความคิดของคนในองค์กร 2) ปรับกระบวนการทำงานของคนในองค์กร 3) ปรับทักษะการใช้งานของคนในองค์กร 4) ปรับวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล และ 5) ปรับโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาถึง การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1. การปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แสดงผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

n = 174

การยอมรับเทคโนโลยีของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	\bar{X}	S.D.	แปรผล
1. การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี	4.43	.552	มากที่สุด
2. การรับรู้ความยากง่ายในการใช้	4.33	.648	มากที่สุด
3. ทศนคติต่อการใช้งาน	4.26	.651	มากที่สุด
4. พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	4.34	.718	มากที่สุด
5. การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยี	4.38	.588	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	.631	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.35, S.D. = .631) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.43, S.D. = .552) การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.38, S.D. = .588) พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.34, S.D. = .718) การรับรู้ความยากง่ายในการใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.33, S.D. = .648) และทัศนคติต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.26, S.D. = .651) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แสดงผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

n = 174

ปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	t-test	F-test	P-value
1. เพศกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล	1.301	-	.195
2. อายุกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล	-	1.576	.197
3. สถานภาพการสมรสกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล	-	1.378	.255
4. ระดับการศึกษากับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล	-	2.805	.063
5. ตำแหน่งกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล	-	1.663	.098

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1) เพศที่แตกต่างกัน มีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการไม่แตกต่างกัน (t -test = 1.301 และค่า P-value = .195) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

2) อายุที่แตกต่างกัน มีปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการไม่แตกต่างกัน (F -test=1.576 และค่า P-value. = .197) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3) สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน มีปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน (F -test=1.378 และค่า P-value= .255) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

4) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน (F -test=2.805, P-value=.063) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

5) ตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน (t -test = 1.663 และค่า P-value = .098) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

การปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
(Constant)	.384		2.284	.024
การยอมรับเทคโนโลยี				
การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	.156	.180	3.527	.001*
การรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	.159	.189	4.282	.000*
ทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	.255	.305	5.073	.000*
พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	.147	.199	3.899	.000*
การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	.196	.232	3.824	.000*

$R = .889$ $R^2 = .791$ Adjusted $R^2 = .784$ Std.Error of the Estimate = .17709

F Change = 121.606 Sig = .000

*Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ นั้นจะเกิดจากทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล การยอมรับการใช้งานระบบเทคโนโลยีดิจิทัล การรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถแสดงเป็นตัวแบบการถดถอยพหุคูณของปัจจัยในการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนโดยเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้ โดยเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.384 + 0.255(X_3) + 0.196(X_5) + 0.159(X_2) + 0.156(X_1) + 0.147(X_4)$$

ให้

\hat{Y}	แทน	การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
X_1	แทน	การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
X_2	แทน	การรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล
X_3	แทน	ทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล
X_4	แทน	พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล
X_5	แทน	การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การยอมรับการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การปรับตัวของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.631 ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีการรับรู้ว่าจะระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน รู้สึกมีความสุขที่ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และมีความยินดีที่จะฝึกฝนตนเองให้มีความทันสมัยต่อการใช้ระบบอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วสุธิดา บุรีตมนต์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่” กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวน 385 คน ผลโดยรวมเท่ากับระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

2. การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การปรับตัวของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.463 ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีการปรับโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลโดยคำนึงถึงอัตราประโยชน์สูงสุดของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้บริการประชาชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภาภรณ์ สีสุพรรณ และอจिताส เพียรขุนทด (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวเพื่อเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัล

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพยายามในการปรับตัวเพื่อไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล โดยสามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดการวิจัยของปัจจัยที่มีผลในการนำพาองค์กรไปสู่องค์กรดิจิทัลได้ ดังนี้ 1) การใช้งบประมาณตามลำดับความสำคัญภายใต้งบประมาณที่มีอย่างจำกัด 2) การปรับกระบวนการ ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันตามลักษณะของงานแต่ละประเภท 3) การปรับตัวตามระเบียบกฎหมายที่แตกต่างกันตามลักษณะงานที่มีและไม่มีกฎหมายรองรับ 4) การปรับตามความจำเป็นขององค์กรที่มีขนาดต่างกัน 5) การเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถของบุคลากร และ 6) การปรับโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลขององค์กรให้เพียงพอต่อการใช้งานเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานที่ 1 จากการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล เป็นสิ่งที่ทุกคนในองค์กรนั้นสามารถปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศชายหรือเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี ทันสมัย ผู้หญิงเริ่มแสดงบทบาทและเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากขึ้นกว่าในอดีต สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ สุภัทรกุล (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1” ผลการศึกษาพบว่าสถานภาพด้านเพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สมมติฐานที่ 2 อายุที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันในแต่ละช่วงวัย เช่น การใช้สมาร์ตโฟนในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของทรงพจน์ พูลสิน (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นที่ส่งเสริมการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ที่มีอายุช่วงอื่นในทุกด้าน

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้เนื่องจากเป็นยุคเทคโนโลยี ทุกคนสามารถสื่อสารผ่านเทคโนโลยีได้ ดังนั้นสถานภาพการสมรสจึงไม่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dandan Lin (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และการยอมรับ แอปพลิเคชันวีแชทในประเทศไทย กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร” สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีการยอมรับแอปพลิเคชันวีแชทไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการศึกษาพบว่า

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือมีบริบทการทำงานที่คล้ายคลึงกัน ถึงแม้จะมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่การปฏิบัติงานในองค์กรต่างก็อยู่ในบริบทและทรัพยากรแบบเดียวกัน มีความเท่าเทียมกันในการทำงาน มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อทำงานให้กับองค์กร ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัญชลี เหลืองศรีชัย และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลน้อยกว่าทุกระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 5 ตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่แตกต่างกัน **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันเข้าสู่ยุคเทคโนโลยี ได้มีการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต จึงไม่มีผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัล ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัญชลี เหลืองศรีชัย และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .889 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 79.1 โดยผลทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

สมมติฐานที่ 6 การรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ ระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน ระบบสารสนเทศช่วยในการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ระบบสารสนเทศช่วยในการรับข่าวสารที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ระบบสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้มีเวลาไปปฏิบัติงานอื่นได้ ระบบสารสนเทศช่วยลดกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และระบบสารสนเทศช่วยในการประสานงานระหว่างฝ่าย ต่าง ๆ มีผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพียรพิรดา แก้วใส (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอบางพลี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอบางพลี จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 7 การรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ในด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อันได้แก่ ระบบสารสนเทศที่ใช้สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ระบบสารสนเทศใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน ระบบสารสนเทศที่นำมาใช้ในองค์กรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และการใช้ระบบสารสนเทศในการเชื่อมต่อได้ทุกที่ มีผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพียรพิรดา แก้วใส (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ความง่าย (Perceived Ease of Use) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 8 ทศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** แสดงให้เห็นว่า ทศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อันได้แก่ ความสนใจ และพร้อมเรียนรู้เมื่อ มีระบบสารสนเทศใหม่ ๆ การคิดว่าเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ สามารถค้นคว้าหาข้อมูลในระบบสารสนเทศได้สะดวก และรวดเร็ว ระบบสารสนเทศ มีการเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกับระบบงานได้ดี และคิดว่าการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในงานจะเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพียรพิรดา แก้วใส (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านทัศนคติ (Attitude) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มากที่สุด

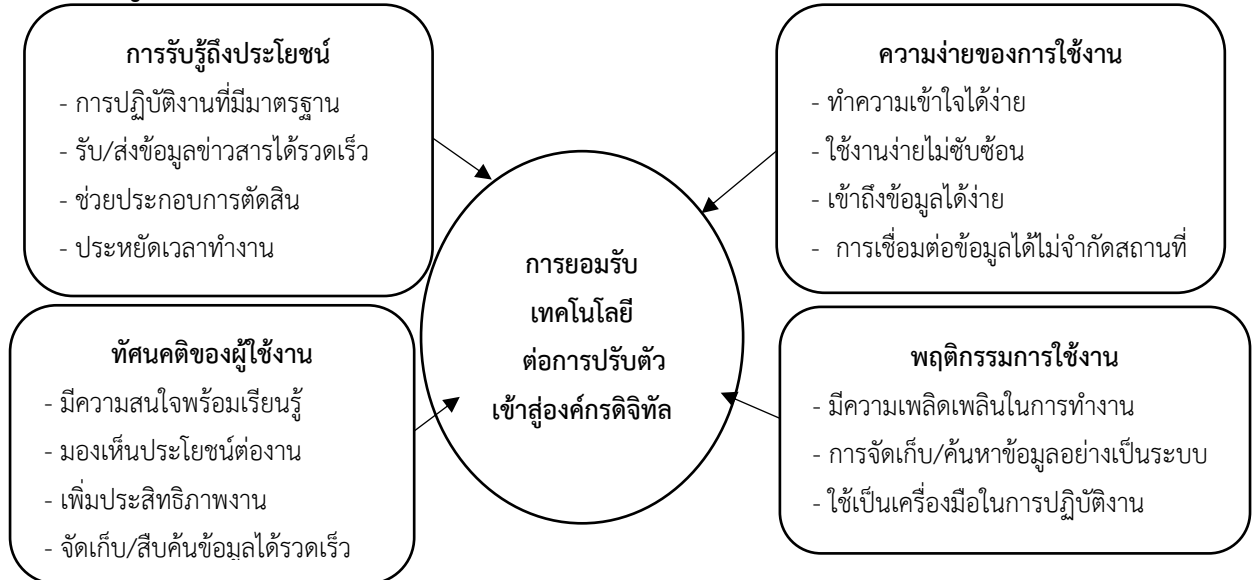
สมมติฐานที่ 9 พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** สอดคล้องกับ อริสรา โทงวบุญล้อม (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบปัจจัยที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ดิจิทัล” แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อันได้แก่ ใช้เพื่อความบันเทิง ติดต่อบริการ ใช้เพื่อการค้นหาข้อมูล และใช้สำหรับการทำงานมีผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล

สมมติฐานที่ 10 การยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** แสดงให้เห็นว่า การยอมรับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อันได้แก่ ยินดีที่จะแนะนำเพื่อนร่วมงาน ให้ใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีความตั้งใจใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไปในอนาคต มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ยินดีที่จะฝึกฝนตนเองให้มีความทันสมัยต่อการ ใช้ระบบอยู่เสมอ มีผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพียรพิรดา แก้วใส (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) การทดสอบสรุปได้ว่า มีตัวแปรอิสระปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี มีผลต่อตัวแปรตามพฤติกรรมการใช้บริการ (Mobile Banking) ของผู้บริโภคในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด อาจเป็นเพราะว่าการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น มีความ

สะดวกสบาย และด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้สามารถบริหารจัดการในหลายๆ ด้านในเวลาทีรวดเร็ว

องค์ความรู้จากการวิจัย

การยอมรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ เกิดจากการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน สามารถรับ/ส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว ช่วยประกอบการตัดสินใจ และช่วยประหยัดเวลาทำงาน การรับรู้ถึงความยากง่ายในการใช้งานเทคโนโลยีบุคลากรสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อน เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายโดยการเชื่อมต่อข้อมูลได้ไม่จำกัดสถานที่และเวลา ทัศนคติต่อการใช้งานบุคลากรต้องมีความสนใจพร้อมเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ โดยมองเห็นผลประโยชน์ต่อการทำงาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพงานได้ อีกทั้งเห็นว่าสามารถจัดเก็บ/สืบค้นข้อมูลได้รวดเร็ว ส่วนพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเมื่อบุคลากรเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ รับรู้ถึงความง่าย มีทัศนคติที่ดีแล้ว พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานก็เป็นไปด้วยความเพลิดเพลินในการทำงาน การจัดเก็บ/ค้นหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จึงเป็นหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายการปรับองค์กรสู่รัฐบาลดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

1. การปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .631)
2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และตำแหน่งที่แตกต่างกันมีการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัล ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับสูง โดยมีความสัมพันธ์กับด้านทัศนคติของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการยอมรับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการรับรู้ใน

ด้านความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านรับรู้ถึงประโยชน์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่อง “การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการปรับตัวเข้าสู่องค์กรดิจิทัลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) หน่วยงานควรมีคู่มือของการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ถึงประโยชน์และคุณสมบัติของเทคโนโลยี และรับรู้ถึงประโยชน์ยังมีมาก จะส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีได้รวดเร็ว
- 2) หน่วยงานต้องมีการออกแบบหรือการเข้าใช้งานเทคโนโลยีให้เข้าถึงง่าย เป็นกลาง และความเหมาะสมกับผู้ใช้งานและขอบข่ายงาน
- 3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนช่วยเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่น ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายให้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างทั่วถึงและครอบคลุมมากที่สุด
- 4) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถดิจิทัลให้มีความหลากหลาย นอกเหนือจากงานที่ต้องปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของตนเอง ซึ่งหน่วยงานควรสนับสนุนในทุกกิจกรรมการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล
- 5) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและเล็งเห็นถึงความสำคัญด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับนโยบายแผนดำเนินงานด้านระบบดิจิทัลของภาครัฐส่วนกลางในอนาคต

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

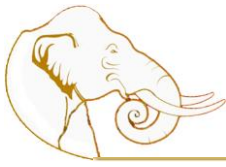
ควรมีการศึกษาถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนำแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทางเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานหรือให้บริการประชาชนในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุภักควรกุล. (2560). การศึกษาการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทรงพจน์ พูลสิน. (2563). ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียรพิรดา แก้วใส. (2563). ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วสุธิดา นุริตมนต์. (2562). “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่”. *สหวิทยาการวิจัย*. 8(1), 189-199

- อริสรา โห่งบุญล้อม. (2566). *รูปแบบปัจจัยที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ดิจิทัล*. สารนิพนธ์ปริญญาการ
จัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี เหลืองศรีชัย และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2564). “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลตาม
ความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานี”. *วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(2) : 170 – 186.
- Dandan Lin. (2560). *พฤติกรรมการใช้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการยอมรับ แอปพลิเคชันวีแชทใน
ประเทศไทย กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระวารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- วสุธิดา บุริตมนต์. (2562). “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทาง
การเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่”. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา* 8
(1): 189-199.
- อริสรา โห่งบุญล้อม. (2566). *รูปแบบปัจจัยที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ดิจิทัล*. สารนิพนธ์ปริญญาการ
จัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี เหลืองศรีชัย และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2564) “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลตาม
ความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานี”. *วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, (2), 170-186.
- Dandan Lin. (2560). “*พฤติกรรมการใช้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการยอมรับแอปพลิเคชันวีแชทใน
ประเทศไทย กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร*.”

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติและความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสาร รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน โปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20%

การส่งบทความเข้าระบบออนไลน์ของวารสาร เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสาร ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara>

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 - 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ภาษาไทยใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (3 - 5 คำ)

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) การทบทวนวรรณกรรม เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (Knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา
- 4) กรอบแนวคิดการวิจัย
- 5) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 8) องค์ความรู้ใหม่ ระบุองค์ความรู้ที่ได้อันเป็นผลมาจากการวิจัย ผ่านการสังเคราะห์ ออกมาในรูปแบบของ แผนภูมิ แผนภาพ หรือ ผังมโนทัศน์ พร้อมทั้งการอธิบายที่รัดกุม เข้าใจได้ง่าย
- 9) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญ
- 10) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
 - ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป
- 11) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ ทั้งในเนื้อเรื่องและเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ระบบการอ้างอิง

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่การอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้น

ใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหากษัตริย์ มหาโส, 2554)
- 2) ผู้แต่ง 1 -3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากร และ เขมณัญญ์ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สมภาร พรหมทา, 2548; ธนิต อยู่โพธิ์, 2550)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (สนธิ ศรีดำแดง และคณะ, 2548)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยางค์แรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003; Hersey & Blanchard, 2000)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al., ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์ กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ. / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์
ตัวอย่าง :

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอติสันเพรส โปรดักส์.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
พอยท์.

Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. V. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. (6th ed.). California: Wadsworth Publishing.

3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ. // ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ) // ชื่อเรื่อง, / (เลขหน้าที่
อ้าง) / สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2554). การประยุกต์ใช้สัมมาวาจาเพื่อการบริหารงานของผู้นำ. ใน พระ
มหาธรรมา ธมฺมมหาโส (บรรณาธิการ). *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*. (หน้า 10-
12). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

4) บทความจากวารสาร

(1) วารสารแบบเล่ม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ // ชื่อวารสาร, / ปีที่ / (ฉบับที่), / เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้า
สุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา ลีนจี่. (2563). การจัดการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 594-604.

Songtaweeporn, T., Siribensanont, C., Kongsong, W., & Channuwong, S. (2020). Total Quality
Management in Modern Organizations by Using Participation and Teamwork. *Journal
of Arts Management*, 4(3), 818-829.

(2) วารสารออนไลน์ กรณีไม่มีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ // ชื่อวารสาร, / เลขของปีที่ / (เลขของฉบับที่), / เลขหน้า. Retrieved
from <http://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง :

- วรกมล วิเศษศรี. (2563). การรับรู้มิติของบุคลิกภาพตราสินค้าในบริบทของโรงแรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 1-12. สืบค้นจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391
- วันทนา เนาว์วัน และ แสงจิต ไต้แสง. (2562). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจชุมชน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 10(2), 121-133. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Naowwan, W., & Taisaeng, S. (2021). The Study the Role of Entrepreneurs in Community Economic Management Phra Nakhon Sri Ayutthaya District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. *Mahachulagajasara Journal*, 10(2), 121-133. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Wisetsri, W. (2020). The Perception of Brand Personality in the Context of Hotel of Undergraduate Students. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 3(1), 1-12. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391

(3) วารสารออนไลน์ กรณีมีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่/(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า. doi: xxxxxxxx

ตัวอย่าง :

Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in Storybooks: A Comparison of Storybooks that Represent Ethnic and Racial Groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207–217. <https://doi.org/10.1037/ppm0000185>

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนม ครุฑเมือง. (2530). หม้อคอกควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

McNeil, D. W. et al., (1994). Anxiety and fear. In *Encyclopedia of Human Behavior*. (Vol.1, pp. 151-163). San Diego: Academic Press.

6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง : ทวี มีเงิน. (26 สิงหาคม 2556). โกงแหวด 4 พันล้าน. *ข่าวสด*, 8.

7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน.// (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ).
ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

สมหญิง เพ็งहित. (2560). นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์
กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and steps of community management movement for drug
problem prevention learning center: A case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong
Chok, Bangkok*(Doctoral dissertation). National Institute of Development
Administration.

Marpue, S. (2013). *Use Mindfulness to Apply to Solve Doing Work Employees of Electricity
Generating Authority of Thailand*(Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

8) สัมภาษณ์

รูปแบบ : ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปี)./ตำแหน่ง./สัมภาษณ์, วัน เดือน.

ตัวอย่าง :

พระราชวิมลโมลี (มานพ ปียสีโล). (2563). เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์. *สัมภาษณ์*, 18 เมษายน.

9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี,/จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์
(URL)

ตัวอย่าง :

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมใน
อุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก
[https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_i
d=274](https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_id=274).

Doyle, M. W. (22 June 2004). *Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy*.
Retrieved September 2, 2013, from [https://www. Nobelprize.org/nobel_prizes/
themes/peace/doyle/index.html](https://www.Nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html)

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ: ชื่อกฎหมาย/(ปีที่พิมพ์)//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนที่พิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความ มีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลี้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร

จริยธรรมการวิจัย

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาลงกรณ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาลงกรณอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสาร จะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาใน ผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรือ อาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดลอกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อ

ผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้กันว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้นๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ความพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

ปรับปรุงจาก ประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562